UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Ad senatusconsultum Trebellianum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

cautio ceſſantiū partes reddi. Quedā de cōſeruando indemnē.
Quedā eſt cautio de implendo onere iniūcto. Circa primam cau-
tionem dic, Aut eſt legatarius, ⁊ nō tenetur ſatiſdare, l. pecunie.
in prin. ſ. de aliē. leg. ⁊ hoc ſm primam lectu. quam poſui. Aut eſt
c miniſter, non tamen nudus, ⁊ cogitur cauere, [c] d. l. pecunie. ij. re-
ſponſ. nō tamen ſatiſdare, cū eius fides ſit electa a teſtatore, l. fir-
mio. §. j. quando dies leg. ced. aut eſt executor merus, ⁊ nō cogitur
cauere, nec ſatiſdare, vt hic. Circa ſecundā, ⁊ tertiā cautionē dic,
Aut eſt legatarius ⁊ cogit ſatiſdare, l. ſi tibi. ſ. de lega. iij. ⁊ l. qui-
bus. §. ſi. de cōdi. ⁊ demonſtra. Aut eſt miniſter, ⁊ tūc, ſi nō eſt nu-
dus, cogitur cauere, nō ſatiſdare, vt ſ. de leg. j. l. ſi pluribus. ⁊ dic.
l. firmo. §. j. Nec ob. ſ. de lega. j. l. quidā. §. pen. q2 ibi loquit de ſatiſ
datione, que preſtatur ex illo tit. vt lega. no. ca. nō de ea, quā pre-
ſtat vt executor. Predicta vera, niſi ſit effectus minus ſoluēdo, vt
j. proxi. dicā. Si vero eſt nudus miniſter, tunc aut poſt factū te-
ſtamentum effectus eſt minus idoneus, ⁊ ſatiſdat, alias non ſatiſ-
dat, nec cauet, ſed poteſt ei ſimpliciter ſolui, l. liberto. §. largius. de
4 annu. lega. Predicta vera † de executore teſtamētario. De legiti-
mo, ⁊ datiuo dic vt ſ. dixi. ¶ Itē ſi dubites qualiter cognoſcatur
legatarius ab executore, ⁊ executor merus a nō mero, vide ꝙ di-
xi in l. pecunie. de alimē. lega. ⁊ plenius in l. ſi quis Titio. ſ. de leg. ij.
¶ Itē nota, ꝙ eo caſu, quo executor debet cauere, vel ſatiſdare, ſi
heres ſibi ſoluit nō exacta cautione, vel ſatiſdatione, adhuc tene
5 tur legatarius, dic. l. firmio. §. j. ¶ † Quero, an iſti executores habe
ant aliquam actionē? Item an portio deficiens, ⁊c. Dicit gloſ. in
dic. l. ſi quis Titio. ſ. de lega. iij. ⁊ ibi dicā. ¶ Quero, quid eſt du-
bium, an bene diſtribuat, vel nō? Et glo. dicit, ꝙ ſtatur iuramen-
d to. [d] Et facit quod not. in l. ſcimus. §. in computatione. C. de iur.
e deliber. Cyn. [e] in l. id quod pauperibus. in viij. queſt. C. de epiſc. ⁊
cleri. determinauit ſecundum Pet. ⁊ dicit, ꝙ iſtud debet intelligi
verum in legatis minutis, ſed in his que bene poſſunt probari
per teſtes, vt ſunt magna facta, tunc per teſtes debent probari.

ADDITIONES

a ¶ Diuus pius. Pro concordia, aduerte ꝙ nō adſtringitur exe-
cutor teſtamentarius ad fideiubendum cuius fidem teſtator ſe-
cutus eſt. Ita Bar. in hac l. diuus. Sed contrarium alleg. tenere
in l. iij. ff. de ali. leg. per dom. Iaſon. in l. Firmio. §. cum ab heredi-
bus. ff. quando dies leg. ce. ⁊ nō ſoluit. Sed plures ſoluti. dat ipſe
Bartol. in oppoſ. ſuis, ⁊ in diſtinc. ⁊ ſatis clare loquitur.
b ALEX. ¶ Oppon. ⁊ vide Bal. ⁊ Imo. ibi.
c ALEX. ¶ Cauere. Vide p Ioā. And. in tit. de inſtr. edi. §. nūc ali
qua. in Spe. quē in hoc ſequitur Pet. de Ancha. in cle. j. de teſta.
⁊ ponit Ioā. And. in addi. que incip. Alber. Galeo. in verſi. item
nota. ꝙ eo caſu, ⁊c. ſi heres ſoluit executori, an ſit liberatus. Adde
Ioā. And. in tit. de inſtr. edi. §. nūc vero aliqua. v. ſed an debitor.
d ALEX. ¶ Iuramēto. Et vide ſing. Bal. in l. j. in vltim. col. C. de
edē. ⁊ qualiter probat quis ſe ſic expēdiſſe, vide p Bal. in l. in re-
ſtituenda. C. de pe. heredi. ⁊ Bar. in l. que ſub cōditione. de cōdi.
inſtit. Et qualiter qs pbet ſe tantū vendidiſſe, dic per ſacramētū,
ſecundum Bal. in l. in familie. C. famil. erciſc. per dic. l. ſi quis pro
redēptione. ⁊ iſtis adde qd in tutoribus ⁊ cōmiſſarijs reddētibus
rationes not. Bald. in rub. de fi. inſtr. in verſi. ſequitur videre de
ſcriptura quorūdam officialium. ⁊ Bart. in l. j. §. officio. de tut. ⁊
ra. diſtra. ⁊ not. Inſtit. de ac. §. actionum. in xxiij. q. per Mod. per
Ioā. And. in dicto §. nūc vero aliqua. in addi. que incip. per hūc
§. ⁊c. vide ad materiam qualiter ſit modus probandi pecuniam in
tali cauſa expenſam, habes poſt Bartol. in l. fin. in lec. C. ad mac.
e ALEX. ¶ Dominus Cyn. Adde Bald. in l. nulli. C. de epiſco. ⁊
cler. ⁊ quod not. dixi in §. in bone fidei. Inſtit. de act. ⁊ gl. in capi.
dilecti. de iud. ⁊ Bald. in l. id quod pauperibus. in fine. de epiſco.
⁊ cler. ⁊ in dic. l. ſi quis pro redemptione.

LEX IX.

Si non. Cautio, vſufructu finito rem reſtitui, de-
bet interponi ei, ad quem pertinet pro-
prietas, non heredi tantummodo. hoc dicit.

LIBER XXXVI.

TITVLVS I.

Ad ſenatuſcon. Trebellia.

¶ Hec rubrica Non eget cōtinuatione, quia tex.
continuat. Sed oppo, cum in ni-
gro etiā dicat de ſenatuſcōſulto Pegaſiano debuit addi in rubr.
de ſenatuſcon. Pegaſiano. Reſpond. gloſſ. ꝙ omnia remedia Pe-
gaſiani ſunt attributa Trebelliano: ⁊ que ſunt propria remedia
vtriuſque, vide Inſtit. de fideicommiſſa. heredi. per totum.

LEX I.

1 Trebelliani remedia ſunt quinque.
2 Pater ſi rogatur reſtituere filio, an habeat locū Trebellianū.
3 Vſufructuarius dicitur etiam ille, in quem tranſit effectus ſine
nomine, licet non ſit ille, de quo in titul. de vſufruc.
4 Inſtantia de vno ad alium qualiter transferatur.

Explicito. Hec lex primo cōtinuat titu-
lum. Secundo ponit tempus
confectionis huius ſenatuſcōſulti. Tertio ponit
verba. Scda ibi, factū eſt. Tertia ibi, cuius ver-
ba. h. d. Facta reſtitutione trāſeunt actiones, ⁊ iu
ra in fideicōmiſſariū, ⁊ heredi paratur exceptio.
Oppo. ꝙ alia ſunt remedia Trebelliani, ſcilicet
de coactione heredis, ⁊ de detractione quarte, vt j. eod. l. q2 pote-
1 rat. ⁊ j. ead. l. §. ſi heres, cum ſequenti §. Solu. Fateor, † ꝙ remedia
Trebelliani ſunt quinq3, vt not. in l. in teſtamēto. C. ad l. falcid.
Primū, ꝙ heres cogatur adire ⁊ reſtituere, vt j. eod. l. q2 poterat.
Scdm, vt facta reſtitutione tranſeant actiones in fideicō. vt hic,
Tertium, ꝙ heredi detur exceptio, ſi cōueniatur, vt hic. Quartū,
quod contra eū detur exceptio ſi agit, vt hic. Quintum eſt, de de
tractione quarte, vt j. ea. l. §. ſi heres. ⁊ §. ſeq. Et de his remedijs
aliqua ſunt attributa Trebelliano, que fuerūt inuenta p Pega-
ſianum ſenatuſcōſul. vt Inſtitu. de fideicōmiſ. hered. per totum.
¶ Itē contra. dicitur hic, qd iudicia, id eſt, inſtātie tranſeunt in
fideicōmiſſarium. Contra, j. eod. l. cum hereditas. Reſpon. inſtan
tia cepta cū defuncto tranſit in fideicommiſſarium, vt hic q2 erat
ius hereditarium: ſed inſtantia cepta cū herede non tranſit in fi-
deicōmiſſarium, vt ibi, q2 nō eſt hereditaria. ¶ Itē contra, quā
do pater reſtituit filio, nō reſtituit vt heres: ergo Trebellianum
non habet locū, l. cum filio. ſ. de leg. j. contrarium dicitur in verſi.
2 ſed idem. Reſpō. Quandoq3 pater inſtituitur, ⁊ rogatur reſtitue-
re filio, tunc habet locum Trebellianū quo ad omnia remedia. vt
hic. Quandoq3 ipſe filius inſtituitur, ⁊ pater rogatur ei reſtitue
re, tunc etiā habet locum Trebellianum ad omnia remedia, pre-
terquā quo ad deductionē quarte, vt hic, ⁊ §. ſi filio. j. eo. ⁊ ſ. de le.
j. l. cū filio. ¶ Itē opp. ꝙ deductio quarte nō ſit de remedijs Tre
belliani, vt Inſtit. eo. §. reſtituta. Sol. fateor cōtrarium, ſed attri-
buitur ei. Fuit enim inuentum per Pegaſianū. ¶ Vltimo not.
5 duo ex iſto tex. † Primo, quod ille in quem tranſeunt vtiles, ⁊ ſic
in quem tranſit effectus ſine nomine, appellatur vſufructuarius
largo modo, vt ibi, in quos ius fructuſq3 transferretur: tamē non
4 eſt vſufructuarius, de quo loquitur tit. de vſufru. ¶ † Secundo
not. ꝙ fit tranſlatio inſtātie de vno ad aliū, que tranſlatio fit mul-
tis modis ſecundum Iac. de are. Transfertur enim quandoq3 le
gis authoritate, vt hic, ⁊ l. ſi operarum. de oper. lib. ⁊ j. de fideiuſ.
l. ſi eum hominem, ⁊ ſ. de iud. l. tam ex contractibus. ⁊ l. ſeruus. de
his qui not. infa. dixi ſ. ſoluto matrim. l. ſi conſtante. in fi. Quādo-
que transfertur facto hominis, tunc vnus modus ponitur ſ. de
procurat. l. in cauſe. §. ſi ex parte, ſcilicet ꝙ fiat ceſſio inſtātie. Alius
modus ponitur in l. mutari. cum l. ſequenti. in gl. eo. tit. q2 omnia
de nouo fiunt, ⁊ repetuntur. Quandoque que transfertur per li-
tis conteſta. vt ſ. de iudi. l. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. ⁊ in authen. de liti.
a §. ſi vero apd iudicē initiū. Quādoq3 [a] per ſatiſdationē, l. Titius.
de procur. ⁊ dixi in d. l. ſi eum hominem. de fideiuſ. ⁊ examinaui
multa circa hoc in l. ſi ante acceptum. iud. ſolu. Alia, in hoc
prin. non ſunt dicenda, quoniam Iuriſconſultus j. ponit.

ADDITIO.

a AND. BAR. ¶ Quandoq3. Not. per ſatiſdationē dicitur ſubi-
re iudiciū, vt d. l. Titius. qnā no. q2 eſt ſing. ſecundum Bald. ibi.

1 Statutū vel lex diſponēs actionē nō dari in ciuilibus, impor-
tat, ꝙ exceptione repellatur, in criminalibus ipſo iure nō cōpetat.
2 Statutum, quod actiones competentes vni, alij dentur, intelligi
tur de vtilibus, non de directis.
3 Statutum dictans, ꝙ per liberam perſonam nobis actio acqui-
ratur, de qua intelligitur.

§. Sublata. Per hoc ſenatuſcōſ. prouiſum eſt here
di, ⁊ etiā fideicommiſſario. h. d. Opp. ꝙ
ſenatuſc. etiā habeat locū, quādo ſine aliquo timore non vult adi-
re, vt j. eod. l. q2 poterat. Reſpon. fateor, cum circa adeundam he-
reditatē, vel nō, ſit pro ratione volūtas. Sed q2 cōmunis accidit
ꝙ quis nolit adire propter metū litium, ⁊ aliarū imbrigationū, i-
deo ad hoc ſe retulit ſenatuſcō. Item cōtra hoc opp. ad ſecūdum
reſpōſum, ꝙ heres poſſit agere, vt j. e. l. ita tamen. §. qui ex Tre-

bellia.Sol,ante factã reſtitutionẽ poteſt agere,vt ibi:nõ poſt, vt hic:qđ intelligo niſi pro quarta,que remanet apud eum,vt ꝭ.ead.
1 l.§.fi. ¶ Ultimo no.diligenter† verba Senatuſcõſulti, que dicũt actione non dari heredi:qđ importat, hoc eſt, heredẽ exceptione repelli.Simile in l.ij.§.j.ad Velleia.⁊ l.j.in princi.ad Maced.ibi, actio petitioq́ʒ daretur,intelligit ꝙ exceptione repellat. Idem ſi
a verba referantur ad perſonã,ſcilicet, ꝙ in talem nõ detur actio[a] intelligitur ope exceptionis.⁊ idẽ ſi referãtur ad ipſam rẽ, vel ad ipſum negotium de quo agitur,vt ſi diceret, ꝙ eo nomine non ſit actio petitione.vt dic.l.j.ad Maced. ⁊ l.ij.ad Velleia.ꝙ procedit in ciuilibus, in criminalib⁹ vero videtur importare dicta verba, ꝙ ipſo iure nõ ſit ius agẽdi.l.j.§.qđ autẽ.de alea. Ita ſentit Iac.
2 de are.in quadã diſputa.Nota,etiã ꝙ quando lex dicit, †ꝙ actio
b nes cõpetentes vni dentur alij,intelligitur de vtilibus[b] non de directis,vt patet hic,dum dicit, quod actiones dentur fideicõmiſ-
c ſario.intelligit de vtilibus.Et pꝺdicta[c] ſunt vtilia ad ſtatuta, que ſepe dicunt actionem nõ dari,non audiri,⁊ ſimilia,ꝙ ſit opus exceptione in ciuilibus,in criminalibus ſecus. Item facit, Statu-
3 tum eſt hic, †ꝙ per liberã perſonã nobis queratur actio:quero, an queraꝭ directa, vel vtilis?Et videtur ꝙ vtilis,vt hic,⁊ Inſtit. eod.§.reſtituta.Forſan poſſet diſtingui,ꝙ aut ſtatutum diſponit qđ actio vni primo quęſita ꝑ ipſum alteri queraꝭ, etiã intelligitur de vtili,vt hic:q̃ directa nõ poteſt ab oſſibus ſeparari. Aut ſtatutũ diſponit,ꝙ actio ab initio queratur per alium,⁊ tunc de directa intelligitur,vt Inſtit.per quas perſonas nob.acqui.per totum.⁊ de verb.oblig.l.ſtipulatio iſta.§.alteri (Reſpõ. ante factam reſtitutionem heredi poteſt agere ⁊ conueniri, vt in contrario.⁊ l.ſi heres inſtitutus,⁊ ꝭ.ead.l.in fi.ſed poſt reſtitutionẽ factã non poſſunt conueniri,nec agere.Hoc eſt verum niſi pro quarta que debet apud eũ remanere,vt dicã ꝭ.ead.l.§.fi. Et colligo hic, quando ſtatutum dicit,ꝙ aliquis nõ poſſit agere vel nõ poſſit cõueniri,ꝙ intelligitur per exceptionem non ipſo iure:quãdo dicit, non detur actio cõtra talem,tuc non ipſo iure tollit ius ſi ꝑ exceptionem.⁊ nota verba Senatuſcõſulti,ibi,placet vt actiones,⁊c. ⁊ coniunge §.quandam autem.ibi,exceptione vti,⁊c.)

ADDITIONES.

a ¶ Detur actio.Adde Paul.de Caſt.conſil.clxiij. ⁊ in quantũ in Ale.ponit ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ bannitus non audiatur,proceſſus erit nullus,etiam ſi non fuit oppoſitum,⁊ etiam de ſtatuto ꝙ nõ ſoluens collectas non audiatur,adde pulchre Rom. conſil.cxiij. ⁊ Petr.de Anc.conſil.vj.

b ¶ De vtilibus.Adde Angel.conſil.lxxxij.in fi.

c POMA ¶ Et predicta.Et vide bar.in l.ſi tibi.§.quedã.de pac. ⁊ ibi eſt gl.ſing.que dicit ꝙ fallit in actione famoſa.q̃ ipſo iure nõ poteſt agere.ita in actione criminali.Text.eſt in l.itẽ apud. §.ait pretor.ꝭ.de iniu.Ang.in l.nã ⁊ poſtea.ꝭ.de iureiur.⁊ no.ꝙ iſta exceptio appoſita ad ꝓceſſum impedit litis cõteſt.ſm Iac.de aret. in quadã ſua diſputa.⁊ vide An.i l.nã ⁊ poſtea.vbi dicit hoc ſin. ꝓbari.tene mẽti.⁊ vide bal.in l.iubem⁹.§.fi.C.de ſac.ſanc.ecc.vbi alle.Iac.ð Are.ꝙ qñ ſtatutũ đt,nõ reddatius,itelligit ipſo iure, nec valet iudiciũ ſi cõtra fiat.l.ſi ſeruus.C.de his qui ad eccl.cõfu.

§ Hoc autem.

Hic incipit exponere verbum, heredibus, poſitum in ſenatuſconſult. Oppo. ab inteſtato non poterant relinqui legata, vt inſti. de fideic.here.§.preterea.Solu.Hic loquitur in fideicommiſſo, quod in hoc differt a legato ſecundum iſta tempora.Hodie ſecus dicit gl.Quod examina,vt dixi in l.j.ꝭ.de lega.j.

1 ☞ Trebellianica,vel Falcidia,hodie habent locum in teſtamento militis.

2 Filiuſfamilias in aduentitijs,in quibus patri non queritur vſuſfructus,non facit teſtamentum.

3 Pater an poſſit filiũ emancipare quo ad vnum actum.

§. In filij.

Hic proſequitur expoſitionẽ eiuſdeʒ verbi, heredib⁹,vſq́ʒ ad §.ſi heres.Opp.ꝭ. ead.l.§. deniq́ʒ.Sol.In teſtamẽto militis habet locũ Trebellianica quo ad oia remedia,vt hic preterquam quo ad detractionẽ quarte,vt
1 ibi Itẽ cõtra i aut.de here.⁊ falc.§.pe.Sol.dicit Dy.hodie† Falcidia,facto inuẽtario habet locum etiam in teſtamento militis,⁊ idẽ in Trebellianica,⁊ ſic iura antiqua in hoc hodie corrigũtur. Idem tenẽt Franciſ.Accur.⁊ Cyn.in l.teſtamento.C.ad l.Falc.
a ¶ Querit gl.[a] an† filiuſfa. poſſit facere teſtamentum in aduenti-
2 tijs,[b] quorũ vſuſfructus patri nõ queritur?Et determinat ꝙ non
b ⁊ bene.Caſus eſt in l.pe.C.qui teſta.face. poſ.dixi.in l.qui in poteſtate.ꝭ.de teſta.facit,quod no.in authẽ.vt lic.ma.⁊ auie in prin.
3 ⁊ hoc not. ¶ Quero,† vtrum pater[c] poſſit emãcipare filium quo
c ad vnum actum[d] tantum, ſcilicet quo ad factionem teſtamenti,
d in ceteris remaneat in poteſtate*?Et videtur ꝙ ſic, quia lex hec
* facit.Nam in caſtrenſi,vel quaſi,habetur loco patris familias, l. ij.ꝭ. ad Macedo. in ceteris non. In contrarium facit ſupra de adoptio.l.ſi tibi,alias,incipit queſitum.Cogitabis.

ADDITIONES.

a AND.BAR ¶ Querit gl.Et vide Bar. ⁊ dominum meum ... qui in poteſtate.ꝭ.de teſt.Bal.in l.ſeniũ.C.de teſta. Ioã.de ... in l.tam his.ff.de dona. Bart.in l.j.C.de ſacroſan.eccle.ibi ...

b ¶ Aduentitijs. Adde vltra Alexan. an filiuſfamilias in aduentitijs in quibus patri non,queritur vſuſfructus maxime ad ... cauſas,poſſit teſtari, Paul.de Caſt,conſil.ccj.

c POMA. ¶ Utrũ pater.Bene facit qđ vult Oldr.cõſil.xxvj ... pater filie cõſenſit.Ioã.And.in addi.Spec.in tit.de inſtru. ... porro.verſic.ſed qđ ſi filius vide Bar.cõſ.j.in j.vol.conſ. ...

d ¶ Unum actum.Adde ꝙ pater non poteſt emancipare filium ... ſibi retinere vſumfructum,vt conſuluit Oldr.conſil.ccxiij.

* CLAV.DE SEISS. ¶ In poteſtate.Uide Barba.conſ. ...

1 ☞ Statutum loquens de heredibus , habet locum in bonorum poſſeſſore.

§. Bonorum.

1 Idem proſequitur.No.ꝙ ſtat... tuta,que loquuntur de heredibus habent locum in bonorum poſſeſſore de iure pretorio:quod ap... ret ex hac lege relata ad verba ſenatuſconſulti. Probatur ... etiam.Nam certum eſt,ꝙ verba conditionum intelliguntur ... cte ad literam.tamen ſi dictum eſt,ſi heres non erit ... ditio in eo,qui eſt bonorum poſſeſſor de iure pretorio ... di.⁊ demonſtra.l.in conditionibus.§.ſi patronus.

1 ☞ Lex loquens de herede habet locum in fideicõmiſſario.

2 Utiles actiones habens eas cedendo illas transfert.

3 Reſtitutio an ſit neceſſaria in fideicommiſſario rogato ... re,an vero actiones in eum tranſeant ipſo iure.

§. De illo.

1 Fideicõmiſſarius reſtituendo ſecundo fidei cõmiſſario transfert actionem.h.d. ... prouiſio legis loquẽs de herede, habet locum in fideicõmiſſario vt colligitur ex hoc §.relato ad verba ſenatuſconſul. ¶ Secundo
2 no.†ꝙ ille , qui habet vtiles actiones cedendo eas transfert. ... hoc dicã ꝭ.eod.l.ex aſſe. Opp.ꝙ reſtituendo non tranſeunt actio-
a nes,ſed trãſeunt ipſo iure,[a] l.pen.§.fi.C.eod.⁊ gl.dicit,ꝙ quidam dicunt,ꝙ ibi loquitur quando ſecundus fideicommiſſarius fuit in mora:hic quando reſtituit ante moram:quod non placet gl. quia ſecundum hoc non eſſet differentia inter primum heredẽ,⁊ fideicommiſſarios rogatos de reſtituendo.Moderni tenent illi opinio.⁊ bene,⁊ eſt differentia inter heredem,⁊ fideicõmiſſarium quia in herede,ad hoc vt tranſeant actiones ipſo iure,eſt neceſſaria abſentia,⁊ mora:in fideicommiſſario ſufficit mora ſola,ſecundum.Pet.Et alia datur ſolu.ſecundum Ioan.quia ibi loquitur in rogato reſtituere pure:hic loquitur in rogato in diem, vel ſub conditione.Sed hoc licet poſſit eſſe verum in ſecunda ...
3 re. Collige ergo ex predictis, †an in fideicommiſſario rogato de reſtituendo ſit neceſſaria reſtitutio : an vero actiones tranſeunt ipſo iure.Aut queris ante diem reſtitutionis,vel poſt,aut quando nulla dies eſt appoſita. Primo caſu,non tranſeunt ſine reſtitutione,vt hic,ſecundum Ioan.Secundo caſu, ... reſtituẽdi,⁊ tranſeunt ipſo iure alias eſt opus reſtitutione ... ſecundum aliam lecturam.

ADDITIO.

a ¶ Ipſo iure.Adde dum Alexan.dicit ꝙ in piam cauſam tra... fideicommiſſum ipſo iure, ꝙ idem tenet Bald. conſil. ccc... lib.⁊ Petr.de Anc.conſil. viij.vbi tenet ꝙ non requiratur a... hereditatis ad pias cauſas preterquam in caſu ibi poſito ... ipſum,⁊ ꝙ in teſtamentis ad pias cauſas non requiratur ad... vide alias remiſſiones in l.j.C.de ſacroſan.eccle.

§. Sed,⁊ quoties.

In fideicõmiſſarium p... cui eſt facta reſtitutio ... dum trãſeunt actiones,que ipſo iure trãſibant in alium fideicom- miſſarium,exiſtente conditione.h.d. ¶ Oppo.ꝙ ſit opus reſtitutione,vt ꝭ.§.proxi.Sol. Ibi loquitur in fideicommiſſario rogato reſtituere:hic autem non erat rogatus vnus alteri reſtituere ... erant fideicommiſſarij.Item cõtra,ꝙ etiã hoc caſu ſit neceſſaria
1 reſtitutio,vt ꝭ.eo.l.cogi.§.idem Metianus.Sol.† Quedam eſt reſtitutio facti,per quam trãſfertur poſſeſſio rerum,⁊ illa eſt neceſſaria,vt ibi. Quedam eſt reſtitutio iuris,per quam transferuntur
a actiones,⁊ ille trãſeunt ipſo iure,[a] vt hic. Itẽ contra,ꝙ iſte fidei cõmiſſarius cõditionalis non poteſt cogere adire,⁊ reſtituere ... infra,eo.l.ille a quo in prin.Sol.Ibi loquitur quãdo erat tantum vnus fideicommiſſarius conditionalis . hic erat vnus pro parte
2 pure,propter quem cogitur heres in totum adire. ¶ † Quero ... trum ſint alijs caſus,in quibus fiant tranſlationes actionum ... iure.Reſpõd.ſic,l.pen.C.eod.⁊ ibi no. ¶ Quero an iſto caſu ... niat detrahenda quarta?Gl.diſtinguit multum perfecte,⁊ ... eam,⁊ ſigna. ¶ Quero,† quid in directis hereditatibus,ſi ...
3 nus inſtitutus pro parte pure,alius pro parte ſub cõditione ... inſtitutus pure interim habeat totum?Gloſ.tangit hic,⁊ ... ſi pars heredi,peta,⁊ dixi in l.plane.§.ſi coniunctim.ꝭ.de lega. ...

ADDITIO.

a ¶ Ipſo iure. Adde inquantum Alexand. dicit ꝙ in piam cau-
ſam transfertur fideicommiſſum ipſo iure, quod voluit Bal. con-
ſilio cccxiiii. iiij. lib.

§. Si filio.

Siue rogatur heres, ſiue pater vel domi-
nus, vel adminiſtrator heredis, locus eſt ſe
natuſconſulto. hoc dicit.

1 Pupillus non reſtituit hereditatem tutori eo authore.
2 Tutor reſtitutionem de re ſibi debita ſibiipſi facere poteſt.
3 Pecunia eſt de his rebus, que ſeruando ſeruari non poſſunt.
4 Adultꝰ curatorē habens, quibus caſibus equiparetur pupillo.
5 Adultus an adeat hereditatem ſine conſenſu curatoris.
6 Adultus, qui fecit teſtamentum non reſtituetur in integrum ad
uerſus teſtamentum.
7 Furioſus, ⁊ prodigus pupillo equiparantur.
8 Minor an poſſit actionem cedere.

§. Fuit queſitum.

a 1 [a] Hic eſt no. §. † Pupillꝰ nõ
põt reſtituere hereditatē
tutori, eo authore: adultus põt curatori, qꝛ eius authoritas non
eſt neceſſaria. h. d. Oppo. extra glo. ad primam partem, ⁊ videtur
quod tutor poſſit ſibiipſi reſtituere, l. fiſtulas. §. j. de contrahen.
2 emptio. Quedã eſt reſtitutio facti, ⁊ iſtã poteſt facere tutor de re
ſibi debita, vt ibi, ⁊ infra de fideiuſſo. l. tutor. in fi. Quedã eſt trãſ-
latio ſeu reſtitutio iuris, ⁊ illã nõ poteſt facere, vt hic. Ad ſcdm di
ctum oppo. ⁊ intro gl. ⁊ videtur qd ſimilis ſit adultus pupillo, l. ſi
curatorem. C. de in integrum reſtitu. mino. Gl. in verb. neceſſaria
non eſt. pro ſolu. huius contrarij dicit multa verba, ⁊ ideo diuido
gl. Nam primo format contrarium. Secũdo ponit vnam ſolu. ad
ipſum ⁊ multa ſimilia conferentia ad ſolutionem, vſqꝫ ibi. Et eſt
in caſu huius legis ratio, ibi ponit aliam ſolutionem, vnã oppoſi-
tionem ad ipſam, ⁊ eius reſponſionē, vſque ibi, vel ſecundũ Ioan.
ibi tertia ſolu. vſque ibi, ſed nunquid adultus, ibi gl. format vnã
nouam queſtionem. ¶ Venio ad primam. Prima ſolu. eſt quod
contrarium loquitur quando agitur de eis obligandis, tunc ſunt
ſimiles pupilli, ⁊ adulti, qui curatorem habent: ſecus cum tracta
tur de eis liberandis: ita dicit glo. quam nota. Ad iſtam ſolutio-
nem, adducit gl. ſimile de l. non quaſi. §. hanc ſtipulationem. infra
rem pupil. ſal. fo. Item de preſcriptione triginta annorum, que
non currat pupillo: ſed adulto ſic. Item C. de falſa moneta. l. j. in
fine. Sed aduertendum eſt, quod iſta ſunt ſimilia ad hoc, vt diffe
rat pupillus ab adulto: non tamen faciunt ad propoſitum, qꝛ ibi
non diſtinguitur de adulto habente curatorem vel non, ad quod
vadit contrarium. Preterea ibi loquitur in his que ipſa lex di-
ſponit circa bona adultorum, vel pupillorũ ſine eorum facto: ſed
hic in materia noſtra, loquitur de his que agẽda ſunt ab ipſo pu
pillo, vel adulto, an valeant: vnde dicta ſimilia modicum faciũt ad
b propoſitum: Unde gl. [b] adducit aliud ſimile, ſcilicet ꝙ pupillus
non faciat pecuniã ſui creditoris, vt infra de ſolu. l. qd ſi forte. §. fi.
quod non reperitur in adulto: (qꝛ poteſt alienare pecuniam ſuã
ſine decreto, quando tractat̃ de eo liberando.) quod not. ita dicit
3 gl. ¶ Ex hoc dicto not. ꝙ † pecunia eſt de his rebus que ſeruãdo
c ſeruari [c] non poſſunt quod patet, quia poteſt alienari, ⁊ probatur
C. de admin. tut. in auth. nouiſſime poſita ſuper rubri. ⁊ in corpore
vnde ſumitur. Et ſi dicis, contrarium patet ad oculũ qꝛ pecunia
poteſt ſeruari ſeruando. Reſpond. non poteſt ſeruari, vt afferat
vtilitatem, ſecũdum eum vſum, ad quem eſt deſtinata. Secũdo ad
uertas, ꝙ hoc ſimile modicũ faciat ad propoſitũ. Nam non loqui
tur de adulto curatorē habente, alias remanet dicta reg. l. ſi cura
torem. ¶ Adducit gl. aliud ſimile, nõ poteſt teſtari pupillus, ſed
adultus ſic. ſ. de teſta. l. qua etate, ⁊ Inſti. qui. nõ eſt permiſ. fa. te.
§. preterea, ⁊ l. Aurelio. §. Caius. de lib. lega. Iſtud eſt verũ in ſe,
etiã in adulto curatorē habẽte. Et ratio eſt ſecũdum quoſdã. qꝛ
vltima voluntas cõfertur poſt mortem, ⁊ ſic illo tempore erit fini
ta cura. Iſta ratio nõ eſt vera qꝛ lex reſiſtit initio. l. ſi minor. de ſer
uis export. ergo eſt ratio, qꝛ quantũ ad teſtamentũ non videt̃ ha
bere curatorē, cum hoc nõ pertineat ad adminiſtratorē bonorũ:
ergo, ⁊c. ⁊ in l. copulãdis. C. de nup. Dat gl. aliud ſimile, qꝛ adultꝰ
poteſt accuſare curatorē ſuſpectũ: ſed pupillus nõ tutorē. Iſtud
exẽplum eſt etiam bonũ, tamen loquitur in his que gerũtur cura
tore inuito, ⁊ ad finiendã curam. Poteſt dari aliud exemplum. ſ.
de in lit. iur. l. videamus. §. j. ⁊ ĩ. de re. iu. l. acta. §. cõtra indefenſos.
⁊ infra, de cõfeſ. l. certũ §. in pupillo. ⁊ inſtit. de cura. §. itẽ inuiti. ĩ.
de manu. teſt. l. Luciꝰ. in prin. Facit ĩ. de ſol. l. ſi ſeruus decẽ, ⁊ ibi
dixi. Sed etiã iſta nõ ſunt ſimilia. eſt ergo hic fauor liberationis.
¶ Secũda ſol. prin. eſt qꝛ adultus quãtum ad hãc rem non vide
tur habere curatorem, cum eius authoritas in hac re neceſſaria
non ſit: vnde reſtituitur, ſicut curatorem nõ habẽs. No. iſtam ſol.
multum, per quã declaratur. l. ſi curatorem. C. de in inte. reſtitu. ꝙ
pupillus equiparat̃ adulto habẽti curatorē: qd eſt verũ in his, ad
que officiũ curatoris extẽdit̃. Sed contra opp. qꝛ ſm hoc ſemper
poterit adultus cũ curatore ſuo cõtrahere. Rñ. ꝙ hoc eſt verũ in
his, que fiũt, ſiue gerũtur cũ curatore ex neceſſitate: ſecus ſi ex vo
luntate qd etiã no. ⁊ iſte ſunt vere ſol. ¶ Tertia principalis ſolu.
eſt, ſm hoc qd hic loquit̃ in adulto coacto adire: ⁊ ſic cũ ad eũ nul
lũ cõmodũ ptinere dꝫ, reſtituere põt ſine curatoris authoritate:
alias ſecus. ¶ Iſta ſol. eſt vera in ſe, tamẽ eſt diuinare. ¶ Reaſſu
4 me ergo, cũ querit̃ † an adultus curatorē habẽs equiparetur pu-
pillo. Diſtingue, aut queris in his que diſponũtur per legē circa
bona eorũ: aut in his que agunt̃ per ipſos, aut in his que agũtur
cũ ipſis. Primo caſu, non equiparant̃: ſed multe differẽtie ſunt, vt
in pſcriptione triginta annorũ. ⁊ in l. j. ĩ fi. C. de fal. mone. ⁊ alijs ſi-
milibus. Scdo caſu, quãdo queritur de his que agũtur ab ipſis,
aut cõdendo vltimã voluntatẽ, ⁊ nõ ſunt ſimiles, qꝛ adultꝰ poteſt
teſtari, pupillus nõ. Aut inter viuos, ⁊ tũc aut ea agunt vel agere
volũt cũ ipſis tutoribus, vel curatoribus, aut cũ extraneis. Pri-
mo caſu aut hoc agũt antequã dictos adminiſtratores habeant,
aut poſtquã eos habẽt. Primo caſu nõ ſunt ſimiles, vt Inſtit. de
cura. §. itẽ inuiti. Scdo caſu aut loqmur in actione ex qua ad eos
non pertinet cõmodum, vel incõmodũ, ⁊ nõ ſunt ſimiles, qꝛ adul
tus poteſt illud agere cũ curatore, pupillus nõ, vt hic, ſecundum
tertiã ſol. Aut ad eos põt pertinere cõmoduꝫ, vel incommodum,
tunc aut loquimur de eis liberãdis, ⁊ nõ ſunt ſimiles. vt hic ſecũ-
dum primã ſolu. Aut de eis obligãdis, ⁊ tũc aut ad ea que gerun
tur, ſe extẽdit officiũ curatoris, ⁊ ſunt ſimiles, l. ſi curatorē, C. de
in inte. reſti. Aut officiũ curatoris ad hoc ſe non extẽdit, ⁊ nunc
aut hoc gerunt neceſſario, ⁊ non ſunt ſimiles, qꝛ adultus poteſt,
pupillus non. Aut voluntarie, ⁊ ſunt ſimiles, qꝛ neuter poteſt, vt
hic, ſecundũ ſecũdam ſol. Si vero loquimur in his, que cũ extra-
neis aguntur, ⁊ tũc ſi quidem officium curatoris ad hoc ſe exten
dit, ⁊ ſunt ſimiles, vt d. l. ſi curatorem. ſi vero ſe ad hoc non exten-
dit, tunc non ſunt ſimiles, qꝛ habetur perinde, ac ſi nõ haberet cu
ratorē, vt hic, ſecundũ ſecundam ſol. ⁊ eſt caſus, extra de iudi. ca.
fin. lib. vj. ⁊ ĩ. de ma. vin. l. ij. que incip. ſi minor. facit qd not. in l. ait
pretor. in prin. ſupra de mino. Tertio caſu principali, quãdo que
ritur de his, que agũtur cum ipſis, ſcilicet pupillo, ⁊ adulto: aut
aguntur cũ ipſis volũtarie, ⁊ diſtingue eo modo quo ſ. per eaſdē
leges: aut neceſſario, ⁊ tunc non ſunt ſimiles, l. acta. §. contra in-
defenſos. de re iudi. ⁊ l. ſi minor. de bon. autho. iudi. poſſi. ¶ Que-
5 rit. gl. † an adultus poſſit adire hereditatē ſine conſenſu curato-
ris. Dic plene, l. impuberibus, ⁊ l. pupillus. ſ. de acquirē. heredi.
6 ¶ Quero, † ſi adultus facit teſtamẽtum. an poſſit reſtitutio peti
in integrũ, ſi dicatur incõſulte factũ? Reſpondeo: non qꝛ edictum
de minore loquitur de his que geſta ſunt cũ minore, ſed verba geſ
ſerunt, ⁊ contraxerunt non pertinent ad ius teſtandi, l. verba cõ-
traxerunt. de verbo. ſignifi. Et ita intelligit Iac. de Are. Facit ꝙ
7 not. in l. ait pretor in princi. de mino. ¶ Quero, † hic [d] dicitur de
d pupillo, ⁊ adulto, quid de furioſo, ⁊ pdigo, cui equiparãtur? Re-
ſpond. pupillo. Tex. eſt no. in l. Fulcinius. §. adeo. ĩ. qui. ex cau. in
8 poſſ. ea. ¶ Quero, † an minor poſſit cedere actionem? Dyn. tan-
git hic, ⁊ videtur diſtinguendum, vt hoc. §. tractatur enim de
trãſlatione actionis. Tangit Dyn. ſ. de autho. tuto. l. poteſt. ⁊
ibi dixi, ⁊ Specul. de ceſ. actio. §. j. verſicu. ſed nunquid minor.

ADDITIONES

a AND. BAR. ¶ Fuit queſitum. Item dic ꝙ non poteſt dare pa-
tri, vel alij exiſtẽti in poteſtate patris, patre authore, Gl. eſt ſing.
in l. j. in fi. ff. de autho. tuto. ⁊ vide Ioan. in l. tam his. ff. de dona.
Et an quis poterit eſſe author in cauſa propria, vide Bal. in l. ſi
conſul. ff. de ado. vbi ponit multa not. digna.
b POMA. ¶ Unde gl. Et vide l. Iulianus. ff. de pigno. hic, ⁊ facit
l. lex que tutores. C. de adminiſt. tuto. l. ait pretor. ff. de iure delibe
ran. ⁊ in authen. de non alie. §. pen. illa res dicitur que ſeruãdo ſer
uari non poteſt durat triennio. gloſ. peregrina. in l. j. C. ſi aduer.
vſucap. ⁊ vide Ioan. de Imo. in l. j. alias in rub. ff. ſolut. matrimo.
c ¶ Seruãdo ſeruari. Adde dñ Alex. trãſit cũ opin. ꝙ pecunia de
ſtinata ad emptionē prediorum, non connumeretur inter immo
bilia ꝙ contrarium tenet Rom. conſil. clxxxvij. vbi alleg. pro opi.
Alex. iura hic per ipſum alleg. deinde dicit cõtrariũ eſt verius, qꝛ
caſus eſt no. in l. iij. §. vſuras. ſ. de contra. iu tu. ⁊ idẽ dicit eſſe ſi eſt
depoſita ad honeſtã partē lucri, qꝛ cũ illud ſit in redditu annuo, ⁊
annui redditus inter immobilia cõputẽtur, vt in cle. exiui de ver
borũ ſignifi. igit̃ conſequens eſt, vt etiã tunc ſine decreto alienari
non poſſint. alle. ſpecialiter caſum in l. iiij. §. nec vſuſfructus ⁊. §. ſi
lapidicinis ſ. de re. eo. in pꝰſ. cuiuſuis alterꝰ materie. ⁊ inquãtum
Alex. ponit an pater poſſit authorari filio ſibi donãti cauſa mor-
tis, ⁊ alle. Ang. cõſ. inci. filia refutauit. ccciij. adde Angel. cõſ. cxliij.
inci. in Dei nomine, tria vidẽtur impugnare, ⁊ ibi ponit an ppin-
qui poſſint authorari in facto pprio ⁊ quod pater filio donanti
cauſa mor. ſibi poſſit authorari, voluit Bal. conſ. lix. ij. li. Ro. pul-
chre, qui alle. Angel. vt ſ. cõſ. cccccxv. conſuluit Oldr. conſ. xxvj.

incip. pater conſentit filie, ⁊ inquantum Alex. tranſire videtur ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ mulier non poſſit teſtari ſine conſenſu duorum propinquorum, ꝙ non poterit vnum ex illis inſtituere, dic ꝙ bal. conſuluit contrarium ꝙ imo poſſit dummodo conſentiant nõ vt ſic agat, ſed libere, eius conſil. clxxij. ij. li. Et ſtante ſtatuto ꝙ vxor non poſſit teſtari ſine conſenſu mariti, mulier poterit maritum inſtituere vt conſuluit idem Bald. conſil. lxxviij. ij. lib. Ab. tamen conſil. xl. in fin. tenet, ꝙ pater non poſſit authorari filio donanti alteri filio, ⁊ ſic fratri in eiuſdem poteſtate.

b AND. BAR. ℂ Quero hic. Et vide gl. in fi. in l. ij. C. de cura. fu. ꝙ omnia priuilegia data pupillis, dentur prodigis, ⁊ furioſis.

1 ☞ Collegia poſſunt facere contractus per decretum collegij, ſine ſuperiore. nec eſt neceſſarius ſyndicus, cum collegium preſens cõtrahit: ⁊ cum vno collegiato collegium poteſt contrahere.

§. Siautem. Collegium poteſt reſtituere hereditatem ex Trebelliano, vni de collegio. h. d. Not. †ꝙ Collegia poſſunt facere contractus per decretum ipſius Collegij, nec eſt neceſſaria ſuperioris authoritas, de quo per gl. ⁊ Gul. ſ. quod cuiuſque vniuer. l. nulli. Secũdo no. ꝙ quãdo contrahitur cum aliquo, Collegio preſente, non eſt neceſſe ꝙ collegium faciat ſindicum ad ſic contrahendum: ſed ipſum collegium poteſt principaliter contrahere, vt hic. Tertio not. ꝙ vnus de Collegio poteſt contrahere cum collegio ꝙ tene menti.

1 ☞ Actio perſonalis non proſequitur fundum.
2 Eſtimantur res cum qualitatibus ſuis.
3 Cautela in probando valorem, quando quis dicit ſe deceptum vltra dimidiam iuſti pretij.

§. Siheres. Hucuſque tractauit Juriſconſultus de vno remedio Trebelliani, ſcilicet transferendarũ actionũ. hic tractat de ſecũdo, ſcilicet de detractatione quarte. Res, que remanẽt apud heredem, eſtimantur cũ qualitatibus ſuis, nec cautio interponitur. h. d. ℂ † Not. ꝙ actio perſonalis non perſequitur fundum: ⁊ ideo ſi habes aliquem obligatum, ⁊ bona eius tibi non eſſent obligata tacite, vel expreſſe, cõtra eum, ad quem bona tranſirent nihil poſſes dicere. ℂ Secundo not. †ꝙ res debet eſtimari cũ qualitatibus ſuis, vt hic, ⁊ l. mortis cauſa capi. in fine, infra de dona. cauſa mor. vnde l. ſi ſeruus. de condictio. fur. que dicit, res tantum valet quantum vendi poteſt intelligitur, ſcilicet homini ſcienti cõditiones, ⁊ qualitates rei, vt dictis legibus. Et ideo ſi cautus, †quando tractatur de eſtimanda aliqua re, quia forte dicatur venditor deceptus vltra dimidiã iuſti pretij, ꝙ conſideres perſonam venditoris, ſi erat implicitus debitis, vel ſi dedit fideiuſſorem, vel non, vt ex hoc poſſis concludere, ꝙ talis res exiſtens hominis ſic impliciti debitis non reperiſſet emptorem tante quantitatis. Idem in ſimilibus qualitatibus rerum, que habent augere, ⁊ diminuere pretium. ℂ Opp. C. in quibus cauſis pignus tacite contrahitur. l. ij. Solu. Ibi loquitur in hypothecaria: hic in perſonali, ⁊ ſic ceſſat contrarium. ℂ Gloſſ. format vnam queſtionem an hoc caſu teneatur creditoribus. vide eam. ⁊ tene primam reſponſionem.

§. Siis quiquadringenta. Heres, qui hereditatem reſtituit, retenta certa quantitate ſub nomine quote, tenetur legatarijs in eo quod habet vltra quartam, ſi a fideicommiſſario exigi legata non poſſunt. hoc dicit. ℂ Opp. ꝙ iſte text. ſibi ipſi contradicat. Reſpon. primo dicit dandam ſibi petitionẽ de rigore. poſtea de equitate mitigat, vt ſolum in ducentis detur petitio. Opp. Inſtit. eod. §. ſi quis vna. Solu. Quando heres retinet certam quantitatem, non tenetur legatarijs, ſi a fideicõmiſſario poteſt exigi: alias tenetur in eo quod habet vltra quartam, vt hic, de quo diſtingue. j. ead. l. §. fin. ℂ Quero vtrum fideicommiſſarius teneatur inſolidum hodie, ſi non fecit inuentarium. Dixi in l. in ratione. §. quod valgo. ſ. ad legem Falcid.

1 ☞ Fideicommiſſarius an detrahat quartam.

§. Denique. Licet non detrahatur Falcidia, non tamen tenetur quis ad legata vltra vires hereditarias. Item fideicommiſſarius non detrahit quartã, niſi liberalitatẽ heres in eum exercuerit. h. d. ℂ Opp. ꝙ poſſit quis teneri ad legata vltra vires hereditarias. C. ad leg. fal. authẽ. ſed cum teſtator. Reſpon. verum eſt hodie propter delictum heredis omittentis facere inuentarium, vt ibi. Sed oppo. hic dicitur in text. coniuncta glo. ꝙ teſtator non poteſt prohibere Trebellianicam deductionẽ. Contra in dicta auth. ſed cũ teſtator. Sol. Dicunt quidã, illud in Falcidia: ſecus in Trebellianica. Tu dic. ꝙ etiã Trebellianica poteſt hodie prohiberi, vt dicã in l. Marcellus. j. eod. ℂ Opp. ꝙ fideicommiſſarius poſſit detrahere quartã l. penales. §. fi. ſupra ad leg. Falci. Huius gratia gl. hic diſtinguit, ⁊ non perfecte. Dyn. etiam ſupplet in aliquo, ⁊ ſimiliter non per-
1 fecte† ⁊ ideo diſtingue latius. Aut loqueris de herede, ⁊ iſte regulariter detrahit quartam. Fallit in caſibus notatis in l. in teſta[…] mento. C. ad leg. Falcid. Aut loqueris de fideicõmiſſario, ⁊ tu[…] aut queris, vtrum detrahat a legatarijs ſingularibus, aut a ſ[…] do fideicommiſſario ſuo. Primo caſu, aut legata ſunt relicta a[…] ⁊ nunquã detrahit, l. lex Falcidia, §. nunquam. ſ. ad leg. Fal. [Aut …] de legatis relictis ad herede, vel ſimpliciter, ⁊ tunc aut heres d[…] traxit ſibi, ⁊ vlterius nõ detrahet, vt hic: nec tamen tenetur fide[i] commiſſarius vltra quã habeat, vt hic patet. Aut heres nõ [de]traxit, ⁊ tũc aut hoc ideo, q: nõ potuit, aut q: noluit, aut qu[ia] hoc non cogitauit, ſed per errorem totum reſtituit. Primo ca[ſu] quando nõ potuit facto ſuo, q: coactus adiuit, ⁊ fideicom[miſſa]rius detrahit, vt infra eod. l. Marcellus. §. ꝙ ſi ſuſpecta. Aut [non] potuit propter naturam relictorũ, vt q: erat teſtamentum mi[li]tis, vel relictum ad pias cauſas, ⁊ tunc fideicommiſſarius nõ [de]trahit, ſicut nec heres, vt hoc §. in princip. Succedit enim in lo[cum] heredis, vt j. l. proxim. Secũdo caſu quãdo non detrahit, qu[ia non] vult, ⁊ tunc aut non vult, volens facere gratiam fideicommiſſa[rio] tantum, ⁊ fideicommiſſarius detrahit, vt hic. Aut volens fa[cere] gratiam fideicõmiſſario, ⁊ legatarijs, ⁊ tunc non detrahit, […] gitur ex hoc §. dum dicit, niſi liberalitatem, ⁊c. Aut dubitatur [⁊] in dubio dicit gl. videtur velle facere gratiã primo fideicõmiſſa[…] rio, cui reſtituit. Mõ placet, quãdo ſcienter reſtituit, c[…] detur, l. cuius per errorem. de regul. iuris, ⁊ l. j. ſ. de c[…] Sinautem per errorem, tunc ſecus, vt dicam in ſeq[…] Tertio caſu, quando de hoc nõ cogitauit heres, ſed p[…] reſtituit totum, tunc fideicõmiſſarius non detrahit, […] quo excipitur vnus caſus tãtum, ſcilicet quãdo in eũ libera[litas] exercetur. Secundo caſu, quãdo queritur vtrum detrahat a ſe[…] cundo fideicõmiſſario vniuerſali, ⁊ tũc aut heres reſtituit […] ⁊ non detrahit, l. ſi patroni. §. ij. j. eod. ⁊ in hoc differt ſecundus fi[…] deicõmiſſarius a legatarijs ſingularibus. Si vero adit ſpõte, […] idem per omnia vt ſ. diſtinctũ eſt in legatarijs ſingularibus. Ter-
a tio caſu, [a] quando queritur vtrum detrahat a ſuo confideicõmiſſario, ⁊ non detrahit, vt l. ex aſſe. in fi. j. eo. De tertio vero, ſcilicet de legatario, regula eſt ꝙ nunquam detrahit Falcidiã, niſi ei detrahatur, l. lex falcidia. §. nunquam. ⁊ l. penales. §. fi. ſ. ad leg. Falcid. notatur C. commu. de leg. l. j. Putarem autem perinde eſſe ac ſi ſibi detractum eſſet, quando heres voluiſſet in eum liberalitatem exercere, ⁊ non detraxiſſet: videtur enim heres detraxiſſe, ⁊ ſibi donaſſe, argu. huius §. vide hic gloſſ. ⁊ ſigna.

ADDITIO.

a ℂ Tertio caſu. Adde Paul. de Caſt. conſil. cccliij.

§. Sed ſi quadringenta. Heres, apud quem remanet dimidia hereditatis ſub nomine quote, conuenitur a legatarijs in eo quod habet vltra quartam. hoc dicit iſte §.

§. Idem Julianus. Si heres reſtituit hereditatẽ detenta quantitate, que ad quartam tantũ ſufficit, legatarijs non tenetur. h. d. Opp. C. eod. l. ij. vbi dicit heredem, qui habet quartã […] rata. Gl. dicit, ibi refertur ad creditores tantum, non ad legatarios vt ibi no. Item ibi retinuit ſub nomine quotitatis, hic […] nomine quantitatis. Et ideo gloſ. in hac materia, an heres, q[ui] reſtituit, teneatur legatarijs pro eo quod remanet penes eum, [di]ſtinguit ſatis perfecte, vide eam, ⁊ ſigna. Et in eo quod gloſ. […] ꝙ ante reſtitutionem tenetur heres legatarijs: habemus gl. c[on]trariam, infra eod. l. Marcellus, in glo. que incipit, ꝙ ſemper p[re]ſumitur, ſed iſta gl. communiter tenetur.

LEX II.

1 ☞ Hereditas tranſit in fideicommiſſarium cum onere legat[orum].
2 Heres videtur ponere fideicommiſſarium in locum ſuum.
Clauſula, ponens eum in locum ſuum, importat ceſſionem actionis, ⁊ conſtitutionem procuratoris in rem ſuam.
3 Heres ſi perdit beneficium quarte per coactionem, hoc tantum prodeſt fideicommiſſario, non legatarijs.

Qui quadringenta. Hec lex cõſuit reputari horribilis: tñ in veritate nõ eſt, ſi ordinate legatur, […] lex iſta cũ princi. ſeq. vſque ad. §. idẽ Põponius. tra[…]ctat eandẽ materiã. Sed pro euidentiori intellectu primo declarabo tex. huius legis, demum. l. Marcel. poſtea recitabo apparatum, ſuper vtraque lege. communiter hec lex hoc dicit. Legata particularia, in computatione legis Falcidie, contribuuntur cũ fideicõmiſſo vniuerſali, quod eſtimatur quantũ ſupereſt in hereditate, deductis legatis, ⁊ fideicommiſſarius non tenetur ad legata in plus, quam tenetur heres. ℂ Diuiditur in tres partes. Primo ponitur thema, ⁊ queſtio. Secundo determinatio queſtionis, inſpecta lege duodecim tabularum, antequã eſſet lex Falcidia. Tertio determinatio queſtionis inſpecta qualitate poteſtatis […]

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

gis. Falcidie. Secūda ibi, dicendū. Tertia ibi, itaque. Proſequa-
mur per partes, ⁊ in tex. ibi, deberet. alias eſt, deberes, ⁊ nulla ſit
mutatio perſonarum. alias debere, ⁊ tūc procedit gl. magna que
dicit, ꝙ trāſit de ſecunda ad tertiam perſonam. ¶ Venio ad ver-
ſic. dicēdum hic eſt ſecunda pars, ⁊ ſubdiuidit in tres. Primo po
nitur determinatio queſtionis. Secundo ponitur quedā ratio,
quādo reſtitutio fideicōmiſſi preuenit legatorū preſtationē. Ter
tio ponitur alia ratio, quando legatorū preſtatio preuenit reſti-
tutionem fideicōmiſſi. Secunda ibi, qꝛ preſumptum. Tertia ibi,
nam heres. In tex. ibi, dicēdum eſt, iunge hic tota trecenta te da
re debere Titio, quod eſt ĩ. ⁊ ſic habes reſponſionem ad queſtio-
nem inſpecta l. xij. Tabularū, ⁊ de voluntate teſtatoris: ſed inſpe
cta poteſtate legis Falcidie fit computatio, vt ſequitur ſecūdum
Jac. de Are. ¶ Sequitur verſic. itaque. Iſta tertia pars diuidi-
tur in duas: Primo loqtur qualiter fit cōputatio, herede adeū-
te ſponte. Scđo, qualiter fit herede adeūte coacte, ⁊ ſic ſoluit que
ſtio. poſitā in prin. l. ij. ibi, nō ergo. In tex. in fin. ſed dic, tunc quā-
1 tum ei debeatur, vt ſ. proxi. dictū eſt. ¶ Not. †ꝙ hereditas tran-
2 ſit in fideicōmiſſarium cū onere legatorum. ¶ Secundo not. †ꝙ
heres videtur ponere fideicōmiſſarium in locum ſuum. quod no-
ta pro verbis que ponuntur in contractibus, ponēs eū in locum
ſuum, ⁊c. que verba vidētur importare ceſſionē actionis, vel con
ſtitutionem procuratoris in rem ſuam, vt hic. Circa quod vide ꝙ
dixi in l. in prouinciali. §. pen. ⁊ fi. de oper. no. nun. ¶ Not. vltimo
3 †ſi heres perdit beneficium quarte per coactionem, hoc prodeſt
tantum fideicommiſſario, non legatarijs, vt hic, ⁊ ĩ. l. proxi. dixi.
ſ. l. proxi. §. deniqꝫ. in diſtinctione quam poſui ibi.

LEX III.

1 Fideicommiſſum vniuerſale eſtimatur quantum valet tota
hereditas.
2 Trebellianica ceſſat in omnibus teſtamentis in quibus ceſſat
Falcidia.
3 Legata ſimpliciter relicta, ex perſona heredis debentur, ⁊ defal-
cantur: ⁊ ab ipſo fideicommiſſario preſtantur, ⁊ petuntur.
4 Teſtator ſi iuſſit hereditatem reſtitui deductis legatis, an fiet
contributio.
5 Trebellianica an ceſſet in relictis ad pias cauſas.
6 Lex noua loquens in vno caſu extenditur ad alium caſum per le
gem antiquam.
7 Trebellianica an poſſit prohiberi per teſtatorem.
8 Trebellianica an perdatur per non confectionem inuentarij.
9 Correctio legum non inducitur ex identitate rationis.

MArcellus. Legata particularia contribuū-
tur cum fideicōmiſſo vniuerſali,
quod tātum eſtimatur quantū valet tota hereditas,
non deductis legatis. Itē in tātum tenetur fideicom-
miſſarius ad legata, in quantum tenetur heres, ſi ſponte adijſſet.
h. d. ¶ Diuiditur in tres partes. Primo ponit determinationē,
quando heres ſponte adiuit. Secundo, quando heres coacte adi
uit. Tertio ponit extenſionem ſue determinationis. Secunda ibi,
ꝙ ſi ſuſpecta. Tertia ibi, quod autē. In tex. ibi, in hac ſpecie. dic,
quē ſequitur, ſecūdum lect. quam teneo. ¶ In tex. ibi, ꝙ ſi ſuſpe-
cta dicta ſit hereditas. dictū eſt, ſcilicet quod heres amittat quar
tam, ⁊ ꝙ tantum habeat legatarius ſi adiuit coacte, quantum ſi
1 ſponte. Dy. ¶ No. ꝙ† fideicōmiſſum vniuerſale eſtimatur quan-
2 tum valet tota hereditas. Secundo not. ex verſic. ꝙ autem. †ꝙ in
omnibus teſtamētis, in quibꝰ ceſſat Falcidia Trebellianica ceſ-
ſat. ¶ Venio ad apparatū recitandū cōmuniter ſuper vtraqꝫ le-
ge. Primo opp. ad l. qui quadringēta. ſ. eo. ⁊ videt̄ ꝙ ſit ſibi con-
traria. Nā primo dicit tota trecēta debere reſtitui. in verſi. itaqꝫ
dicit, ꝙ defalcatur. Huius timore facta eſt gl. ſuper verſi. itaque.
que dicit. ꝙ Celſus ſeipſum corrigit, qđ nō placet, arg. l. nō ad ea.
de cōdi. ⁊ demō. Scđo dicit gl. ꝙ iſtas duas opin. ponit tanquam
dubias, ⁊ nullā eligit, qđ nō placet, imo certitudinarie loquitur
in vtroqꝫ. Dyn. dicit, ꝙ primū dictū eſt reſpectu pſone fideicom-
miſſarij, qui nō poteſt Falcidiā deducere, vt ſ. l. pxi. §. deniqꝫ. ſecū
dum dictū, inſpecta perſona heredis qui poteſt Falcidiā deduce-
re. Tu melius dic, ꝙ primū dictū eſt inſpecta l. xij. Tab. ſecūdum,
inſpecta poteſtate legis Falcidie, ⁊ ita apoſtillaui tex. ſecundum
Jac. de Are. quod tene. ¶ Scđo opp. dicitur in l. qui quadringē
ta, ꝙ legatarius nō habet totū, ⁊ ꝙ fideicōmiſſarius habet lxxv.
Contra imo videt̄ ꝙ totū auferatur a fideicōmiſſario, vt ſ. eo. l. j. in
fi. §. ſi is qui quadringenta. Huius cōtrarij timore antiqui in gl.
magna, fatētur contrarium: vide gl. ibi, verum, licet non dicatur
in legitima, ⁊c. Tenent ergo, ꝙ a fideicōmiſſario auferentur illa
lxxv. Contrarium eſt veritas, vt patet ex tex. hic, ⁊ ĩ. l. proxi. Ad
contrarium reſpōdeo, ꝙ loquitur quādo teſtator iuſſit heredem
reſtituere hereditatem deducta certa quātitate. Ex eo enim vide
tur velle heredē nō teneri ad legata, vt Inſtit. eod. §. ſi quis. ideo
a fideicommiſſario auferetur totum qđ habet. Nā ex perſona he-
redis nō poteſt deducere, qꝛ heres ipſe ſibi retinuit quartam. Ex
perſona ſua nō poteſt, vt ſ. l. proxi. §. deniqꝫ, ſed in l. iſta fuit roga
tus heres reſtituere hereditatē ſimpliciter, nec poteſt dici ꝙ lega
tarius petat ab herede illa lxxv. que ſibi ſunt minuta. Nā cū mi-
nuuntur per legē Falcidiā, ſunt indebita ipſi legatario, l. Plau-
tius. ⁊ l. lineam margaritarum. ⁊ l. j. in prin. ſ. ad legē Falci. Opp.
⁊ videtur ꝙ Marcellus contradicat l. qui quadringenta. nam ſ.
eſtimatur hereditas quātum valet, deductis legatis, in l. Mar-
cellus, eſtimatur quātum valet, non deductis legatis. Huius ti-
more due ſunt opin. in gl. prima, ꝙ l. qui quadringenta. loquitur
quando legata fuerunt relicta ſimpliciter, in l. Marcellus. fue-
runt legata relicta nominatim ab herede. Hoc tangitur in gloſſ.
magna ibi, quid autem ſi expreſſim, ⁊c. Contra iſtam lec. arguo,
nam l. qui quadringenta loquitur quando heres nominatim eſt
grauatus, vt patet in verſic. itaque. ibi, quaſi heres, ⁊c. Hoc pa-
tet in princi. l. Marcellus. ibi in hac ſpecie. ⁊ ſic videtur loqui in
eo caſu quo ſ. Vnde Azo, ⁊ Hug. legunt aliter, videlicet ꝙ l. qui
quadringēta. corrigat̄ per l. Marcellus. in cōcluſione ibi poſita.
Rationes autem poſite in l. qui quadringenta. non corriguntur.
Hec lect. nō placet, qꝛ ſi rationes ſunt vere, concluſio erit vera de
neceſſitate: ſi falſa eſſet cōcluſio, falſe eſſent rationes. Vnde Dyn.
tenet primam lectu. que eſt vera. Do rationem, quando legata re
linquuntur nominatim ab herede, non videtur onus hereditariū
quod apparet, quia ſi hereditas vadit ad alium, non vadit cum il
lo onere, ſiue vadat ad ſubſtitutum, ſiue ad coniunctum l. j. §. id
quod ex ſubſtitutione ſupra, ad leg. Falcid. ⁊ l. ſi plures, ſ. de leg.
iij. Dixi. in l. que conditio. de condi. ⁊ demōſtra. Sed quādo ſim-
pliciter relinquitur, dicitur onus hereditariū: quod patet, qꝛ he-
reditas tunc tranſit cum onere legatorū, dic. l. merito, ergo quan
do legata relinquūtur ab herede nominatim, ⁊ poſtea hereditas
per fideicommiſſum, hereditas eſtimatur quantum valet abſque
deductione legatorum, quia illa legata non videbuntur proprie
onus hereditariū ſecus quando ſimpliciter, ideo tunc legata de-
trahuntur l. qui quadringēta. Nec obſtat tex. ibi quaſi heres, ⁊c.
quia ibi inducitur quedā ſimilitudo, non ꝙ proprie ſe referat ad
caſum propoſitū, vel aliter fuit grauatus quaſi heres ſimpliciter
non nominatim. Non ob. tex. in l. Marcellus. ibi, in hac ſpecie. qꝛ
intelligo, ſcilicet, que ſequitur. Ad iſtud opp. fortiter, qꝛ legata
que relinquūtur ſimpliciter, videntur relinqui a fideicōmiſſario,
l. fi. C. e. ergo non detrahetur Falcidia, vt dixi. ſ. l. proxi. §. deniqꝫ.
⁊ ſic l. qui quadringēta, que dicit Falcidiam detrahendam, nō po
teſt loqui in legatis relictis ſimpliciter. So. duobus modis. Pri
mo, lex contraria loquitur, quando heres fuit grauatus reſtitue
re totā, vel omnem hereditatem, ⁊ ſic de neceſſitate includit onus
legatorum eſſe in fideicommiſſarijs: hic quando ſimpliciter. Vel
* melius. *l. fin. C. eo. non dicit, ꝙ legata videantur relicta a fideicō
miſſario: ſed ab eo debent peti non ab herede. Ex quo concludo
3 †ꝙ legata ſimpliciter relicta ex perſona heredis debentur, ⁊ per
conſequens defalcantur, vt hic, ſed ab ipſo fideicommiſſario petū
tur, ⁊ preſtantur vt lege contraria. Pro hoc do duas gl. j. ſ. l. pro-
xi. §. deniqꝫ. in fi. gl. in verb. permittitur. que incip. not. fideicom-
miſſarium primum, ⁊c. in fi. Alia gl. eſt in l. Marcellus in gloſſ. in
verb. ad heredes onus. que incipit, ꝙ ſemper preſumitur. ¶ Op.
ſi ſemper preſumitur relictum ab herede, vt not. in dic. gl. l. Mar-
cellus. in prin. ergo non eſt differētia, an relinquatur ſimpliciter,
vel nominatim. Reſpond. non ſequitur: nam quando ſimpliciter
relinquitur, tunc debetur ab herede, vt herede. Quando vero re-
linquit̄ nominatim, tunc vr̄ habitus reſpectus etiā ad pſonā: ꝙ
ptꝫ: qꝛ hereditas nō tranſit ad alium cū illo onere, vt dictum eſt.
¶ Op. qꝛ etiā heres conuenit̄ pro legatis factis ſimpliciter, vt ĩ.
eo. l. ita tamen. §. qui ex Trebelliano. Gl. hic in prin. l. Marcellꝰ.
dicit, ꝙ illud eſt verum in debitis: ſecus in legatis. Sed gl. vlt. ſ. e.
in l. j. §. fi. dicit, idem in legatis, ⁊ debitis, ſcꝫ, ꝙ ante reſtitutionē
poſſit conueniri heres, poſt reſtitutionem non, ⁊ hoc cōmuniter
tenetur Opp. C. de leg. l. cū queſtio. vbi non fit cōputatio iſto mo
do: ſed illud ꝙ minus eſt relictum, videtur ademptum ei cui eſt re
lictum plus. Gl. ibi ſoluit, ꝙ ibi loquitur quādo totum primo re
linquit, ſecundo partem vnde, partem videtur a toto adimere: hic
quando econuerſo, ſcꝫ quando primo legauit partem, ſecūdo to-
tum. Quod licet ſit verum in ſe in alia materia, vt diſtinxi in l. in-
terdum. §. fina. de here. inſtitu. tamen hoc, vt puto, non procedit.
Nam l. cum queſtio. loquitur quando legatum totius, ⁊ legatum
partis, ſunt vniformia: ſed primo hic legauit quantitatem, ſecun-
cundo per fideicommiſſum hereditatem reliquit, que ſunt ſepara
ta: licet enim trecenta ſint in hereditate, non tā eſt hereditas, nec
pars quote hereditatis. Vnde non curo, ꝙ procedat, vel ꝙ ſequa
tur, qꝛ non eſt totum, ⁊ non eſt pars. ¶ Opp. ad verſ. ꝙ ſi. de aur.
⁊ argen. leg. l. fin. in fi. Solue vt ibi ſoluitur per gloſſ. Oppo. dici
tur hic, ꝙ in teſtamento militis ceſſat Trebellianica. Contra. ſ.

4 eod.l.j.§.in filij.Solue vt ibi dixi.† Quero,quid ſi teſtatoꝛ iuſſit he-
reditatē reſtitui,deductis legatis:an fiet cōtributio ſecūdum di-
ſtinctionē iſtarū legum.Reſpōd.caſus eſt,ꝙ ſic.j.proxim.§.Que-
ro,quid ſi teſtatoꝛ reliquit legata pure,⁊ fideicommiſſum vniuer-
ſale ſub cōditione,ſi deceſſerit ſine liberis,vel ſimilia an fiet con-
tributio legatoꝛū,⁊ fideicommiſſi vniuerſalis? dicam infra pro-
xim.§. ¶ Circa verſiculū,qđ autem quero quid vult dicere? Re-
ſpond.dixi ſupra,qđ heres propter actionem perdit Trebellia-
nicam:nunc dicit,quod illud quod eſt dictum de Trebellianica
perdenda,in dicto caſu,eſt verū in omnibus teſtamentis,in qui-
bus non detrahitur Falcidia,vt in illis non detrahatur Trebel-
lianica. Vel aliter,dictum eſt ſ. ꝙ licet heres ſcriptus perquar-
tam:legatarius tamen nō debet habere plus a fideicommiſſario
quam haberet ab herede.Itē in omnibus teſtamētis,in quibus
ceſſat Falcidia,vt tantum habeat legatarius a fideicommiſſario,
a quantum habuiſſet ab herede.Vltimo,[a] quia hic tex.dicit † quod
5 in quibuſcunque teſtamentis ceſſat Falcidia,ceſſat ⁊ Trebellia-
nica,induco ad queſtio.que talis eſt,vtrum in relictis ad pias
b cauſas[b] ceſſat Trebellianica? Secundum hec tempoꝛa non ceſſa-
bat,l.prima.§.ad municipum.ſupra titulo ſecundo:hodie reperi-
tur in Falcidia coꝛrectum,vt in authē.ſimiliter.C.ad legem Fal-
cid.an ceſſat Trebellianica? Et dico,qđ ſic:quod probo,primo
certum eſt,qđ appellatione Falcidie continetur Trebellianica,l.
pater filiam,in principio,⁊ l.Titia.ſupra titulo ſecundo,⁊ Co-
dic.ad Trebellia.l.iubemus.⁊ per infinitas leges huius tituli.
Sed tex.in coꝛpo.de eccle.tit.§.ſi autem heres.vnde ſumitur au-
thentica,ſimiliter dicit,ceſſare omnem Falcidiam de neceſſitate:
ergo compꝛehēdit omnem ſcilicet Falcidiam,⁊ Trebellianicam.
Preterea,ſcriptura dubia declaratur ex pꝛecedentibus,⁊ ſequē-
tibus,l.qui filiabus.in pꝛincip.⁊ l.ſi ſeruus plurium.§.fina.ſ.de
lega.pꝛimo.Sed in coꝛpo.in §.pꝛecedenti,fit mentio de fideicom-
miſſo vniuerſali:neceſſe eſt ergo,vt intelligatur qđ ſequitur de Tre-
bellianica.Tertio in illis caſibus,in quibꝰ Falcidia reſecat par-
ticularia,in illis Trebellianica reſecat vniuerſalia,vt Inſtitu.eo.
§.ſed reſtituta.ſed hoc caſu Falcidia non reſecat particularia:er-
go nec Trebellianica reſecat vniuerſalia. Vltimo dico ꝙ eſt caſꝰ
hic,cum gl.⁊ vide gl.in verb.alij,que incip.in quoꝛum teſtamen-
tis.Nam gl.in l.teſtamento,quam gl.alleg.loquitur in relictis ad
pias cauſas,⁊ ſic apparet ꝙ gloſſ.vult intelligere de relictis ad
pias cauſas.Hoc videtur tenere Dyn.in l.j.§.in filij,ſ.eod.vbi te-
net,ꝙ ſicut ceſſat Falcidia in teſtamēto militis,ita ceſſat Trebel-
lianica,qđ tenet Specu.in tit.de inſtru.edi.§.compendioſe,verſi.
ſed cum deducto,⁊ Cyn.in dic.authen.ſimiliter.ſed gl.in c.j.extra
de teſt.lib.vj.videtur tenere contrarium,⁊ etiā ibi Archi.⁊ Ioā.
And.Ad rationes,que fiunt per eos in contrarium,reſpond.ad
dic.cap.j.extra de teſta.vbi a contrario ſenſu colligitur.Sed dic,
ꝙ argū.a contrario ſenſu nō eſt bonū ibi,qꝛ reſultaret pꝛauus in-
tellectus.Non obſtat,ꝙ nō mutatur,quare ſtare pꝛohibetur:in
Trebellianica nō reperitur mutatū,ergo,⁊c.Sed iſtud nō eſt ve-
rum,quia eſt mutatum per text.in coꝛpo.qui dicit,omnem Falci-
6 diam.Secūdo dico,ꝙ eſt mutatū:† qꝛ lex noua non poteſt ad aliū
caſum extendi per hominē:ſed per aliam legem antiquam ſic,vt
eſt gl.in l.quod vero.ſ.de legi.in eo quod per l.vt tantum.de ſer.
coꝛru.que eſt lex antiqua,extenditur l.ſi quis ſeruo C.de fur.que
eſt lex noua,⁊ odioſa.Modo regulā antiquam huius l.que dicit,
ꝙ in quibuſcunqꝫ teſtamentis ceſſat Falcidia.ceſſat ⁊ Trebellia-
nica,cōiunge cū noua,⁊ ſic determinabit illa:⁊ ſic pꝛout ceſſat in
Falcidia,ſic in Trebellianica.Ad aliā rationem,ꝙ nō videtur ea-
dem ratio,vt dicit Ioan.And.qꝛ licet in relictis particularibus
non detrahatur de relicto pio,Falcidia tamē detrahitur de alio,
quod eſt in hereditate:ſed in fideicommiſſo vniuerſali,ſi non de-
trahitur tunc fruſtra eſſet heres.Sed ipſe dicit cōtra tex.in coꝛ-
poꝛ.vnde ſumitur,auth.ſimiliter.vbi loquitur quando tota ſub-
ſtātia eſt exhauſta,nec eſt in vanū heres:qꝛ text.in auth.de here-
di.⁊ Falcid.§.ſi vero expꝛeſſum.dicit,qđ habet meritum quo ad
c Deum,qꝛ exercuit piū actū.Secūda queſtio[c] eſt,† an teſtatoꝛ poſ-
7 ſit pꝛohibere Trebellianicam? De iſto iure eſt certum quod non
ſ.ad l.Falcid.l.Titia.⁊ ſ.l.j.§.inde Neratius.Gl.tenet qđ pꝛout
pꝛohibere poteſt Falcidiam,ita Trebellianicam poteſt pꝛohibe-
re.ita tenet gl.in coꝛpo.de hered.⁊ Falci.vnde ſumitur authen.
ſed cum teſtatoꝛ. Idem tenet gl. Iuſtit.eod.§.ſed quia.idem te-
net Azo in ſum.authen.Contrarium tenet gl.in authen.ſed cum
teſtatoꝛ.in ij.gl.Idem tenet gl.in l.ſi vt allegas.C.ad l.Falcid.O-
dof.Iac.de Are.⁊ Cyn.tenent,quod poſſit hodie Trebellianica
pꝛohiberi,vt refert Cyn.in authen.ſed cum teſtatoꝛ.Iac.de Bel.
in ciuitate iſta diſputauit contrarium,⁊ illam diſputationem po-
nit in coꝛpo.de here.⁊ Falcid.vnde ſumitur authen.ſed cū teſta-
toꝛ.Et ſumma rationem ſuarum eſt,quia quod nō mutatur,qua-
re ſtare pꝛohibetur? Secundo,qꝛ grauatur in vno heres a fidei-
commiſſario vniuerſali,qꝛ poteſt cogi:ergo in alio releuatur. Bre-
uiter dico,qđ eſt caſus huius §.⁊ illud quod nō mutatur,quare
ſtare pꝛohibetur:verum eſt,per hominē:ſed per legem antiqu[am]
8 poteſt vna pꝛohibitio ad aliā extēdi. ¶ Quero † an[d] per non con-
d fectionem inuentarij heres perdat Trebellianicā:ſicut perdit Fal-
cidiam.Et hāc queſtionē tetigit Roffre.in libellis ſuis ſuper [...]
titul.Iac.de Are.tetigit in l.cū tale.§.j.de condi.⁊ demonſtra[...]
bi dicit tex.ꝙ tenetur heres reddere rationē,ergo facere inuenta-
rium:dicit Iac.de Are.quod eſt caput rationum.Cyn.tangit [...]
authē.ſed cū teſtatoꝛ.finaliter inclinat.qđ pꝛopter non cōfectio-
nem inuentarij,non perdatur Trebellianica.Et iſtud determi-
nando dicit Iac.de Bel.diſputando,⁊ ponit in coꝛpo.de here.⁊
Falcid.vnde ſumitur authenti.ſed cum teſtatoꝛ.Et eſt ratio,q[...]
non mutatur,quare ſtare pꝛohibetur,⁊ a lege non reperitur mu-
9 tatum? Reſpondeo ad iſtam legem,† qꝛ ex identitate rationis [...]
inducitur coꝛrectio legum,vt eſt gl.C.de ſacroſan.eccleſi.auth.
quas actiones.l.tam is.§.j.de dona.cau.moꝛ.⁊ ſ.ſol.matri.l.[...]
ro.§.de viro.intelligēdo pꝛout intellexi:⁊ tex.in l.pꝛecipimus [...]
ſi.C.de app.dicit,ꝙ non coꝛrigitur,niſi quatenus expꝛeſſe ca[ue]-
tur.Ad hanc legem reſpondeo quod nihil facit:qꝛ text.dicit [...]
idē dici poteſt in teſtamētis in quibus lex Falcidia ceſſat.Qu[...]
igitur ceſſat Falcidia ipſius teſtamenti vigoꝛe,in illis ceſſat Tre-
bellianica. Sed ſi ceſſat Falcidia pꝛopter aliud,ſcilicet pꝛopter
defectum heredis,vt pꝛopter non confectionē inuentarij,tunc nō
pꝛopterea Trebellianica ceſſat,qꝛ nulla lex dicit. Dices,imo
colligo ex eo qđ hic dicit tex.qꝛ dicere heredem ſuſpectum venit
extrinſecus,non ex teſtamēto,⁊ ſic vndecunque veniat,ſiue ex te-
ſtamento,ſiue extra,habet locum hec regula:ſed non placet,qu[ia]
licet ſ.poſuerit quando ceſſat non ex teſtamento,tamen hic po[ni]-
tur regula,quando ex ipſo teſtamento,⁊ iſta videtur mihi mu[l]-
tum equa,quam tene menti.

ADDITIONES.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Vel melius. Iſta non eſt vera,vt p[er]
Alex.in l.ita tamen.§.qui ex Trebelliano.j.eod.
a POMA. ¶ Vltimo.Et vide Bald.in auth.ſed cum teſtatoꝛ.C.
ad l.falcid.⁊ Ioan.hic.Mo.in authen.ſi mulier.C.ad l.falcid.
b ¶ Ad pias cauſas.Adde an in relictis ad pias cauſas eſſet Tre-
bellianica,Bal.conſil.vj.⁊ lxxviij.ij.lib.⁊ conſil.lxx.iij.li.Bar.
conſ.vj.⁊ lv.Angel.conſ.xli.⁊ conſ.lix.Paul.de caſt.cōſ.cxxxi.⁊
ccxxv.⁊ ccl.⁊ ccvij.Abb.conſ.lx.j.lib.⁊ ij.lib.conſi.xxxi.Ro.con-
ſil.ccvj.⁊ conſil.clxxxv.⁊ cclxxvij.⁊ cccxxxvij.Old.conſil.ccxlvj.
IO.FR.RV. ¶ Adde Quod opi.Bar.eſt communiter appꝛo-
bata vt hic no.Alex.⁊ Iaſon.
c AND.BARB. ¶ Secunda queſtio.Et vide quod no.Pau.in
auth.ſimiliter.C.ad legem Falcid.Adde an teſtatoꝛ poſſit pꝛohi-
bere Trebellianicam,Pau.de ca.conſi.cix.Rom.conſ.lxx.⁊ cc-
lxxvj.⁊ dum Alex.videtur ſequi Cy.relicto Bal.q in iis de reſti-
tuendo grauatis,non poſſit pꝛohiberi Trebellianica,dic ꝙ opi-
nio Bal.ſequitur Ro.conſi.ccvj.
d ¶ Quero an.Adde an heres per non cōfectionem inuentarij per-
dat Trebellianicam,Bar.conſi.ij.Pau.de ca.conſi.cxxiij.⁊ con-
ſi.ccix.Ioan.de Ana.conſi.lxvj.Oldra.conſi.cxxxiij.Bald.con-
ſilio xcvij.ij.lib.
IO.FR.RV. ¶ Adde.Quod in iſta queſtio.ſunt opiniones [...]
inde vt hic per Alex.⁊ Iaſ.qui ſequuntur Bar.
1 ☞ Teſtatoꝛ ſi grauat heredem reſtituere hereditatem,ſub [con]-
ditione:an fideicommiſſum vniuerſale contribui debeat cum [lega]-
tis,⁊ de omnibus Falcidia detrahi:an vero legata pꝛeſtantur [in]-
tegra,⁊ de fideicommiſſo detrahatur Trebellianica.
2 Contributio fideicommiſſi vniuerſalis,⁊ legatoꝛum,quando [...]
quarta que detrahitur,quando dicatur Falcidia,⁊ quādo Tre-
bellianica.

§. Idem Pomponius.

Etiam ſi heres [...] rogatus reſtitue-
re,deductis legatis,fit contributio legatoꝛū,⁊ fideicommiſſi vni-
uerſalis.h.d.Oppo.de l.cum heres,deductis.j.eo.Sol.non ſolum
dic ꝙ ibi erāt legata inualida. ¶ Quero,quid impoꝛtāt hoc ca[ſu]
hec verba,deductis legatis? Rn̄d.non,vt legata debeant minora[ri],
ſed vt heres poſſit ea ante pꝛeſtare,quam hereditatem reſtituat.
Quero,quantum eſtimabitur fideicommiſſum vniuerſale.Re[ſ].
1 patet ex dictis in pꝛecedentibus legibus.Quero,† quid ſi te-
ſtatoꝛ grauauit heredem de reſtituendo hereditatem ſub conditio-
ne,ſi deceſſerit ſine liberis,vel ſub alia conditione,an debet con-
tribui fideicommiſſum vniuerſale cum legatis,⁊ de omnibus Fal-
cidia debet detrahi.an legata pꝛeſtantur integra,⁊ de fideicom-
miſſo vniuerſali detrahatur Falcidia,ſeu Trebellianica.Pꝛob[o]
quod legata debent ſolui integra,ſi vires hereditatis patiun-
tur,de eo quod ſupereſt detrahitur Trebellianica. Pro hoc in-
duco text.ſupꝛa ad legem Falcid.l.penultim.§.pꝛimo.hoc vide-
tur fuiſſe de mente teſtatoꝛis qui legata reliquit pꝛeſtanda inco[n]-
tinenti:fideicommiſſum vero vniuerſale reliquit in conditionis
euentum

euentum. Hoc etiam conſuetudo obſeruat. Sed ſi eſſet fideicom-
miſſum vniuerſale relictum partim pure, partim ſub conditione,
tunc fieret cōtributio: caſus eſt ĩ. eo. l. ita tamen. §. heres ex aſſe. ꝛ
ibi dicam. Lex ergo, qui quadringēta, ꝛ l. Marcellus loquūtur,
quando fideicommiſſum vniuerſale, ꝛ legata ſunt pure relicta, vel
fideicommiſſum vniuerſale, eſt relictum pro parte pure, ꝛ pro par
te ſub conditione, dicto §. heres ex aſſe. ꝛ hec ſunt tenenda mēti,
1 quia quotidiana. ¶ Quero † quando fit contributio fideicōmiſſi
vniuerſalis ꝛ legatorum, vtrum quarta que detrahitur, dicatur
Falcidia, vel Trebellianica: quod eſt neceſſe ſcire, propter ea que
dixi ſupra, de non confectione inuentarij, propter quod perditur
Falcidia, ꝛ non Trebellianica. Reſpon. ſicut dicitur in l. Gallus.
§. ille caſus. quod ſicut coniunguntur duo capita legis Velleie,
ita coniunguntur due leges, ſcilicet lex Falcidia, ꝛ ſenatuſconſul
certum Trebellianū, ꝛ detrahitur vna quarta que partim ſapit
naturā Trebellianice, ptim Falcidie. Simile dixi in inſtituto ex re
ta, in l. ex facto. ſ. de heredib. inſtituen. Hoc etiam apparet ex le-
gibus precedentibus, propter coactionem heres perdit totam
quartam, ꝛ ſic reſpectu fideicommiſſarij tota dicitur Trebellia-
nica, ꝛ in omnibus, que agentur cum fideicommiſſaria, appella-
bitur Trebellianica: in omnibus que agentur cum legatarijs
ſingularibus appellabitur Falcidia.

1 Alienatio rei, que ſubiacet reſtitutioni, an valeat.
2 Alienata res imputatur in quartam.
3 Trebellianica an in vna re poterit deduci.
4 Fideicommiſſarius vendicare poteſt alienata.

a **§. Res que.** [a] Opp. ĩ. eod. l. cū hereditas, ꝛ l. ita tamē. §. actiones. ſol. ibi alienauit ex neceſſitate,
ꝛ ſoluit creditoribꝰ: vnde pretiū fuit, nō cōuerſum in eius vtilita-
tem hic ſic. Opp. ad predicta. ĩ. eo. l. mulier. §. ſed enim, ꝛ ſ. de pet.
hered. l. diuꝰ. Solu. fateor, ꝙ ibi alienat ex neceſſitate incubēte ex
parte rei, que ſeruari nō poterat, vel nō expediebat: tñ qꝛ pretiū
conuertitur in vtilitatē heredis, cōputatur in quartam, d. §. ſed
enim. ¶ Oppo. C. cōmunia de lega. auth. res que. Solu. Fateor,
ꝙ ibi poteſt fieri alienatio in certis caſibus tamē ſi cōuertitur in
vtilitatem ſuam, cōputabitur in quartā, vt ibi patet. ¶ Ex pre-
dictis ergo dicit Dyn. Aut alienauit heres rogatus de reſtituen-
do, volūtarie: ꝛ tūc cōputabit ſibi in quartam, vt hic: aut neceſſa-
rio, ꝛ tūc aut pretiū non cōuertitur in ſuā vtilitatē, ꝛ non copu-
tat in quartā, vt ĩ. eod. l. cum hereditas. ꝛ l. ita tamē. §. actiones.
Aut cōuertitur in ſui vtilitatē, ꝛ cōputatur in quartā, vt legio.
b ſ. alleg. ¶ Quero, [b] an † alienatio rei, que ſubiacet reſtitutioni, va-
1 let. In hoc ſunt opin. quidā dicūt, ꝙ non valet aliquo tēpore, ꝛ ita
intelligunt hic, ꝙ de facto tantum tenet: que opin. nō eſt bona. l.
ſeruo legato. §. j. ſ. de leg. j. ꝛ ibi dixi. Alij dicūt, ꝙ de iure antiquo
indiſtincte valebat, vt hic: ſed hodie eſt immutatū per iura codi-
cis, qꝛ ſi ſubiacet reſtitutioni pure, nō valet alienatio: ſi ſub condi
tione, ſic, vt C. com. de leg. l. fi. §. ſed. qꝛ, ꝛ in hoc dicūt bene. per iu-
ra vero authenticorū eſt immutatum, ꝙ etiā in conditionalibus
nō valeat alienatio, vt in auth. res que. ita dicit hec gl. Circa hoc
ſunt gl. contrarie quas dixi in l. ſeruo legato. §. j. ſ. de leg. j. ꝛ ibi
tenui, ꝙ in hoc nihil ſit immutatū per iura authēticorū. ꝛ ꝙ pen-
dente cōditione alienatio valeat, ꝛ teneat, dic vt ibi. Alij dicunt,
ꝙ alienatio valet vſque ad quartā. vt hic, ꝛ tāgitur per gl. in l. fin.
2 §. ſed qꝛ. C. com. de leg. Ad qꝺ videdū an ſit verum: † quero, vtrū
alienata cōputentur in quartā heredi? Et licet text. hic ſimplici-
ter videatur dicere, ꝙ ſic: tamen quidam intelligūt hic, ꝙ imputa
tur heredi, ſcilicet fideicōmiſſario volēte, non aliter. Et ita dicitur
in gl. d. l. fi. §. ſed qꝛ. ꝛ per Inn. de teſta. c. Raynaldus in gl. ſuper
ver. in reſiduo. Dico, ꝙ fideicōmiſſario volente, nō eſt dubium ꝙ
imputatur in quartam, vt hic. Facit, ꝙ pretiū, ꝛ fructus compu
tantur in quartā, vt ſ. ad leg. Falci. l. Paulus. ꝛ l. qꝺ de bonis. §.
fructus. Sed fideicōmiſſario inuito, an in quartam cōputetur?
hic tex. facit, qꝺ ſic: qꝛ ſimpliciter loquitur: quod placet, ſi heres
malitioſe non alienauit. Nam in qua re debet deduci quarta, erit
in arbitrio iudicis, l. non amplius. §. fi. cum l. ſeq. ſ. de leg. j. ſed eſt
equum ꝙ iudex arbitretur, ꝙ in re malitioſe alienata cōputetur
* in quartā, ne vexetur, ſi ab eo cui alienauit, euinceretur, arg. l. fi. *
§. fi. de leg. ij. eodem modo, quādoqꝫ eſt arbitriū iudicis, vt in vna
re tantum detrahatur Falcidia, quā heres elegerit: puta, ſi res eſ
ſet filio in vita, in peculio aſſignata per patrem, vt C. fam. erci. l.
filium quē habētem ſecundum vnam lec. qꝺ examinaui pleniſſime
3 in l. in quartā. ſ. ad leg. falcid. ¶ Quero, † vtrum [c] quarta poſſet
c deduci in vna re? Dic vt dixi in dic. l. quartam. ¶ Quero, † quo-
4 modo [d] poterit res alienata vendicari a fideicommiſſario, cum nō
habeat ius ante reſtitutionem, ꝛ reſtituere non poteſt alienata?
Gloſſ. quod eſt ſpeciale hoc caſu, quod vendicet abſque reſtitu-
tione. idem nota. in l. pen. in fin. C. eodem

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Res que. Pro declaratione vide Rom. conſ. lxx. in
vlt. col. ꝛ quid ſi heres vendidit res ſubiectas reſtitutioni, adue-
niente caſu reſtitutionis an debeat res eſtimari ſecundum quod
valebat, an vero quod vendidit, qꝛ heres, vide Old. conſi. cvij. Et
vide Joan. de Imol. in conſil. xviij. ꝛ vide Ludo. Roma. in conſil.
xviij. incip. viſa facti narratione.

b ¶ Quero. Adde an valeat alienatio rei prohibite alienari. Pau.
de Caſt. conſi. xvj. ꝛ inquantum Alex. tangit an prohibitus alie-
nare pro ſoluenda condēnatione maleficij, pro quo eſt incarcera-
tus, adde ꝙ Bal. conſi. clxxxvj. ij. lib. ſentit ꝙ non. ꝛ in illo conſilio
ponit quid ſi teſtator permittat alienare pro neceſſitatibus, que
dicatur neceſſitas, ꝛ an ſi primo alienauit quādo non ſuberat ne-
ceſſitas, an poſſit ſecunda vice alienare ſubſiſtente cauſa.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Ang. l. fi. Iſtam opinionem ſequit̃
Aret. conſi. xviij. in vltimo dubio.

c AND. BARB. ¶ ¶ Quero vtrum. Etiam vide alias fallentias
per Bald. in l. iubemus. C. eod.

d ¶ Quero quomodo. Adde vt per Pau. de caſt. cōſ. lxv. i fi. j. vol.

1 ☞ Teſtator ſi diuiſit quaſi totū patrimoniū inter filios, ꝛ in il-
lis rebus illos inſtituit, quādo predicta veniāt in fideicōmiſſum.
2 Legata non veniunt in ſubſtitutionem vulgarem.
3 Prelegata veniūt in ſubſtitutionē pupillarē. Item in exēplari.
4 Donatio, que morte confirmatur non venit in fideicommiſſum.
5 Cōditionis implende datum cauſa, an veniat in fideicōmiſſum.
6 Pupillari ex ſubſtitutione quod capitur, an veniat in fideicom-
miſſum.
7 Accreſcendi iure quod venit in fideicommiſſum, venit.
8 Ex vulgari ex ſubſtitutione, quod deuenit ad aliquem, quando
veniat in fideicommiſſum.
9 Compendioſa ex ſubſtitutione quod venit, in fideicommiſſum an
veniat.
10 Teſtator qui dixit, ſi quis eorum deceſſerit ſine liberis, deueniat
de vno ad alium, videtur primo legaſſe, poſtea rogaſſe.
11 Teſtator quando dixit, reſiduum bonorū meorum a dictis iudi-
cijs, ꝛ legatis, videtur grauare tantum de portione hereditaria.
12 Prelegata an veniant quando teſtator dixit, ſi deceſſit ſine libe-
ris, bona mea deueniant in talem.

§. Quidam. Si aliquis primo legat, poſtea rogat, le-
gata veniunt in fideicommiſſum, ſi here
ditatis non eſt facta mentio. h. d. Opp. ꝙ omnia veniant in fidei
commiſſum. l. cum virum. C. de fideicommiſ. Sol. Ibi verba fidei-
commiſſi fuerunt generalia, ſcilicet qcquid peruenit, ꝛc. ideo nul-
la adhibetur diſtinctio: hic fuerunt indefinita, ꝛ ſimpliciter pro-
a lata, ſcꝫ portionem ſuam. ¶ Oppo. ſ. ad leg. falci. [a] l. Titia. Solu.
Ibi primo rogauit, poſtea prelegauit, ideo non veniunt in fidei-
commiſſum: hic ecōtra quo caſu habet locuꝫ diſtinctio huius. §.
vide gl. que ponit hanc diſtinctionem, ꝛ ſigna. Et in gl. ibi l. Ti-
tia. dic, niſi fuerit vſus verbis generalibus, vt in fi. gl. In gl. ſuper
verb. hereditariam. ibi hereditatis portionem, dic hoc debet va-
1 care ſecundum Dy. Quero, † quid ſi teſtator quaſi totum patri-
monium diuiſit inter filios in teſtamento, ꝛ eos heredes inſtituit
equalibus portionibus, vel in illis rebus, qꝺ idem importat. l. ex
facto proponebatur. de here. inſtit. an illa prelegata veniant in fi
deicommiſſum. Videtur ꝙ ſic, qꝛ tex. hic loquitur quando fuerūt
inſtituti ex diſparibus partibus. In contrarium facit gl. que di-
cit idem, ſi ex paribus. Dico, ꝙ ſi pater prelegando diuiſit patri-
moniū inter filios equaliter, ita qꝺ modicus exceſſus eſt, ꝛ eos e-
qualiter iſtituit, qꝺ portio, quā vnus frater hꝫ iure prelegati, ſuc
cedit in locū portionis, quam haberet iure hereditario, in bonis
alteri fratri aſſignatis, ꝛ ideo totū videt̃ habere iure hereditario:
caſus eſt in l. quid ergo. ſ. de lega. j. ꝛ qꝺ ibi not. in vlt. gloſ. Facit,
quod dico in l. qui Rome. §. duo fratres. in vltima queſt. ĩ. de ver.
obl. Nec ob. hic §. qꝛ loquitur quando fuerūt inſtituti in diſpari
bus partibus, vnde non poteſt dici ꝙ vna portio. ſuccedat in lo-
cum alterius. Non enim poteſt in ea dimidia ſuccedere in locum
tue tertie, ꝛ ideo notabiliter dicit text. ex diſparibus, ꝛ gl. que di-
cit, idem ſi ex paribus, procederet, quādo portiones eſſent pares,
prelegata eſſent multum diſparia, ita ꝙ portio non poſſet ſucce-
2 dere loco portionis, vt dixi, ſecus ſi eſſent paria. ¶ † Quero, hic
dicitur, ꝙ legata veniunt in fideicommiſſum, an veniant in ſubſti
tutione vulgari. Caſus eſt ꝙ nō, in l. Sextiam, alias Sextitiam. ſ.
3 de le. iij. ꝛ l. miles pro parte. ſ. de leg. ij. ¶ † Quero, an prelegata [b]
b veniant in ſubſtitutione pupillari. Dico ꝙ ſic. l. cū pater, in prin
cip. ſ. ad legem Falcid. ꝛ l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos. de vulga
ri ꝛ pupillari. Idem intelligo in exemplari ſubſtitutione. l. huma
4 nitatis. C. de impu. ꝛ ali. ſubſtitu. ¶ † Quero quid in donatione
que morte confirmatur, vt inter virum, ꝛ vxorē. Reſpondeo, non

veniunt in fideicõmiſſum ſm Dynum, in l.ſequẽs queſtio. ſupꝛa
5 de legatis ij.ꝛ per Cyn.in l.cũ virũ.C.de fideicommiſ. ¶†Quero
quid in eo,quod datur cauſa conditionis implende, an veniat in
fideicõmiſſum. Dic vt l.qui heredi. §.cum hereditas, verſicu.ſed
6 cum ſuſpecta.de conditio.ꝛ demonſtratio. ¶†Quero,vtrũ illud
c quod ex ſubſtitutione pupillari[c] capiatur veniat in fideicommiſ-
ſum? De hoc videbitis tex.in l.ita tamen.§. qui ſuſpectam. infra
7 eodem.ꝛ ibi dicam. ¶Quero†an illud quod venit ad aliquem
iure accreſcendi,veniat in fideicommiſſum? Reſpondeo quod ſic,
vt ſupꝛa de acquiren.heredit.l.ſi totam,ꝛ quod ibi not.ꝛ infra eo
dem,l.Papinianus.quod eſt verum indubitanter,quando, adit
coacte,vt ibi.Idem ſi ſponte,quia poꝛtio accreſcit poꝛtioni, non
8 perſone,d.l.ſi totam.ꝛ l.ſi Titio.§.j.de vſufru.¶†Quero,vtruꝫ,
id quod deuenit ad aliquem ex ſubſtitutione vulgari,veniat in fi
deicommiſſum? Reſpondeo,ſi adit coacte:non eſt dubiũ,l. apud
Iulianum.§.j.infra eod.Sed quãdo adit ſponte poteſt dubitari.
Et videtur diſtinguendũ ſicut in legatis, ſcilicet aut fuit graua
tus per verba generalia,aut per ſimplicia, ꝛ tunc aut fuit graua
tus de reſtituendo poꝛtionem ſuam, ꝛ non videtur quod veniat
in fideicommiſſum,qꝛ ius ſubſtitutionis coheret perſone,nõ poꝛ
tioni,l.ſi ex pluribus, infra de ſuis, ꝛ legi. Sed verius eſt, quod
totum venit in fideicõmiſſum,ꝛ totum videtur ſua poꝛtio , ſicut
ſi eſſet inſtitutus ex parte pure,ꝛ ex parte ſub conditione,vt ſu-
pꝛa ad legem Falcid.l.pꝛima.§.id quod ex ſubſtitutione,ꝛ l.in ra
tione.§.queſitum.eodem titulo,ꝛ de acquirenda hereditate.lege,
9 ſi tu ex parte.¶†Quero , an id[d] quod deuenit ad aliquẽ ex ſub-
d ſtitutione cõpendioſa veniat in fideicõmiſſum? In hoc eſt aduer-
tendum,quod quandoque per compendioſam ſucceditur dire-
cto,etiam poſt aditã hereditatem,vt ſi fiat a milite,vel ſi fiat a pa
tre filie Femine,ſecundum ſtatuta huius ciuitatis,que pꝛecipiũt
ꝙ pater poſſit facere teſtamentũ filie quomodo velit, ꝛ tunc cum
dicta ſubſtitutio locũ habeat,etiam poſt aditam hereditatem,vt
dixi,ꝛ ſi quis capit eam tanquã poꝛtionẽ alterius, ſi fuerit roga
tus de reſtituendo per illa verba,poꝛtionem ſuã,videtur qđ non
veniat in fideicõmiſſum,argumen.l.qui fundum.§. qui filium,ſu-
pꝛa ad l.falcid.ſecus ſi fuiſſet rogatus per verba generalia.ſed ve
rius puto,ꝙ indiſtincte veniat in fideicõmiſſum.Nam l.qui fun-
dum.§.qui filium.loquitur de ſubſtitutione pupillari,per quam
ſucceditur pupillo.ſed per cõpendioſam ſucceditur teſtatoꝛi de-
functo,ideo dico idẽ,ꝙ in vulgari,per eaſdẽ leges.Si vero ſucce-
ditur ex cõpendioſa,que valet iure fideicõmiſſi poſt aditã here-
ditatem,l.pꝛecibus.C.de impube.ꝛ ali.ſubſti. tunc illud venit in
fideicommiſſum,vt j.eo.l.heres mei.§.cum ita. Habita tñ diſtin-
ctione,aut pꝛimo reliqt,poſtea grauauit,aut ecõuerſo, aut dixit
poꝛtionem ſuã,aut poꝛtionẽ hereditatis.ſicut dictum eſt in pꝛe-
e allegatis,vt ſ.de lega.iij.l.ſi Titius.[e] Quero,glo.[f] hic diſtinguit,
f aut pꝛimo†legauit,poſtea rogauit,aut econuerſo:quid ſi de oꝛdi
10 ne non apparet, vt qꝛ dixit teſtatoꝛ, ſi quis eoꝛũ deceſſerit ſine li-
beris,bona deueniant de vno ad alium:in quibus verbis ſimul,
ꝛ ſemel cuilibet relinquitur,ꝛ quilibet grauatur, an videtur pꝛi-
mo legaſſe,an pꝛimo grauaſſe? Reſpõdeo, pꝛimo videtur legaſſe,
11 vt j.eo.l.Sceuola.in fi.quod dic vt ibi dicam. ¶†Quero,quid ſi
teſtatoꝛ dixit,reſiduũ bonoꝛum meoꝛũ a dictis iudicijs,ꝛ legatis
deueniat in talẽ. Reſpon.manifeſtus eſt ſenſus,ꝙ ſolũ de poꝛtio-
12 ne hereditaria grauauit,nõ de eo qđ capit alio iudicio.¶†Que
ro,qđ ſi dixerit,ſi deceſſerit ſine liberis bona mea deueniãt in ta-
lem? Reſpond.Aut dixit oĩa bona,ꝛ tũc idem ac ſi dixiſſet, quic-
quid ad eũ peruenerit,l.cum virum.C.de fideicõ.coniuncta.l. Iu
lianus in pꝛinc.ſ.de legat.iij.Si vero dixit bona mea,nec vſus eſt
ſigno vniuerſali,tunc puto idẽ ac ſi dixiſſet poꝛtionem , vt hic : ꝛ
ideo adhibẽda eſt diſtinctio que p̃cedit.facit.j.eod.l.ſi legatũ.§.j.

ADDITIONES.

a POMA. ¶Oppo.ſ.ad l.Falcid.Et vide plene Bald.qui nota
bilia verba dicit in l.cum virum.C.de fideicommiſ.
b ¶An pꝛelega.Adde Oldra.conſil.vij.
c ¶Pupillari.Adde Bal.conſil.xciij.ꝛ ccvij.ij.lib.ꝛ conſil.lxxiiij.
iij.lib.ꝛ conſil.cccclij.lib.iiij.
d AND.BAR.¶Quero an id.An autem veniant pꝛelegata,quã
do hereditas aufertur ab indigno , vide text.ſing. in l.cum qui.§.
pꝛo parte.ff.de his quibus vt indi.ſecundum Bald.in l.cum vi-
rum,quod eſt not.dignum.
e ¶L.ſi Titius.Adde aduertendum dum Alex. dicit ꝙ Bar.in
l. Sceuola dicit contrarium eius quod hic dicit , qꝛ non eſt ve-
rum imo Bart.in vlt.verb.reſpondet ad §.quindecim , ꝛ ita in-
telligit,ꝛ alleg.Rom.idem ſeq.conſil.xviij.
f AND.BARB. ¶Quero.glo.Quid autẽ ſi ignoꝛatur an pꝛimo
legauerit,vel poſtea,qꝛ teſtes non recoꝛdãtur de oꝛdine cognitio
nis cui incũbit onus pꝛobãdi? Uide Bald. in l.cũ virum pꝛealle.

§. Si is,qui. Si hereditas delicto heredis ſit publi
cata,fideicõmiſſum debetur a fiſco. h.
d.Hic ſunt videnda duo.Pꝛimo,vtrum ex apertura tabularum
quis pꝛiuetur heredicate:qđ dic vt l.iij.§.non tantum.ꝛ l.neceſſa
rios.§.j.ſ.ad Silla.Secundo gl.tractat hic materiam aliam,ſci-
cet,ꝙ vtrunqꝫ debeat diſtingui,ſcilicet an dicatur occiſus a fa
lia,vel ab extraneo,clam,vel palam:quod plene no.C.de his qui-
bus vt indig.l.cum fratrem.ꝛ l.iij.§.non tantum.ſ.ad Sylla.

LEX IIII.

1 ☞Libelli foꝛma quando fideicommiſſarius petit heredem inſti
tutum cogi adire ꝛ reſtituere.
2 Iudex cum allegatur ſuſpectus iure ciuili, cauſe non inſeruia
tur:iure Canonico ſecus.
3 Pꝛoceſſus factus a iudice recuſato,eſt ipſo iure nullus.
4 Nolle adire hereditatem,non eſt repudiare.
5 Suſpectam hereditatem dicens,non perdat debita iure natu
Filius poteſt inſtitui ſub conditione poteſtatiua.
Adire quis cogitur officio iudicis.
6 Socijs ſi ex duobus alter inuito ſocio vadit ad mercandum ſuſci
piens in ſe periculũ,ꝛ lucratur,non comunicat cum ſocio lucrum.

Quia poterat. Supꝛa in l.j. in pꝛinc.ꝛ §.j.
vſqꝫ ad §.ſi heres. tracta
uit de remedijs transferendarũ actionum,ꝛ de exceptio
ne, que datur heredi, ꝛ de ea que datur contra heredem,ſiue
tribus,in §.ſi heres.tractauit de quarto remedio, ſcilicet de reten
ctione quarte Trebellianice hic tractat de quinto, ſcilicet de re
medio coactionis.H.res põt cogi adire ꝛ reſtituere,nec eſt quere
1 da cauſa quare adire recuſet.h.d.¶Nota.†ex pꝛincip.foꝛmam li
belli,quando fideicommiſſarius petit heredem inſtitutum cogi
adire,ꝛ reſtituere:debet enim dicere ſe velle ſuo periculo here
tatem adiri,ꝛ reſtitui ſibi,ꝛ petere heredem a iudice ad hoc cogi.
¶Opp.ꝙ vani timoꝛis nulla ſit eſtimatio,ſeu excuſatio,l.hec au
tem ſatiſdatio.ſ.tit.j.ꝛ j.de regul.iur.l.vani.Gl.nõ ſoluit.Dic ꝙ
hic quis neminẽ grauat,ſed ſe exonerat, ideo eſt pꝛo ratione vo
luntas.Ita Dyn.hic,ꝛ de nou.ope.nun.l.j.in prin.in illa queſtio
ne gl.an in nunciatione ſit inſerenda cauſa.¶Oppo.hic dicitur,
ꝙ ſine onere tranſit hereditas:contra, imo ſemper cum onere, vt
ſ.de legat.j.licet. Solu. hic fuit expꝛeſſe actum , ꝙ tranſiret ſine
onere:vel melius,hic non loqnitur de oneribus hereditarijs, ſed
de moleſtia,quam ille,qui adit coacte,ꝛ reſtituit.euitat.¶Glo.
2 hic inducit in arg.†an qñ quis dicit iudicem ſuſpectum ſit inſe
renda cauſa.Et omnes noſtre gl.ꝛ doc.iuris ciuilis dicũt ꝙ nõ,
Canoniſte contra , extra de offi. deleg. cap. ſuſpicionis, ꝛ cap
peti. c.cum ſpeciali , vnde in terris Imperij tenetur opin. iſtius
3 gl.¶Sed quero,†quid ſi recuſatus vt ſuſpectus,non obſtãte re
a cuſatione pꝛocedit,an pꝛoceſſus ſit nullus.[a] an veniat annullan-
dus.Inno.in d.c.cum ſpeciali.dicit non memini me legiſſe,ꝙ pꝛo
ceſſus ſit nullus:ſed debet annullari.Hoſt.tenet contrariũ.Io.
and.recitat oppo.ſimpliciter.Ego de facto dixi,ꝙ memini me le
giſſe,ꝙ pꝛoceſſus eſt ipſo iure nullus, qꝛ recuſatione pꝛopoſita,
b ipſo iure eſt exemptus ab eo,ꝛ eius iuriſdictione:ideo pꝛoceſſus
eſt ipſo iure nullus,l.j.C.ſi quacunqꝫ pꝛedi.po.Et ſi dicas,ibi
ſpeciale,fateoꝛ ꝙ in hoc eſt ſpeciale,ꝙ oꝛdinarius recuſatur de iu
re ciuili, ſed non in eo ꝙ dicitur ꝙ pꝛoceſſus eſt ipſo iure nul
4 ¶Quero,vtrũ nolle adire.[c] ſit repudiare hereditatẽ.Hic tex
c detur ꝙ ſic,contrarium tenet glo.in l.qui ſe patris.C.vnde lib.
Ultramon.tenent contra illam glo.pꝛo quibus facit hec lex.S
reſpõdeo,licet hic dicatur,ꝙ ille,qui dicit ſe nolle adire, poſſe
gi,non tamen per hoc ſequit̃ ꝙ ſit repudiatio.Quod ptꝫ,qꝛ
coactionem põt penitere,ꝛ adire.l.ita tamen.§.ſi patronus.
5 Hoc tñ examina,vt dixi in l.ſi quis ſuus.de iure delibe.¶†Que
d ro an[d] ille qui dicit hereditatẽ ſuſpectam,perdat debitum iure na
ture.Iac.de are.dicit ꝙ non,qꝛ in debito iure nature hoc non
peritur,nec eſt eadem ratio,arg.eius quod no.in l.ſi quis lega
in fi.j.de falſ.Facit C.de fideicom.auth.hoc amplius.qđ dictum
intelligo,ſi poſt repudiationem eum penituit: quod poteſt fi
fina.C.de repu.hered.alias ſecus.Nam quartam ita demum ha
bet ſi vult eſſe heres.l.iam dubitari.ſ.de here.inſti.Et hoc appa
ret ex eo,qđ poteſt filius inſtitui ſub conditione poteſtatiua,ꝛ
non vult adire,non poteſt conqueri de teſtatoꝛe.l.ſuus quoque
6 §.j.ꝛ ij.de heredi.inſtitu.¶Quero que iure quis cogatur adire
tex.hic innuit,qđ officio iudicis,dũ dicit,cogatur a pꝛetoꝛe.Di
cam.j.eo.l.non eſt cogendus.vbi gloſ.ponit.¶Inducitur ad c
7 Duo †erant ſocij vnius mercantie,vn⁹ vult ire Uenetias,alter
cõtradicit:ꝛ ille dicit,volo ire meo periculo,ꝛ ſic vadit eo inuito,
ſuo periculo,ꝛ multa lucratur,an ſocius pꝛohibens debet habere
partem lucri.Et fuit determinatum per hanc legeꝫ,qđ non,qui
* ſuſcepit in ſe periculum,ꝛ ſic cõmodum debet eſſe ſuũ.*Facit ſi
ſtita.

ſtitut.pro ſocio.§.illud.⁊ ſic fuit antiquitus determinatum,quod menti tene.

ADDITIONES.

a ¶ Nullus. Adde vltra Alex. an proceſſus iudicis recuſati, ſit nullus.Bar.conſ.cv.Bald.conſ.ccccxxviii.iii.lib.Paul.de Caſt. conſ.xxii.⁊ inquantum Alex.dicit ꝙ Ro.nihil.decidit,qꝛ qđ pendebat de facto,tu vide deciſionē,⁊ latius in hac opinio.per ipſuz Ro.conſilio ccxx.Et de cauſis recuſationis,vide Oldradum cōſilio ccccj.adde quod contra Bart.in hoc tenet Lanfran.ſequendo Innocen.in c.quoniam contra.de proba.de quo etiam per Angel.de Are.in rubr.j.de appel.

b AND.BAR. ¶ Ideo proceſſus.Et vide Bald.in d.l.j.

c AND.BARB. ¶ ¶ Nolle adire.Et vide Bartolum in dicta l. quiſe patris.

d Quero an.Adde inquantum Alexan.tangit an filius,qui repudiat poſſit petere legitimam.Bald.conſil.lxxiii.j.libr.Angel.conſil.lxxj.Petr.de anchar.conſil.cccxiii.

* CLAVD.DE SEISS. ¶ Eſſe ſuum. Sequitur Roman. conſi.cccclxxv.

LEX V.

Sed,⁊ qui magna. Dignitas heredis grauati ⁊ vtilitas teſtatoris defuncti,non excuſat quin heres cogatur adire,hoc dicit.

LEX VI.

1 ☞ Aditio hereditatis recuſari poteſt per abſentem, ⁊ ſic per nuncium,vel per epiſtolam.

2 Petitio contra eum,qui incertus eſt,an velit adire, vel recuſare, qualiter formetur.

3 Decretum coactionis,ſcilicet ꝙ quis cogatur adire,⁊ reſtituere, interponitur inter abſentes,quia ſummarie proceditur.

a Recuſare. a Ab abſente pōt recuſari aditio,⁊ in abſentem poteſt interponi de-

1 cretum coactionis.h.d. ¶ † No.ꝙ hereditatis aditio poteſt recuſari per abſentē, ſcilicet per nuncium, vel per epiſtolam. ¶ Scđo not.ꝙ non ſolū quando certum eſt, ꝙ qs recuſat aditionem,ſed etiā qn̄ eſt incertuz,poteſt peti ꝙ cogatur adire,⁊ reſtituere. ¶ Tertio no.ꝙ iſtud decretū coactionis interponitur inter abſentes. Ad primum opp.ſ.de acqui.here.l.per procuratorem.Reſpondeo,adire non poſſum per procuratorem, vt ibi:ſed repudiare ſic, vt hic: que non placet.cum vtrunqz ſola voluntate perficiat.Preterea,text.in l.ii.de offic.procur.Ceſaris dicit,ꝙ eā poteſtatē,quam habet in adeundo, habet in recuſan-

* do.Dic ergo,* ꝙ recuſatio nō eſt repudiatio, vt dixi in l.qꝛ poterat.Vel dic ꝙ per ꝓcuratorē declarat repudiatio hereditatis,nō autem repudiat.Ad ſecundū,quando eſt incerta voluntas,videtur qđ nō debet cogi adire,⁊ reſtituere.qꝛ ſi heres vellet adire,eſ-

2 ſet iniquum qđ priuaretur quarta.Reſpondeo,puto ꝙ † hoc caſu deberet formari petitio ſic,ꝙ talis veniat ad dicendū ſi vult adire hereditatē,vel nō:⁊ ꝙ ad hoc ſtatuatur ſibi certū tēpus, intra qđ ſi recuſauerit,tūc cogatur adire.Primū probatur per ea que dixi in l.ſi quis inſtituat.ſ.de here.inſtit.ſecundū probatur,

3 hic,⁊ ſ.eo.l.qꝛ poterat. ¶ Ad tertiū opp.†.⁊ videtur ꝙ aduerſ9 abſentē nō poſſit interponi tale decretū,l.fi.§.illud.C.de tempo. appel.⁊ l.de vnoquoqz.j.de re.iud.Soluit.glo.ꝙ hic nō procedit ordinarie,ſed ſummarie.Facit qđ no.in l.nec quicquam.§.vbi decretū.ſ.de offi.procōſul.⁊ leg.de reg.iur.l.omnia quecunqz. Ad qđ vide no.C.ſi vt ſe ab.hered.abſti.authē.ſi omnes. ¶ Quero, dicitur hic in fi.ad qđ preſentia eorum nō eſt neceſſaria quiá eſt hoc dictum:Gloſſ.dicit,ad qđ ſcilicet,vt certioretur.qđ placet,ſi interponetur decretum per eū modum quē dixi.ſ.formando petitionem.Alii vt Jac.de Aret.dicunt,ad qđ,ſcilicet decretū interponendū,⁊ trāſferendū actiones,vt C.eo.l.pen.§.fi. Iſtud dictū eſt verū,quādo iam eſſet hereditas adita per heredem,vt ibi:ſed hereditate non adita nō poſſunt trāſferri actiones in fideicōmiſſum per decretū,l.ille a quo.§.ſi de teſtamēto.j.eo.Intelligo ergo ad qđ,ſcilicet ad decretū coactionis interponēdū,qꝛ herede contumaciter abſente iudex interponet decretū.Sed ſi dices,qđ operetur iſtud decretū.Reſpōd.multum qꝛ licet heres decederet hereditate nō adita,fideicōmiſſum nō extinguitur.C.eod.l.non iuſtam.Facit quod not.per Cyn.in l.eam quam.C.de fideicommiſſ.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Recuſare.Et vide tex.in l.ſi cum ſeruum.§.finali,⁊ ibi Ang.j.de fidei.lib.⁊ in l.cum vero §.ſubuentum eod.tit.

* CLAVD.DE SEISS. ¶ Dic ergo.Iſta ſolutio eſt de mente gloſſ.penult.hic.

§. Meminiſſe. Succedentes ab inteſtato,⁊ ſui coguntur adire,⁊ reſtituere.hoc dicit. Oppo.ꝙ in herede ſuo non fit neceſſaria coactio,vt j.eod.l.ita tamen.§.ſi pater.Solu.vt ibi videbitis.

1 ☞ Fiſcus,ad quem vadit hereditas,an teneatur mortem defuncti vindicare.

§. Si fiſco. Fiſcus,ciuitas,⁊ collegium cogūtur hereditatem adire,⁊ reſtituere.h.d. ¶ Quero an iſte §.ꝑut loquitur de bonis,que deuoluuntur in fiſcū,loquatur poſt aditam hereditatē ab herede,vel ante:Glo.ponit duas opin.ſcilicet,ꝙ pōt loqui in hereditate adita,vel in hereditate nō adita,ꝙ dic,vt l.ſi ſequēs gradus.ſ.ad Syl.qđ tn̄ requiratur adi-

1 tio.facit j.de iure fiſci.l.eius qui delatorem.§.fi. ¶ Quero † an fiſcus,ad quem vadit hereditas,teneatur mortē defuncti vindicare:Gl.ꝙ non:quod tene mēti.Facit,ꝙ ille ad quem vadit hereditas alicuius in penam illius, non teneatur ad illa, ad que tenebatur ille primus,a quo aufertur:ꝙ modo non examino.

1 ☞ Subſtitutio,in eum,qui eſt per fideicommiſſum grauatus,intelligitur directa.

2 Subſtitutio vulgariter,⁊ pupillariter,⁊ per fideicommiſſum, valet ⁊ eſt in electione ſubſtituti,per quam ſuccedat.

3 Clauſula,ſi filius ſuus deceſſerit ſine liberis,talem ſibi inſtituit,⁊ ſubſtituit,quid operetur.

a §. Titius. a Verbum † ſubſtituo,intelligitur directo in

1 eo,qui etiā eſt per fideicommiſſum grauat9.h.d.Not.quod dixi in ſummario.Item no.ꝙ quādo quis eſt ſubſtitutus directo,⁊ per fideicommiſſum,eſt in electione ſua, quam

2 viam eligat, ⁊ per † hoc cum in teſtamentis ſepe ſcribuntur hec verba,ſubſtituens talem vulgariter,⁊ pupillariter,⁊ per fideicōmiſſum:apparet ꝙ valet,⁊ eſt in electione ſubſtituti.Ad idem l.ſi quis ſeruo.de manu.teſta.⁊ Gul.ponit.C.de impube.in l.preci-

3 bus.⁊ ego dixi in materia ſubſtitutionis compendioſe. ¶ † Itē per hunc §.dixi in queſtio.de facto,dixit teſtator, ꝙ ſi filius ſuus deceſſerit ſine liberis, talem ſibi inſtituit,⁊ ſubſtituit : quod debet intelligi, inſtituit directo, ſubſtituit per fideicommiſſum, vt ſic aliquid operentur hec verba:ſic hoc verbum,ſubſtituit,quod eſt commune, intelligitur de directa propter fideicommiſſariam, que ſequitur. Facit, quia verbum ſubſtituo, aptum eſt ad directam,vt ſupra,de hered.inſtitu.per totum.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Titius.Et no.illud quotidianū,vulgariter ⁊ pupillariter,⁊ per fideicōmiſſum.vide hic Bal.⁊ Ang.inquantum probant ꝙ electio eſt heredis,ſeu ſubſtituti,qꝛ idē voluit in l.ſi quis ſeruo.j.de manu.teſta.⁊ idem voluit ibi Ang.qui dicit ꝙ iſte tex.eſt melior de iure ſm Jo.de Imo.hic intelligit quādo eſt extraneus ſubſtitutus,vt hic per eum,non aūt vbi eſſet coniunctus teſtatori,⁊ poſſet adiri.Simile qđ voluit Bar.in l.j.in ii.q. ſ.de iure cod.vbi dicit,⁊ ſoluitur disiuncta,⁊ erit electio heredis, ſed non facit ad caſum iſtuz,qꝛ nos loquimur in ſubſtituto.Ego conſulo nunc ꝙ habeat locum fideicommiſſum quando ipſe ſubſtituit filias adinuicem vulgariter,pupillariter,⁊ per fideicommiſſum.

1 ☞ Citatus ad locum non tutum,non tenetur ire.

2 Citatio ad locum manifeſte non tutum,eſt ipſo iure nulla.

3 Excipiens de loco non tuto,tenetur cauſam inſerere.

4 Citatus pōt excipere de aere malo,⁊ corrupto in loco citationis.

§. Si quis alio. Eo loco,⁊ eo tempore debet hereditas reſtitui,ſi fieri pōt, quo teſtator iuſſit,alias poterit alio loco vel tempore reſtitui,ſi fuerit dies certa,ſed ante diē certam reſtitutione facta per Trebellianū,actiones non tranſeunt.h.d.vſqz ad l.apud Julianum.legam tamen per partes. ¶ Opp.de hoc ꝙ cogitur ire ad locum.j.l.proxim.dicitur contrarium.Solu.Ire cogitur,ſi cōmode poteſt, vt hic:alias ſecus,vt j.l.proxi.tūc eīn cogetur hic adire,⁊ reſtituere, nec cogetur ad locum accedere.Sed tunc oppo.qꝛ hic facit ei ſimilem eū,qui iuſſus eſt reſtituere ad diem:⁊ innuit ꝙ ille qui iuſſus eſt ad diē reſtituere cogi poſſit ante diem,qđ eſt contra l.ſed, ⁊ ſi ante.j.eo.Soluit glo.qđ ſunt ſimiles quo ad quedam:vel verius hic loquitur de iuſſo reſtituere in diem certam,quo caſu poteſt reſtitutio fieri ante diem:ibi loquimur de die incerta.Iſta eſt vera,probatur j.eo.l.cogit.§.cum quidam.Opp.in l.ſed ſciendū, dicitur,ꝙ pōt fieri reſtitutio conditione non impleta,contra in l. proxi.ſed,⁊ ſi alio.§.fin.Solu.Hic fit mentio de duplici conditione,vna ſi nomen veſpilonis portauerit, quod nomen eſt turpe, ⁊ eius interpretationem ponit glo.ideo hec conditio tanquam turpis reiicitur.l.facta.§.ſi in danda.j.eo.habetur ego fideicommiſſum pro puro. Secunda conditio fuit, ꝙ iuſſus fuit ire Alexandriam.De iſta dicamus,qđ non fuit appoſita in modū conditionis,ſed cuiuſdam iuſſus,ſeu modi,cuius defectus nō impedit. l.Titio.ſupra de legat.j. Vel fuit conditio poteſtatiua,que defi-

cit per caſum, vnde habetur pro pura, vt not. in l. in teſtamēto, la
ij. de condi. ⁊ demonſtra. ¶ In l. de etate. j. eodem. Gl. ſuper ver-
bo, liceat, dicit, hoc eſt argumentum contra eos qui impetrant li
teras in loco nō tuto. ſic ſ. ex quib. cau. maio. l. iij. Not. ꝙ citatus
1 †ad locum ſuſpectum nō tenetur ire. Pro hoc j. de legationib. l.
2 ſciendum ⁊ ibi dixi. ¶ Sed quero, †ſi aliquis citatur ad locū nō
a tutum, [a]vtrum citatio ſit ipſo iure nulla, aut eſt neceſſe ꝙ pars ex
ceptionem opponat? Reſpōdeo, ſi locus eſt manifeſte ſuſpectus,
citatio eſt ipſo iure nulla, caſus eſt in cap. paſtoralis de re iudica.
3 in Cle. ⁊ ibi per gl. in ver. notorio. ¶ †Quero, an ille qui excipit,
ꝙ locus ad quem citatur, non eſt tutus, debeat inſerere cauſam:
* *Reſpō. ſic, dixi j. de exce. l. j. ¶ Quero, †aliquis citaẗ vbi eſt ma
4 lus, ⁊ corruptus aer, vtrum poſſit de hoc excipi? Reſpond. ſic, vt
habetur in hac l. ſed ſciendum. j. proxi. verſic. ſed ⁊ ſalutis, ⁊ ex-
tra de renuncia. c. ad ſupplicationem, vt ibi text. ⁊ glo. j.

ADDITIONES.

a ¶ Non tutum. Adde an teneatur comparere, ⁊ an citatio ſit nul
la, Old. pulchre conſi. xlij. ⁊ multa que conceduntur, quando pro-
pter guerras non eſt tutus acceſſus ad aliquem locum, vide Ro.
conſil. ccccxxxiij. Et an bannitus teneatur comparere ad locum
vnde fuit bannitus. vide Bald. conſilio ccccxxxvj. iiij. lib. ⁊ inquā
tum etiam Alexan. tangit an heres rogatus reſtituere poſt mor-
tem pauperibus, poſſit in vita reſtituere, vide que poſui in l. poſt
mortem. C. de fideicom. vbi quid Abb. quid Bald. quid Pet. de
Ancha. quid Ro. ſenſerint conſulendo.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Inſerere cām. Vnum no. ꝙ vbi qs
non audet propter inimicitias cōparere, iudex debet eum face-
re aſſociari a familia ſua, eius tū expenſis. ita dicit Bal. in l. data
opera. col. xvij. ver. ſi quis propter inimicitias. C. qui acc. nō poſ.
per l ſi. C. de eroga. milit. annon. lib. xij. ⁊ vide aliquid in materia
per Aret. in c. veniens. col. xv. de accuſat.

LEX IX.

1 ☞ Verba non puto mihi expedire hereditatem adire, ⁊ ſimilia,
prolata poſt tempus datum ad deliberandum, inducunt diſpoſi-
tionem.
2 Cauſa non requiritur in repudiatione.
3 Inſtitutus ſub conditione, vel ad diem, an poſſit cogi adire, ⁊ re
ſtituere ante. Item an poſſit adire ſponte, ⁊ reſtituere.
5 Inſtitutus pure, ⁊ rogatus reſtituere ſub conditione, quando
poſſit adire, ⁊ reſtituere: ⁊ an talis poſſit adire ſpōte, ⁊ reſtituere.

1 **Sed, ⁊ ſi alio.** Not. †ꝙ hec verba, nō puto
mihi expedire hereditatē adi
re, ⁊ ſimilia plata poſt tēpus datum, inducunt diſpoſi
tionē, quaſi dicat p certo repudio. Facit j. eo. l. omnes.
dixi. ſ. de leg. j. l. ſerui electione. in prin. ⁊ l. gerit. de acq. here. Not.
2 †ꝙ in repudiatiōe nō requiriẗ cauſa, vt ſ. eo. l. qꝛ poterat. ¶ Op.
ad §. ſi quis ſub coditione. j. eo. l. apud Iulianū. §. Antiſtia. Sol.
hic loquitur de inſtituto ſub cōditione, ibi de īſtituto pure, roga-
to ſub cōditione. ¶ Opp. ad l. ſed ⁊ ſi ante, qꝛ ad diem non poteſt
quis heres inſtitui, l. hereditas. de here. inſti. Sol. hic de die incer
ta, ibi de certa, vt ibi not. ¶ Pro declaratione gl. que eſt hic que-
ro, an inſtitutus ſub conditione, vel ad diē, poſſit cogi adire, ⁊ re-
ſtituere ante? Scđo, vtrū hoc poſſet facere ſponte? Tertio, vtrū
inſtitut⁹ pure rogatus ſub cōditione poſſet cogi adire, ⁊ reſtitue
3 re? Quarto, vtrū hoc poſſet ſponte facere? †Circa primū dic aut
eſt inſtitutus ſub cōditione impoſſibili, vel turpi, ⁊ habeẗ pro in-
ſtituto pure, l. ſed ſciēdū. in fi. ſ. eo. ⁊ l. facta, §. ſi in danda. j. eo. ⁊ de
cond. inſti. l. j. Aut eſt cōditio poſſibilis, ⁊ tūc aut eſt poteſtatiua,
⁊ pōt cogi implere, ⁊ adire ſi poteſt, ſi nō poteſt, remittiẗ ſibi cōdi
tio, l. ſed ſciēdū. ſ. eo. Si vero eſt cōditio caſualis, tūc interim nō
poteſt cogi adire ⁊ reſtituere, vt hac lege, in fi. De inſtituto vero
ad diē certū dic, ſi inſtituiẗ a pagano, habetur pro inſtituto pure
vt ſ. de here. inſti. l. hereditas, ideo ante pōt cogi adire ⁊ reſtitue-
re, vt j. eo. l. cogi. §. cū quidam. Si a milite, dic vt dixi de inſtituto
ſub cōditione, vt de teſt. mili. l. in fraudē. §. miles. ⁊ j. prox. l. ſed ⁊ ſi
4 ante, ſm vnam opi. gl. Circa ſecundū, †an poſſit ſponte adire, ⁊ re
ſtituere? dico ꝙ adire nō poteſt, ſed poteſt petere bono. poſ. ſecū-
dum tabu. l. ij. §. ſi ſub conditione. de bonorum poſſeſ. ſecundū ta-
bul. dixi in l. ſi quis inſtituaẗ. de heredi. inſtitu. reſtituere poteſt
de facto, nō ꝙ actiones trāſeant per Trebellianū, niſi ratihabitio
ſubſequaẗ, aduenīēte die, vel cōditione, vt d. l. ſed ſi ante. ¶ Circa
tertiū, †ſcilicet, de inſtituto pure rogato ſub cōditione, vtrū poſ-
5 ſit adire ⁊ reſtituere, dic, aut eſt rogatus de reſtituendo pure vni
pro parte, ⁊ alij ſub cōditione pro alia parte, ⁊ tūc ab eo, cui eſt ro
gat⁹ pure. poteſt iterum cogi adire, ⁊ reſtituere, l. j. §. ſꝫ ⁊ quoties.
ſ. eo. Aut eſt rogatus tātū ſub cōditione, ⁊ tūc poteſt cogi adire
⁊ reſtituere, nō tamen trāſeunt actiones per trebellianum, vt j. l.
apud Iulianū. §. antiſtia. Si vero eſt rogat⁹ reſtituere ad diem,

tunc aut eſt dies certa, aut incerta: primo caſu poteſt cogi …
re ⁊ reſtituere, l. recuſare. in fi. ſ. eo. ⁊ l. cogi. §. cū quidā. j. eod. …
eſt dies incerta, ⁊ tunc aut ſuſpendit fideicōmiſſum, ⁊ idem …
ſimplici cōditione, l. dies incertus. de condi. ⁊ demonſt. ⁊ C. …
deicom. l. poſt mortem. ſecundū vnam lect. Si vero die fideicō…
non ſuſpēdit, vt qꝛ eſt appoſitus dies mortis fideicomiſſarij. l. …
res meus. de condi. ⁊ de. non. tūc idē ꝙ in die certa, l. poſt mort…
6 ſecundum aliā lecturam. ¶ Circa vltimā, †vtrū ſponte poſſit a…
re ⁊ reſtituere? dic, aut eſt rogatus de reſtituēdo pluribus, ⁊ …
reſtituendo vni nō tranſfert actiones, nec ſibi cōtingit liberati…
niſi in euentum cōditionis, ille cui facta eſt reſtitutio ſuperuiu…
⁊ ſibi reſtitutū eſſe velit, l. cum pater. §. a filio. ſ. de leg. ij. ⁊ l. …
§. Seium. ſ. de leg. iij. Si vero eſt rogatus de reſtituēdo vni …
aut eſt ſui iuris, ⁊ poteſt interim reſtituere ⁊ adueniente cōditio…
ne, contingit liberatio, non tamen interim transferuntur actio…
nes per trebellianum: qꝛ nō eſt facta reſtitutio prout defunct…
voluit, l. poſt mortem. C. de fideicom. probatur in hac l. ⁊ ita …
intelligunt, licet gl. hic, ⁊ l. poſt mortē, aliter ſentiat. Aut ille …
debet fieri reſtitutio, non eſt in ſua poteſtate, ⁊ non poteſt …
reſtitui, l. filiuſfamilias. §. diui. el. j. ſ. de leg. j. ⁊ ibi dixi ratione …
timo glo. que eſt hic, quia diſtinguit in hac materia, vide ⁊ ſigna.

LEX XI.

1 ☞ Statutum quod quis cogatur ſuſcipere arbitrarium, qua…
liter intelligatur.

Apud Iulianum. Heres non … adire, niſi omne …
num qđ timet, ſibi ſarciatur, vel a pretore remittatur …
1 d. Not. ar. †ꝙ ſtatuta que dicūt aliquos cogendos ad ſuſcipien…
dum arbitramētum, debent intelligi, niſi illi aliquod commodu…
ſuſpectum habeant, aliquod damnum timeant: tunc enim nō p…
ſunt cogi, niſi illud ſibi ſarciatur, vel a pretore remittatur, vt …
1 ☞ Vulgaris tacita vt valeat, requiritur aditio ex teſtamento …
numero 3.
2 Exiſtentia ſui heredis, dato coherede extraneo, nihil operatur.
Teſtamentum non poteſt aſſumere vires a tacita vulgari.

1 **§. Idem Iulianus.** †Ad cōfirmationē tacite vulgaris requiritur
aditio ex teſtamēto paterno. h. d. ſm gl. Vel dic, ꝙ loquitur in pu
pillari, ⁊ ſecundum hoc, intendit, ꝙ propter fideicommiſſum relic…
ctum in ſecūdis tabulis, cogitur inſtitutus in teſtamēto paterno
adire, vt pupillares tabule, ⁊ fideicōmiſſum per conſequens cōfir
mentur. h. d. Opp. ꝙ inſtitutus in teſtamento patris non poſſit
cogi adire. l. ita tamen. §. a patre. j. eo. l. ij. §. interdū. ſ. de vul. ⁊ pu.
Sol. nō cogiẗ adire ante mortē pupilli, vt ibi, poſt ſic …. Op.
vnius aditio ſufficit ad confirmādū teſtm̄ paternū. l. ſi nemo. de te…
ſta. tut. ⁊ hic: ſed hic pupillus fuit heres patris. ergo nō eſt neceſ
ſe ꝙ alij cogantur. Sol. gl. intellige, ꝙ hic pupillus nō adiuit. Sꝫ
a tunc opp. [a]exiſtentia ſui heredis confirmat tabulas pupillares. l.
pater. de priui. credi. ⁊ l. ſi filius. de vul. ⁊ pupi. ⁊ l. ſi pupillus. ſ. de
2 acqui. here. Sol. †nota. hic pupillus habebat coheredē extraneū,
⁊ ſic exiſtentia ſui heredis nihil operatur. Hoc tꝫ Dy. per hunc
§. in materia ſubſtitutionū. ⁊ Cyn. in materia vulgaris ſubſtitu…
tionis. in l. precibus. C. de impub. qđ eſt verum quantū ad pro…
ſitum, non ſimpliciter, vt dixi plene in l. filius qui patri. de vu…
pup. Sed tunc opp. ꝙ ſubſtitutio pupilla. nō poſſit habere …
filio non exiſtente herede patri, vt Inſti. de pu. ſubſt. in prin. …
luunt quidā, ꝙ hic ſubſtitutus fuit vulgariter, ſꝫ nō pupillar…
quod gl. non plꝫ, qꝛ tex. dicit, ſecundis tabulis. Preterea, ſi fu…
ſet ſubſtitutio vulga. poſſet adire ex ſubſtitutiōe, lꝫ ex inſtitu…
adita non fuerit: vñ nō eſſet neceſſe inſtitutū cogi adire. Dicit …
go gl. ꝙ hic fuit facta ſubſtitutio pupil. tñ ſubſtituti nō adib…
ex pupillari, nam hereditas pupilli nō eſt aliqua, cū non adiu…
paternam: ſed adibunt ſubſtituti ex tacita vulgari cōtenta in …
3 preſſa pupillari. ¶ No. ex hac gl. †ꝙ tacita vulgaris requirit …
teſtm̄ paternū confirmetur per aditionē factam ab alio, quā …
ipſo ſubſtituto: ⁊ ſic teſtm̄ non pōt incipere aſſumere vires a ta…
ta vulgari: caſus eſt hic ſm hanc gl. ⁊ Dy. ſm Gul. de cu. in l. pre…
cib. C. de impu. Cōtrarium tꝫ Old. ⁊ ego idē teneo. Pro hoc ad…
duco caſum. ſ. de teſta. mili. l. neqꝫ enim. §. fi. ⁊ l. ſeq. quod plene …
mino in l. j. ſ. de vul. ⁊ pup. in illa q. de ſecundo effectu tacite vul…
garis. Ad hanc l. Reſp. qđ loquiẗ de ſubſtitutis pupillariter …
adibūt ex pupillari. Nec pōt dici, ꝙ pupill. nulla eſt hereditas …
ne hereditate paterna. Quid enī phibet, ꝙ pupillo nō obueniā…
alia bona que fuerūt ſibi queſita p tutores ſuos. Et hanc opi. …
detur tenere gl. in l. pe. de ven. inſpic. ⁊ in l. ex Corne. de vul. ⁊ pu.
⁊ in l. j. illius tit. plene dixi. Opp. ꝙ non ſit neceſſe, ꝙ ambo adeāt,
cū vno adeūte accreſcit ſibi portio illius repudiātis. §. his itaqꝫ.
C. de ca. tol. Sol. coguntur vt pareatur voluntati defuncti, qꝛ for…
te intereſt fideicommiſſarij. vt magis habeat ab vtroqꝫ quā ab
* vno, argu. eius quod dicitur C. eod. l. non initam. ⁊ l. recuſare. * …

Titius.

titius.ſ.eod. Querit gl. de qua hereditate. Dic vt in gloſſ.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Sed tūc opp. Et vide Bal. ⁊ ibi Joā. in l. ſi filius heres.ſ. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ qđ not. in l.fi.ſ. de condi. inſtit. ⁊ in l.iij. C. de iure delibe. l. Papinianus.§. quarta.ſ. de inoffic. teſtam.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ L. recuſare. Adde ꝙ in ſimili dicit Bal. per hanc legem auth. ſi captiui. col. penul. C. de epiſc. ⁊ cleri.

1 Fideicommiſſarius ſi decedit ante factam reſtitutionem, an reſtitutio poſſit fieri eius heredi.

2 Exempla principis ſequenda ſunt.

§. Utrum autem

Coactꝰ adire ⁊ reſtituere, ſi actiones in fideicōmiſſarium non trāſferuntur, perinde non tenetur ac ſi nō adiuiſſet. h.d. cum

1 §.ſeq. Innuit † iſte §. ꝙ ſi fideicōmiſſarius decedit ante reſtitutio

a nem, ꝙ reſtitutio nō poteſt fieri heredi eiꝰ. Contra ĵ. eo.ª l. cogi.§. Metianus. C. de fideicom. l.iij. ⁊ l. ſi in perſonā. Gloſ. reſpondet, ⁊ ponit veritatē. Intelligas hic fideicōmiſſarium deceſſiſſe ſine herede, hec vera, licet aliter gl. dicat in l. cū filio.ſ. de leg.j. ſed ibi reprobaui, ⁊ in l. a teſtatore. de condi. ⁊ demonſt. ⁊ ibi dixi. Oppo. ꝙ

2 exēplum non ſit ſequendum, l. nemo. C. de ſen. Sol. hic † fuit exemplum Principis, qđ eſt ſequendum. l.fi. C. de legib. Oppo. ꝙ ante conditionē nō poſſet quis cogi adire ⁊ reſtituere, l. ſed ⁊ ſi alio. ⁊ l. ſed ⁊ ſi ante.ſ. eod. Solu. ibi fuit inſtitutus ſub cōditione: hic pure, rogatus ſub conditione. Hec ſolu. eſt bona in ſe, tamen ratio d. l. ſed ⁊ ſi ante. adhuc durat, qꝛ ſi reſtitutio ſit ante aditionē ab eo qui rogatus eſt pure, nō fit ſecundum qđ teſtatoꝛ voluit, ergo non tranſeunt hic actiones. Solu. Fateoꝛ, ꝙ nō tranſeunt hic actiones per Trebellianū per rationē l. ſed ⁊ ſi ante. ⁊ ideo fuit introductum remedium diui Pij, vt ſi ante decederet fideicommiſſarius, quam actiones trāſeant per Trebellianū, heres qui adit, non teneatur: quod contingit ſiue fideicommiſſarius decedat ante reſtitutionem, ſiue poſt, ante tamen conditionis, vel diei incerte euentum. ¶ Oppo. ſecundum hoc innuit, ꝙ heres interim teneatur creditoꝛibus. Reſpondeo, fateoꝛ, tamen ſibi non nocet, quia eſt qui eum defenderet, ſcilicet tutoꝛ pupilli. Sed ſi non eſſet qui eum defenderet, haberet locum remedium diui Pij. Et ſic eſt expedita gloſſ. magna, prout pertinet ad hunc §. aliud quod ſequitur dicam in l. ſequen. ¶ Oppon. ad petitionem iſtius ſerue non poteſt quis cogi adire, vt ĵ. eodem. l. non eſt cogendus. Quedam glo. parua hic nititur ſoluere. Dic vt l. cogi.§. pen. ĵ. eodem.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Contra ĵ. eod. vide eundem Bart. qui ita conſuluit in conſil. lxxxvj. incip. factum ſuper quo dantur conſilia, vbi ita dicit formaliter ꝙ ſi moꝛitur cum herede, ⁊ non ſit facta reſtitutio, tranſmittit fideicommiſſum.

LEX XII.

Sed cum ab herede.

Quero que eſt ratio, ꝙ in inſtituto pro parte, non habet locum conſtitutio. Reſpondeo, qꝛ eſt alius, cuius aditione confirmatur teſtamentum, ⁊ competit libertas. Sed ad hoc opp. ꝙ ambo debent cogi adire ⁊ reſtituere, vt ſ. l. pꝛoxi.§.j. Solu. Ibi cogebatur ab eo qui reſtitutionem petebat, ſecundum voluntatem defuncti: hic cogebatur ante cōditionem, ⁊ ſic non ſecundum voluntatē defuncti. Hoc ſentit gl. magna precedētis legis, ⁊ bene, quam not. Ibi, neque pupillum. Gloſſ. legit tribus modis, vide eam, ⁊ tene pꝛimam lect.

LEX XIII.

Ille a quo ſub conditione.

1 Exceptio, que rei intereſſe non continet, non admittitur in cauſis ſummarijs, ⁊ ſi intereſt, admittitur: ſed ſi requirit altioꝛem indaginem, reſeruabitur.

2 Heres ſi decedit ante aditam hereditatem, fideicommiſſum vniuerſale quando extinguatur.

3 Fideicommiſſum qualiter poteſt eſſe dubium, ſi non eſt dubium de teſtamento.

4 Exceptio teſtamenti quare non admittitur, fideicommiſſi ſic.

Exceptionum reſeruatio quam iudex facit, quid operetur.

5 Infans inſtitutus a matre, ⁊ rogatus ſi decederet ſine liberis vt hereditatem reſtituat Titio, ſi decedit hereditate non adita, an pater poſſit cogi adire ⁊ reſtituere.

§. Si de teſtamento

In † cauſis ſummarijs non admittit exceptio rei, que intereſſe non cōtinet, ⁊ ſi intereſt, admittit: ſed ſi requirat altioꝛē indaginē, reſeruatur. h.d. Not. qđ dixi in ſummario Secūdo no. tex. in fi. ꝙ ſi heres decedit ante aditam hereditatē fideicommiſſum vniuerſale extinguitur. Ad hoc opp. C. eo. l. nō iuſtā. Gl. ſol. notabiliter: Quādoqꝫ qs decedit poſt aditionē, ⁊ non eſt dubiū ꝙ valet fideicōmiſſum. Qūqꝫ ante aditionē, ⁊ ante coactionē ⁊ tūc fideicōmiſſum extinguit. caſꝰ eſt hic, in fi. Qūqꝫ ante aditionem, poſt coactionē, tūc fideicōmiſſum nō extinguit, ſed debetur ab eo, ad quē vadit hereditas, ſiue ſit coheres, ſiue ſubſtitutꝰ, dic. l. nō iuſtā. ſiue veniēs ab inteſtato, l. poſt cōſanguineos in fi. ĵ. de ſuis ⁊ leg. Itē id qđ dixi, de herede decedēte ante aditionē ⁊ coactionem, ꝙ fideicōmiſſum extinguat, intelligas niſi ad heredem tranſeat ius deliberādi vel adeundi aliquo ex caſibus, quos dixi in l. vētre. de acquir. here. tūc enim coget heres heredis ſicut ipſe heres, l. eā quā. C. de fideicō. facit qđ dixi.ſ. eo. l. recuſare in pꝛin.

3 ¶ † Quero qūo poteſt eſſe dubiū de viribus fideicōmiſſi, ſi de teſtamēto nō eſſet dubiū? Rñ. poterat eſſe dubiū an fideicōmiſſum eſſet pticulare, vel vniuerſale, l. cogi. in pꝛin. ĵ. eo. vel teſtamentum dicebatur factū ſine ſolēnitate, vel abſqꝫ aliqua ſcriptura, ⁊ heres cōfitebatur teſtamētū, ⁊ negabat fideicōmiſſū. Et ex hoc poteſt eſſe ꝙ iſta queſtio reqrat altioꝛē indaginē: qꝛ foꝛte opoꝛtet ꝙ

a teſtes veniāt de lōginquo. ¶ Quero, queª eſt ratio † differētie de

4 exceptione teſtamēti, que nō admittitur, ⁊ fideicommiſſi, que admittitur? Rñ. ſi defunctus non potuit facere, nō intereſt heredis, qui mihi reſtituit ⁊ adit: qꝛ a nemine poterit cōueniri: nec per aditionē fuit factus heres, nec ad eū aliquid pertinebit. Sed quando dubitat̃ de viribus fideicōmiſſi, an valeat, vel non intereſt heredis: qꝛ ſi fideicommiſſarius cogeret eum adire, auferret ſibi ius quarte, ⁊ ius deliberationis ſue, vt ĵ. eo. l. cogi.§. idē Metianus. ⁊ ideo debet examinari. Secundum hoc, puto ꝙ ſi opponerentur exceptiones de viribus teſtamēti, intereſt heredis qꝛ foꝛte eſt heres ab inteſtato filius defuncti, ⁊ ſic apud eū remanet illa hereditas, tūc eſſet examinānda illa exceptio, ne aliquod damnum patiatur, l. apud Julianum. in pꝛincip.ſ. eo. ⁊ ĵ. eod. l. ita tamen.§. quoties. Dic ergo, in exceptionibus, in quibus tractatur de viribus fideicōmiſſi, ſi nullū intereſſe heredis cōtinet, qꝛ foꝛte repudiauit iam heres, tūc illa exceptio nō debet audiri, nec examinari. Predicta vera, niſi eſſet notoꝛiū teſtamentum, vel fideicommiſſum eſſe nullum, l.j.§.ij. cum gl. de tab. exhib. ⁊ l. ſi quis legatum.§.j. de fal.

5 ⁊ not. in l. eam quā. C. de fideicommiſ. ¶ Quero † quid operatur

b iſta reſeruatio[b] exceptionis, quā iudex facit? Reſpon. hoc, vt ſi apparebit exceptiones eſſe veras, ⁊ iuridicas, quicquid eſt factū, ha

* beatur pꝛo nō facto, vt hic, ⁊ l. pꝛetoꝛ* in pꝛinc. ⁊ l. qui vias.§.j. de

6 damn. infect. ¶ Ulterius ſcias † ꝙ domi. Franciſ. Accur. diſputauit vnā queſt. Pater inſtituit filiū, vt ſi decederet ſine liberis, reſtitueret hereditatē Seio, deceſſit infans hereditate nō adita: vtrū pater poſſit cogi adire ⁊ reſtituere. Et dixit, ꝙ ſi pater adiuit ſponte, per l. ſi infanti. cogitur reſtituere, l. ſi alienus ſeruus.ſ. de lega.ij. ſi non adiuit ſponte non pōt cogi, per d. l. ſi alienus, qđ non placet: qꝛ imo pōt cogi, ſicut ille, ad quem tranſit ius deliberandi, vel alio modo ius adeundi, vt no. per gl. in l. eam quam. C. de fideicommiſ.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Quero que. Et no. ꝙ exceptio, tua non intereſt, pōt opponi: vide Inn. in c. ſuper his. de accu. licet ſi nō opponatur ſnīa valeat. Tex. eſt ſin. in l. ſi poſthumus.§. ſi quis ex his.ſ. de inof. teſt. ⁊ Inn. dixit ſin. in d. c. ſuper his. ꝙ ſi opponitur ante lit. conteſta. transfert onus pꝛobandi in aduerſariū, ſi poſt litē conteſtatam transfert in opponentem.

b ¶ Reſeruatio. Adde quid operetur reſeruatio exceptionū. Bal. conſi. lxxx.iij. lib. ⁊ Pau. de ca. conſi. cccxcij. ⁊ vide Fran. de Are. in cap. exhibita. col. fin. de iudi.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ L. pꝛetoꝛ. Uide ad materiā Prepoſ. in c. ſolicitudinem. de appellat.

§. Tempeſtiuum.

Uidimus quis pōt cogi, videamus per quem, ⁊ hoc intēdit. Maioꝛ minoꝛem cogere poteſt, par in partem non habet imperium. h.d. Proſequere vt in gl. Opp.ſ. de offi. pꝛocon. l.j. Dic, ibi de voluntaria iuriſdictione, hic de contentioſa. An aūt quis poſſit ſubire officium pluriū. plene dic per Gul. in l.iij. de adopt.

a

§. Si quis.

Filiuſfam.ª miles pōt cogere patrem adire ⁊ reſtituere. hoc dicit.

ADDITIO.

a ¶ Filiuſfam. Adde dum Alex. poſtea tangit, an minoꝛ poſſit accuſare ſine conſenſu patris. Bal. conſi. lxix.

LEX XIIII.

Nam quod ad ius publicum.

1 Repudians, perdit ius adeundi ad ſuum commodum.

§. Sed ⁊ qui.

Etiam poſt repudiationem quis cogitur adire, niſi bona ſint vendita. hoc di

1 cit. † No. ꝙ lꝫ ille qui repudiauit, perdat ius adeundi ad ſui cōmodum, l. ſicut. C. de repu. heredi. tamen poteſt cogi adire ad commodum alienum, vt hic.

☞ Authenti. ex cauſa, confirmat ſubſtitutionem pupillarem.

§. Si quis compulſus.

Per aditionem factam coacte, cō firmantur legata, fideicommiſſa, tabule pupillares, ꝛ cetera alia.
1 hoc dicit. Not. arg. † ꝙ tabule pupillares confirmantur per authen. ex cauſa. C. de libe. pret. que dicit, cetera firma permanent. Nam tabule pupillares continentur appellatione ceterorum, vt hic: dixi in l. filio preterito. de iniuſto teſta.

§. Qui compulſus.

Qui compulſus adit hereditatem, non poteſt peniтendo habere beneficium quarte. hoc dicit.

§. Non omnis.

Iuriſconſultus poſtquam poſuit illud ſenatuſconſultum de coactione in l. q2 poterat. ſ. primo declarauit quis poſſet, vſqꝫ ad l. ille a quo. §. tēpeſtiuum. ibi, per quem iudicem. vſque ad hūc §. hic ad cuius petitionem iudex cogat heredem. vſqꝫ ad l. ex facto. ꝛ h. d. Rogatus de reſtituenda re vel quantitate, nō poteſt cogi adire: ſecus ſi rogetur de vniuerſitate rerū, vel quota. h. d. vſqꝫ ad l. cogi. §. cum quidam. Opp. hic dicitur, ꝙ ſi rogatus ſit aliquis reſtituere bona, tranſeunt actiones. Contra ſ. de leg. j. l. nō amplius. § fi. ꝛ l. ſi quis ſeruum. §. fin. cum l. ſeq. ſ. de lega. ij. Solu. Hic fuit rogatus reſtituere omnia bona, vel ſimpliciter, ibi partē bonorum. Quod plene dic, vt l. ſi quis ſeruum. §. fi. de leg. ij. Oppo. ꝙ appellatione pecunie tantum pecunia numerata cōtineatur. j. ad Macedo. l. j. Solu. vt dixi in l. talis. ſ. de legat. j.

LEX XVI.

1 ☞ Pecunie appellatione quare totum patrimoniū cōtineatur.
2 Verbum peruenire, large ꝛ improprie accipitur ne intercidat fideicommiſſum.
3 Verba obliqua adiecta certe rei, non extenduntur ad vniuerſitatem bonorum.
Verbum relinquo, adiectum certe rei, non importat inſtitutionem heredis.
4 Clauſula, ere alieno deducto, in teſtamēto poſita, quid importet.
5 Teſtator ſi rogat expreſſe aliquem reſtituere quod ſupereſt a debitis ꝛ legatis ſit fideicommiſſum vniuerſale.

a
1 COgi. [a] Not. ibi in verſi. i ambiguo. † rationē, quare appellatione pecunie, totū patrimoniū contineatur, ſcilicet ne intercidat fideicōmiſſum. Dixi
2 clarius in l. talis. Secundo not. † ex verſiculo, ſed ꝛ ſi quis ita rogauerit, ꝙ licet verbū, peruenire, proprie intelligatur deductis oneribus: tū hic aſſumitur large, ꝛ improprie, ratio eſt, ne intercidat fideicōmiſſum. Sequitur verſi. ꝛ generaliter. Iuriſ-
3 conſultus hic ponit ſummariū eius qđ dixerat. ¶ Not. † ꝙ ver-
b ba [b] obliqua adiecta certe rei, vel quantitati, nunquā extendūtur
c ad vniuerſitatem bonorū. Unde eſt arg. ꝙ verbū relinquo, [c] adiectū rei ſingulari, nō trahatur ad inſtitutionem directā, vel obliquam, ſm Dyn. Et pro conſtanti ponit Rich. Mal. in quadam diſputatione, de qua feci mentionem in l. illa inſtitutio. ꝛ in l. his verbis. in prin. de here. inſtit. probatur in auth. vt cum de appel. cog. §. aliud. vbi nō ſufficit ſiuo relinqui quoquo relicti titulo, ſed iure inſtitutionis. Et ſic apparet, ꝙ verbum relinquo, adiectum certe rei, vel quātitati, nō intelligitur iure inſtitutionis, niſi exprimatur. Sequit. verſ. inde querit. Hic ponitur determinatio Iuliani, ꝛ rationes facte in tex. nō ſoluūtur, nec declarātur: ideo exa-
4 minemus † quid importent dicta verba, deducto ere alieno, in legatis. Reſpō. hoc fuit declaratū. ſ. eo. l. Marcellus. §. pen. ſcilicet ꝙ heres ipſe ſi vult, ſoluat: ſi non hereditatē reſtituat. Et hec eſt ſnīa Iuliani hic poſita in fi. Et ex hoc nō obſtat ratio prima, que innuit, ꝙ ex ipſa vi verborū, magis id qđ ſupereſt ex hereditate, quā ipſam hereditatē reſtituere ſit rogatus: q2 nō eſt verū ꝙ verba hec ſignificent, ſed magis in poteſtate heredis ponitur, ſi ipſe
5 vult ſoluere: vel alijs reſtituere ad ſoluēdū. ¶ No. tn̄ diligenter illa verba, q2 ſi aliquis in teſtamento rogaret expſſe reſtituere, ꝙ ſupereſt a debitis, ꝛ legatis, vel reſiduū bonorū a dictis iudicijs, vel legatis, ꝙ iſtud nō eſſet fideicōmiſſuꝫ vniuerſale, vt hic tex. expreſſe dicit. Et per hoc ſemel de facto cōſului aliter. Per verbum cōmune fuit facta ſubſtitutio per hūc modum, ſi deceſſerit ſine li-
d beris, reſiduū [d] bonorū meorū a dictis iudicijs, ꝛ legatis, deueniat in talem. Dicebam, ꝙ ſubſtitutio hec nō poteſt eſſe directa, quia verbum commune adijcitur certe rei magis quam vniuerſitati, vt hic patet: ideo non trahitur ad directam, vt dixi. ſ. proximo. §.

ADDITIONES.

a ¶ Cogi. Pro concord. aduerte, quidā teſtator reliquit quedā legata ſingularia, deinde dixit, reſiduum vero bonorū meorū volo ad talem pertinere, concludit Bart. ꝙ per talia legata ſubſtitutio vniuerſaliter facta per verbum reſiduum vero, ꝛc. non alteratur ſed remanet in ſuis viribus ac ſi eſſet inſtitutus, vt l. ij. C. de her. inſt. ita Bart. in l. Centurio. in vltimis verbis quarte q. ṗnc. ff. de vul. ꝛ pu. Alex. in d. l. Centurio. in col. fin. alle. Bar. tenere contrarium in hac. l. cogi. in princ. Sol. dat ipſe Alex. dic vt ibi p[…] eum. Cui adde ꝙ poſſet dici ꝙ illa vniuerſalitas in d. l. cogi [...] adiecta certe quantitati ipſius inſtituti in d. vero l. Cēturio. [...] loquitur econtra. Sed dubitatur de illo verbo pertinere, an [...] tur inſtitutꝰ directo, an p fideicōmiſſuꝫ, qđ tn̄ relinquit cogita[...]
b POMA ¶ No. ꝙ vba. Et ſic limita. l. j. §. ſi ex fundo. ſ. de here. inſtit. ſcđm Angel. ibi poſt Dyn. ꝛ vide Ioan. de Imo. ibi. [...] Abb. in c. Raynutius. in ij. no. de teſta. tꝫ cōtra iſtud dictū B[...]
c ¶ Relinquo. Adde an trahatur ad inſtitutionem, Bal. conſi[...] iiij. lib. Ang. conſi. cl. Ro. conſi. lviij. Bald. conſi. cxciij. j. lib.
d ¶ Reſiduum. Adde videndum quoddam conſilium inter conſi[...] Bald. cclxxxviij. iiij. lib.

§. Si quis heres.

Fideicōmiſſarij vniuerſales poſſunt cogere heredem [...] re, ſiue ſit vnus, ſiue plures, ſiue inſolidum, ſiue pro parte. h. d.

§. Sed ꝛ ſi quis.

Ratione hereditatis p[...] ſtatoris locus eſt Trebell[...] in hereditate aliena. h. d. Oppo. j. proxi. §. Solu. prout ibi dica[...]

1 ☞ Inſtitutus ex re certa eo caſu, quo hereditas pertinet ad eū, ꝛ ſi actiones ad eum tranſeunt, poteſt cogi adire, ꝛ reſtituere.
2 Rogatus reſtituere hereditatem alterius, que obuenit teſtatori, non detrahit Trebellianicam.

§. Sed ꝛ ſi miles.

Eo caſu, quo ad[...] rebus certis tranſeunt [...] actiones, illo caſu a fideicommiſſario certarum rerū poteſt cogi
1 heres adire, ꝛ reſtituere. h. d. No. argu. † ꝙ inſtitutus ex re certa eo caſu, quo hereditas ptinet ad eū, ꝛ ſic ad eū tranſeunt actiōes poterit cogi adire ꝛ reſtituere, ſicut hic dicit in teſtamēto milit[...]
2 ¶ † No. ꝙ qn̄ quis rogatur reſtituere hereditatem alterius, [...] obuenerat teſtatori, nō eſt locus Trebellianice. Contra. ſ. pri. [...] Quidam ſoluunt ꝙ hic corrigitur: ſed nō eſt veriſimile ꝙ ſe corrigat incōtinēti. Alij, ꝙ ibi peruenerat ad rogātem reſtituere, [...] non, qđ gl. non placet, q2 relinquendo, videtur adire, vt ſ. de acquiren. here. l. Pantonius. §. fi. ꝛ l. ſi auia. C. de iur. delib. Hug. ſoluit aliter, vt in gl. Tu dic, ꝙ ibi fuit rogatus reſtituere hereditatem teſtatoris totā, vel partem, ꝛ etiam aliā que teſtatori obuenerat, hic vero fuit rogatus reſtituere ſolum aliam hereditatē. De viribus autē huius relicti, dixi plene ſ. de leg. ij. l. cū filius. §. Lucio.

§. Cum quidam.

Rogatus reſtituere ad diē certum, pōt interim cogi adire ꝛ reſtituere. hoc dicit. Opp. ſ. eod. l. ſed ꝛ ſi ante. Solu. Hic de rogato reſtituere ad tempus certum: ibi ad tempus incertum, [...] recuſare. §. fin. ſ. eod.

§. Metianus.

Ad petitionē vnius ex fideicommiſſarijs poteſt heres cogi adire ꝛ reſtituere totum: ꝛ ille, cui totum reſtituitur a fideicommiſſario quartā non detrahit. hoc dicit.

1 ☞ Fideicommiſſum vniuerſale ante reſtitutionem vadit ad heredes.

§. Idem Metianus.

Coactio vnius ex fideicōmiſſarijs, facit h[...] dē perdere quartā in totum, ſi contēplatione totius cogit[...]
1 ſi cōtemplatione partis proprie. h. d. † No. tex. ibi, alij in locū ſucceſſerint, ꝙ fideicōmiſſum vniuerſale ante reſtitutioneꝫ ad heredes. Nec ob. ſ. eod. l. apud Iulianum. §. vtrū. q2 reſp[...] vt ibi no. Et per hoc reprehenditur gl. in l. cū filio. ſ. de lega[...] teſtatore. de cond. ꝛ demon. Ex hoc §. formatur diſtinctio p[...] per gl. ſ. eo. l. j. §. ſed ꝛ quoties. quam vide, ꝛ intellige.

§. Si ſeruo.

Rogatus reſtituere ſeruo pluriū[...] inde eſt, ac ſi eſſet rogatus reſtituere [...] ribus. hoc dicit.

1 ☞ Pater quando rogatur reſtituere filio, quando non eſt locus Trebelliano.
2 Pater ſi ſit rogatus de emancipando filium, an filius poſſit [...] petere a patre.

§. Si pater filio.

Ad petitionē filij in poteſtate pōt pater cogi adire ꝛ reſtituere in nō caſtrēſi, ꝛ etiā in caſtrēſi: ad petitionē vero ſerui pro[...] qs non cogit adire, ſed ſpōte adigēs cogit reſtituere. h. d. ¶ [...]
1 † quādo pater rogatur reſtituere, nō eſt locus Trebelliano, [...] de leg. j. l. cum filiofa. Sol. Qn̄qꝫ pater inſtituitur, ꝛ rogat de reſtituendo ipſi filio, tunc eſt locus Trebelliano quoad omnia remedia, vt hic. Qn̄qꝫ filius inſtituitur, ꝛ pater rogat de reſtituendo ipſi filio, tunc eſt locꝰ Trebelliano, quoad omnia remedia [...] ter quam quo ad diſtinctionē quarte, vt d. l. cum filiofa. ꝛ l. j. § [...] lio. ſ. eo. ¶ Opp. ꝙ filio in poteſtate nō cogatur pater reſtituere vt j. eo. l. vbi pure. Sol. gl. ꝙ interim fuit emancipatus. Hoc [...] videtur de mēte litere: qđ patet ex eo quod ſequitur de fideicō[...]

miſſo pertinēte ad caſtrenſe peculiū. Unde ſoluunt alij, ꝙ hic lo-
quitur de filio in poteſtate. Nō ob. l. vbi pure. q ibi fuerūt verba
que ſapiebāt extenſionem fideicōmiſſi in tempus exiſtentie ſui iu-
ris: hic non: hec vera, vt ibi dicam. ¶ Sed op. quomodo ad peti-
tionem filij cogetur pater, cū quicquid querit filius, querat patri
ſcdm iſta tempora, l. placet. ff. de acq. he. Soluunt quidā ꝙ fieret
reſtitutio in peculium tm̄. Alij dicunt, ⁊ hoc tangit Jac. de Are.
ꝙ cogetur adire, non reſtituere, ⁊ hoc ne pereat fideicōmiſſuz, pa-
tre interim moriēte. l. ille a quo. §. ſi de teſtamēto. ff. eo. Uel dic, di-
cit ipſe, ꝙ cogetur adire ⁊ reſtituere. Ad id quod dicitur, ꝙ quicquid
querit filius querit patri verū eſt patri volēti: ſed ſi pater nō vult
ꝙ eſt hic quando adire recuſat, tunc habet filius vt caſtrenſe: hic
eſt caſus, ꝙ no. Sed contra hoc facit l. ſeruus vetāte. de ver. obli.
⁊ l. ēt. de acq. re. do. Dic ergo, ꝙ ſpeciale eſt hic, ſicut in patre di-
lapidante, vt ī. eo. l. Imperator. Satis em̄ eſt dilapidatio, recuſare
adire hereditatem. Et in hanc ſententiā inclinant Jaco. de Aret.
⁊ Old. licet gl. teneat primā, ſcilicet ꝙ filius interim fuit emanci-
patꝰ. ¶ Op. ff. de in ius voc. l. j. ⁊ ij. Sol. intelligas hic patrez cogi
2 petita venia. ¶ Quero, † quid[a] ſi pater eſt rogatus de emācipādo
a filiū, an filius poſſit hoc petere a patre? Gl. diſtinguit optime, aut
patri eſt aliquid ob hoc relictū, aut non: ⁊ ſi eſt relictum, aut agno-
uit, aut non. De hoc ff. de le. j. l. filius. §. ſecunduz vulgarem, ⁊ l. ſi
cui. de condi. ⁊ dem. ¶ Uenio ad ver. ſed ſi ſeruo. Opp. C. de ma.
teſt. l. ſeruo tuo. Solu. Hic libertas data directo trahit ad fidei-
commiſſum: ꝙ dic vt in gl. ¶ Op. ꝙ ad petitionem ſerui poſſit do-
minus cogi adire, vt ī. ea. l. §. ſi ego. Dic vt ibi.

ADDITIO.

a AND. BAR. ¶ Quero quid. Et vide Bal. in l. quis. C. de fideicō.

§. Si qui ſolidum.

Qui non poteſt capere ſolidum pro ſe, capit vt alij reſti-
tuat. h. d. Quid de his qui capere poſſunt? Glo. remittit ad no. in
l. eam quaz. C. de fideic. dic vt ibi.

1 ☞ Fideicommiſſarius ſecundus cogit primum heredem adi-
re, ⁊ reſtituere.

§. Si ego.

Unus ſolus inſtitutus rogatus poteſt a ſer-
uo hereditario cogi adire ⁊ reſtituere, ſiue ſit
1 fideicommiſſarius primus, ſiue ſecundus. h. d. no. ¶ † Not. quod
fideicommiſſarius ſecundus cogit primum heredem adire, ⁊ re-
ſtituere. Opp. ff. ea. l. ver. ſed ſi ſeruo. Ibi heredis ſeruus erat, hic
hereditarius. Et hunc articulum explicat gl. hic. Dicā plenius
in l. non eſt cogendus. ī. eo.

§. Talis quoque.

Qui ab vno conſecutus eſt li-
bertatem, poteſt alium cogere
adire, ⁊ reſtituere hereditatem. h. d.

LEX XVII.

1 ☞ Uerba directa, que directo valere non poſſunt, trahuntur
ad fideicommiſſum.
2 Uerbum ſuus, ſua, ſuum, prolatum per notarium in tertiam per-
ſonam refertur ad perſonam diſponentis.

Ex facto.

Juriſconſultus vſqz ad hāc l. tracta-
uit ordinate de quinqz remedijs ſena-
tuſcōſulti trebelliani, ſ. de tribus primis in l. j. vſqz ad
§. ſi heres. Ibi de quarto. ſ. de remedio detractionis
quarte vſqz ad l. q poterat. ibi vſqz ad hāc l. tractauit de vno re-
medio ſcz coactionis. Hic vſqz ad finē tituli tractauit ꝑmiſcue de
oībus, ⁊ hic principaliter tractat de viribus fideicommiſſi, ⁊ hoc
1 intendit. Uerba directa, q̄ iure directo valere nō poſſunt † trahū-
2 tur ad fideicōmiſſum. h. d. † No. tex. qui dicit. ſua gl. exponit, ſ. ro-
gantis. Sepe enim accidit cum notarij conficiant teſtamenta per
verba tertie perſone, dubitatur an hoc pronomen, ſuus, ſua, ſuū,
referatur ad ipſum teſtatorem, vel heredem eius: quod in dubio
referatur ad teſtatorem, niſi aliud de mente appareat. Sequen-
tem §. vide per te vſqz ad §. ſi quis rogatus.

1 ☞ Soboles iniuſta in homine in dignitate poſito, abhorretur.
Imperator in priuilegijs legitimationis excipit filios illuſtrium.
2 Filius naturalis an excludat ſubſtitutum, ⁊ ſic faciat, quod defi-
ciat fideicommiſſum.
3 Filius legitimus tantum, an excludat ſubſtitutum.
4 Spurius non excludit ſubſtitutum.
5 Subſtitutus excluditur, quando quis deceſſit cum vno filio.
6 Filius ad hoc vt ſubſtitutum excludat, an ſit neceſſe quod ſit he-
res patris.
7 Clauſula, ſine liberis, an ſubintelligatur.
8 Fundus ſi eſt receptus in emphyteuſiz pro ſe, ⁊ filijs ſuis, an intel-
ligatur de naturalibus.
9 Naturalis non ſuccedit in feudo.
10 Naturalis an veniat in ſententia, quando quis eſt condemnatus
cum filijs vſqz ad tertiam generationem.
11 Filij appellatione in lege, an veniat naturalis.
12 Baſtardus, ⁊ naturalis, ⁊ ſimiles, an idem ſint.

a §. Si quis rogatus.

[a] Filij naturales in ſer-
uitute cōcepti, faciūt fi-
deicōmiſſi conditionem deficere: alias ex dignitate, ⁊ conditione
perſone diuerſimode ſtatuetur. h. d. Opp. de prin. ad fi. Sol. q8 in
prin. dicitur per finē declaratur, vt ex qualitate perſonarū diuer-
ſimode preſumamus. ¶ Quero, quid vult dicere Juriſconſultus
1 ex dignitate, ⁊c. Quidā dicunt, † ꝙ ſi eſt homo poſitus in dignita-
te, preſumat de naturali ſenſiſſe hoc eſt falſum, q in hominibus
in dignitate poſitis iſta ſoboles magis abhorret, l. ſi qua illuſtris.
C. ad Orſi. Unde do. Imperator in priuilegijs legitimationis no-
bis conceſſis, excipit filios illuſtrium, ⁊ ſpectabilium perſonarū.
Et hoc illa ratiōe, q in nobilibus illā ſobolem potius abhorret.
Dic ergo ꝙ homo poſitus in dignitate, de tali ſobole non videtur
ſenſiſſe. Et hoc tz gl. in l. generaliter. §. eum autē. C. de Inſti. ⁊ ſub-
ſti. licet Jac. de Are. aliter ſentiat. ¶ Oppon. ꝙ naturalis nullo
mod. excludit ſubſtitutū, l. generaliter. §. j. C. de inſt. Sol. gl. ibi, ꝙ
teſtator non expreſſit, ſed a lege talis conditio ſubintelligitur: hic
quando expreſſit teſtator: quod multi tenent, ſed non eſt verum.
Lex enim ſubintelligit, q preſupponit teſtatorem ſic voluiſſe, l.
cum auus. de condi. ⁊ dem. l. cum acutiſſimi. C. de fideic. Dic ergo,
2 ꝙ intelligatur ſecundum diſtinctionem huius §. An † ergo[b] natu-
b ralis filius excludat ſubſtitutum. Dic aut loquimur de naturali
in ſeruitute concepto, aut de alio naturali. Primo caſu, aut fuit
conceptus in figura matrimonij, ⁊ excludit ſubſtitutū, vt Inſt. de
ſer. cog. in princ. ⁊ ff. de lega. ij. l. Lucius §. fi. ⁊ de iur. deli. l. fi. Se-
cundo caſu recurrenduz eſt ad diſtinctionem huius l. q aut appa-
ret de voluntate defuncti, ꝙ de naturali ſenſerit, ⁊ voluntati ſta-
mus, vt hic, ibi, ex voluntate. Et intelligo voluntatem defuncti p̄-
ſumi, ſi verba dirigebat ad talem, qui alios filios quam naturales
habere non poterat, vt ad furioſum, l. heredibus. §. fi. ī. eo. ⁊ ibi di-
cā. Uel ſi in alia parte teſtamēti, de naturalibus fecit mētionē, ar.
l. qui filiabus. in prin. ff. de leg. j. ⁊ de le. ij. l. cum pater. §. rogo. Si
vero de voluntate nō apparet, aut erat homo poſitus in dignita-
te, ⁊ de naturali ſenſiſſe non videtur, vt hic, dum dicit ex dignita-
te, ſ. ⁊ intelligo, ex dignitate, hominē honeſte vite, vel honorabilis
cognationis, ita ꝙ ei eſſet verecundia ſi ſua cognatio, ſiue ſua do-
mus deueniret ad baſtardos, ar. ad hoc. ī. de ven. in poſ. mit. l. j. §.
⁊ generaliter. ⁊ ff. de ven. inſpi. l. j. §. de inſpiciendo. ver. publice em̄
intereſt, ⁊c. alias naturalis excludet ſubſtitutum, vt hic. ¶ Que-
3 ro, † quid de legitimo tm̄, an ſubſtitutum excludat? Dic vt l. ſi ita
4 quis. §. j. ff. de leg. ij. ⁊ gl. hic tangit. Quero † quid de ſpurio. Reſpō-
deo ꝙ ſpurius non excludit ſubſtitutum, vt in auth. ex complexu.
C. de ince. nup. ⁊ in cor. qui mo. na. effi. ſui. §. fi. q filij non ſunt no-
minādi, ⁊ hoc verum in maſculo, cui facta eſt ſubſtitutio. In mu-
liere vero forte recurrendum eſſet ad diſtinctionem predictā, arg.
Inſti. de ſucceſ. cog. §. vulgo, ⁊ ī. vnde cog. l. ſi ſpurius. ¶ Quero,
5 † quid ſi aliquis deceſſit cum vno filio. Dicit gl. ꝙ ſubſtitutum ex-
cludit, alle. l. pater. de cond. ⁊ dem. Tex. eſt in l. nō eſt ſine. de ꝟ. ſig.
6 Quero. † An ſit neceſſe ꝙ talis filius ſit heres patris. Dic vt no.
7 in l. filius. §. cum quis. ff. de leg. j. Quero † quid ſi teſtator nō dixit
ſi deceſſit ſine liberis, an ſubintelligatur? Dic vt l. cū auus. de cō-
8 di. ⁊ dem. Quero, † quid in contractibus, aliquis accepit funduz
in emphyteuſim, pro ſe ſuiſqz filijs, an intelligetur de naturalibꝰ?
Spe. tāgit in tit. de emphy. §. nunc aliqua, ver. lxvij. ⁊ videtur di-
cere, ꝙ idem ſit in vltimis voluntatibus, ꝙ in cōtractibus. Sed
non poſſum animaduertere qūo hoc procedit, q p̄r filio naturali
nullā actionē querit, q extraneus eſt, ergo ei nō querit: ſicut nec
mater filio, l. debitor. §. fi. ī. eo. ideo nō poteſt dici, ꝙ ex illo contra-
ctu emphyteutico filijs naturalibus queſita ſit actio perſonalis,
nec etiā realis, q non fuerunt in poſſeſſione ipſius, vel alius pro
eis. Nā, vt ego dixi in l. Gallus. §. quidam recte. ff. de lib. ⁊ poſth.
dicta verba, pro ſe ſuiſqz filijs, intelligūtur ordine ſucceſſiuo. Pa-
ter ergo ingreſſus eſt poſſeſſionez pro ſe tm̄, ⁊ ſic filius non habet
ius perſonale, nec reale. Sed ſuſtinendo dictū Spec. poſſumus di-
cere, ꝙ filius naturalis pōt habere ratum, ⁊ aget contra heredes
patris, vt ſibi cedant actiones, vt l. pe. de ne. ge. Facit quod no. in
l. huiuſmodi. ff. de leg. j. Predicta poſſent eſſe vera in emphyteuſi
data a priuato, ſecus in emphyteuſi data ab eccleſia. Nec credo ꝙ
intelligatur de naturalibus aliquo caſu. De illis em̄ non cogita-
c uit eccleſia, nec preſumendum eſt ꝙ cogitauit propter dignitatē[c]
ſuam, ⁊ q tales naturales non poſſunt haberi ſine peccato mor-
* tali. ¶ Quero, † quid in feudis. *expꝛ̄ſſum eſt ꝙ naturales ī feudo
9 nō ſuccedāt, ēt ſi fuerint legitimati, vt in vſib. feu. ſi de feu. fue. cō-
tro. c. j. §. naturales filij. Sed in priuilegijs noſtris, eſt expreſſuz, ꝙ
10 etiā quoad feuda ⁊ vaſallagia poſſumꝰ legitimare. ¶ Quero, † qd
in ſententia? Imperator condēnat aliquē, ⁊ ſuos filios, vſque ad
* tertiā generationem, an filij naturales * cōprehendantur. Hanc
q. tangit Cy. in l. libertinum. C. de interdi. ma. ⁊ videtur tenere, ꝙ
11 non cōprehendant. Contrariū videtur tenere in l. quiſquis. ad l.
d ul. ma. in iiij. q. quod modo nō examino. ¶ Quero † quid ſi a lege[d]

pꝛoferatur iſtud verbuz filij, an intelligãtur naturales. Vide ꝙ di
12 xi in l. pꝛonũciatio. de ver. ſig. ⁊ l. tutelas. de capi. di. ¶ Quero † an baſtardus, naturalis, ⁊ ſimilia nomina idem impoꝛtant. Gl. ſ. de concub. ſuper rub. videtur dicere, ꝙ idem ſit. Tu dic pꝛo intellectu iſtoꝛum nominum, vt extra de renun. c. niſi cum pꝛidem. §. perſone. ⁊ ibi per gl. Vltimo vide gl. in verb. ex voluntate. in fi. que ſignat argu. contra ⁊ non ſoluit. Ibi. C. de inſti. ⁊ ſubſti. l. ſi mater. Dic, ſed ibi reſultat idem effectus, hic non, quod plene dixi in l. Gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. ſ. de libe. ⁊ poſth.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Si quis rogatus. Et vide Bart. in conſi. quod incipit ſtatuto cauetur, ⁊ in conſi. ſeq. inci. inter gabellatoꝛes. vbi conſuluit quod ſtatutum loquens de filijs, non habet locuz in baſtardis. ſed in natis ex concubina ſic, vide ibi.

b ¶ An ergo. Adde an naturalis filius excludat ſubſtitutũ, ⁊ qñ eſt natus in figura matrimonij, ⁊ quando pater erat perſona nobilis Bal. cõſi. ccviij. iiij. li. vbi dicit ꝙ naturalis excludit ſubſtitutum extraneum naturali cauſa inſpecta, ⁊ voto parentũ, ꝙ etiam circa naturales cadit, niſi ratione contrarie, ⁊ pꝛeponderantia pſumptionis contrarie eſſet coniecturandum. Item naturalis ſecũdum eũ ibidem non excludit ſubſtitutum, quando teſtatoꝛ dixit, ſine liberis, ex linea maſculina, qꝛ tunc teſtatoꝛ cõſiderauit agnationem, quod in naturalibus non cadit, l. ſi ſpurius. j. vnde cog. ⁊ illi matrem, non patrem ſequuntur l. vulgo. de ſta. homi. vide etiã Pet. de Anc. conſi. ccxxvj. Et inquantum Alex. tangit an lex, cũ acutiſſimi. habeat locum in aſcendentibus, ⁊ collateralibus, vide Bar. conſi. cxiiij. ij. li. An autem de l. habeat locum in vxoꝛe grauata reſtituere, vide Bal. conſi. lj. li. v.

c ¶ Dignitatem. Adde de emphyteuſi ꝙ refert Bal. eius conſi. xx. j. lib. tenuiſſe Maritinũ de fa. ⁊ ꝙ ipſe dicit de feudo, ſ. ꝙ ſi ex conſtitutione regia ſit, ꝙ feudũ poſſit trãſire ad quemcunqꝫ etiã incapacem, dummodo ille incapax alienet intra annum, ꝙ vigoꝛe talis conſtitutionis non poterit ad ſpurium peruenire, qꝛ de tali incapace regia maieſtas ſenſiſſe non videtur, inquantum Alex. dixit, quod legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt in feudum, quod illud eſt verũ, cum matrimonium pꝛocedit, de iure communi. Si autem diſpenſatur ſuper matrimonio ſolo, filij ante nati non legitimantur l. Paulus. de ſtat. homi. Si autem ſuper vtroque diſpenſetur, tunc filij vigoꝛe reſcripti legitimantur, non matrimonia, ideo non ſuccedunt. Et ita dicit Bal. conſi. cccxxx. j. lib. de quo tamen vide Pet. de Anc. conſ. ccccx.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Quid in feudis. De iſta queſtione ⁊ quibuſdam alijs vide per Bal. in c. que in eccleſiarum. de conſtit.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Filij naturales. Adde vnum verbũ per Bal. in repet. l. pen. C. de ſacroſ. eccle. col. xiij.

d ¶ Quid ſi a lege. Adde inquantum Alex. ponit ſtante ſtatuto ꝙ inter patruũ, ⁊ nepotem fiat compꝛomiſſum de cauſa vertente. Pet. de Anch. conſi. clxxxvij. Et inquantum Alex. ponit de ſtatuto permittente vindictã, an ſpurius poterit vindicare, adde Bal. conſi. cxix. v. lib. vbi tenet ꝙ ſtante ſtatuto ꝙ coniunctis vſque ad quartum gradum permittatur vindicta, quod ſpurius compꝛehenditur. Et inquantum tangit de ſtatuto diſponente ꝙ delegato ſoluatur gabella pꝛeterꝙ ſi ſit factum filio, adde ꝙ Ang. in terminis cõſuluit conſi. xxx. Et an ſtante ſtatuto ꝙ de cauſis oꝛdinarie ventilitatis ſoluatur gabella pꝛeterquam inter aſcendentes, ⁊ deſcendentes, compꝛehendantur ſpurij. Bal. conſ. clxiij. v. lib. Et inquantum tangit an pater inter filios naturales poſſit teſtari cum duobus teſtibus, vide que vltra ipſum poſui in d. l. hac conſultiſſima. Item inquantum vltimo tangit an baſtardi dicantur nobiles, ⁊ de parentela. adde Ang. conſ. xxx. Et an filij baſtardoꝛum dicantur nobiles. Pet. de Anch. conſi. cccxc.

1 ☞ Conditio fideicommiſſi quando deficit per depoꝛtationem ad fiſcum pertinent bona.
2 Fideicommiſſũ quando non deficit per liberos, non reſtituitur ſtatim, ſed expectatur moꝛs naturalis.
3 Filij nati, ⁊ concepti poſt depoꝛtationem ſunt legitimi.
4 Filij nati poſt depoꝛtationem non ſunt in poteſtate patris.
5 Filij bannitoꝛum nati, ⁊ concepti poſt bannum faciunt deficere fideicommiſſum.

§. Ex facto.

Filij concepti ante depoꝛtationẽ faciunt deficere cõditionem fideicommiſſi relicti, ſi deceſſerint ſine liberis, ſecus ſi poſt depoꝛtationem concepti fuerint. h. d.
1 Pꝛimo pꝛo † declaratiõe litere: quero qñ deficit cõditio, ⁊ ad quem pertineant bona. Reſp. ad fiſcum, ad quem pertinent
2 bona depoꝛtatoꝛũ, vt C. de bo. dã. l. depoꝛtati. † Quero, circa ſecũdam partem, quando liberi non faciunt deficere fideicommiſſum quando veniat reſtituendum. Reſp. nõ ſtatim, ſed expectata moꝛ
a te naturali[a] l. Statius. §. Coꝛnelio. de iure fiſ. ¶ Venio ad apparatum. Opp. ꝙ per depoꝛtationem non queratur fiſco, cũ filius inſtituendus queſiuit patri, l. placet. de acq. her. Solu. vt in ... Opp. qui eſt in vtero non habetur pꝛo nato ad commodum alterius, vt l. qui in vtero. ſ. de ſta. hom. ſed hic euz natum eſſe, ... ad cõmodũ fiſci. Gl. dicit, fateoꝛ ꝙ hic eſt de caſibus, in quo, qui ad commodum alterius, habetur pꝛo nato. Tu dic ſecundum ... de Are. ꝙ imo hic eſt commodũ filij quo ad omnia bona, vel ...
3 partẽ, vt j. de bo. dã. l. j. C. de bo. dã. l. ſi. Quero † an poſt depoꝛtationem concepti, ⁊ nati ſint legitimi. Reſp. ſic, quia matrimoniũ ...
4 rat, l. j. C. de repu. † Quero, an naſcantur in poteſtate. Reſpõ. per depoꝛtationez perdit pater ea, que ſunt iuris ciuilis. j. de pe. l. quidam. ſed patria poteſtas eſt de iure ciuili, vt inſti. de pa. pote. in pꝛin. ⁊ l. nam ciuium. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ergo filij non ſunt in poteſtate patris. Et ſic habes caſum, in quo filij naſcuntur
5 legitimi, ⁊ non in poteſtate, ſcdm Jac. de Are. Quero † quid in ... nito noſtri tẽpoꝛis. Glo. Inſti. qui mo. ius pa. pot. ſol. §. relegati distinguit, aut bona ſunt publicata, aut nõ. Tetigi in l. eius ... §. j. ſ. de teſt. Jac. de are. dicit hic verbũ notabile ſatis, exbanniti pꝛopꝛie perdũt ea que ſunt iuris ciuilis pꝛopꝛij illius ciuitatis vnde ſunt exbanniti. Et hoc intellige in illis exbannitis, quibus ciuitas bellum indixit, ⁊ poſſunt impune offendi, vt l. amiſſione.
b de cap. di. Jura ergo communia[b] non perdunt, ⁊ ſic filij nati poſt bannimentum faciunt deficere conditionem fideicommiſſi. Et dicto iſto Jac. poſſunt ſolui multe q. circa quas vide q. quam diſputaui, que incipit, Lucane ciuitatis.

ADDITIONES.

a ¶ Moꝛte naturali. Adde inquantum Alex. ponit an heres grauatus reſtituere ſi deceſſerit ſine liberis, faciat deficere fideicommiſſum, ſi ingreditur religionem fratrum minoꝛum. Ang. conſ. lxxx. ⁊ Pet. de Anch. conſ. cccxcvij. Vbi an decedere dicatur ſine filijs qui filium habet in religione minoꝛũ, ⁊ an moꝛs ciuilis comparetur naturali, vide Old. conſi. cclxxxiiij.

b ¶ Jura communia, Adde de hoc vltra Alex. vt per Bal. conſi. xxiij. ij. lib. ⁊ per Pau. de Caſt. conſi. xxxij.

§. ſi quis Rogatus.

Per depoꝛtationem non perditur ius eligendi fideicõmiſſum: ſecus ſi per dãnationem in metallũ. h. d. Facit vtrum excõmunicatus poſſit eſſe arbitratoꝛ, dixi in d. l. cum pater §. hereditatẽ. ſ. de leg. ij. dic vt ibi. Iſta q. fuit ſemel Bononie de facto ⁊ do. Jaco. Butr. diſputauit, non tamen determinauit, hic videtur eſſe tex. arguendo, ꝙ excommunicatus poſſit eſſe arbitratoꝛ. Pꝛobo, excõicatus, ⁊ depoꝛtatus equiparant, Inſti. de ca. di. §. minoꝛ ſed video ꝙ depoꝛtatus põt eſſe arbitratoꝛ, vt hic. ⁊ d. §. hereditatẽ ergo, ⁊c. In cõtrarium videtur per l. illa verba. j. de ver. ſig. ⁊ not. in l. ꝙ attinet. de re iu. Quid dicemus? neſcio. Mihi videt ſalua deliberatione canoniſtarũ, ꝙ poſſet eſſe arbitratoꝛ arg. l. iudei. C. de iudeis. ⁊ auth. credẽtes. C. de her. ibi intra annum, ⁊c. Pꝛo hoc extra de iud. c. intelleximus. vbi põt cõtrahere excõicat⁹ ⁊ arbitramentum eſt tranſactio ⁊ contractus. auth. vt diffe. iud. in pꝛin. ⁊ auth. ſi vero contigerit. C. de iudi. Ad iſtum text. poſſet quis reſpondere, quod hic non fuit vt arbitratoꝛ electus, ſed in liberum arbitrium fuit commiſſum: quia quando in arbitramentum, tunc ... iuris, quia intelligitur ſecundum arbitrium boni viri: ſed hic ... in liberam voluntatem collatum.

1 ☞ Filios ſuperuixiſſe, ⁊ ſic conditionem fideicommiſſi de... qui dicit, pꝛobare debet.

§. Siquis autem.

Conditio, ſi deceſſerit ſine liberis, intelligitur ſuperſtitibus, ⁊ ideo ſi liberi ante rogatum, vel ſimul cum eo moꝛiantur,
1 non faciunt conditionem fideicommiſſi deficere. h. d. Not. † quod
a ei, qui dicit filios [a] ſuperuixiſſe, ⁊ ſic conditionez fideicommiſſi defeciſſe, incumbit onus pꝛobandi. Sis ergo cautus facere poſitiones, per quas concludatur filios ſuperuixiſſe: ⁊ iſtam materiã declaraui plene in l. quod de pariter. ſ. de reb. dubijs.

ADDITIO.

a ¶ Filios. Adde inquantũ Alex. ponit an quando in diſpoſitione aliqua fit mentio de liberis maſculis, compꝛehendatur nepos ex femina, que poſui. in d. l. j. de condi. inſer. ⁊ inquantũ tangit an appellatione heredis veniant ſolũ deſcendentes. vide que poſui in l. Gallus. §. etiã. vltra Alex. adde Bar. Et an emphyteuſis eccleſie tranſeat ad extraneos, vide que poſui in l. etiam. ſolut. matr.

1 ☞ Conditio, ſi ſine herede deceſſerit, intelligitur ſine liberis. Verba cõditionis intelligi debẽt, vt ſe habeãt ad eſſe, vel non eſſe.
2 Feudum conceſſum tibi tuiſqꝫ heredibus intelligitur de filijs.

1 §. Siquis ita.

Cõditio, † ſi ſine herede deceſſerit, intelligit, id eſt, ſine liberis. h. d. Secundo liter. Verba conditionis debẽt intelligi vt habeant ſe ad eſſe, vel non eſſe. h. d. Op. heredis appellatio ad vniuerſos extenditur, vt j. de ver. ſig. l. heredis appellatio. Sol. hic eſt duplex litera. Glo. ſi cum

ſi cū herede alieno deceſſerit, hoc eſt cum herede, qui nō ſit de ſuis
⁊ tunc contrarium non ob. Alia litera eſt, ſine herede, tūc obſtat
contrariū. Sed reſp. ꝙ hic ex preſumpta mente defuncti verbuz,
ſine herede, intelligitur, id eſt, ſine liberis. Ratio p̄ſumptionis eſt
qꝛ debet intelligi vt habeat ſe ad eſſe, ⁊ non eſſe: ſed raro continge
ret, ꝙ quis ſine herede decederet, ideo intelligitur, ſine herede, id
a eſt, ſine liberis. ſcd̄m gl. quod no. ¶ Guil. inducit, ſi † conceſſuz eſt
feudum, vel precariū tibi tuiſqꝫ heredibus, ꝙ intelligatur de fi-
lijs. alias duraret in perpetuum. Hanc queſt. ponit Dy. in l. in cō
uentionibus. j. de ver. ſig. ⁊ Cy. in l. liberti liberteqꝫ. C. de ope. libe.
ego dixi. in l. Gallus. §. etiam. ſ. de liber. ⁊ poſthu. ⁊ ibi etiam te-
a tigi queſtio. quam diſputauit Rich. de eo[a] qui dixit hereditatē de
uenire in Titium, ⁊ eius filios, ⁊ heredes: an requiratur, ꝙ filij
ſint heredes, ⁊ tenet ꝙ ſic, alias deficeret conditio: quod poteſt ꝓ-
cedere in caſu huius §. quando dixit, ſi deceſſerit ſine herede, quia
debet intelligi. ideſt ſine liberis heredibus, ſecus autem ſi dixiſſet
ſi deceſſerit ſine liberis. Dic vt dixi in l. filiusfa. §. cuz quis. ſ. de le.
j. vbi gl. tangit. ⁊ per Cy. in l. j. C. de cond. inſer.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Rich. de eo. Et an expediat ꝙ ſint hr̄des inſti
tuti iſti liberi, vide gl. ⁊ ibi Jo. in l. filiusfamilias. §. cū quis. de le. j.
ALEX. LOSEVS. ¶ Adde quod Bar. hic non ponit perfe
cte dubium queſtionis diſputate per Rich. vide tu plenius in §.
etiam hic adducto.

LEX XVIII.

1 Fructus an veniant in reſtitutionem fideicommiſſi, ⁊ in quar-
tam imputentur.
2 Liberis primi gradus non computantur fructus in quartam.
3 Parentibus primi gradus computantur fructus in quartam.
4 Fructus, qui percipiuntur negligentia non petentis fideicommiſ
ſum, quando reſtituantur.
5 Quarte debite iure nature quid imputetur.
6 Fructus quando computantur in falcidiam.
7 Fructus in petitionem hereditatis quando veniant, ⁊ heredita-
tem augeant.

In fideicommiſſariam. Primo ponit v
num dictum. Secundo duas exceptiones. Tertio aliud
dictum. Quarto rationem predictorum. Secunda ibi, niſi aut
mora. Tertia ibi, plane. Quarta ibi quoties. ⁊ ſeipſam ſummat.
¶ Oppo. quod fructus non computentur in quartam. vt ſ. ad l.
Falci. l. in ratione. in prin. Sol. ibi in falcidia, hic in trebellianica.
Rationem dixi in l. in quartam. ſ. ad l. Falc. Opp. C. de inoff. teſt.
1 l. ſcimus. §. repletionem. Sol. ibi indebita iure nature. † ¶ Et pro
huius declaratione, videndum eſt primo, vtrum fructus veniant
in reſtitutionem fideicommiſſi, ⁊ imputentur in quartaz trebellia
nicam. Circa quod gl. que eſt hic diſtinguit notabiliter. ⁊ in l. iube
a mus.[a] C. eo. ⁊ ibi doc. ſupplent. gl. tamen in multis deficiunt, vt tā
gam. Uide gl. primo. ⁊ ſigna. Tres caſus ergo ponit. gl. Primo,
quando fructus percipiuntur ab herede iudicio teſtatoris. Secū
do, quando negligentia non petentis. Tertio, quando mora non
ſoluentis, ſeu non reſtituentis: que diſtinctio eſt imperfecta, quoniā
poſſunt percipi fructus, quarto modo ſeparato ab his: vt ſi iacē
te hereditate percipiantur, vel poſt aditam hereditatem, fideicō-
miſſario abſente, ⁊ non negligente, iſto caſu fructus veniunt in re
ſtitutionem cum diſtinctione, aut fuit in mora adeundi, aut non,
vt j. eo. l. ita tamen. §. ſi ſeruum, ⁊ ibi gl. Item quod hac gl. dicitur
eſt verum in fructibus qui percipiuntur abſqꝫ prouiſione teſtato
ris. Si enī ex defuncti prouiſione percipiuntur, vt vſure, vel pen-
ſiones, quas defunctus fuerat ſtipulat⁹: an veniant in reſtitutio
nem. dic vt l. poſtulāte. §. fi. ⁊ l. deducta. §. pe. j. eo. Item quod hic
dicitur debet intelligi quādo fideicōmiſſum eſt relictum ſimplici
ter. Si vero eſt dictū quicquid peruenerit vel quantumcunqꝫ pe-
cunia peruenerit, ⁊ ſic per dictionem geminatam, tunc debet ali-
ter dici, vt j. eo. l. baliſta. ⁊ l. ſeq. Itē ꝙ dicit hic, ꝙ fructus cōputat
in quartā, ſuperfluū vero reſtituit, dz intelligi niſi heres aliqua le
gata ſoluerit, qꝛ tunc iſtos fructus in illis legatis computat, vt
2 j. eo. l. ita tamen. §. heres ex aſſe. ꝙ dic vt ibi. Itē † ꝙ hic dicitur, ꝙ
fructus computantur in quartam, fallit in liberis primi gradus.
3 Sed † poſſet dubitari, quid in parentibus primi gradus. Rñ. il-
4 lis computantur in quartam, vt ſ. ad l. fal. l. filiusfa. Item † circa id
quod hic dicitur, ꝙ ſi fructus percipiuntur negligentia non petē
tis, non veniunt in reſtitutionem. doct. intelligunt de negligentia
ante reſtitutionem fideicommiſſi. Si enim fideicommiſſum eſſet re
ſtitutum verbo, vel eſſet de caſibus, in quibus reſtitutio eſſet fa-
cta ipſo iure qui ponuntur in l. pe. C. eo. licet fideicommiſſarius eſ
ſet negligens in petendo reſtitutionem realem: tamē fructus per-
cepti debent ſibi reſtitui, ſicut dicimus in legatario. ad quē trāſit
dominium recta via, l. Herennius. ſ. de vſur. ⁊ ibi no. C. de vſur. ⁊
fru. le. l. j. ⁊ l. ij. facit ſ. ſo. ma. l. ſi mora. ⁊ quod ibi dixi. Et predictis
iūctis cū diſtinctiōe gl. collige ꝑ te diſtinctionē magnā. ¶ Quero
5 † quid cōputatur in quartā debitā iure nature? Dic vt in gl. Pu
to tamen ꝙ l. Papinianus. §. ſi conditioni parem. ſ. de inoff. teſta.
corrigatur per l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoff. teſt. licet gl. ali-
6 ter dicere videantur. ¶ Quero, † an fructus cōputentur in quar
tam debitā iure inſtitutiōis, que vocatur falcidia. Gl. diſtinguit,
quam vide. doc. reprehendunt banc gl. in vno, ſ. in eo ꝙ diſtinguit
in fructibus perceptis ex re legata, ſ. vtrum ſint percepti ex re le-
gata mora non reſtituētis, vel negligentia non petentis, ⁊c. Naz
cum dominium recta via tranſiuit in legatariū: fructus ſunt per-
cepti ex re ipſius legatarij, ideo debent ſibi reſtitui. vt ſ. de vſur.
l. Herennius. ⁊ l. j. ⁊ l. ij. C. de vſu. ⁊ fru. le. no. per doct. in l. iubem⁹.
C. e. Et iſta ſunt vera in re que erat defuncti. Sed quid ſi nō erat
defuncti, ſed ab eo poſſidebatur bona fide vel titulo Rñ. ſicut qñ
defunctus eſt dominus, tranſit dominium recta via in legatariū:
ita quando poſſidebat bona fide tranſit in legatariuz quaſi domi
nium, ⁊ ſic publiciana, l. cum ſponſus. §. j. de publicia. vnde eo mo
do fructus ad legatarium pertinebūt, ſed ſi eſſet res prorſus alie
na, ita ꝙ in legatarium non tranſiret dominium, vel quaſi domi-
nium, tunc haberet locū diſtinctio gl. aut ſunt percepti, mora nō
7 reſtituētis, aut negligētia non petentis, ⁊c. ¶ † Op. ad ver. quo-
ties qꝛ fructus veniunt in petitione hereditatis, ⁊ augent heredi
tatē, l. itē veniūt. §. cū predixerimus. ſ. de pet. her. ergo fructus ve
niunt in reſtitutionem. Sol. illud quando fructus non percipiūt
ab herede vero, ſed ab alio poſſeſſore. Nā quādo verus heres poſ
ſidet, deſinit eſſe hereditas, l. j. §. veteres. ⁊ ibi no. de acq. poſ. ⁊ l. he
res per ſeruū. de acq. her. Uel aliter heres videtur rogatus reſti-
tuere, quod fuit hereditatis tempore mortis: fructus autem licet
augeant hereditatē, non tamen fuerūt hereditatis tēpore mortis.

ADDITIO.

a ¶ L. iubemus. Adde inquantum Alex. ponit opi. Sali. an l. iu-
bemus habeat locuz cum filius eſt rogatus reſtituere extraneis,
quod eandem opi habuit Pau. de Ca. in d. l. iubemus. ⁊ credo ibi
poſuiſſe, ⁊ inquantum tangit an teſtator poſſit diſponere quod
fructus compenſentur in quartaz, quo ad liberos primi gradus
Roma. conſi. ccxxxix. tenet quod non.

§. Si legatum. Quando prelegata non veniunt in
fideicommiſſum, debent intelligi de
ea parte que a coherede percipitur, non de ea parte que iure he-
reditario retinetur. h. d. Opp. C. fa. erc. l. filium quem habentem.
Sol. ibi, expreſſe fuit dictum, quod non computaretur, ſecundum
vnam lec. Opp. ſ. de vſu. l. in fideicommiſſi. §. cum Pollidius. Gl.
ſoluit duobus mod. tene ſecundam ſol.

LEX XIX.

1 Fideicommiſſum relictum filiofa. ita vt ad eum perueniat, vi
detur dilatum in tempus exiſtentie ſui iuris.
2 Regula Catoniana nō habet locum in fideicommiſſo vniuerſali.
Fideicommiſſi vniuerſalis dies an cedat ab adita hereditate.

a **Ubi pure.** [a] † Fideicommiſſuz relictū filio, ita
1 vt ad eum perueniat vr̄ dilatum
in tempus exiſtentie ſui iuris, h. d. Op. ſi ſemper fidei
commiſſum datum a patre filio, videtur dilatū in tem
pus exiſtentie ſui iuris, male loquitur. Juſt. de le. §. an ſeruo. quod
no. in l. cū filio. ſ. de le. j. vbi dicit relictum vitiari, impediente reg.
Catoniana. Reſp. ꝙ hic fuerunt verba que ſapiunt extenſionē in
tēpus exiſtētie ſui iuris. Dixit enim faciaſqꝫ vt ad eū perueniat,
Simile ſ. de le. iij. l. fideicōmiſſa. §. ſi filio. Secus ſi fuiſſet relictum
ſimpliciter, qꝛ tunc contrarium locum haberet. ¶ Opp. ad hec. ſ.
eo. l. cog. §. ſi pater. Gl. ibi intelligit illam ſecundū iſtā, ſ. quod ibi
fuit fideicommiſſum dilatum. Alij ꝙ ibi fuit fideicōmiſſum reli-
ctum ſimpliciter, quod ibi tenui. Sed tunc opp. qꝛ ſcd̄m hoc fidei
commiſſum non valet, obſtante regula Catoniana. d. §. an ſeruo.
3 † Reſp. reg. Catonia. habet locum in fideicommiſſo vniuerſali, vt
ſ. de reg. Catonia. l. pe. ⁊ ibi no. ⁊ maxime ſecundum gl. que eſt j. e.
l. quidez ita. que tenet; quod dies fideicommiſſi vniuerſalis non ce
dit, niſi ab adita hereditate licet ego aliter dicā vt ibi tangam. Ul
* timo gl. querit de vna queſtione de qua dic vt in gl. *

ADDIIONES.

a ¶ Ubi pure. Pro concordia aduerte ꝙ regula Cato. habet locū
in fideicōmiſſo vniuerſali. Ita Bar. ſcd̄m Alex. in l. catoniana. in
fi. ff. de re. catonia. Cōtra tenere alle. in hac l. vbi pure in prin. Tu
dic vbiqꝫ Bar. loquitur ſecundum diuerſas. opi. Nam tenendo
ꝙ dies fideicommiſſi cedat a morte teſtatoris habet locuz prima
opi. de qua in l. cum filio. de leg. j. Si vero teneamus illam opi. ꝙ
cedat ab adita hereditate, tunc qꝛ nō habet locum in fideicōmiſſa
ſis conditionalibus. vt in l. pe. de reg. cato. ideo quia non ſortitur
effectum a morte teſtatoris. ſed expectatur aditio, nō habebit le-

cum dicta regula de qua per doc. in l. cogi. §. ſi pater filiu3. hoc eo. tit. ⁊ ibi Jaſ. ⁊ in hac l. vbi pure.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Dic vt in gloſſ. Et fuit tactum poſt Jmo. in l. cogi. §. ſi pater. ſ. eo.

§. Te rogo. Rogatus partiri hereditatem cum alio, videtur rogatus partem reſtituere. h. d.

1 ☞ Pecunia que expenditur in pꝛoxenetis, ⁊ bannitoꝛibus, ſac emptoꝛibus ad alliciendum eos deducitur.

§. Qui in diſtrahendis. Opp. ĩ. eod. l. mulier. §. ſed em̃. Sol. gl. hic ad tempoꝛalem rei vtilitatem. Tu dic. quod hoc imputať

1 heredi, ſed pꝛo parte ſua cuilibet conceſſa. ¶ † Quero, an pecunia que datur pꝛoxenetis, vel datur emptoꝛibus ad alliciendum eos ad pꝛomittendum, ⁊ que datur bannitoꝛibus qui faciunt ſubhaſtationes, ⁊ ſimiles expenſe que fiunt ad expediendam venditionem debeãt deduci? Reſp. ſic. vt ſ. ad l. fal. l. quantitas. ⁊ C. de iu. deli. l. ſcimus. §. in computatione, ⁊ hic.

LEX XX.

a **Sed ⁊ ſi ad tempus.** Qui decedit vxoꝛe pꝛegnãte que poſtea parit videtur cum liberis[a] decedere, h. d. Facit l. ſi quis pꝛegnantem. ĩ. de reg. iur.

ADDITIO.

a ¶ Cum liberis. Adde inquantum Alex. ponit an vbicunq3 ponitur conditio liberoꝛum, ſufficiat liberos habuiſſe, dato ꝙ decedant ante moꝛtem illius cui nati ſunt quod Bal. conſuluit ſecundum opi. Jac. de Bel. conſi. ccxxiij. inci. item inſtituo. ij. lib.

LEX XXI.

1 ☞ Pꝛoteſtatio facta debitoꝛibus ne ſoluant, an impediat ſolutionem.

* **Heres.** * Qð heres indebite reſtituit recuperat condicendo, vel poſſeſſiones adhuc vacãtes appꝛehendendo, vel qð debet non ſoluendo, vel debitoꝛibus ne ſoluant denunciando, h. d. Oppo. ꝙ non poſſit repetere, C. ad l. fal. l. erroꝛ. Sol. hic errauit ĩ facto. Putabat enim ꝙ es alienum tota3 hereditatẽ exhauriret, ⁊ ideo nullã quartam putabat poſſe deduci. Opp. ſ. de leg. j. l. ꝙ ſi nulla. Sol. vt ibi Opp. ad id quod hic dicitur, ꝙ poteſt poſſeſſiones nanciſci, de l. extat. ſ. ꝙ met ca. Sol. intellige hic poſſeſſiones vacãtes, fuit em̃ facta reſtitutio ſolo verbo, ⁊ poſſeſſionem realẽ adhuc non appꝛehenderat, alias non poſſet occupare. Opp. ad id ꝙ dicitur hic, ꝙ poteſt denunciari debitoꝛibus ne ſoluant. C. depoſi. l. pe. ⁊ auth. poſita. Sol. ibi ſpeciale in depoſito: vel dic, ꝙ hic nõ eſt perſona extrinſecus veniens, ſed eſt heres qui habet directas, merito po-

1 teſt debitoꝛibus denunciare ne ſoluant. de alijs autem † pꝛoteſtationibus factis debitoꝛibus ne ſoluant, an poſſunt impedire ſolutionem, dic vt dixi in materia pꝛoteſtationis, in l. non ſolum. §. fi. ĩ. de ope. no. nun. circa denunciationem pꝛohibitoꝛiam.

ADDITIO.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Heres. Et no. quia tex. dicit quod condicitur poſſeſſio, ⁊ tamen tranſlatum fuit dominium vtile. per no. in l. j. in pꝛin. ſ. eo. per Pau. de Ca. ⁊ Alex. ſed illud non poteſt condici. per l. ſi heres inſtitutus. in pꝛin. ĩ. eo. ſola poſſeſſio cõdicatur: quod eſt ſingulare ad ampliationem l. indebiti. §. ſed ſi nummũ. ſ. de condit. indebi.

LEX XXII.

Mulier. Jn conditionibus que effectum relicti reſpiciunt, non refert quid ex equipollẽtibus fiat, h. d. De hoc plene diſtingue vt in l. Gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. de lib. ⁊ poſth.

1 ☞ Paria ſunt aliqd in eſſe conſiſtere, vel ſperari de pꝛoximo eſſe.

§. Non eſt. Seruus poteſt cogere heredem a quo fideicommiſſaria hereditas, ⁊ libertas eſt ei reli-

1 cta. h. d. † No. quod aliquid in eſſe conſiſtere, vel ſperari de pꝛoximo eſſe paria ſunt. Facit l. non tantum. de excu. tuto. ⁊ l. ſi impuberi. de tuto. ⁊ cura. da. ab his.

§. Si heres. Fructus percepti negligentia non petẽtis, non computantur in quartam: ſecus ſi iudicio teſtatoꝛis percipiantur, h. d. Circa hoc dixi plene, ſ. eo. l. fideicommiſſariam. quod no.

§. Sed enim. Heres tenež fideicommiſſario vniuerſali de dolo, ⁊ lata culpa tm̃, h. d. Opp. ꝙ teneatur de leui, vt ſ. de le. j. l. ſi ſeruus legatus. §. cũ quid. Sol. gl. ꝙ hic fuit coactus. Jſta eſt truffa. Dic, ꝙ hic loquitur in fideicõmiſſario vniuerſali, ibi in legatario ſingulari. Rationẽ ibi dixi.

1 ☞ Filia põt res, q̃ ſubiacẽt reſtitutiõi, in cauſa3 dotis alienare.

2 Fructus percepti ex hereditate teſtatoꝛi per filiam quando computentur in dotem.

3 Dos, que debetur filie, non debetur iure obligationis, ſed officio iudicis.

4 Fructus, ex hereditate percepti per filiam, ⁊ conſumpti, non imputantur in dotem, ſi malitioſe non conſumpſit.

5 Vſuſfructus ſi relinquantur vxoꝛi donec caſte ⁊ honeſte vixerit, ſi tranſit ad ſecunda vota, habebit relictum, q2 dicitur caſte viuere.

1 **§. Cum pꝛoponeretur.** Filia † poteſt res q̃ reſtitutiõi ſub-

a iacent, in cauſam dotis alienare[a], niſi ex fructibus tantum perce-

2 pit, ꝙ doti ſufficiat, h. d. Opp. † fructus[b] non cõputantur in quar-

b tam etiam in liberis pꝛimi gradus, vt C. eo. l. iubemus. ⁊ no. in l. fideicõmiſſariam, ſ. eo. Sol. Fateoꝛ, ꝙ non computantur in quartam, ſed bene cõputantur in aliam cauſam, per quam licet minuere fideicõmiſſum, vt hic. Op. dos eſt debita filie, ergo fructus nõ computantur in dotẽ, niſi dicatur a teſtatoꝛe, vt l. ſi debitoꝛ. ſ. ad

3 l. fal. Sol. Jac. de † Are. ꝙ dos nõ eſt debita iure obligatiõis, ſed legis officio iudicis ex equitate. que equitas ceſſat quando mulier habet aliunde vnde ſe alat, ſicut dicimus in alimentis, in l. ſi quis a liberis. §. ſed ⁊ ſi filius. ſ. de lib. agno. Vides ergo qð Ja. de Are.

c tenet, quod dos non debetur filie iure obligationis, ⁊ bene. Vnde contradicat gl. de act. ⁊ obli. l. obligamur. §. j. quã ibi repꝛehẽdit, ⁊ Gul. de cu. ⁊ l. cum is. §. j. de cond. indeb. Aduertendũ tamẽ eſt, q2 verba Jac. de are. hic, videntur innuere qð maritus detrahat quartam ⁊ etiam dotem, quod non eſt veru3, vt in auth. res que. C. communia de leg. vbi dicit, quod ita demum poſſumus res que ſubiacent reſtitutioni, alienare in cauſam dotis, quando legitima poꝛtio ad dotem non ſufficit: non ergo debet habere vtrunq3 integrum. Et ideo hic §. in fi. qui loquitur de fructibus computandis in dotẽ, non coꝛrigitur. Hoc tenet Jac. de bel. in auth. de re-

4 ⁊ ea que pa. §. quam ob rem. in ij. q. ¶ Sed † quero,[d] mulier perce-

d pit multos fructus ex hereditate, ſed eos conſumpſit: vtrum illi fructus conſumpti computentur in dotem? Reſpõ. tex. dicit hic ac ſi ꝙ ſuperfuiſſet rogata eſſet reſtituere. Ex hoc cõcludo, quod ſi fructus non malitioſe conſumpſit, ſed large his vſa ſit non computantur ſibi, l. Titius rogatus. ĩ. eo. Alia circa hanc materiã di-

e cam in l. a filia in pꝛin. ĩ. eo. ¶ Vltimo old.[e] alle. † hunc tex. quod

5 ſi teſtatoꝛ dixit, relinquo vxoꝛi mee, donec caſte ⁊ honeſte vixerit, quod relictum debet habere, etia3 ſi tranſeat ad ſecunda vota: q2 caſte ⁊ honeſte viuere eſt, vt hic, ibi mulieris pudicitie congruebat, ⁊c. Pꝛo hoc eſt tex. expꝛeſſus. xxxj. diſtin. c. Nicena.* Vnde

* dicere debet donec caſte ⁊ honeſte vixerit, ⁊ vitam vidualem ſeruauerit. Pꝛedicta vera, niſi de voluntate teſtatoꝛis, vel de communi vſu loquendo aliud appareret.

ADDITIONES.

a ¶ Dotis alienare. Adde dum Alex. ponit an res ſubiecta reſtitutioni poſſit pꝛo alimentis alienari, qð Lu. Ro. conſuluit qð ſic. eius cõſil. cclxvj. Et an fil a grauata reſtituere p̃e cauſe poſſit de illis bonis dare dotem marito, ⁊ quod maritus illã lucretur vigoꝛe ſtatuti. vide Bal. conſi. ccxxviij. iij. lib. ⁊ lxxij. ndib.

b POMA. ¶ Opp. fructus. Et vide Bal. in l. iubemus. C. eo. in auth. hoc amplius. C. de fideic. ⁊ Joan. de imo. in l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in c. Raynutius. de teſta.

c AND. BARB. ¶ Et bene. Adde Pau. de Ca. conſi. ccxxij. ⁊ cc. xxxv. ⁊ ibi an pater filiam nuptam dotare cogatur.

d ¶ Sed quero. Et vide Bartolum in l. filiuſfamilias. §. diui. de le. j. vbi dicit quod Jac. de Are. dicebat per iſtum tex. quod lz quis ſit pꝛohibitus alienare, tamen poteſt alienare in cauſa dotis.

e ¶ Oldrad. Adde quod idem Oldra. conſi. ccxiij. conſuluit quod ſi maritus leget vxoꝛi donec in hoſpitio vixerit ipſius mariti, mulier amittit legatum ſi nubat. licet virum ducat in hoſpitium pꝛimi viri. POMA. ¶ Et vide Ang. in auth. de non eligen. ſecundo nub.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ c. Nicena. Jn contrariũ facit tex. in c. j. in fi. cum gl. de ſumma. trinit. ⁊ ibi no. Bal. Quid autẽ de teſtatoꝛe relinquente pecuniam pauperibus mulieribus maritandis, an executoꝛ poterit eligere viduas: vide Bal. in pꝛoem. decretal. col. viij.

§. Vt Trebelliano. Trebellianum ita demum locu3 habet ſi quis eſt rogatus vt heres. h. d. op. ſ. ad l. Fal. l. penales. §. fi. vbi legatarius detrahit Falcidiam. Sol. Jbi detrahit ex pꝛeſumpta volũtate teſtatoꝛis, quia ſibi eſt detractum, no. ſ. eo. l. j. §. denique. ¶ Querit gl. ab aliquo herede eſt legata pars bonoꝛum, an poſſit cogi adire ⁊ reſtituere. Et gl. diſputat, dic vt dixi in l. ſi quis ſeruu3. §. fi. ſ. de leg. ij. ¶ Querit gl. quid ſi ab herede eſt legata pars hereditatis ⁊ reſtituere: Et ſub hoc nomine hereditatis, an poſſit cogi adire, ⁊ reſtituere: Et dicit, ꝙ poſſit cogi, q2 tranſiture ſunt actiones. d. l. ſi quis ſeruũ. §. fi. cum l. ſeq. Hoc tenet Jac. de Rauen. ⁊ Cy. in l. filium quem habentem.

bentem, in ver. de quarta Trebellianica. C. famil. erciſcun.

LEX XXIIII.

QUoties. Portiones apposite in inſtitutione videntur repetite in fideicommiſſo, niſi ex onere appoſito, vel ex expreſſione propriorũ nominũ aliud inducatur. h. d. Opp. C. de impub. ꝛ alijs ſubſtit. l. fi. Solu. vt in gl. Opp. vt j̃. de duob. reis. l. ſiue a certis. Sol. Illa debet intelligi ſecundum iſtam. vt ibi no. ¶ Quero, quid ſi nomen proprium ꝛ appellatiuum ſit expreſſum? Dic vt in glo. Et circa hoc dic, vt dixi in l. turpia. §. ſi pars. de leg. j.

LEX XXV.

1 ☞ Dies fideicommiſſi vniuerſalis quando cedat.

QUidam ita in teſtamento.

Tranſlatio fideicommiſſi in dubio intelligitur, ſi primo fideicommiſſi reſtitutio facta non fuerit. h. d. Primo ponitur thema ꝛ queſtio. Secundo, vna reſponſio. Tertio, illa reſponſio in dubium reuocatur. Quarto, illa reſponſio in totum corrigitur ꝛ noua ponitur. Secunda ibi reſpondi. Tertia ibi, ſed an ea. Quar
1 ta ibi, marcellus. ¶ † Pro declaratiõe quero, quãdo cedit dies
fideicommiſſi vniuerſalis? Gl. reſpondet hic, ꝙ a die adite hereditatis, vt hic in gl. ſuper verbo, adeatur. ꝛ gl. ſeq. Idem tenet gl. s̃. de regula Cato. l. iij. Dy. s̃. de adim. leg. l. iij. §. j. Jac. de Are. cõtra, ꝙ a die mortis, ſicut in legatis ꝛ fideicommiſſis ſingularibus, qđ examinaui in l. cum filio. s̃. de le. j. Oppo. s̃. de adim. leg. l. iij. §. j. vbi in dubio ad impediendam tranſlationem ſufficit diem fideicommiſſi ceſſiſſe. gl. hic, ſuper ver. prima quaqꝫ die ponit duas lec. ſed ſecundum ſecundam dicere videtur, ꝙ hic intelligatur ſecundum illam, ſcilicet, ſi prius deceſſerit, quam dies fideicommiſſi ceſſerit, ꝛ tunc ad finem huius §. ſcilicet, in ver. Marcellus. Reſponde dum dicit, ſi non iam puer hoc accepit, ſubaudi vere, vel iuris fictione, ita ꝙ actionem habebat pro eo petendo. Cum ergo die cedente fideicommiſſi actionem habebat: ergo. ꝛc. Et ita ſentit Dy. Jac. de Are. ꝛ Old. contra, quia hec expoſitio eſt directe contra tex. Dicunt ergo, ꝙ lex cõtraria debet intelligi in puero minore, cui a die cedente legati, fit mora re ipſa. l. in minorũ. C. in quib. cau. in inte. reſti. non eſt neceſ. hic loquitur in maiore, ꝛ hanc teneo. Op. de d. l. iij. §. j. vlti. reſpõ. vbi ad impediendã tranſlationẽ ſufficit ꝙ dies ceſſerit. So. ibi loquitur in legato ſingulari, de cuius natura eſt vt tranſeat recta via in legatariũ, ideo ſufficit diem legati ceſſiſſe: hic in fideicõmiſſo vniuerſali, de cuius natura eſt vt reſtituatur p heredem, ꝛ ideo verba intelliguntur in dubio ſi prius quid ei acciderit quam reſtituatur. Et circa hec plene diſtingue, vt diſtinxi in l. contraria. Opp. quod fideicommiſſario decedente ante reſtitutionem tranſmittat ad heredes ſuos, l. cogi. §. idem Metianus. s̃. eo. ꝛ no. l. apud Julianum. §. fi. s̃. eo. Solu. Hic ante fideicommiſſum fuit tranſlatum in alium, ſub illa conditione, ſi decederet antequam reſtituat: ibi ſecus.

1 ☞ Seruus heres, licet hereditas queratur domino, tamen remanet heres nomine.

§. Si ſeruo. Valet fideicommiſſum per qđ dominus rogatur reſtituere ſeruo inſtituto. h. d. Op. s̃. de leg. j. l. cum filio. Soluit glo. quod ibi Trebellianum habet locum quo ad omnia remedia, preterquam quoad deductionem quarte, quia non eſt heres: ſed dominus eſt rogatus. d. l. cũ
1 filio. † No. quod ſicut filius remanet heres nomine, licet hereditas
queratur patri: ita ſeruus, ſecundum hanc gl. quam tenui in l. cũ filio. licet quidam contra, vt ibi dixi.

1 ☞ Seruus ſubiectus reſtitutioni quando manumitti poſſit.

2 Heres manumittens ſeruũ reſtitutioni ſubiectum, quando teneatur ad eſtimationem.

3 Heres quando preſumatur ignorare contenta in teſtamento.

§. Si quis filium. Seruo qui ſubiacet reſtitutioni cũ vniuerſitate, poteſt libertas in teſtamento relinqui, ꝛ fideicommiſſario eſtimatio eius
1 debebitur. h. d. ¶ † Primo no. ꝙ ſeruo qui ſubiacet reſtitutioni
põt dari libertas. ¶ Scdo no. ꝙ ille qui dat libertatem tali ſeruo ſiue ignorãs, ſiue ſciens, tenetur ad eſtimationẽ. ¶ Tertio not. ꝙ hereditas delata tali ſeruo, venit in fideicommiſſum. Ad primum opp. j̃. qui ꝛ a qui. l. heres. Gl. ſo. pluribus modis. que ſolutiones non ſunt neceſſarie ad illã: ſed illa ſol. eſt vera, ꝙ ibi ſeruus qui erat relictus erat heredis, ideo poteſt dari ei libertas, ſed eſtimatio rei debetur, ꝛ ſic cõcordat. ¶ Scdo oppo. ad idem. j̃. qui ꝛ a quib. l. generaliter. §. fi. Gl. dicit, ſolue vt modo dixi in alio cõtrario. qꝛ ibi inter viuos, hic in teſtamento. Qđ quantũ ad illã l. non valet qꝛ ibi dicit, nullam libertatem ꝛc. ꝛ ſic nec inter viuos, nec in teſtamẽto. Sol. ergo, dicit, gl. in l. ſeruum qui ſub conditione. j̃. de manumiſ. videlicet, quod ibi ſeruus ſpecialiter fuerat legatus: hic ſub vniuerſitate. ꝙ tenet Jac. de Are. in d. l. ſeruum. ¶ Oppo. qđ huic ſeruo non poſſit dari libertas. l. fi. §. ſed qꝛ. C. cõmunia de le. Sol. gl. ꝙ ibi pure vel in diem certum erat relictus: hic ſub conditione, ꝛ hec vera. Sed contra hoc opp. de eadẽ l. fi. §. ſed qꝛ. in fi. vbi prohibetur alienatio rerum que ſubiacent reſtitutioni ſub conditione. Sol. Ibi non dicit de manumiſſione. ſed de ceteris alienationibus. Alij dicunt, ꝙ hic §. hodie corrigitur: ꝛ hanc tenet gl. in d. l. ſeruũ. j̃. de manumiſ. Mod. vt Jac. de Ra. ꝛ Cy. tenẽt quod hic §. nõ ſit correctus. Nec ob. l. fi. §. ſin autẽ ſub cõditiõe. C. cõ. de le. qꝛ ibi prohibetur inter viuos alienatio rei que ſubiacet reſtitutioni, hic loquitur de manumiſſione, que ſit in vltima voluntate. Et ſic eſt duplex fauor libertatis, ꝛ vltime voluntatis. Hoc etiam ponit glo. hic in ſolutione quadam precedentium contrariorum.
2 ¶ † Diſtingue ergo ſic, an ſeruus qui ſubiacet reſtitutioni poſſit
manumitti, aut erat ſeruus heredis, ꝛ põt manumitti, ſed debetur eſtimatio, vt s̃. qui ꝛ a quib. l. heres proprium. ꝛ l. ſi quis inquilinos. §. j. s̃. de le. j. Si vero fuerat teſtatoris, ꝛ tunc aut relict⁹ erat ſpecialiter, ꝛ non poteſt manumitti, l. ſeruum. de manumiſ. ꝛ l. generaliter. in fi. qui ꝛ a quib. Si vero erat relictus ſub vniuerſitate, tunc aut pure, vel in diem certum. ꝛ non põt manumitti, l. fi. §. ſed qꝛ. C. cõmu. de leg. Aut ſub conditione, ꝛ tunc aut manumittitur in vltima voluntate, ꝛ põt: ſed eſtimatio debebitur, vt hic. Aut inter viuos, ꝛ non põt manumitti, ſicut nec cetere res alienari, d. l. fi. §. ſin autem ſub conditione. C. commu. de leg. Illis tamen caſibus in quibus alie res poſſunt alienari, vt puta vſqꝫ ad legitimam ſi in ea que habuiſtis in l. marcellus. §. res. s̃. eod. vel ſi alienatio fieret ab ignorante, l. fi. §. fi. s̃. de leg. ij. tũc etiã valeret manumiſſio multo magis. ¶ Opp. s̃. de leg. ij. l. fi. Sol. Ibi loquitur in ignorante, quo caſu nihil eſſet ſpeciale in libertate. Opp. de actio. ꝛ obli. l. is qui ex ſtipulatu. Sol. Ibi in ſeruo qui ſubiacet reſtitutioni ex cõtractu: hic in eo qui ſubiacet reſtitutioni ex vltima voluntate, vt no. per gl. in d. l. ſeruum. de manumiſ. Venio ad ſecundũ[a] dictum,
3 hic dicitur, ꝙ tenetur ad eſtimationẽ ſiue ſciens, ſiue ignorans,
contra de cond. inde. l. in ſumma. §. pe. Sol. gl. quod ibi ſpeciale eſt hic in herede cui non permittitur ignorare cõtenta in teſtamẽto quod no. ſimilem gl. habetis, s̃. de lib. leg. l. cum heres. Tetigi in l. cetera. §. fi. s̃. de le. j. examinaui plene in l. qui Rome. §. duo fratres j̃. de ver. obli. Nam iſtud eſt verum in his que ex teſtamento dependent: in alijs ſecus, l. qui alterius. j̃. de reg. iur. Item in his que ex teſtamento dependent, non eſt verum ſimpliciter, vt dixi in d. §. duo fratres. Oppo. ꝙ ſi ignorauerit nõ excuſetur, vt j̃. de do. cau. mor. l. ſi is cui. Gl. ſo. ꝛ bene. Op. s̃. de interro. act. l. de etate. §. ex cauſa. ſol. vt in gl. opp. Inſti. de act. §. ſi quis agens. ſol. vt in gl. de quo per Dy. in c. non debet aliquid de reg. iur. lib. vj.

ADDITIO.

a AND. BARB. ¶ Venio ad ſecundũ. Et vide Bar. in l. eius qui. s̃. ſi cert. pet.

LEX XXVI.

1 ☞ Syndicus ciuitatis qualiter debet conſtitui.

OMnibus. Ciuitatibus que non ſunt hoſtes Imperij, poteſt fideicommiſſum reſtitui ꝛ agere poterũt per ſuos ſyndicos. h. d. Innuit ꝙ quedam ciuitates non ſunt ſub imperio. Contra ad l. Rhod. de iac. l. deprecatio. ſolut. intelligo ſub imperio oẽs ſunt de iure, de facto non. ſunt tamen quedam que etiam ſub imperio de iure nõ ſunt, vt ciuitates donate eccleſie. Tenet enim eccleſia
1 quod talis donatio valuit. ¶ † Quero qualiter conſtituatur ſyn
dicus a ciuitate? Gl. notabiliter dicit, vel fiat per adunantiã generalem totius populi, vel per concilium, ſeu ordinem per quẽ regitur ciuitas. Vel forte aliquis qui eſt ſyndicus ex lege vel ex conſuetudine ſicut eſt hic. Nam vnus ex iudicibus capitanei eo ipſo quod eſt Judex illius tribunalis eſt ſyndicus ciuitatis. Vide gl. ꝛ no. dixi in l. ij. C. de decu. lib. x.

LEX XXVII.

ITa tamen.

1 ☞ Fructus percepti, negligentia non petentis, non reſtituuntur etiam ab herede coacto.

2 Hereditate iacente queſita veniunt in reſtitutionem.

3 Fructus qui non percipiuntur iudicio teſtatoris quando veniant in reſtitutionem, ꝛ in quartam imputentur.

§. Si ſeruum. Queſita per ſeruũ poſt aditã hereditatẽ ab herede coacte, nõ veniũt
1 in reſtitutionẽ, ſecus in queſitis, hereditate iacente, h. d. † Not. ꝙ
fructus percepti negligentia non petentis, non reſtituuntur etiã
2 ab herede coacto. Item no. † ꝙ queſita iacente hereditate, veniũt
in reſtitutionem. Opp. j̃. proxi. §. Sol. vt ibi videbitis. Nam fideicõmiſſarius qui coegit adire, imputet ſibi, ſi non cogit reſtituere. Op. s̃. eo. l. quidam. §. fi. vbi hereditas queſita ſeruo, venit in reſtitutionem. Glo. dicit, ꝙ hic hereditas fuit queſita heredi, ibi non, Hec ſol. nõ placet. Innuit enim ꝙ plus teneatur heres qui nõ ha

bet, quaz ille qui habet. Unde Ja. de Are. dicit, ꝙ hic tēpore quo
heres fuit coactus adire nō ceſſerat dies hereditatis relicte ſeruo
ſed ceſſit poſtea tēpore quo fideicōmiſſarius erat negligens. Sed
in l. cōtraria eſt quid imputetur heredi, q⁊ facto ipſius fideicōmiſſa
5 rius priuatur hereditate relicta ſeruo. ¶ † Opp. fructus qui non
pcipiuntur iudicio teſtatoris, nō veniūt in reſtitutionē, nec impu
tantur in quartam, l. mulier. §. ſi heres. ſ. eo. hic dicitur cōtrariuz
in fructibus perceptis, iacente hereditate. Sol. dic ꝙ in hoc ver.
ſed ſi quid. ponitur caſus omiſſus per gl. in l. in fideicommiſſariaz.
ſ. eo. Nam iſti fructus non ſunt percepti iudicio teſtatoris, nec ne
gligentia non petentis, nec mora non reſtituentis: tamen veniunt
in reſtitutionem cum diſtinctione: aut adiuit coacte, ⁊ reſtituit,
vt hic. alias non reſtitueret. d. l. mulier. §. ſi heres. ⁊ tractatur per
doc. C. eo. l. iubemus.

1 ☞ Commodum quis non debet conſequi ex eo quod eſt nixus
impugnare.
2 Subſtitutione ex pupillari, quod quis capit quando veniat in fi
deicommiſſum.
3 Subſtitutus pupillo ⁊ grauatus de reſtituendo qn̄ cogatur adire.

§. Qui ſuſpectā.

Qui adit coactus cōmodum
ex hereditate conſequi non de
bet, h. d. Primo ponit regulam. Scdo illā per exempla declarat.
1 Scda ibi, ⁊ ideo. ¶ † No. ꝙ ex eo nō debet quis cōmodū cōſequi
ꝙ nixus eſt impugnare, vt hic, ⁊ extra de re. iu. c. ex eo nō debet.
li. vj. Qd debet intelligi vt eatenus non cōſequatur premiū qua-
tenus nō potuit cōſeqni. impugnatione ſua exiſtente vera. Facit
ſ. de his qui. vt ind. l. poſt legatū. in prin. ⁊ ꝙ ibi dixi. ¶ No. dili-
gēter, ꝙ illud ꝙ quis hz ex ſubſtitutione pupillari non venit in fi
deicommiſſuz, niſi coactus adiuerit ꝙ qualiter debeat intelligi. j.
dicam incontinenti. Opp. dicitur hic. ſi habet coheredē poteſt re
tinere pupilli hereditatē. Contra de l. ſed ſi plures. §. filio. de vulg.
⁊ pupil. Gl. dicit, intelligo, ꝙ habeat coheredē aliū quā pupillū, ⁊
ſic poſſumus hic ponere in pupillo exheredato. Uel dic, quantū
ad materiā huius §. nō curo habeat coheredē filiū, vel extraneum
ſed contrariū loquitur quo ad ſeparationē bonorū: de quo plene
notatur in l. quidā elogio. C. de iu. deli. dixi plene in l. fi. ſ. de acq.
here. Opp. ſ. §. proxi. Sol. vt hic in j. gl. q⁊ cōmodum poteſt conſe
3 qui qui adit coacte ex negligentia non petentis. ¶ † Quero vtrū
illud ꝙ quis capit ex ſubſtitutione pupillari veniat in fideicom-
miſſum. Hic vr̄ caſus ꝙ non, niſi adiuerit coacte. In contrarium
vr̄ dicendum ſicut in legatis, l. qui fundū. §. qui filios. ſ. ad l. falci.
Sol. Qn̄qz quis rogauit de reſtituendo pure. ⁊ ſubſtituit, ſub cō-
ditione q⁊ omnis ſubſtitutio pupillaris eſt cōditionalis, tunc ſe-
cundū ordinē intellectus. primo grauauit q⁊ incontinenti: ſecun-
do prouidit ſubſtituendo in conditionis euentū, ideo nō venit in
fideicōmiſſuz, niſi adiuiſſet coacte, vt hic, nec arctādo ordinem ſcri
pture, cum de ordine intellectus appareat, l. cū pater. §. fidei tue.
ſ. de le. ij. Si vero primo prouidit ſubſtituendo, deinde grauauit
ſecundū ordinē intellectus tantum, vel ſecundū ordinē ſcripture
a ⁊ intellect⁹ tūc veniret in fideicōmiſſuz[a], d. l. q fundū. §. q filios. ⁊
* ar. j. e. l. Sceuola. in fi. ⁊ ꝙ ibi dicā. * ¶ † Quero qd ſi iſte nolit adi
3 re hrēditatē pupillarē, de qua reſtituēda nō fuit grauat⁹, an poſſit
cogi? Dico ꝙ ſic in caſib⁹ in quibus neceſſe haberet adire, ſi ſpōte
adiuiſſet prout no. in d. l. quidā elogio, ⁊ dixi in d. l. fi. ſ. de acq. he.

ADDITIONES.

a ¶ In fideicom. Uide Bal. conſi. lxiiij. iij. lib.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Ibi dicam. Quid autem ſi ſubſtitu
tus pupillariter habeat ſubſtitutum compendioſe, vel fideicom-
miſſarie, ⁊ decedat ante pupillum deinde veniat caſus ſubſtitu-
tionis pupillaris, an ſecundus ſubſtitutus primo ſubſtituto ad-
mittatur ad pupillarem: vide Bar. Bal. Imo. ⁊ alios. in l. quan-
diu, vltima. ſ. de acq. her.

1 ☞ Exiſtentia ſui heredis quando obliget filium.
2 Exiſtentia ſui heredis non confirmat legata, nec fideicommiſſa
particularia.

§. Si pater.

a [a]Exiſtentia ſui heredis operatur cōfirma
tionē fideicōmiſſi, vt per reſtitutionē trā-
ſeant actiones. h. d. Opp. ſ. eo. l. recuſare. §. meminiſſe. Sol. ſi fidei
commiſſarius vult quod ſuus heres cogatur, ſe immiſcere coge-
tur vt in contrario: ſi non curat non eſt neceſſe vt hic. Dices tu,
* ſi non expedit quare cogitur? Dicit glo. * ⁊ bene. propter facilio-
res probationes. Item opp. nonne reſtituendo videtur ſe immiſ-
cere. Gl. ſol. ⁊ bene. ¶ Extra gl. opo. exiſtentia ſui herrdis non o-
bligat filium, l. j. C. ſi vt ſe ab here. abſti. ⁊ l. nam nec emancipatus.
1 de le. j. ⁊ ſ. de acq. her. l. neceſſariis. Solu † Exiſtentia ſui heredis
non obligat filium. Fallit in fideicommiſſario vniuerſali. Ratio,
quia extraneus ad hoc poteſt cogi, etiam ſi repudiauit. Unde cū
per beneficium abſtinendi equiparetur extraneo, d. l. nam nec e-
mancipatus, non grauatur filius, ſed remanet obligatus: ſecun-
2 dum hoc ergo exiſtentia † ſui heredis non confirmaret legata, n
deicommiſſa particularia: quia illi nō poſſunt cogere heredem
ſ. e. l. naz quod. §. non omnis. Tetigi ad Syl. l. j. §. ſi pater. Pro
tur j. vt in poſ. le. l. j. in fi. Fallit fauore libertatis. l. cum quaſi
ſed ⁊ ſi quis. de fideic. lib. dixi plene in l. ſi filius qui patri. de vu
⁊ pu. Op. ſecundum hoc actiones que erant inutiles penes fili
efficientur vtiles fideicommiſſario: contra l. traditio. de acq. re
do. Sol. Illud ideo, quia cauſa propter quam erat inutilis pene
filium, ceſſat in perſona fideicommiſſarij. Simile in l. fi. in prin. C
de iure do. ⁊ l. cum is, qui, j. de fideiuſſo.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Si pater. Et vide Ang. in l. ij. de cond. inſti. ⁊ in l. ſi fi
lius qui patri. ſ. de vulg. ⁊ pupi. ⁊ ibi Jo. de Imo. qui ponit om
nes effectus ſuitatis.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Dicit gl. Pro hoc vide quod dic
Bal. in auth. ſi captiui. col. pe. C. de epiſco. ⁊ cler. ⁊ Pau. de Ca
in l. Caius. ſ. ſol. mat.

§. A patre.

Propter fideicommiſſum relictum
cundis tabulis, cogitur quis adire
mis, demū mortuo pupillo. Itē cōfirmatis ſecundis tabulis
cogentur adire, ⁊ reſtituere. h. d. Et primum habes in l. ij. §. inter
dū. de vul. ⁊ pu. ſcd̄m in l. apud Julianuz. §. idem Julianus. ſ. eo. Op.
hic dicitur, ꝙ rogatus ſub conditione non poteſt cogi adire. Con
tra in l. apud Jul. §. Antiſtia. ſ. eo. Glo. dicit, fatetur ꝙ hec ratio
non eſt bona. Tu dic ſi aliquis eſt inſtitutus pure, ⁊ rogatus ſub
cōditione, poteſt interim cogi adire ⁊ reſtituere, vt in contrario:
ſed hic eſt inſtitutus ſub cōditione. Fuit em̄ rogatus in ſecundis
tabulis, hoc eſt in ſubſtitutione pupillari, ⁊ omnis ſubſtitutio eſt
cōditionalis inſtitutio, merito interim non pōt cogi adire, l. ſed
ſi alios. ſ. eo. ita dicit Jac. de Are. ⁊ bene. ¶ Quero, hic cogit
adire paternā, ⁊ pupillarē reſtituere: ſed an paternā cogatur reſti
tuere de qua non fuit rogatus. Uidetur ꝙ ſic, l. apud Jul. §. j.
intelligendo, ꝙ ibi ſucceditur ex tacita vulgari, ⁊ ſic ſucceditur pa
tri, ⁊ ideo reſtituitur: ſed ibi loquitur in pupillo inſtituto, cuius
portio repudiata venit in reſtitutionez: q⁊ etiam ſi adiiſſet in reſti
tutionē veniret: hic loquitur in pupillo exheredato, puto ꝙ etiam
illam cogatur reſtituere, arg. ſ. ea. l. §. qui ſuſpectam, vbi pupillarē
cogitur reſtituere de qua non erat rogatus: ita hic paternā, de qua
non eſt rogatus.

1 ☞ Tertius poteſt opponere exceptionem quam conuentus
non poteſt.
2 Fideicommiſſarius ſi agit fideicommiſſaria hereditatis petitio-
ne, ⁊ conuentus non poſſideat, tunc filius ſuperueniens impedit
executionem.
3 Teſtamento irritato ex cauſa preteritionis vel exheredationis,
vbi non irritatur niſi inſtitutio, an heres cogatur adire.
Teſtamento rupto fideicommiſſum vniuerſale conſeruatur per
auth. ex cauſa.

§. Quoties.

Si filius petit cōtrata. heres inſtitutus
nō poteſt cōpelli adire ⁊ reſtituere. h. d.
Op. j. de le. preſt. l. j. ſol. intellige hoc niſi eſſet fideicommiſſuz relictum alteri de coniūctis perſonis. Op. ſi dubitatur de viribus te
ſtamēti, non impeditur quin heres cogatur, vt ſ. ea. l. j. ⁊ l. ille a quo
§. ſi de teſtamento. ſ. eo. ſol. Heres ipſe inſtitutus non poteſt o
ponere de viribus teſtamenti, nullo alio opponēte: ſed hic co
1 rebat filius qui opponebat. ita ſoluit gl. Ex quo no. † ꝙ tertius
niens opponit exceptionem quam conuentus non poteſt oppone
re Facit l. idemqz generaliter. ſ. man. ⁊ ſo. ma. l. Titia. ⁊ quod
dixi, ⁊ j. rē ra. hab. l. procurator ad exhibendum. §. j. Sed con
hoc opp. cognitio de coactione heredis eſt ſummaria. l. ille a q
§. j. ſ. eo. ſed hec queſtio, ꝙ filius eſt preteritus, hāc cognition
nō impedit, l. ij. C. de edi. di. Adri. tol. Nū. dicas, ꝙ fili⁹ dicebat
die ꝯſtat, hodie agatur, vt no. in l. cōtraria. Facit l. ſi is a quo. in
vt in poſſ. leg. Uel dic ꝙ hic filius iam acceperat bonorum poſ
ſionem contratab. ⁊ ſic erat notorium teſtamentum iam eſſe reſ
ſum. Et hoc innuit tex. hic dum dicit, accepit, in preterito. licet
vltima in fi. huius §. hoc non patiatur, ſed dicit. quod adhuc pen
debat lis ſuper bonorum poſſeſſione cōtrata. Poſſumus ergo di
cere, ꝙ hic non intentabatur officiū iudicis quo heres compelli
adire, ⁊ reſtituere: ſed agebatur actione ex teſtamento vt reſtitu
⁊ hoc innuit tex. ibi, ad reſtituēdū hereditatē. ⁊c. ⁊ in fi. ad reſtitu
tionē quidē, ⁊c. de coactione vero vt adeat, nullā facit mētionem.
Sed tūc op. illud iudiciū quo petitur irritari teſtm̄ per contrata
nō deberet impedire fideicōmiſſariū agētē, ſi eſſet paratus preſta
rē cautionē ſcd̄m formā. l. fi. C. de pe. he. ꝙ quidā fatetur, ⁊ ſic eſt
correctus iſte §. p illā l. fi. Uel dic, ꝙ ibi loquitur qn̄ agitur petitione
hereditatis, quod eſt iudiciū vniuerſale: hic vero agebatur actio
2 ne ex teſtamēto. Puto etiā, † ꝙ ſi ageretur fideicōmiſſaria heredi
tatis petitione, filius ſuperueniens impediret executionem quan
do bona

do bōna nō poſſidebātur per cōuentum.⁊ ita poſſet intelligi hic,
a Et de hoc per Inn.de teſtib.c.veniens[a] ad ſedem.de re iudic.c.cū
ſuper,in ſecunda gl.dixi in l.a Diuo.§.ſi ſuper.ff.de re iud.⁊ de pe
5 titio.he.l.pe.de rei ven.l.is a quo fundus petit⁹ erat.†Querit gl.
quid iuris hodie irritato teſtamēto ex cauſa preteritionis, vel ex-
heredationis,vbi non irritatur niſi inſtitutio,an heres poſſit co-
gi adire.Antequam ad queſtio.reſpondeam.no.gl.que innuit, ꝙ
b rupto teſtamento conſeruatur fideicommiſſum [b] vniuerſale, per
auth.ex cauſa.C.de libe prete.Dicit enim quod ſola inſtitutio vi
tiatur.Hoc videtur tenere Dy.Mart.Syl.tenet cōtrariū per po
ſitionem ſatis debilem,nam fideicommiſſarius vniuerſalis,⁊ he-
res equiparātur.ff.quod cum eo.l.ſi filius, ſed inſtitutio heredis
vitiatur,ergo,⁊c.Iac.de Are.⁊ Old.ſequendo eum tenent cōtra
rium,⁊ adducūt hunc tex.Nam per auth.ex cauſa.vitiata inſtitu
tione cetera firma permanent.Sed fideicōmiſſum vniuerſale con
tinetur appellatione ceterorum,vt hic:ergo, ⁊c. pro hoc videtur
tex.in l.ſi ſeruum.§.j.ff.ſi quis omiſ.cau.teſt.⁊ ibi dixi.Gl.hoc idē
ſentit C.de fideic.l.eam quam.Nunc redeo ad queſt.an heres co-
gatur adire.Mar.ꝙ nō,gl.ꝙ ſic,filio differente agere.Declara.ſi
eſt preteritus filius ſuus,vel emancipatus,nō inſerta cauſa,teſta
mentum eſt ipſo iure nullū,vt dixi in l.filio preterito.de iniuſt.te-
ſtamen.ideo non poteſt cogi adire. Idem ſi eſſent exheredati ex
non legitima cauſa:⁊ licet conſeruetur teſtamentum, ſeu fideicom
miſſum per auth.ex cauſa.non tamen petitur actione ex teſtamen
to,ſed cōdictione ex illa lege,ſecundum Dy.cuius contrarium te
nui in d.l.filio,ſcilicet,quod petatur actione ex teſtamēto,non ta
men cogetur heres adire,quia non debetur ab eo:ſed a venienti-
bus ab inteſtato. Si vero filius eſſet exheredatus , inſerta cauſa
legitima,tunc procederet dictum gl.quod interim donec filius ta
ceret poſſet cōgi adire:ſecus ſi ageretur.

ADDITIO.

a IO. FR. RV. ⁋ C. Veniēs.Adde Pau.de ca.in l.pe.vbi idē tz.
b ⁋ Fideicommiſſum.Adde vt per Pet.de Ancha.conſi. cxliiij.⁊
ccij.⁊ Ang.conſi.clxxxiij.

§. Marcellus,plane non eſt. Gl.ponit hic caſum,dic vt in ea.quam vide.

§. Quiex Trebelliano. Remedia Trebelliani habent locū
poſt reſtitutionem.ſecus anteqnam reſtituatur hereditas. h. d.
Quero,an hoc ſit verum ſiue conueniatur heres pro legatis, ſiue
pro debitis.Dic vt no.per glo.in l.j.§.fin.ff.eo.⁊ l. Marcellus.in
princ.⁊ ibi dixi.

§. Trebellianum. Quādo teſtator rogat de hereditate ſua, vel eius parte,
locū hz Trebellianū:ſecus ſi de hereditate alterius,licet ſi ſponte
non adiret,cogeretur reſtituere.h.d. Quero, an cogatur adire,⁊
reſtituere hereditatem Titianaz? Gl.dicit,ꝙ ſi perceperit tot fru
ctus ex hereditate teſtatoris rogantis,ꝙ equiualeant Titiane,ꝙ
cogitur reſtituere,vt ff.de le.ij.l.cum pater.§. Titio. Dicit etiam
gl.ꝙ ſi teſtator voluit totam hereditatem reſtitui,tota reſtituet,
nulla quarta retēta,p l.ſi debitor.ff.ad l.Fal.Sed certe illud ꝙ in
l.ſi debitor.dicitur verum eſt,quando teſtator tenebatur heredi,
qꝛ tunc debitū compenſatur cum Fal.ſed iſte caſus nō eſt hic:qꝛ
non erat debitum a defuncto.Et ſic hec gl.videtur contra l.pater
filiam.in prin.ff.ad l.Fal.ſecundum Iac.de Are. ⁋ Vltimo gl.aſ-
ſignat ar.contra ff.ad l.Fal.l.quod de bonis.§. cum fideicommiſ
ſum.Dic,quod concordat ſecundum ſecundam caſus poſitionē,
ſcilicet preſuppoſito,quod precedens gl.ſit vera.

§. Siex Trebelliano. Fideicommiſſario contra heredem da-
tur actio pro rebus indebite retentis.h.d. ⁋ Quero,quo iure re
tinebat heres hec predia.Dic vt in gl.Quero,an debitum natu
rale heres teneatur per ſe exigere.Dic vt in gl.Quero.id quod de
betur defuncto ab herede,qua actione ab eo repetitur.Gl.ponit
plures opi.quelibet poteſt eſſe vera,

§. Marcellus,hoc idem. Inter heredez ⁊ fideicommiſ-
ſarium partis,competit familie erciſcunde iudicium.h.d.Quero,
quod iudicium erit iſtud.Reſp.vtile.vt in gl.

1 ☞ Teſtamentum an hodie irritetur ſi fideicommiſſum vniuer-
ſale relinquatur filio preterito.

a **§. Qui rogatus.** [a] Heres cogitur adire,licet fidei
commiſſario poſſit alio remedio
eſſe conſultum,h.d. ⁋ Vide , quod filius dicitur preteritus licet
relicta ſit ſibi hereditas per fideicommiſſum,⁊ poteſt petere con-
tra tabulas.Et ſic videtur caſus contra gl.que eſt C.de inof.teſt.
l.ſcimus.§.cum autem.que dicit,ꝙ etiaz hodie ſi filio preterito re
linquatur fideicommiſſum vniuerſale non irritatur teſtamentū,
1 †Satis enim eſt iure inſtitutionis,cum fideicommiſſarius vniuer
ſalis habeatur vt heres:quod dictum videtur contra hanc l.vt di
xi in §.quoties.ff.ea.l.

§. Si patronus. Patronus poteſt cogi adire ⁊
reſtituere ante penitētiā. h. d.
Op.hic innuit ꝙ patronus inſtitutus poteſt grauari in debita
portione,Contra ff.de le.ij.l.cum patronus.Sol. Hic erat fideicō
miſſum relictum coniunctis perſonis que olim poterant grauari,
l.iiij.ff.de cond.⁊ dem.licet hodie corrigatur vt ibi no.Opp.quod
non poſſit penitere,vt ff.eo.l.nam quod.§.qui cōpulſus.Sol.Hic
loquitur ante coactionem,ſed poſt non poteſt penitere,vt in con
trario.Opp.C.de rep.he.l.ſicut.Sol.Hic dicit ſuſpectam,non ta
men repudiauit.

§. Si perceptis. Per coactionē perdit quis prelegata,niſi eſſent ſibi relicta ſub
conditione ſi heres nō erit,h.d.Op.ea q̄ quis habiturus eſſet ſi
heres nō eſſet nō perdit per coactionē,vt ff.ea.l.§.qui ſuſpectā.ſz
p̄legata haberet etiā ſi repudiaret,l.qui filiabus.in fi.ff.de le.j.er
go ⁊c.So.Intelligas hic de prelegatis que perderet repudiando
vt hic no.⁊ in d.l.qui filiabus.in fi.⁊ l.filio.cum l.ſeq.ff.de leg.j.

§. Heres ex aſſe Heres grauatus vltra vires he-
reditarias,illud ꝙ deeſt ſupplet
ex fructibus iudicio teſtatoris perceptis,⁊ ex eo quod vltra quar
tam eſt,⁊ reſiduum ſibi retinet,ꝙ fructus nō ſufficiunt omnibus
pro rata fit diminutio,h.d.Primo ponit thema.Secundo qua-
tuor queſtiones ex themate.Tertio reſponſiones. Scda ibi,que
ro.Tertia ibi,reſpōdi.⁊ gl.hic ponit caſum optime, ⁊ omnibus
tribus queſtionibus perfecte reſpondet,ſed illi inquantū agatur
contra legatarios non eſt reſponſum. ⁋ Quero ergo inquantum
agatur.Reſpondet ſcda gl.magna in principio.⁊ bene.Dic vt in
ea. ⁋ Opp.⁊ videtur,ꝙ computatio gl.non ſit bona,qꝛ ſecundū
hoc,ea que percipiuntur ex fructibus,non proſunt legatariis: ꝙ
videt̄ cōtra l.qui quadringenta.§.fi.ff.ad le.Fal.propter ꝙ Iac.de
Are.dicit,ꝙ nō eſt bona iſta computatio.Tu dic,ꝙ gl.optime cō
putat.Nam debes ſcire,ꝙ quando legata relinquuntur vltra vi-
res hereditarias,fit duplex detractio,vna quādo minus eſt in pa
trimonio quam ſit legatum,alia fit per l.Fal.vt l.in quantitate.§.
fi.⁊ l.ſi poſt miſſionem.ff.ad l.fal.nunc fructus percepti medio tē
pore faciunt videri minus relictum per fideicommiſſum,⁊ ſic pro
deſt legatario vt nō fiat illa detractio, quaſi fuerit relictum vltra
vires patrimonij.Op.⁊ videtur ꝙ iſta cōputatio non debet fieri
hoc modo,ſed illud videatur eſſe in fideicōmiſſo quod ſupererat,
deductis legatis,vt l.qui quadringenta,ff.eo.Sol. Dic,ꝙ fuerūt
legata nominatim ab herede relicta,⁊ ideo fit computatio ſecun-
dum quod hic dicitur,⁊ in l.Marcellus in prin.ff.eo.Op.hic di-
citur,ꝙ petitur a legatariis, vt detur fideicommiſſario,contra fi-
deicōmiſſarius a legatariis non defalcat,vt ff.eo.l.j.§.deniqz.⁊ l.
lex falcidia.§.nunquam.ff.ad legē fal.Sol. Hic legata non erant
relicta a fideicōmiſſario,ſed ab herede. Oppo.dicitur hic,ꝙ fru-
ctus ſibi computat in quartam,⁊ reſtituit quod eſt vltra. Cōtra
ff.eo.l.in fideicommiſſariam.Sol.Dicit glo. iſtud ideo qꝛ minuit
heres fideicommiſſum.Dices tu,in quo diminuit? Reſp.ſoluen-
do relicta,⁊ ideo ſupplet ex fructibus.Ratio,qꝛ quando teſtator
grauat aliquez vltra vires hereditarias,vult ꝙ ſuppleatur ex fru
ctibus,l.filiusfamilias.§.apud Marcellū.ff.de le.j.⁊ ff.ea.l.§.Tre
bellianum.ver.ꝙ ſi Meuius.Opp.extra gl.dicit hic,quod quar
tā ſibi retinet de rebus,⁊ dimidiam ſupplet ex fructibus. Cōtra,
quia quartam debet ſibi ex fructibus retinere ⁊ dimidiam in re-
bus reſtituere,l.mulier.§.ſi heres.⁊ §.ſeq.⁊ in l.fideicōmiſſariam.
ff.e.Ja.de Are.⁊ Old.ſequendo eum dicit, ꝙ eſt in poteſtate here
dis ꝙ ſuppleat dimidietatez de fructibus, vel retineat quartam
de fructibus.Et hoc probant per hanc legē.Sed hoc videtur cō
tra l.quod de bonis.§.fructus ff.ad l.fal.⁊ l.Paulus.ij.reſp.eo.ti.
Et hoc innuit d.l.in fideicommiſſariam,nec iſte tex.facit in cōtra
rium. Nam in q.bene ponebatur, ꝙ heres volebat ſibi retinere
quartam in rebus,⁊ dimidiā ſupplere ex fructibus:ſed hoc in re
ſponſione non ponitur.Dicit enim totum reſtituēdum, nec decla
rat an in fructibus,an in ipſis rebus:ſed putarem hoc dirimēdū
arbitrio iudicis,vt ff.de le.j.l.non amplius.§.fi.cuz l.ſeq.pro quo
facit,ꝙ inter fideicōmiſſarium,⁊ heredem competit iudicium fa-
milie erciſc.vt ff.e.l.Marcellus. vñ ex officio iudicis diuidētis,vi-
debitur in quo debet dari dimidia.⁊ in quo quarta retineri.Op.
hic legata fuerunt relicta pure,fideicōmiſſum ſub conditione ta
men contribuuntur quo ad detractionem Falcidie,contra qꝛ to-
ta quarta debet detrahi ex fideicommiſſo,l.penul.§.j.ff. ad legem
Falcid.Sol.quandoque totum fideicommiſſum eſt conditionale,
⁊ legata pura,⁊ tunc loquitur l. cōtraria. Quandoqz fideicom-
miſſum eſt purū,⁊ legata pura,vel vtrūqz cōditionale,⁊ tūc fit cō
tributio omnium,l.quadringēta,⁊ l.Marcellus.ff.eo.Quando-
que fideicommiſſum eſt pro parte purum:pro parte conditiona-

le ⁊ legata pura, ⁊ tunc ſimiliter fit contributio, vt hac l. dixi in l. Marcellus. ſ. eodem.

§. Qui ſeruos. Hic eſt duplex litera ſecundum primam deficit, ſuos, in tex. ſcđm iſtaꝫ gl. ponit caſum, vide eam, ⁊ breuiter, h. d. Si ſeruo relinquitur libertas ⁊ hereditas pretium ſeruorum detrahitur, h. d. Hec lec. nõ eſt bona, quia quando ſeruo relinquitur libertas, ⁊ aliud pecuniarium relictũ, tunc de relicto pecuniario detrahitur Falcidia etiã de pretio ſeruorum, l. plane. ſ. ad le. Fal. eſt ergo alia litera in qua eſt, ſuos, ⁊ ſecundũ iſtam ponitur caſus in gl. ſecundo modo, vide eam. Hec lec. reprobatur per Dy. quia quando quis rogatur manumittere ſeruum, non poteſt cogi adire per eũ. l. cogi. §. ſi ſeruo. ſ. eo. ⁊ no. j. ea. gl. dic ergo, retenta hac ſcđa poſitione, ꝙ quis fuit rogatus manumittere ſeruos ſuos, ⁊ eis reſtituere hereditatem, deducto pretio ſeruorũ. vnde hoc fuit expreſſum: ⁊ pone ꝙ heres adiuit ſponte, vel aliter propter pretium ſeruorũ, ſi hereditas nõ eſſet ſoluendo, quis pateretur damnum: ſed quando hereditas eſt ſoluendo tunc damnum pati non debet. vt hic. ¶ Querit gl. vtrũ heres inſtitutus, rogatus de reſtituendo ſeruo, poſſit cogi adire? Gl. diſtinguit: quod examinabo latius j. eo. l. non eſt cogendus. ⁊ l. ſi res aliena, in fine.

LEX XXVIII.

1 ☞ Fideicommiſſarius de legatis particularibus ab herede relictis an detrahat falcidiam.
2 Actio de fideicommiſſario in fideicõmiſſariũ an trãſeat ipſo iure.
3 Fideicommiſſarius primus ſi reſtituit ſecundo fideicommiſſario, an ius fideicommiſſarie hereditatis remanet apud primum.
Ceſſionarius primus ſi cedit ſecundo, apud primũ nihil remanet.
Emphyteuta ſi facit aliũ emphyteutam apud eũ nihil remanet.
4 Solui poteſt illi qui ceſſit actionem, quando apud eum aliquid remanet: ſecus ſi nihil.
5 Bonorum poſſeſſor de iure pretorio ſi reſtituit hereditatem ex Trebelliano, an apud eum remaneat quid hereditarium.
6 Iura vtilia quando directa non ſunt penes aliquem, efficiũtur.

Taſſe. Si vnus ex fideicommiſſarijs heredẽ cogit adire ⁊ reſtituere totũ, fructus iudicio teſtatoris perceptos, ſuo fideicommiſſario nõ reſtituit: ſecus in eo ꝙ iure accreſcendi lucratur. Itẽ ab eo quartam nõ detrahit, h. d. ¶ Quero, que eſt ratio diuerſitatis inter primum caſum ⁊ ſecundum? Reſp. Primus loquitur in fructibus, qui iudicio teſtatoris percipiunt, ⁊ iudicio teſtatoris lucratur heres, ⁊ ſic erit lucrũ perſone. Secundus caſus loquitur in iure accreſcendi, ꝙ magis accreſcit rei quam perſone, vt de acq. her. l. ſi totam. ⁊ de vſuf. l. ſi Titio. Tertius caſus loquitur in Falcidia, que contra voluntatẽ defuncti detrahitur, ideo fideicõmiſſarius a fideicõmiſſario non deducit, cum voluntas teſtatoris nõ fuerit, ⁊ poteſtas iuris non habet locum, niſi in herede. ¶ Venio
1 ad gl. op. ſ. eo. l. j. §. inde Neratius. Sol. vt in gl. ⁊ bene. † ¶ Quero vtrũ de legatis particularibus relictis ab herede, fideicommiſſarius detrahat Falcidiam? dic vt in gl. ⁊ dixi in §. inde Neratius.
2 † Quero vtrum a fideicõmiſſario in fideicommiſſarium tranſeat
3 actio ipſo iure † dic vt in glo. † Quero, fideicommiſſarius primus fideicommiſſario ſcđo reſtituit: an apud fideicommiſſariuꝫ primũ remaneat ius fideicommiſſarie hereditatis? Gl. quod non. Hug. contra, inter alia que gl. dicit, eſt quod eum qui heres eſt de iure ciuili, Senatuſconſultum non poteſt facere deſinere eſſe heredem qđ non eſt verum, quia ſenatuſconſultuꝫ eſt de iure ciuili, ideo poteſt facere eum deſinere eſſe heredẽ qui eſt de iure ciuili: ſed in hoc tractatu ideo non fecit, quia noluit. voluit enim quod ſolum vtiles trãſferentur. opi. tamen glo. vera eſt, vt l. j. §. de illo. ſ. eo. ⁊ C. eo. l. pe. Pro hoc facit illud quod dicitur, ꝙ ſi primus ceſſionarius ceſſit ſecundo apud eum nihil remanet, l. emptor. C. de her. vel act. ven. ⁊ per Gul. in Spe. tit. de ce. ac. Et in ſimili dicit gl. ꝙ ſi primꝰ emphyteuta facit alium emphyteutam, ꝙ apud eum nihil remanet, vt l. fi. C. de iure emphy. Facit quod no. in l. j. in gl. fi. C. vti poſ.
4 ⁊ hoc eſt vtile ſcire. † Nam id quod dicitur in l. iij. C. de noua. ſ. qđ illi cui ceſſit actionem, poteſt ſolui: eſt verum quãdo apud eũ qui ceſſit remanent directe, ſed quando apud eum qui ceſſit nihil remanet, quod eſt quando ſolũ vtiles habebat, tunc ei non poterit
5 ſolui, qꝛ nihil apud eum remanet. ¶ Quero † bonorum poſſeſſor de iure pretorio hereditatẽ reſtituit ex Trebelliano. an apud eũ remanet ius hereditarium? Gl. ꝙ ſic. Pro huius declaratione debes ſcire, ꝙ in hereditate eſt vnum ius vniuerſale hereditariuꝫ, ⁊ hoc eſt apud bonorũ poſſeſſorem vtile. Sunt etiam iura particularia, vt actiones hereditarie, que competũt aduerſus debitores hereditarios, ⁊ iſta cõpetunt bonorum poſſeſſori directo, vt no. in l. ij. ſ. de bonorũ poſ. her. pe. Cũ ergo directe ſint penes bonorũ poſſeſſorem, reſtituendo vtiles transfert, ⁊ apud eum remanent directe, ⁊ in hoc bene diceret gl. ¶ Sed gl. querit de ipſo iure hereditario vniuerſali. Querit enim an remaneat heres, tunc eſt dubium, qꝛ ſi heres eſt, tũc eſt heres vtiliter, ⁊ fideicommiſſarius eſt heres vtiliter, ergo duo ſunt heredes inſolidũ, eodẽ modo. Poſſumus dicere ꝙ non eodẽ modo, ſed vnus eſt heres vtiliter de iure pretorio, alius vtiliter ex ſenatuſconſulto. Vel aliter dico, ꝙ bonorũ poſſeſſor quãdoqꝫ habet ius hereditarium directũ qñqꝫ vtile, tñ. Exemplũ, quãdo aliquis eſt heres de iure ciuili, vt filius, vel aliꝰ, ⁊ pretor illum iam exiſtentem heredem excludit vt per cõtra tab. vel per beneficium reſtitutionis in integrum, vel alio pretoris remedio. tunc quia primus remanet heres, iſte bonorum poſſeſſor erit tantum vtiliter. Sed quando pretor vocat aliquem ad ſucceſſionem, nec eſt aliquis heres de iure ciuili, vt quos vocat per vnde cognati, vel vnde legitimi, vel per bonorum poſſeſſionem ſcđm tab. ⁊ ſimilia, puto, ꝙ habet ius hereditarium directum. Probo. Naturalis poſſeſſio quando ciuilis nõ eſt apud aliquem, ſtatim efficitur ciuilis, l. clam poſſidere. §. fi. ⁊ l. ſeq. de acq. poſſ. Iſta iura
6 † vtilia, quando directa non ſunt penes aliquem, efficiuntur directa, l. puberem. C. de iure deliberan. pro hoc facit l. illud in princ. cum ſua gl. de bono. poſſ. contra tab. Preterea iura dicunt quod bon. poſſ. habet iura ac ſi eſſet heres: ſed heres haberet illa directa: ergo ⁊c. Inſtit. de bo. poſſ. §. quos autem. ⁊ ſ. de bono. poſſeſ. her. pe. l. ij. ⁊ j. de bon. poſ. l. ij.

LEX XXIX.

1 ☞ Confirmatum ſi non poteſt confirmari, agitur ex confirmante non ex confirmato.
2 Sententia iudicis appellationum ſi confirmat primam ſententiã agitur ex ipſa ſententia confirmante.
3 Confirmatio generalis non trahitur ad illud quod eſt ſpecialiter caſſatum.

a
1 **Si quis priore.** [a] Si † confirmatum non poteſt confirmari, agitur ex confirmante, non ex confirmato. hoc dicit. Opp. C. de here. inſtitut. l. quoties. Solu. ibi erant alij vniuerſaliter inſtituti. Et hoc oppo. in authent. vt cum de appella. cog. §. aliud. vbi etiam quando eſt aliquis inſtitutus vniuerſaliter, heres inſtitutus ex re certa habetur loco heredis. Dicit glo. not. illud verum quantum ad excludendam querelaꝫ. Doc. aliter intelligunt in d. l. quoties. C. de here. inſtitu. ¶ Quero, qua actione petantur relicta in primo teſtamento, Gloſ. dicit, ex teſtamento ſecundo, non ex primo, qꝛ nemo põt decedere duobus conditis teſtamẽtis: vides ergo, qꝛ primum teſtamẽtum non põt confirmari vt teſtamẽtũ. ideo
2 non agitur ex confirmato, ſꝫ ex cõfirmante. † Simile dicas in ſentẽtia confirmata per iudicẽ appellationum: non enim ſuper eodẽ poſſunt eſſe due ſentẽtie valide, vt C. quando prouo. non eſt neceſ. l. j. ideo agitur ex confirmante non ex confirmato, de hoc dixi in l. legitima. ſ. de pac. intellige prout no. in l. fi. j. de re iud. ¶ Querit glo. dicitur in fi. ſi non aliquid ſpecialiter, ⁊c. quid vult dicere. dic
3 vt in glo. ex qua † not. ꝙ confirmatio generalis non porrigitur ad illud qđ eſt ſpecialiter caſſatum. Poſſes etiam exponere hunc tex. vt dicas, ſi non aliquid ſpecialiter, ⁊c. hoc eſt. niſi teſtator dixerit ꝙ inſtituit eum ex re certa, ita ꝙ plus petere non poſſet, tunc enim teſtamentum non valeret, vt dixi plene in l. quoties. §. ſi duo. de here. inſtit. dic vt ibi.

ADDITIO.

a ¶ Si quis priore. Pro concordia, aduerte ꝙ Alexã. in l. quoties col. fi. C. de here. inſti. alleg. Barto. tenẽtem in l. quoties. §. ſi [illegible] ff. de here. inſtit. ꝙ ius accreſcendi poſſit per teſtatorẽ prohiberi. Contrariũ tamẽ allegat tenere in conſi. inci. Matheolus G[illegible] li. Voluit tamen allegare Alexã. conſi. Barto. ꝙ incipit Per[illegible] Maioli. ⁊ in hac l. ſi quis priore. in fi. per hunc tex. vbi doc. [illegible] vtraqꝫ opi. alleg. Alexã. hic concor. Tu dic ſi bene conſideres [illegible] Bar. vbi tenet inſtitutum in re certa habere ius accreſcẽdi [illegible] ligi debet, vbi non prohibetur expreſſe. ⁊ ita loquitur in d. l. [illegible] in d. l. quoties. ⁊ in l. ex facto la ij. ff. de here. inſtitu. ⁊ in d. conſi. Sꝫ ibi adhuc non loquitur in proprijs terminis, qꝛ queritur [illegible] vigore illorum verborum, dominam vſufructuariam a marito [illegible] torum in teſtamẽto inſtitutis vniuerſaliter pauperibus Chriſti ⁊c. Sed ſi expreſſe vetuerit, nullibi dicit Barto. ꝙ non poſſit. ⁊ ita loquitur d. §. ſi duo. ⁊ in d. l. ſi quis. ⁊ melius ꝙ alibi voluit iſtam ſuam concordiam in ſuo conſi. clxxj. inci. Titius fecit teſtamẽtum. de quo non fuit memor Alex. in d. l. quoties. C. de her. inſtitu. ⁊ in alio, nu. clxxvij. incip. Matheolus Gratioli ꝙ forte voluit allegare. Alex. vbi ſ. Si tamen inconſiderate fuerit poſita concordantia ad preall. conſi. Bar. celeritati adſcribas.

LEX XXX.

1 ☞ Adire ⁊ reſtituere quo iure quis cogatur.

Si legatus. Etiam tẽpore legationis cogitur quis adire hereditatẽ, ⁊ reſtitue-
1 re, h. d. Quero, † quo iure quis cogitur adire, ⁊ reſtituere: Di

re: Dicit gl. quod officio iudicis, vide eam ⁊ no. in eo quod dicit, quod cogitur adire officio iudicis, non eſt dubium. Simile not. in l. non eſt cogendus. in fi. ĩ. eo. ⁊ in l. ij. de fideic. her. pet. ſed illud quod gl. ſubaudit, quod reſtituere cogatur officio iudicis, habet dubium, nam alibi dicit gl. quod reſtitutio fit actione ex teſtamẽto, l. reſtituta. §. j. ĩ. eo. ⁊ l. ⁊ ſine ſcriptura. C. eo. ⁊ per Dy. tãgitur in l. quia poterat. s̃. eo. Tu diſtingue, quandoq; quis adit ſponte, tunc actione ex teſtamento cogitur reſtituere directa, vel vtili, ita loquuntur dicte gl. Quandoq; quis dicit hereditatem ſuſpectam, ⁊ tunc totum iudicis officio expeditur, ſcilicet vt cogatur adire ⁊ reſtituere vt dicit tex. in l. q: poterat. s̃. eo. expreſſius Inſt. eod. §. ſed quia. hoc etiam tenet Cy. in d. l. ⁊ ſine ſcriptura. C. eod.

§. **Si quis bona.** Fideicõmiſſum vniuerſale eſt, ſi aliquis rogetur reſtituere, bona vniuerſaliter, vel indefinite. h. d. Op. quod relictum bonorũ non ſit vniuerſale. s̃. de leg. j. l. non amplius. §. fi. cum l. ſeq. ſol. vt plene dixi in l. ſi quis ſeruum. §. fi. s̃. de leg. ij. Opp. quod meorum, appellatione non continentur, niſi ea quorum quis habet dominium. l. quintus. §. ij. ĩ. de aur. ⁊ arg. leg. Sol. vt ibi plene dixi.

§. **Si filio.** Non valet reſtitutio facta, niſi conſentiente vel ratum habente eo in cuius poteſtate eſt fideicommiſſarius. hoc dicit.

§. **Multum.** Hunc §. ⁊ ſequentem proſequere, vt habes in gloſſ.

LEX XXX. I

SI cui pure. Seruus qui per aditionem habilitatur ad recipiẽdam hereditatem, poteſt cogere heredem adire: ſecus ſi per aditionem non habilitaretur. hoc dicit cum ſequenti §. Ex predictis apparet ratio eorum que hic dicuntur.

§. **Si ſub conditione.** Heres cogitur parere conditioni poteſtatiue ſine eius damno, ⁊ adire: ſecus ſi conditio eſſet caſualis. hoc dicit, ⁊ diſtingue vt dixi in l. recuſare. §. fi. cum l. ſequẽti. s̃. eo.

LEX XXXII.

1 Geminatio verborum denotat mentem teſtatoris.
2 Rei appellatio eſt magis generalis quam pecunie.
3 Patrimonium quando eſt diminutum, quando ſuppleatur ex fructibus.

BAliſta. Si fideicommiſſum relinquitur ſub nomine geminato, ⁊ ſub nomine appellatiuo. pecunie, in reſtitutionem veniũt fructus iudicio teſtatoris percepti: ſecus ſi ſub nomine ſimplici: debet tamen in fideicommiſſum ex eis ſuppleri, ſi fuerit diminutũ. h. d. cũ l. ſeq. ⁊ eſt ſolennis lex, nec alibi reperitur. Op. de l. ſeq. Utra ſol. eſt, ꝙ hic teſtator grauauit per nomina geminata quãtacunq; in l. ſequ. ſcri
1 bit † per verbum, quanta vnde propter geminationem * verborũ
* preſumitur mens teſtatoris, ꝙ voluit omnia reſtitui. Op. j. eod. l. heredes mei. ⁊ s̃. de leg. iij. l. his verbis. Solu. hic vſus eſt nomine pecunie, cum geminato nomine, quantacunq;, ibi vero dixit qđ quicquid ad te peruenerit. Sed dices tu, nonne, quicquid eſt dictio geminata, ſicut dictio, quantacunq;? Reſpon. ibi quicquid fuit prolatum ſimpliciter, ideo reſoluitur, quicquid, ideſt, illud ꝙ ideo non eſt dictio geminata: hic vero fuit dictio, quantacunque pecunia. Si vero naturaliter dixiſſet, quantumcunq; ad te peruenit, fructus non venirent, quia reſolueretur in illud, quantum ꝙ ad te peruenit. ⁊ hoc notat Iuriſconſultus hic dum dicit, Reſp. ex his verbis que proponis ideſt pecunia. Non enĩ hoc faceret dictio geminata ſine hac dictione, pecunia: nec dictio pecunia, ſine
2 dictione quãtacunq;. Quero, † quid ſi dixit, quantecunq; res. Reſpond. idem, nam rei appellatio magis generalis eſt quã pecunie, l. rei appellatio. de verb. ſignifica. ⁊ l. j. in fin. ſi cert. pet. Querit gl. quid de vſuris? Et dicit idẽ ꝙ in fructib⁹. Tu dic vt dicam in l. poſtulante. §. j. ĩ. eo. Op. ad l. ſcribit Celſus. ĩ. proxi. Solue, vt ibi. Op. ĩ. eo. l. deducta. §. qui poſt vbi fructus percepti non ſupplent id quod eſt diminutum. Sol. ibi loquitur in diminutione que contingit propter vſuras: ideo ſupplet, ꝙ fructus cum diſtinctione lucratur, vt ibi: ſicut vſuras, cum diſtinctione lucratur, vt ibi patet. Op. s̃. eo. l. in fideicommiſſariam. ⁊ l. mulier.
3 §. ſi heres. vbi fructus † vltra quartam lucratur. Sol. illud verum quando patrimonium non eſt diminutum ſi vero eſt diminutũ, tunc ex fructibus ſuppletur vt hic, quod tene menti, quia ſingulare eſt. facit l. poſtulante. in fi. ĩ. eo. fallit in liberis primi gradus, l. iubemus. C. eo. Habes ergo ꝙ fructus perceptos iudicio teſtatoris heres lucratur: ſi tamen diminuit hereditatẽ detractione quarte, illud ſuppletur ex fructibus, l. in fideicommiſſariam. s̃. eo. Fallit in liberis primi gradus l. iubemus. C. eo. Item ſi diminuitur fideicommiſſum propter dotem. ſuppletur ex fructibus. etiã in liberis primi gradus, l. mulier. §. cum proponeretur. s̃. eod. Itẽ ſi hereditas minuitur propter legata, ſuppletur ex fructibus l. ita tamen. §. heres ex aſſe. s̃. eo. quod dic vt ibi. Item ſi hereditas minuitur ex caſibus fortuitis, ex fructibus ſuppletur, vt hic. fallit in liberis primi gradus, vt hic, que omnia diligenter nota.

ADDITIO.

* CLAV. DE SEISS. Propter geminationem. Adde de geminatione quod dicit Alex. in l. centurio. s̃. de vulg. ⁊ pupill. ⁊ in l. ſi inſulam. ĩ. de verb. oblig. Bart. in l. que dotis. s̃. ſolut. matri. ⁊ Bald. in c. qualiter. de elect.

LEX XXXIIII.

1 Actor ſi non probat id quod eſt cauſa ſue intentionis, ſuccumbit.

1 **EUm qui.** † Succumbit actor ſi nõ probat id quod eſt cauſa ſue intentionis. hoc dicit. Op. ĩ. de bono. poſſeſ. ſecundum tab. l. qui ex liberis. in princip. ⁊ s̃. ad l. Falcid. l. pater filiam. §. fin. ⁊ l. qui duos. in princip. de reb. dub. gl. dat plures ſolutiões. Dic, ꝙ ibi loquitur in ſubſtitutiõe directa: hic vero in fideicommiſſaria. Ratio, q: in directa hereditate vbi quis debet inuenire hereditatem primi, ideo videtur vterq; ſubſtitutus, quod non eſt in fideicommiſſaria, vt per gl. declaratur in d. l. qui duos. Sol. gl. aliter, ꝙ hoc eſt fauore matris que eſt in medio. ⁊ hanc tenet Dy. in d. l. qui duos. Et ex hoc ſequeretur, ꝙ ſi mater non eſſet in medio ambobus videretur ſubſtitutus, quod videtur colligi ex ſignificatione verborum: quia dixit, ei qui nouiſſimus deceſſerit: ſed quilibet deceſſit nouiſſimus poſtquam alius poſt eum non decedit, l. ex duobus. s̃. de vul. ⁊ pupil. Sed certe licet quilibet decedat nouiſſimus, non videtur ſubſtitutus vtrique, q: iſta dictio quilibet, quãdo ponitur diſtributiue, requirit vnum tantum, ⁊ ſi plures ſimul concurrunt, diſpoſitio vitiatur, l. ſi fuerit. s̃. de reb. dub. Unde precedens ſol. verior videtur, tamen ſemper in hoc dubitaui.

LEX XXXV.

a **CUm heres.** [a] Curator furioſi poteſt agnoſcere bonorum poſſeſſionem ſecundum tabu. ⁊ hereditatem reſtituere. hoc dicit. No. vnum ex caſibus in quibus neceſſaria eſt bonorũ poſſeſſio ſecundũ tabulas. Ita dicit Jacob. de Are. hic, ⁊ Pet. ⁊ Cy. in l. certum. C. vnde legi. Querit gl. an iſta bonorum poſſeſſio tribuat ius. Et ponit opin. de qua ĩ l. j. de bono. poſ. infan. ⁊ fur. del. Tamen quicquid ſit quando furioſus inſtitutus, non eſt rogatus de reſtituendo, ⁊ agnoſcit bonorum poſſeſſionẽ, ſiue dicamus ꝙ tribuat ius, ſiue non, decedens non tranſmittit ad heredẽ. l. fin. §. tali. ⁊ §. ſequẽ. C. de cur. fur. ⁊ tamen tranſmittit in fideicommiſſarium, vt hic.

ADDITIO.

a AND. BARB. Cum heres. Et no. ſing. caſum ꝙ tabule extranee confirmantur, vt fideicommiſſum vtile. vide Bar. ĩ. eo. l. ex facto. ⁊ ibi Jo. de Imo. s̃. de vulga. ⁊ pupil.

LEX XXXVI.

1 Inſtantia cepta per heredẽ de nouo nõ tranſit in ceſſionariũ.
2 Compromittere non eſt lata culpa.

CUm hereditas. Per Trebellianum nõ tenetur heres in obligationibus per eum contractis, ideo debet ei per fideicõ
a miſſarium de indemnitate caueri. h. d. Oppo. ꝙ [a] inſtantie iudicij tranſeunt in fideicommiſſarium, ⁊ heres tutus eſt per Trebellianum. l. j. in prin. s̃. eo. Sol. ibi loquitur de inſtantia cepta per defunctum que eſt hereditaria, ⁊ ſic non tranſit per Trebellianum, ⁊ heres eſt tutus ope exceptionis: hic eſt inſtantia cepta per heredem, que non eſt hereditaria, ⁊ ſic non tranſit ad fideicõmiſſa
1 rium, ⁊ ſic eſt neceſſe heredi caueri de indemnitate. Ex quo † di
b xi [b] ſemel in q. de facto, cum quidã ceſſiſſet omnia iura, ⁊ actiones que habebat vt heres, ꝙ in ceſſionarium non tranſibat inſtantia
* cepta de nouo per heredẽ. * Opp. s̃. eo. l. j. §. j. Sol. habet exceptionẽ contra creditores hereditarios, non contra eos cum quibus ipſe contraxit, q: non dicuntur hereditarij, ideo eſt neceſſe qđ ei caueatur, vt hic. Facit l. ſi heres pecuniã. ĩ. e. ⁊ ĩ. de fideiuſ. l. heres a debitore, in prin. Op. ꝙ ad fideicommiſſarium non tranſeat damnum ex compromiſſo. l. ſi dictum. §. ſi compromiſero. s̃. de eui. Sol. aliud in emptore ⁊ venditore. Ratio, q: ibi venit leuis culpa: aliud in herede ⁊ fideicõmiſſario, vbi non tenetur niſi de lata tan
2 tum. l. mulier. § ſ; enim. s̃. eo. Ex hoc † apparet [c] qđ compromitte
c re non eſt lata culpa, q: tunc imputaretur heredi, nec ei caueret de indemnitate. S; contra hoc opp. eo ipſo, ꝙ quis compromittit decipitur. l. ſi minor. xxv. annis filiofa. §. j. de mino. ergo eſt lata culpa. Solu. huius eſt, vt patet ex his que ibi dixi.

ADDITIONES.

a Op. quod. Ita dicas in fiſcum. tex. eſt ſing. in l. ſi cũ dotẽ. §. fin. s̃. ſol. ma. ⁊ quõ quis dicatur ſubire iudicium p alium: vide Bar.

in l.j.ſ.eo.⁊ in l.ſi eum hominem.ff.de fideiu.⁊ vide tex.valde not. in l.Titius.ſ.de procu.

b AND.BAR. ¶ Ex quo dixi.Et vide Bar.in l.ſi eum hominē. ff.de fideiu.Bal. in l.per diuerſas.C.man. An autem relegatus poterit cedere,vide tex.fin.quod ſic,in l.de pollicitationibus.ff.de polli.ſecundum Bal.in l.per diuerſas.

* CLAV. DE SEISS. ¶ De nouo per heredem. Contra iſtud tamen facit l.ij.§.non ſolum.ſ.de hered.vel act.vendit.

c AND. BAR. ¶ Ex hoc apparet. Et vide nouum quod dicit Bal.in addi.Spe.de arbi. ⁊ ar. quod licet minoꝛ compꝛomittat, non videtur leſus,quia compꝛomiſſum equiparatur contractui, niſi inceperit litigare coꝛam arbitrio,⁊ an ſit verum,cogita.

LEX XXXVII.

1 ☞ Facta reſtitutione in vna re, qñ videatur facta in omnibus.
2 Pꝛocuratoꝛi ſimplici pōt actio cedi ſicut ⁊ fideicōmiſſuꝫ reſtitui.

RESTITVTA. No.bene iſtos caſus, quod reſtitutio fit re,vel verbis. Item fit tradendo,vel patiendo. ¶ Querit gl.vtrum poſſit peti reſtitu-
1 tio vnius rei? Dic ꝙ ſic,⁊ bene. ¶ Secundo querit, † vtrum facta reſtitutione in vna re, videatur facta in omnibus rebus? Et tenet quod ſic,⁊ bene.Contra hoc videtur l.iiij.in pꝛin.⁊ quod ibi no.de acqui.poſ.Sol.quedā eſt tranſlatio iuris que fit per heredem in fideicommiſſarium, ⁊ tunc facta reſtitutione in vna re videtur in omnibus eſſe facta,vt hic.Quedam eſt tranſlatio poſſeſſionis,tunc facta reſtitutione in vna re,non videtur facta in alijs, niſi appꝛehendantur,vt in contrario.l.cum heredes.de acq.poſ. Ita dicit Dyn.in c.j.in iiij.queſt.de re.iu.lib.vj. ¶ Quero dicitur hic,ꝙ poteſt reſtitui alij,vtrū hoc ſit verum ſimpliciter? Reſpon.intellige de pꝛocuratoꝛe ſimplici nō in rem ſuam.l. ſi mulier.
2 §.ex aſſe.ff.de iure do.dicam in l.qui ita.§.j.ꝫ.eo.Et ex hoc † dicūt doct.noſtri,quod ſimplici ꝓcuratoꝛi pōt cedi actio,ſicut fideicōmiſſum reſtitui,vt hac l.cum ſi. ¶ Quero,dicitur hic,hac mente, an iſta mens in dubio pꝛeſumatur.Reſpon.ſic, in eo qui ſciebat ſe teneri,vt C.de acq.poſ.l.ij.⁊ quod ibi not.

1 ☞ Tutoꝛ non poteſt cedere actionem pupilli.
2 Verbum ſuccedat,trahitur ad fideicommiſſum.

§. PVPILLVS. Op.C.qui admit.ad bo.poſſ.l.bonoꝛū. Sol.dicas idem hic,quod ibi: quia iudex poteſt ſupplere defectum tutoꝛis. Op.de d.l.bonoꝛū. Gl.dicit,tria ſunt,hereditas,⁊ iſtam nō poteſt querere ſolus tutoꝛ. Itē eſt bonoꝛum poſſeſ.⁊ in iſta quidam dicunt idem quod in hereditate,alij ſecus. Dic vt dixi in l.impuberi.de tut.⁊ cu.da. ab his.l. tutoꝛ.ꝫ.de bo.poſ.Tertiū eſt,Trebellianica reſtitutio,de qua dic
1 vt hac l.† Vltimo no.quod tutoꝛ non poteſt cedere actionem pu-
2 pilli.quod dic,vt l.nouare.de noua.† Not.ex ꝫ.pꝛox. l.non enim quod verbum ſuccedat,trahitur ad fideicommiſſum. Nam reſtitutio ſucceſſio eſt.Facit text.in c.Raynutius.⁊ ca. Raynaldus, extra de teſta.Dixi plene in l.centurio.de vul.⁊ pup.

LEX XL.

QVAMVIS. Etiam actiones pꝛetoꝛie transferūtur per Trebellianum per heredes, ⁊ per eos qui in ius heredum ſuccedunt.h.d.

§. NIHIL INTEREST. Non curatur qualis ſit perſona pꝛocuratoꝛis ad negotia, hoc dicit.

LEX XLII.

QVIA PERINDE.

§. RESTITVTA. Quero quid in iure patronatus eccleſiarum? Reſpondeo,idē arg.ꝫ.de ope. lib.l.ſi operarum.quod no.per doct.in l.monumenta. C. de lega. Vltimo vide gl.⁊ ſigna, que ponit caſus in quibus remanet aliquid penes heredem,reſtitutione facta.

LEX XLIII.

1 ☞ Compulſio ⁊ reſtitutio fiunt iudicis officio,non iure actionis.

PAPINIANVS TRACTAT. Quod iure accreſcendi acquiritur ad fideicōmiſſarium pertinet.h.d. Ad queſtionem quam facit tex.vtrum ſit opus noua reſtitutione. Reſpondet gl.quod non,⁊ bene. ¶ Op.ſ.de vſufru.accreſcē. l.interdum. Sol. Aliud in vſufructu,aliud in pꝛopꝛietate,quia vſuſfructus accreſcit perſone,pꝛopꝛietas reb⁹. ¶ Et hoc,ꝙ illud quod venit iure accreſcendi reſtituatur, dixi in l. Marcellus,§.
1 quidam.ſ.eodem. ¶ Vltimo iſte textus † facit,quod compulſio,⁊ reſtitutio fiat iure actionis,ibi alia actione, ⁊c. Et ita allegat gl. in l.non eſt cogendus.ꝫ.eodem. Veritas eſt,quod fit officio iudicis, vt dixi in l.ſi legatus. in pꝛinc.ſ.eo. ⁊ hoc nomen actionis, large ponitur.l.actionis verbo.de verbo.ſigni.

LEX XLIIII.

1 ☞ Statutum de debitoꝛe carcerando habet locū in eius herede.

POSTVLANTE. Ad id ad quod poterat cōpelli defunctus poteſt compelli heres defuncti,licet verbis legis non exprimat hoc dicit. Op.ſ.eo.l.apud.§.vtrum.Sol.Ibi deceſſit ſine herede,hic cum herede,⁊ ſic concoꝛdat cum vltimo reſponſo huius pꝛincip. ¶ Querit gl.an in heredē tranſeant actiones ipſo iure:
1 dic vt in ea. ¶ Vltimo † facit iſte text.dicit ſtatutum,quod debi-
a toꝛ debet carcerari pꝛo debito, quid de herede debitoꝛis?[a] Reſpon.vt hic,ꝙ idem,licet in ſtatuto nulla fiat mentio heredis.

ADDITIO.

a ¶ Debitoꝛis. Adde quid ſi ſit ſtatutum ꝙ debitoꝛ pꝛo pecunia exacta poſſit capi,⁊ eius heres,an ſi heres ſit minoꝛ,capi poſſit? Rom.cōſ.cxx.in quantū autē Alex.tangit an ſtante ſtatuto ꝙ debitoꝛ poſſit capi ad requiſitionē creditoꝛis,an poſſit capi abſq; citatione,⁊ an ad inſtantiam ceſſionarij? vide Rom.conſi.cxlij.⁊ adde hic que habes per eundē Alex.in conſ.xv.iij.co.fi. in v.vol. IO. FRAN.RV. ¶ Adde.Bar.ſozi.in cōſi.cxx.inc.in pꝛeſenti conſultatione vbi limitat dictum Bar.hic,quando ſtatutum loquitur per hoc nomen verbale debitoꝛ, vel in rem,puta,pꝛo debito,ſecus ſi loquitur in perſonam,puta,de eo qui contraxit.

1 ☞ Actiones queſite ex pꝛouiſione defuncti,veniunt in reſtitutionem,etiam in liberis pꝛimi gradus.
2 Liberi pꝛimi gradus non tenētur ſupplere fideicommiſſum ex fructibus.
3 Fructus qui percipiuntur moꝛa non reſtituentis,veniunt in fideicommiſſum etiam in liberis pꝛimi gradus.
4 Fideicommiſſarius habetur loco heredis.

§. SED ET IN HVIVSMODI. Actiones ꝙ queruntur ex pꝛouiſione defuncti,veniūt in reſtitutionē,hoc dicit.pꝛimo ponit duas q.⁊ op.querentis.Secūdo ponit vnā reſponſionem pꝛo,aliā contra.Tertio determinat.Quarto reſpōdet vni rationi que in contrariū poſſet fieri.Secūda ibi,reſpōdi.Tertia ibi,ſed quia.Quar-
1 ta ibi,ſed cū hereditarios. ¶ † No.ꝙ actiones queſite ex pꝛouiſione defuncti veniunt in reſtitutionem etiā liberis pꝛimi gradus:
2 quod no.loquitur enim hic de filia. ¶ Secundo no.† quod liberi pꝛimi gradus nō tenētur ſupplere fideicommiſſum ex fructibus vt hic,ibi,ſed qꝛ nō vt heres,⁊c.dixi in l.ita.§.ex aſſe.ſ.eo. ¶ Ter-
3 tio no.† ꝙ fructus qui percipiuntur moꝛa nō reſtituentis,veniūt
4 in fideicommiſſum etiā in liberis pꝛimi gradus,vt hic. ¶ † Quarto no.ꝙ fideicommiſſarius loco heredis habetur,vt ſ.quod cum eo.l.filius.§.j.⁊ Inſtitu.ꝙ cū eo.§.j. ⁊ de fideicō. hered.§.reſtituta. ¶ Vltimo no.differentiam quam facit iuriſconſultus inter fructus qui percipiuntur ex pꝛouiſione defuncti,⁊ eos qui percipiuntur opera,⁊ diligentia heredis.

LEX XLV.

QVI TOTAM. Qui quartam retinere non vult, conſultius facit,ſi adit coacte,quā ſi ſponte adiret. Op.etiam quando adit ſponte transferuntur actiones per Trebel.l.j.§.j.ſ.eod. Reſpond. poſſet eſſe ꝙ poſt aditionē ante reſtitutionē,fideicommiſſarius decederet ſine herede,alias nollet ſibi reſtitui,⁊ ſic adiēs remaneret implicitus oneribus hereditarijs,quod non eſt ſi adit coacte,vt ſ.l.pꝛox. apud Julianum.§.vtrum.⁊ §.Antiſtia.ſ.eo.quod no.

LEX XLVI.

1 ☞ Charitas defuncti facit non conditionem, quod erat conditio in perſona alterius.

SEIVS. Tempus certe etatis,ex pꝛeſumpta voluntate defuncti,pꝛopter charitatem perſone, facit diem non conditionem. Item fideicommiſſario ante reſtitutionem, poſtquam dies ceſſit moꝛtuo,fideicommiſſum ad heredem tranſit,hoc dicit. Opp.ſ.de le.j.l.ſi cui.§.j.in pꝛin. Sol. dicunt quidā, hic reliquit pure,poſtea diem pꝛeſtationis pꝛotulit: hoc eſt contra hunc text. In vna enim ⁊ eadem oꝛatione rogauit de reſtitu-
1 endo in tempus certe etatis. Dic ergo,† ꝙ iſtud eſt ex pꝛeſumpta voluntate defuncti,pꝛopter charitatem perſone cui debebat fieri reſtitutio, quia filio ſuo. dixi plene in d.l.ſi cui. Sed poſito ꝙ pꝛima ſol.eſſet vera,ad ipſam op.de cond.⁊ demon.l.quibus dieb⁹.§.ij. So.ibi fuit adiecta dies incerta hic certa. ¶ Querit gl. vtrum heres iſtius fideicommiſſarij petet ſtatim,an expectabit tempus quo ille perueniſſet ad illam etatem? Gloſſ. quod expectabit. Pe.aliter,vt refert Cy.in l.ex his. C. quando di. le. ce.pꝛo quo facit ꝫ.eo.l.eo.l.a filia.§.ſi.⁊ quod ibi dicam.

LEX XLVII.

SI HEREDI. Solutum occaſione debiti naturalis, reſtituitur fideicommiſſario.h.d.

LEX

LEX XLVIII.

Paulus. In rebus ſubtractis per fideicommiſſa-
rium perdit fideicommiſſi petitionē, hoc
dicit. Concordat C. de legi. l. non dubium. Et ſic econuer
ſo in rebus ſubtractis heres perdit beneficium quarte, vt ſ. ad
leg. Falcidiam. l. beneficio. Oppon. infra, quorum leg. l. j. §. redi-
guntur. Dic vt in gloſſ.

LEX XLIX.

1 ☞ Heres ante reſtitutionem quando poſſit conueniri.
2 Actio vtilis aduerſus eum qui ea tenetur, perpetuatur facta re-
ſtitutione contra eum qui tenetur directa.
3 Remedia l. vt perfectius. C. de anna. excep. non habent locum in
herede non habente domicilium.
4 Heres quando cogatur iudicium ſuſcipere vſq; ad litis conte-
ſtationem, quando vſque ad ſententiam, ⁊ quando vſque ad ſa-
tiſfactionem.

Cum hereditas. Qui alias non cogit̃ ſuſ-
cipere iudicium cogitur
tunc quando actiones ſunt tempore periture, hoc dicit.
1 Op. †. quod heres indiſtincte ante reſtitutionem poſſit conueni-
2 ri, l. ita tamen. §. qui ex Trebelliano. ſ. eo. ſol. vna lect. eſt, [a] quod
hic intelligitur ante reſtitutionem: ⁊ tunc debet intelligi altero
de duobꝰ modis, ſcilicet ꝙ heres coactus adiuit, tūc enim habet
exceptionem ante reſtitutionem. l. poſtulante. in prin. ſ. eo. niſi a-
ctiones eſſent tēpore periture, vt hic. Vel intellige in herede qui
adiuit ſponte, ⁊ paratus eſt incontinenti reſtituere: tunc enim ha
bet exceptionem niſi actiones eſſent tempore periture, vt hic, ⁊ ſe
cundum hoc tex. qui dicit, cū hereditas ex Trebelliano ſenatuſ-
conſulto reſtituitur, id eſt, eſt in actu reſtituendi de proximo. Se
cūdo modo poteſt intelligi poſt reſtitutionem factam, ⁊ tūc obſt.
cōtrarium, quia heres non poteſt conueniri, ſed debet limitari,
niſi actiones eſſent tpe periture. vt hic. Ex quibus tribꝰ lect. col
lige diſtinctionē breuem ⁊ notabilē per te. Et ex iſta vltima not.
2 †diligenter, ꝙ facta cōteſtatione cōtra eū qui tenetur directa, per
petuatur actio contra eum qui tenet̃ vtili. Nā hic facta ē here-
dem cōteſtatione, perpetuatur actio contra fideicommiſſariū. Fa
cit C. de duo. re. l. ſi. ⁊ de ſol. l. cū quis. §. ſi quis pro reo, ⁊ quod ibi
dixi. ¶ Op. ꝙ non ſit neceſſarium iſtud remediū, cum poſſit per-
petuari actio per remedia l. vt perfectius C. de ann. excep. Reſ-
pond. fateor niſi ponas fideicōmiſſariū eſſe ſine domicilio. Dicit
3 gl. no. †ꝙ remedia l. vt perfectius, non habēt locum in herede nō
habente domicilium. Op. j. eo. de bo. poſ. ſecundū ta. l. equiſſimū.
4 ſol. vt in gl. ¶ Quero. †an heres cogatur iudiciū ſuſcipere vſque
ad li. cont. tantū, an vſq; ad ſententiā, an vſq; ad ſatiſfactionē? In
gl. ſunt opi. Tu dic, quod hic conuenitur heres ex neceſſitate ne
res pereat. Aut ergo actori eſt conſultum per li. conte. ⁊ tunc ſuf
ficit conteſtatio. Aut non eſt conſultū, quia forte eſt actio que cō
teſtatione nō perpetuatur, vt actio de dolo, ⁊ tunc oportet quod
ſuſcipiat vſq; ad ſententiam. l. ſed ⁊ ſi reſtituatur. §. ſed ⁊ ſi dies.
⁊ ibi not. ſ. de iud. Si vero per ſententiam conſulitur actori, vt
quia res erat peritura, pone enim quod debebat mihi dare ſer-
num, cui erat relicta hereditas, ⁊ eſt periculum ne moriatur ante
conditionem, tunc cogetur ſuſcipere vſq; ad ſatiſfactionem, ar. l.
apud Iulianum. §. Antiſtia. ⁊ l. ille a quo. §. j. ⁊ quod not. in d. §.
ſed ⁊ ſi dies. Et ſecundū hoc nō pōt pati heres dānū, q: nō cogit̃
ad ſatiſfactionē, niſi rerū, q̄ ſunt in hereditate, in quibꝰ periculū
imminet, pro quibus poſtea fideicōmiſſarius conueniri poterit.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Sol. vna lect. eſt ⁊ ſic ſi heres adijt ⁊ incontinenti
vult reſtituere non cogitur ſubire iudicium, niſi actio eſſet tem-
pore peritura, nam tunc multa ſunt ſpecialia. ⁊ vide ſin. dictum
Bar. in l. Seius ⁊ Augerius. ff. ad l. fal. ⁊ in l. more. ff. de ſer. ⁊ An
gel. in l. cum hi. §. de tranſactione. ff. de tranſac. ⁊ in l. j. ff. de pe. he
re. que omnia vide omnino.

LEX L.

1 ☞ Pater rogatus reſtituere filio ſi diſſipat, quando cogatur re-
ſtituere ipſi filio.
3 Filiuſfa. etiam in his in quibus patri non queritur vſuſfructus
non teſtatur.
4 Alimenta debent moderari reſpectu valoris patrimonij.

a **Imperator.** Pater diſſipans [a] fideicommiſſum
cogitur, filio exiſtenti in poteſta-
te reſtituere, etiam ante conditionis euentum, hoc dicit.
1 Op. †quod etiam quando non diſſipat, cogatur pater filio in po-
teſtate reſtituere, vt ſ. eodem. l. cogit. §. ſi pater. Solu. ibi etiam
diſſipabat nolendo adire hereditatem, vt ibi dixi, licet glo. aliter
ibi ſentiat. Opp. in authen. de nupt. §. ⁊ hec ſancita. C. de bo. que
lib. l. fin. ſol. glo. ꝙ hic loquitur quādo pater eſt in dolo, ibi quan-
do eſt in culpa. Tu dic, ꝙ ſiue pater ſit in dolo, ſiue in culpa, idē
eſt. probatur C. de ſen. paſ. l. fin. facit quod no. per gl. ſ. ſol. ma. l. ij.
ver. quod ſi in patris. in gl. que incip. morte vel emancipatione.
vbi equiparat patrem effici pauperem, ⁊ mori. Non obſt. contra-
rium, q: ibi loquitur qū pater diſſipat tali modo ꝙ filio pōt eſſe
conſultū, vt vendēdo immobilia que filius poterit vendicare: ſec[a]
ſi diſſipat taliter ꝙ filio non poſſit eſſe conſultū: quod tene menti,
quia quotidianū. Op. ſ. eo. l. vbi pure. Sol. hic pater diſſipat, ibi
2 non. ¶ Quero, † an hec lex hodie ſit correcta, cū inter patrem ⁊
filium valeant hodie cautiones in aduentitijs, l. iubemus. §. in ſu
pradictis. C. eo. dixi plene in l. ſi quis pro eo. §. j. j. de fideiuſ. Et vi-
detur, ꝙ ſic. Nam ideo, quia cautiones non poterant habere lo-
cum deuentū eſt ad iſtud remedium, vt hic dicit tex. Puto, ꝙ nō
ſit correcta per d. l. fi. C. de ſent. paſſ. Nec obſt. ꝙ poſſunt interpo-
ni cautiones, quia nō debet filius ſe cōmittere fragilitati cautio-
3 num, l. cogi. §. ſi pater. ver. idē querit. ſ. eo. ¶ Facit iſta †lex ad q.
an filius poſſit teſtari in his in quibus patri nō queritur vſuſfru
ctus? Et videtur ꝙ ſic, q: in his equiparatur filio militi. Sed hoc
intelligas, quantum ad agendum, ⁊ defendēdum, non quo ad te-
ſtandum, vt C. qui teſta. face. poſ l. fin. not. ſ. eo. l. j. §. in filij. ⁊ l. qui
b in poteſtate. ſ. de teſta. Vltimo dicit [b] † Iac. de Are. ꝙ leges que
4 dicunt, ꝙ alimenta que debent moderari, ſecundum facultatem
patrimonij, vt ſ. vbi pupil. educa. debe. l. ius alimentorum. debēt
c intelligi reſpectu fructuum, non reſpectu valoris [c], vt hac l. in fi-
ne. ⁊ d. l. fin. ⁊ d. l. ius alimentorū. in principio.

ADDITIONES.

a ¶ Pater diſſipans. Adde an patri diſſipanti auferatur admi-
niſtratio, Bald. conſil. lxxv. v. libro.
b POMA. ¶ Vltimo dicit. Et ita refert hic Ange. vna cum Bal.
cōſuluiſſe apud Aretiū. An aūt cogat̃ vēdere vt ex pretio alatur,
ſi fructus non ſufficiunt, dic ꝙ non, niſi eſſet futurus dominus.
Text. eſt valde not. ſecundū Ange. in l. j. §. ſi mulier. j. de vent. in
poſſeſ. mitten. ⁊ vide eum hic, ⁊ in l. j. ff. de petit. hered. ⁊ ibi no. gl.
mirabilem ſecundum eum quem ibi omnino videas.
c ¶ Valoris. Adde quod voluit Roma. cōſi. clxxxix. ⁊ cōſil. ccccex.
in fine.

LEX LI.

Cum heres. Deductio legatorum non intelli-
gitur de legatis inualidis. Item
dos prelegata deducitur vt debitum, nec impeditur Tre
bellianice quarte deductio. h. d. Op. ꝙ debitum compenſetur cū
quarta, vt ſ. ad l. Falci. l. ſi debitor. Sol. ibi teſtator hoc expreſſe
dicit, hic non.

LEX LII.

Si res aliena. Heres non cogit̃ reſtitue-
re ꝙ ad eum peruenit, nō
vt ad heredē. h. d. Opp. quod iſtud legatum rei alie-
ne valet, vt ſaltem poſſit peti eſtimatio. l. cum rem alie
nam. C. de lega. Sol. Illud verum quando res aliena legatur non
domino: ſed hic licet ab initio fuerit relicta non domino, tamē q:
domino ſucceſſit, legatario nō debetur, q: deuenit ad eum caſum
a quo incipere non poteſt. hoc eſt contra l. plane, ibi. §. ſi duobus.
vlt. reſpō. ſ. de le. j. vbi ſufficit in pſona primi legatarij valuiſſe le-
gatum. Ad iſtam l. reſpondeo, ꝙ non debet reſtitui res, ſed actio
perſonalis que competebat pro legato contra heredem primi te
ſtatoris bene tranſit, nec eſt qui repugnet.

1 ☞ Seruus an poſſit cogere ſeruum adire.

§. Seruus. Si ab vno debetur hereditas, ab alio li-
bertas, nō eſt locus coactioni, ſecus ſi ab
eodē vtrūq; debetur, ſiue ab initio, ſiue ex poſtfacto per accidēs,
hoc dicit. Opp. ꝙ non ſit neceſſe ꝙ manumittatur, cum ſtatim cū
relinquitur hereditas ſit liber. C. de neceſ. ſeruis here. inſti. l. qui-
dam. §. j. Solue ibi quando hereditas relinquitur directo, hic p
fideicommiſſum. Opp. qd etiam ſeruo remanente in ſeruitute po
teſt relinqui, vt d. l. quidam. §. illo videlicet. ſol. pōt relinqui nō vt
heres cogatur ei dare, ſed hortatur. Opp. quod ſeruus nullo ca-
ſu poſſit cogere heredem, vt ſ. eo. l. cogi. §. ſi ſeruo. Sol. ibi loquit̃
1 in ſeruo heredis, hic in ſeruo hereditario. ¶ Pro † huius decla-
ratione doc. in l. iij. C. de fideicom. lib. ponunt vnam diſtinctionem
multum imperfectam. Tu diſtingue ſic. vtrū ſeruus poſſit cogere
heredem adire. Dic aut relinquit̃ hereditas, ⁊ libertas ſeruo he-
redis: aut ſeruo teſtatoris, aut ſeruo extranei. Primo caſu nō pōt
cogi adire. l. cogi. §. ſeruo. ſ. e. Scdo caſu aut ab vno, ⁊ ab eodē de
bet̃ hereditas ⁊ libertas, aut ab vno hereditas, ab alio libertas.
Primo caſu aut vtrūq; debetur pure, ⁊ pōt cogi adire, vt hic: ſi-
ue ab initio debeatur ab vno, ſiue ex poſt facto per accidēs, vt hic
patet. Si vero vnū pure, aliud ſub cōditione, tūc aut libertas pu
re, hereditas ſub cōditione, ⁊ pōt cogi adire, vt ſ. e. l. ſi cui. in prin.
Aut econuerſo hereditas pure, libertas ſub cōditione, ⁊ non pōt
cogi, vt d. l. ſi cui. ſ. e. §. j. ſi vero a diuerſis, vt ſi debet̃ ab vno liber

tas,ab alio hereditas.tunc aut debetur libertas ab vno herede,
ab alio hereditas,⁊ non eſt locus coactioni,vt hac l.in pꝛin.Si ve
ro libertas debetur ab vno legatario.hereditas ab herede.ſtunc
aut plures erant heredes inſtituti,⁊ non eſt locus coactioni,vt
ĵ.eod.leg,non eſt cogendus.Aut erat inſtitutus vnus tan
tum,⁊ eſt locus coactioni,vt ŝ.eod.leg.apud.§.Antiſtia.⁊ not.
per gl.ŝ.eo.l.cogi.§.ſi ſeruo.Si vero a pluribus debet libertas,
⁊ ab vno ex his hereditas.tunc eſt locus coactioni,quia illi vni
adeunti libertas competit.l.teſtamento.de manu.teſta.Et hoc
vult dicere tex.hic.ibi cum dicit.ab omnibus ⁊c.nec eſt neceſſa
ria gl.que exponit ab omnibus,id eſt,ab aliquo omnium.Tertio
caſu:quando relinquitur ſeruo alieno,an quis cogatur reſtitue
re?Gl.in l.ita tamen.§.fin.ŝ.eo.videtur tenere ꝙ ſit locus coactio
ni.Iſte leges videntur innuere contra,⁊ no.in hac l.in vltima gl.
in fine.ibi dum dicit,loquitur in ſeruo hereditario,non heredis,
vel extranei.Dic ergo.Aut dominus paratus eſt vendere,ita ꝙ
per aditionem ſeruus habilitari poteſt ab herede ad recipiendā
reſtitutionem.⁊ eſt locus coactioni.Aut non eſt paratus,⁊ nō eſt
locus coactioni,ar.l.deberi.C.de fideicō.li.⁊ l.ſi cui pure.in pꝛin
ci.⁊ §.j.ſupꝛa.eodem.An autem poſſit heres cogi reſtituere?Di
co,quod in omnibus caſibus in quibus poteſt cogi adire,poteſt
cogi reſtituere per eaſdem leges.In caſibus vero in quibus non
poteſt cogi adire,ſi adeat ſponte,⁊ per aditionem ſeruus conſe
quitur libertatem,poteſt cogi reſtituere,vt ŝ.eodem.l.cogi.§.ſi
ſeruo.Item ſi quoquo modo ſeruo libertas obuenerit,vt not.l.
non eſt cogendus.in glo.ſuper verbo,pendeat.ĵ.eo.Op.ꝙ ſit dif
ferentia quo iure quis ſit debitoꝛ,vtrum ex perſona ſua,vel alte
rius,vt ĵ.eo.l.ſi patroni.§.qui fideicōmiſſum.⁊ de ſo.l.⁊ magis.⁊
de inof.teſt.l.nihil.§.ſi.Dic,ꝙ ibi ex diuerſitate perſonarum vel
iurium,inducitur diuerſitas rationum,⁊ per conſequens diuer
ſi effectus:hic ſecus.

LEX LIII.

1 ☞ Officio iudicis quis cogitur adire ⁊ reſtituere.

NON eſt cogendus. Hic innuit,q̄d ſi ſeruus ante reſti
tutionem decederet.heres remanet implicitus.Contra
ŝ.eo.l.poſtulante.in pꝛin.Sol.ibi in liberto,hic in ſeruo.Sed hoc
videtur contra l.apud.§.vtrum.⁊ §.Antiſtia.ŝ.eo.So.Ibi in ſer
uo,qui cogebatur ex voluntate defuncti:hic non.Op.hic dicit,
ꝙ ſi legatarius decedit viuo teſtatoꝛe,legatum remanet apud he
redem cum onere ſuo.Contra.C.de cad.tol.§.in pꝛimo.Soluunt
quidam,ꝙ hoc ſpeciale fauoꝛe libertatis.Et hic multum ſe inuol
uit gl.pe.⁊ vltima huius legis.Hic ꝙ in pꝛo non ſcripto eſt ve
rum,quod eſt ſpeciale in libertate,vt hic:ſed in caduco,vel quaſi,
remanet cum onere ſuo,tam de iure antiquo,quam de nouo,vt ŝ.
de leg.ij.l.Celſus pater.in fi.⁊ C.de cad.tol.§.in pꝛimo.⁊.§.pꝛo ſe
1 cundo.❡ Quero,† quo iure quis cogatur adire,⁊ reſtituere?
Glo.dicit officio iudicis.quod declaraui.in l.ſi legatus.in pꝛin.
ŝ.eo.Alij dicunt quod iure actionis,per l.Papinianus.ŝ.eo.ſed
ibi reſpondi.

LEX LIIII.

1 ☞ Rogatus reſtituere,an fructus in reſtitutione veniant.
2 Heres ſi aliqua alienauit,⁊ aliqua emit,an empta veniant in re
ſtitutionem.
3 Expenſa attribuitur illi patrimonio,cuius contemplatione ap
parere poteſt facta.
4 Trebellianum an habeat locum,quando quis rogatus eſt reſti
tuere quicquid ex hereditate ſuperfuerit.

ITius rogatus eſt. Rogatus reſti
tuere quod ex he
reditate ſuperfuerit.poteſt bona fide,diminuere.Itē in
dubio expenſa ab vtroq; patrimonio intelligitur facta pꝛo ra
ta,hoc dicit.Pꝛimo ponit vnum dictum.Secundo,illud pꝛobat
per authoꝛitatem.Tertio,illud commendat,⁊ aliam authoꝛita
tem adducit:Quarto,dicit cautionem pꝛeſtandam.Secūda ibi,
diuus autem.Tertia ibi,quod mihi.Quarta ibi.pꝛopter huiuſ
modi,Op.C.eodē authenti.contra eum rogatus.Solut.Fateoꝛ,
quod hoc eſt hodie immutatū.Nam fideicommiſſo ſic relicto,te
netur rogat⁹ reſeruare fideicōmiſſario quartā:⁊ tres partes po
1 teſt diminuere,vel alienare.Quero vtrum hoc†caſu veniāt fru
ctus in reſtitutionem.Gl.diſtinguit,aut fuit rogatus reſtituere
ꝙ ſupereſt ex hereditate,⁊ fructus non veniunt in reſtitutionē.l.
deducta.§.pe.ĵ.eodem.ſecus ſi fuerit dictū,quicquid ſupereſt ex
bonis.l.in fideicommiſſi.§.nonnunquam in pꝛincip.de vſur.Ra
tio,quia quando dicitur.quicquid ſupereſt ex hereditate,fruct⁹
poſtea pꝛecepti non ſunt hereditatis.l.in fideicōmiſſariam.verſi,
quoties.ŝ.eodē.Sed qñ dixi,ꝙ ſupereſt ex bonis,ſecus quia fru
ctus ex bonis ſunt.Non enim deſinunt eſſe bona per aditionem,
2 ſed deſinunt eſſe hereditas.❡ Quero quid†ſi aliqua alienauit,⁊
aliqua emit.Reſpondeo,vt l.Imperatoꝛ.§.fina.cum ſequenti.ŝ.
de legatis.ij.⁊ ibi dixi.Contra pꝛedicta tamē facit l.heredes me
in pꝛinc.ſed dic vt ibi dixi.❡ Uenio ad ver.diuus.opp.ŝ.de neg.
ge.l.Neſennius,vbi pꝛohibetur eligi hec media via.Solu.hic ex
vtraq; parte erat par ratio:ibi ex vna parte erat ratio que pꝛepo
3 derabat,ideo illi patrimonio magis attribuit.Et per hoc † dic,
quod ſi hoc poſſit apparere quod expenſa eſſet facta magis con
templatione vnius patrimonij quam alterius,illi attribuet,arg.
l.hinc queritur.§.penu.de pecul.Facit quod not.per doct.in l.
circa fin.C.de bo.ma.❡ Uenio ad ver.quod mihi.Op.quod nō
ſit credendum exemplis,vt C.de ſenten.l.nemo.Sol.hic erat exē
plum.Pꝛincipis,quod licet,ibi alterius.❡ Uenio ad vltimā par
tem.opp.C.eo.authen.contra cum rogatus.ſol.fateoꝛ,quod ho
4 die aliter ſatiſdatur,quam olim.❡ Quero†circa iſtam legem,vt
rum Trebellianum ſenatuſcōſultum habeat locum in fideicōmiſ
ſo relicto per iſta verba,quicquid ex hereditate ſuperfuerit,⁊c.
Text.videt ꝙ non.ŝ.eo.l.cogi.§.⁊ generaliter.cum ſeq.Hodie vi
detur,quod deberet habere locum Trebellianica.per auth.cō
tra eum rogatus cū hodie de neceſſitate debet reſeruari quarta.
Uel dic,quod etiam de iure antiquo habet locum Trebellianica.
Aliud enim eſt dicere,rogo reſtituas quicquid ſuperfuerit tem
poꝛe moꝛtis,quod intelligitur,ſi quid ſuperfuerit nō deperditū,
vel alienatum.Aliud eſt dicere,quicquid ſuperfuerit deductis
oneribus hereditarijs,tunc videtur rogatus de reſtituenda cer
ta re,⁊ Trebellianice loc⁹ nō eſt,d.§.⁊ generaliter.❡ Ultimo no
ta,ꝙ per iſtas cautiones pꝛetoꝛias non debet plus,ſed cautus.

LEX LV.

1 ☞ Fideicommiſſarius per Trebellianum non cōſequitur quod
non tranſit ad heredem heredis,⁊ nu.1.
2 Opere obſequiales,vel incerte non trāſeunt in heredē extrane
3 Feuda non veniunt in reſtitutionem fideicommiſſi.
4 Poſſeſſiones emphyteutice pꝛincipis,eccleſie,vel pꝛiuatoꝛū,non
tranſeūt ad extraneos heredes,⁊ in fideicommiſſum non veniunt.

1 SI patroni. Quod†ad heredē heredis non trā
ſit,non transfertur in fideicommiſſa
rium per Treb.hoc dicit.Not.quod dixi in ſummario.
Secundo no,quod in his,que non transferuntur per reſtitutio
nem,heres non ſubmouetur exceptione.Opp.quod opere trān
2 ſeant ad extraneum heredem,l.a duobus.ĵ.de ope.li.So.†Intel
ligas hic de operis obſequialibus,vel de incertis,que ad extra
neum non tranſeunt,ſecundum diſtinctionem poſitam in l.ſi non
ſoꝛtem.§.libertus.de condi.inde.Et ex iſta gl.iuncta cum tex.ha
a bes,quod ea,que[a] non tranſeunt ad heredem extraneū,nec tran
ſeunt in fideicommiſſarium.Pꝛo hoc ŝ.de vulg.⁊ pup.l.qui libe
ris.§.hec verba.Contra hanc gl.facit,quia fideicōmiſſarius po
nitur in locum pꝛimi heredis.vt ŝ.l.qui quadringenta.⁊ l.poſtu
lante.§.fi.Sed reſponde,quod ponitur in locum heredis pꝛimi,
ſecundario tamen non pꝛincipaliter,ſicut heres heredis.teſtato
3 ris eſt heres.❡ Ultimo†Dyn.inducit ad queſt.vtrum feuda,⁊
b poſſeſſiones emphyteutice[b] veniāt in reſtitutionem fideicommiſ
ſi?Et hoc tota die de facto occurrit,⁊ in feudo dicit Dyn.ſimpli
citer quod non venit in reſtitutionem,quia nō habetur iure he
* reditario.ſed magis beneficio domini,*vt in vſib.feud.an agna.
vel fil.repul.hered.ca.vnico.Contra hoc videtur gl.in l.itē vi
dendum.§.fin.ŝ.de pe.her.ad quam non reſpondet Dyn.Dic
quod debet intelligi quando feuda petebantur ab eo poſſeſſ
qui non habebat ius detinendi,merito veniunt in petitione he
reditatis,ſicut alia,in quibus defunctus ius non habebat,ſ
tantum.de peti.here.ſecus ſi peteretur hereditas a filio.vel a
4 lio qui in feudum ſuccederet,vt hic:in poſſeſſionib.†vero emphy
teucarijs videtur quod non veniāt in reſtitutionem,vt C.de fun.
patri.l.ius emphyteutici.li.xj.contrarium credit Dyn.per l.he
c redes.C.de omni agro deſer.item quia poteſt[c] legari particula
ter.l.apud Iulia.§.heres.⁊ l.ſi dom⁹.§.fin.ŝ.de le.i.⁊ ĵ.de cen.l.
poſſeſſo.in pꝛin.⁊ de ver.ſig.l.in conuētionibus.Iſtud dictū Dy
ni intelligo verum in rebus emphyteuticis Reipublice,vt in poſ
ſeſſionib⁹ tributarijs,que trāſeunt ad omnes heredes,⁊ poſſunt
legari,vt dictis legib.ſed in rebus emphyteuticis eccleſie vel pri
d uati,vel pꝛincipis:ſecus eſt.Nō enī trāſeunt ad extraneos[d] here
des vt heredes.ſed ex beneficio domini concedentis tranſeūt ad
liberos,merito non veniunt in reſtitutionē,ſicut nec opere liber
* toꝛū,*vt hic.⁊ ĵ.de oper.lib.l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.⁊ ibi di
xi.Pꝛobatur in d.l.ius emphyteutici.C.de fun.pa.li.xj.Tangit
Spe.in tit.de emphyt.§.nunc aliqua dixi plene in d.§.ſi liberi.

ADDITIONES.

a AND.BAR.❡ Habes quod ea que.Et vide Bald.in l.liber
ti.C.de oper.lib.
b ❡ Emphyteutice.Adde Bald.conſ.ccxxvj.li.ij.Et an compute
tur filio in legitimam per eundem conſi.ccccuij.eo.li.Paulus de
Caſtr.conſilio cccl.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Beneficio domini. Uide Iaſo. in prelud. feud.

c ¶ Item quia poteſt. Et vide Bal. in l. cum virũ. C. de fideicõmiſ.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Opere libertorũ. Uide Aret. cõſ. liij.

b POMA. ¶ Ad extraneos heredes. Uide Alex. cõſilio xxiij. in j. volumine. ⁊ cõſ. clxxxix. in ij. volu. in quib. eſt ſibi ꝯrius. ⁊ conſilio xj. in ij. dub. in iij. volum. ⁊ conſi. ciij. in ij. du. Adde que plene poſui in l. etiam. ſol. ma.

§. Imperator.

Non habet ius cogendi heredem, qui habet libertatem in diem. h. d. Dic vt plene in l. non cogendus. ſ. eod.

1 ☞ Fideicommiſſarius primus non põt cogere heredem adire, ſine ſecundo, ſi apud eum non ſit remanſura quota hereditatis.

2 Relictum libertatis ⁊ pecuniarum, non ſufficit ad cogendum heredem.

3 Fideicommiſſarius ſecundus poteſt cogere heredem, primo repudiante.

§. Qui fideicommiſſariam.

Fideicõmiſſarius licet cogat heredẽ, a ſecũdo fideicõmiſſario quartã nõ detrahit. Item fideicõmiſſarius primus nõ poteſt cogere ſine ſecũdo, niſi apud eũ quarta ſit remãſura. Itẽ heres coactus nullũ cõmodũ ſentit, quod habiturus nõ eſſet, ſi nõ adiiſſet, hoc dicit, ⁊ eſt difficilis §. Diuide, quia tres queſtiones proſequit̃ per ordinẽ. Secũda ibi, ſecundũ que. Tertia ibi, ſed nec illud. Itẽ prima ſubdiuiditur, quia primo ponit dictum. Secũdo, reſpondet vni adiectioni in ꝯrium. Tertio, reſpondet alij adiectioni. Secũda ibi. nec ad rem. Tertia ibi, nec eſt contrariũ. ¶ Et dictũ primũ eſt tale, quando fideicõmiſſarius primus reſtituit ſecũdo habet locũ Treb. quo ad omnia, preterquã quoad quarte deductionẽ, licet heredẽ primũ adire coegerit. Prima obiectio eſt talis, Uidet̃ ꝙ fideicõmiſſarius ſecũdus habeat fideicõmiſſum beneficio primi, qui coegit heredẽ adire. Nã ſi nõ coegiſſet, fideicõmiſſum ſecũdũ nõ valeret. Ad ꝙ reſpõdet̃, ꝙ hoc nõ habet locũ primi beneficio: nã poſito ꝙ primus deſideraſſet hereditatẽ adire per ſe, tñ hereditatis aditio eſt tante efficacie, ꝙ confirmat omnia relicta in teſtamento. l. nã ꝙ. §. qui cõpulſus. ſ. eo. Unde fideicõmiſſarius ſecundus magis hoc cõſequit̃ ex virtute aditionis, que confirmat omnia, quam ex facto primi fideicõmiſſarij. ¶ Tertiũ dictũ, hoc eſt, ſecunda obiectio eſt talis, fideicõmiſſarius qñ heres coactus ſibi reſtituit, detrahit quartam a legatarijs. vt ſ. eo. l. j. §. inde Neratius. ergo ⁊ hic videtur poſſe detrahere. Ad quod reſpondet̃ ꝙ illud loquitur in legatis ⁊ fideicõmiſſis ſingularibus. ab herede relictis vnde ex perſona heredis detrahit̃. hic vero nõ detrahit a fideicõmiſſario ſecundo, cui erat relictum a fideicõmiſſario primo. ¶ Uenio ad ſecundã partẽ principalẽ, ⁊ hec ſubdiuidit̃ in tres. Primo, ponit vnũ dictũ. Secundo, illud declarat. Tertio, circa illud ponit tres queſtiones per ordinẽ Secũda ibi, vtique ſi

1 cõfeſtim. Tertia ibi, nec ad rẽ. ¶ No. † ꝙ fideicõmiſſarius prim⁹ nõ poteſt cogere heredẽ adire ſine ſecũdo, ſi apud eũ nõ ſit remã-

2 ſura quota hereditatis. ¶ Secũdo no. † ꝙ relictũ libertatis ⁊ pe-

3 cuniarũ nõ ſufficit ad cogendũ heredẽ. ¶ Tertio nota, † ꝙ fideicõmiſſarius ſecũdus, põt cogere heredẽ primo repudiantẽ, ꝓbat̃ ſ. eo. l. cogi. §. ſi ego. ¶ Ultimo nota, ꝙ ſiue quota ſit remãſura iudicio teſtatoris, ſiue preter iudiciũ teſtatoris, ſ. ex alio accidẽti, vt ꝓpter coactionem heredis, hꝫ ius agẽdi, vt hic, in ver. quid ergo.

1 ☞ Caſus, in quo heres penitendo poteſt recuperare beneficiũ quarte.

2 Heres coactus reſtituere conditione fideicommiſſi pendente, poteſt penitere, ⁊ recuperare beneficium quarte.

Inſtitutus pure, ⁊ rogatus pure an poſſit penitere.

§. Sed nec illud.

Subdiuiditur in quinqꝫ partes, quia, Primo ponit vnũ dictum. Secundo rationẽ dicti. Tertio format vnã queſtionẽ circa predicta. Quarto format aliã. Quinto ponit vnum generale. Secunda ibi, cur enim. Tertia ibi, quod fortius. Quarta ibi, nec ignoro. Quinta ibi. adeo. Op. dicitur hic in ver. quod fortius, ꝙ heres fuit coactus pendente cõditione. cõtra. ſ. eodẽ. l. ſed ⁊ alio. §. fi. So. Dicit gl. ꝙ hic fuit turpis conditio: ꝙ reprobatur. Uel dic ꝙ fuit coactus adire de facto: hec vera eſt in ſe, tamẽ diuinare

1 eſt. Dic ergo, ꝙ hic erat cõditio poteſtatiua. Et ſecũdum hoc † habes vnum caſum, in quo heres penitẽdo põt recuperare beneficiũ quarte, ⁊ ſic fallit regula l. nã ꝙ. §. qui cõpulſus. ſ. e. ⁊ ſecundũ omnes predictas ſo. loquit̃ in herede inſtituto ſub cõditione. Legitur alio modo, ꝙ loquat̃ in herede inſtituto pure, ⁊ rogato ſub

2 cõditione, ⁊ in hoc videt̃ gl. reſidere. Ex quo nota † aliud, ꝙ pẽdente cõditione fideicõmiſſi põt heres coactus penitere, ⁊ recuperare beneficiũ quarte, ⁊ alia ſibi delata ex teſtamẽto. In eo vero, ꝙ inſtitutus eſt pure, ⁊ rogatus pure, an poſſit penitere? dic vt ſ. eo. l. nam quod. §. qui cõpulſus, ⁊ l. ita tamẽ. §. ſi patronus. Ad fi. op.

quia prelegata capiuntur etiam hereditate non adita. ſ. de leg. j. l. qui filiabus. §. fi. Sol. Intellige in caſibus, in quibus non caperem, hereditate non adita, vt ibi no. ⁊ in l. filio cum. l. ſeq. eo. tit.

§. Cui Titiana.

Fideicommiſſarius poteſt reſtituere fideicommiſſum debitum a defuncto.

1 ☞ Sententia nullitatis teſtamenti lata contra heredem, omnibus preiudicat, contra legatarium, vel fideicommiſſarium non.

§. Actiones.

Actiones, que transferunt̃ ex Trebel. ſi fideicom. declaretur indebitum, cõpetere deſinunt, niſi etiam euincens ad illud fideicõmiſſum teneret̃. h. d. Legitur duob⁹ modis principaliter. Secundũ primã lectu. loquitur de actionibus hereditarijs, que transferunt̃ per Treb. ⁊ hoc variat̃ quatuor vel quinqꝫ modis. Secũdo modo principaliter legit̃ in actione, que cõpetit ad petendã reſtitutionem, ⁊ hec fuit lect. ſ. poſita in fin. gl. Pone ergo caſum primo ſecundũ lect. antiquorum poſitam in princ. Iſtam primam lect. reprehendit Dyn. quia fideicom. relictum ab inſtituto, repetitũ intelligitur a ſubſtituto, l. licet. ſ. de leg. j. ⁊ l. cum pater. §. ab inſtituto. ſ. de lega. ij. Sed poſſet reſponderi, ꝙ hic loquitur qñ certum eſt teſtatorẽ nõ voluiſſe repetere. Item reprehẽdit alia ratione, quia fideicõmiſſarius prefert̃ ſubſtituto vulgari, l. facta. §. Iulianus. j. eod. vbi loquitur etiam qñ teſtator voluit repetere a ſubſtituto. Unde hec lect. nõ eſt bona. Quare Gul. legit ſecũdo modo: quod dic, vt in gl. que damnat lectu. Hugo. tribus modis. Ad primã reſpondet Hugo, ⁊ bene. Ad ſecundã nõ reſpõdet, que eſt ꝙ a filio preterito non poteſt relinqui fideicõmiſſum, l. ij. ſ. de leg. iij. Sed reſpondeo, quod nõ poteſt relinqui ab eo nominatim, ſed poteſt relinqui generaliter, etiã a veniẽtibus ab inteſtato, ⁊ tunc tenebit̃ etiã preteritus, vt dixi in d. l. ij. Tertia ratio, que fit ꝯ Hugo. eſt talis, quia ſententia non facit ius, l. ij. de excep. rei iudic. Sed ad

1 iſtam reſpõdet Hugo notabiliter, ſi bene intelligat̃. † Aut ſententia nullitatis teſtamẽti fert̃ ꝯ legatarium, ſeu fideicommiſſarium agentem, ⁊ non preiudicat alijs, vt in cõtrario. Aut fertur contra heredẽ, qui eſt principalis cõtradictor, ⁊ omnib⁹ preiudicat. Caſus eſt hic. Iſtam tenui in d. l. ij. Sed cõtra hãc lect. eſt, quia ſecundum hanc nunquã tranſiuerũt actiones in fideicõmiſſariũ. Reſpon. fateor, licet viſe ſint trãſire prima facie. Nam queſtio de virib⁹ teſtamẽti reſeruat̃, vt ſ. e. l. ille a quo. §. j. Et hoc voluit hic dicere tex. ꝙ videantur tranſire actiones ad tẽpus, id eſt, quoad doceatur de viribus teſtamẽti. Tamen Ioã. Huius timore legit tertio modo, vt in gl. in verbo actiones, quam lec. gl. reprehendit ibi, ſed nec hec poſitio, ⁊ bene. Unde Dy. legit quarto modo, ſcꝫ, in fratre preterito turpi perſona inſtituta, ⁊ illo caſu rupto teſtamẽto per querelam, quam habet frater. l. fratres. C. de inoff. teſt. fideicommiſſum erit nullum, niſi ſit repetitum ab inteſtato. ⁊ ſic ſm eum l. Titia. ſ. de inof. teſt. non habet locũ in querela intentata per fratrem, qđ tene menti. Tu pone aliter caſum ꝙ fuit inſtitutus minor, ⁊ non fuit grauatus fideicõmiſſo, ⁊ ſibi datus fuit ſubſtitutus, ⁊ ab eo fideicõmiſſum relictum minor repudiauit, ſubſtitutus adiuit, ĩcipit minor agere, ⁊ petere reſtitutionẽ in integrũ, pendente iſto iudicio, ſubſtitutus fideicõmiſſario ſuo reſtituit, ⁊ minor in reſtitutione obtinuit: certe actiones deſinunt competere fideicommiſſario, niſi minor euincens ad fideicõmiſſum teneretur, ⁊ hec eſt principalis lect. Secundo principaliter legitur ſm Ro. in actione que competit pro repetenda reſtitutione. quod gl. non placet. Tene ergo vel lec. Hug. vel vltimam.

LEX LVI.

1 ☞ Fideicommiſſarius quãdo dicatur legitimus contradictor.

Filiam.

Heres debet mitti in poſſeſſionem, lꝫ ſit de reſtituendo grauatus, ⁊ alienationes facte per fideicõmiſſarium confirmat̃, reſtitutione ſecuta. h. d. ¶ Quero quo iure filia heres inſtituta petebat remitti in poſſeſſionẽ. Sl. dicit' per interdictũ quorum bonorum, vel eſt conſtitutio Iuſtinia. C. de edic. di. Adr. tol.

1 l. fi. Ex hoc videtur, † ꝙ fideicommiſſarius vniuerſalis non ſit legitimus cõtradictor, vt hic patet. contrarium huius no. in l. fi. C. de edi. di. Adr. tol. Dic ergo, aut fideicommiſſarius vniuerſalis, non poſſidet, ⁊ nõ eſt legitimus cõtradictor, quo minus heres mittat̃ in poſſeſſionem, vt hic: aut poſſidet: ⁊ tunc ſi quidẽ vitioſe, ⁊ idem: q̃ non eſt legitimus contradictor. Ita etiam poteſt intelligi hic, prout hec filia agebat interdicto quorum bonorũ, cõtra ipſum fideicõmiſſarium. Si vero poſſidebat ſine vitio, tunc ſi quidẽ eſt paratus, que dicit de fideicommiſſo incontinẽti probare, eſſet legitimus cõtradictor. Ita debet intelligi ꝙ no. in d. l. fi. ⁊ gloſſ. hoc ſentit, ſi vero nõ eſſet paratus incontinẽti probare, non eſſet legitimus contradictor, vt hic in tex. ¶ Ad ſecundam partem gloſſ. ſignat contrarium hic j. quorũ le. l. j. §. quod ait. ⁊ not. in rub. eo.

tit.Dic,quod ibi voluntas fuit accōmodata in tempore cōpetenti,⁊ non durauit:hic vero durauit.Et de hoc qualiter ex ratihabitione ſuperuenienti confirmetur venditio vel alienatio precedens,dixi in l.cum vir.ĵ.de vſuca.

LEX LVII.

HEredes. Grauatus reſtituere quicquid peruenerit,non videtur grauatus de fructibus,hoc dicit. ¶ Op.ſ.de vſu.l.in fideicommiſſi.§.nonnunquam.⁊ quod not.ſ.eodem.l.Titius rogatus.in prin.Solu. Aliud eſt,quem grauari ad reſtitutionem, quicquid ſupererit ex bonis,⁊ tunc veniunt fructus,vt in contrario.Aliud eſt, quē grauari reſtituere quicquid peruenerit ex hereditate, quo caſu fructus non veniunt,vt hic.Ratio,quia primo caſu conſumptio rerū permittit bona fide.d.l.Titius.⁊ bona fides exigit,vt prius conſumatur de fructibus,quam de ſubſtantia rerum.l.Imperator.in fin.ſ.eodem ⁊ l.magis puto.§.non paſſim.ſ.de rebus eor. Et ideo per illa verba videtur teſtator ſenſiſſe etiā de fructibus, que ratio hic ceſſat. Preterea , ibi minus grauatur a teſtatore, ideo oneratur a lege in fructibus : hic in plus grauatur , ideo in fructibus exoneratur.Op.de l.baliſta.ĵ.eo.Sol.vt ibi dixi.

1 ☞ Fideicommiſſum relictum a duobus cum expreſſione nominis collectiui, debetur, etiam ſi in perſona vltimi tantum conditio extiterit,ſi perſona non ſupereſt,que ex preſumpta voluntate defuncti excludat.

2 Moriens ſecundo videtur rogatus de reſtituendo id,quod iure fideicommiſſi habuit a primo.

3 Pluralitas quando reſoluatur in plures ſingularitates.

4 Statuto ſtante quod extantibus maſculis femine non ſuccedāt, ſi extant neptis,⁊ nepos ex filio nepos excludit neptem.

5 Subſtitutio ſi eſt facta pluribus,an ſit neceſſe quod verificetur conditio in perſona omnium.

a
1 **§. Cum ita.** [a] Feideicōmiſſum† relictum a duobus, cum expreſſione nominis collectiui, debetur,etiam ſi in perſona vltimi tantum conditio extiterit,ſi perſona non ſupereſt que fideicommiſſarium ex preſumpta voluntate defuncti excludat,hoc dicit.Nota quod dixi in ſummario. Se
2 cundo no.† quod ſecundo moriens videtur rogatus de reſtituendo,id quod iure fideicōmiſſi habuit a primo,vt patet in fin.§.ibi, quam totum habere voluit,⁊c.Ad hoc opp.ſ.ad l. Fal.l.Titia. Solu.Hic primo reliquit fideicommiſſum,ſecundo grauauit,ibi, econuerſo. Item hic vſus eſt verbis generalib . Dicit enim omnem hereditatem meam,⁊c.facit quod dixi in l.Marcellus.§.quidam.ſ.eodem.⁊ quod dicam.ĵ.eo.l.Sceuola.Op.⁊ videtur,quod primus moriens tranſmiſerit ius fideicommiſſi ad ſuos filios.l. ĵ.C.de his qui ante aper.tab.Solu. Dicit gl. ibi in inſtitutione pura:hic in ſubſtitutione conditionali, cuius ius ad heredes e
b tiam ſuos non tranſmittit.[b] Caſus eſt hic.Op.⁊ intro materiam, ⁊ videtur,quod requiratur quod cōditio exiſtat in perſona vtriuſque,vt C.de impu. ⁊ ali.ſubſt.l.penul.Sol. Dicit gl.ibi in ſubſtitutione pupillari , hic in fideicommiſſaria. Hanc tenet Dyn. hic,⁊ in l.pater filiam.§.fin.ſ.ad leg.Fal.Gloſ.tangit etiam in l. contraria.Ratio huius ſolu. eſt, quia in fideicōmiſſaria videtur teſtator cuiuſlibet fidem per ſe elegiſſe,que ratio ceſſat in directa.
3 ¶ Iſta ratio non placet.Pro cuius†euidentia ſcias , quod vna pluralitas tunc reſoluitur in plures ſingularitates, qñ reſpiciūt diuerſos effectus.l.falſa.§.fin.ſ.de condi. ⁊ demonſtra. ⁊ ibi dixi. ſed qñ eſt fideicōmiſſaria ſubſtitutio,nō reſoluitur in plures ſingularitates,⁊ verificatur in perſona cuiuſlibet , quia reſpicit diuerſos effectus,quoniam cuiuſlibet fidem videtur elegiſſe, ſecundum Dyn.vt dixi.Sed iſta eadē ratio eſt in ſubſtitutione pupillari facta pluribus pupillis . Per eā enim cuilibet pupillariter ſucceditur in ſua hereditate,⁊ ſic reſpicit diuerſos effectus,⁊ diuerſas hereditates.Et ſic quātum ad caſum l.pe.iſta non eſt bona ſolu.ſed quantū ad ſubſtitutionē vulgarē pōt eſſe bona ſol.vt ĵ.dicā.Unde gl.in l.contraria ſoluit aliter,videlicet,quod ibi in liberis:hic non.Quod nō placet,quia ⁊ hic in liberis loquit. Unde ſoluit gl. tertio modo hic,⁊ bene . Nam ibi conditio extitit in perſona primi morientis,vnde remanebat alius filius teſtatoris, qui ex preſumpta voluntate defuncti excludit extraneum ſubſtitutum.l.cum acutiſſimi.C.de fideicommiſſis. ⁊ l.cum auus. ſ. de condit.⁊ demonſtra . Sed hic extitit conditio in perſona vltimi moriētis,vnde non ſupereſt alius qui ex preſumpta volūtate defuncti ſubſtitutum excludat,merito ſubſtitutus admittitur . Iſta ſol.probat ad literā in l.ſi is qui ducēta.§.itē ſi pater. ſ.de rebus dub.⁊ reperio Dynū[c] in cōſilijs ſic tenuiſſe,⁊ cōſilio ꝙ incipit, teſtator poſt multa legata ⁊ alia ſic dixit.Et aduerte, ꝙ requirit quod non ſuperſit perſona, que ex voluntate defuncti ſubſtitutum excludat. Nam ſi eſſet eiuſdem gradus cuius eſt ſubſtitutus,admitteretur ſubſtitutus,vt hic patet.Supererat enim nepos ex primo filio defuncto,⁊ neptis,que erat ſubſtituta , ⁊ ſic e
4 rat eiuſdem gradus,⁊ tamen neptis admittitur. ¶ Et per hoc dico in terminis huius paragraphi, in locis vbi ſunt ſtatuta, quod filia ⁊ neptis femine non ſuccedant extantibus maſculis, quod talis neptis non admitteretur,cum ſupereſt nepos ex filio maſculo,qui ex preſumpta voluntate defuncti, ſecundum ſtatuta ciuitatis,neptem excludit,per ea que dicta ſunt. ¶ Opp.C.de impu.⁊ ali.ſubſti.l.quamuis. vbi requiritur quod conditio exiſtat in perſona vtriuſqꝫ ſecundum quod ibi gl.intelligit.⁊ ita ſentit in l.hoc articulo.de heredi.inſti.⁊ l.falſa.§.fin. de condi. ⁊ demon.Solu.ibi loquitur in ſubſtitutione vulgari, hic in fideicommiſſaria.Et poteſt eſſe ratio,quia vulgaris ſubſtitutio reſpicit vnum effectum,ſcilicet voluntatem teſtatoris, ideo facta communiter pluribus non reſoluitur in plures ſingularitates:hic fideicōmiſſaria,que reſpicit diuerſos effectos,vt ibi dixi. Uel verius dic,quod ratio eſt , quia ſubſtitutio vulgaris locum habet ante aditam hereditatem,⁊ ſic eo tēpore,quo eſt locus iuri accreſcendi inter heredes,vnde niſi conditio exiſtat in perſona vtriuſqꝫ,ſecūdum quod verba ſonāt,nō vocatur ſubſtitutus . Uident enim illi plures ſimul coniuncti, vnū corpus , vt C.de cad.tol.l.vnic.§. his ita.ver.hec ita tam varie.Cum enim natura verborum,⁊ propria ſignificatio requirat,quod in perſona vtriuſqꝫ exiſtat conditio ſubſtitutionis,ab hac nō recedit.Eſt em̄ alius cui pōt queri per ius accreſcendi ex preſumpta volūtate defuncti.Sed ſubſtitutio pupillaris,⁊ etiā fideicōmiſſaria habet locū poſt aditā hereditatem,⁊ poſt emolumentum queſitū:⁊ ſic ceſſat ius accreſcēdi. l.ĵ.in fin.de vſufru.accreſcen.⁊ ideo ſi in vnius perſona exiſtat cō
d ditio,eſt locus fideicommiſſo.[d] Non enim eſt alius , cui poſſit accreſcere ex preſumpta voluntate defuncti. Item eſt locus ſubſtitutioni pupillari,niſi ſit perſona,ꝙ ex preſumpta volūtate defuncti ſubſtitutū excludat,vt dixi.Et hoc eſſe verū patebit ex ſolutione ſequentis cōtrarij. ¶ Op.de vſufr.leg.leg.l.codicillis. in prin. vbi etiam in fideicommiſſaria requirit,quod in perſona vtriuſqꝫ exiſtat conditio. Sol . ibi loquit in vſufructu ⁊ habitatione,in quibus etiam poſt emolumentū queſitū eſt locus iuri accreſcendi.l.ſ.in fin.de vſufr.accre.merito donec aliquis ſupereſt,non extat conditio fideicommiſſi.Eſt enim cui poſſit accreſcere. Idem dicerem quocunqꝫ caſu hoc contingeret,vt ius accreſcendi remaneret forte ex preſumpta volūtate defuncti, vel alio quouis mo
5 do. ¶ †Ut liqueat materia,dic cum queritur, an requirat quod conditio ſubſtitutionis exiſtat in perſona vtriuſqꝫ , vel non , aut ſubſtitutio eſt facta pluribus ſeparatim, aut ſimul. Primo caſu in cuiuſcunqꝫ perſona exiſtat conditio,locus eſt ſubſtitutioni. vt de iniuſt.teſta.l.pe.⁊ ad legē Fal.l.pater filium.§.fin.ſecundū bonā lec. Secūdo caſu,qñ ſit pluribus ſimul,aut fit ſimpliciter, vel per copulam,aut cū adiectione nominis collectiui. Primo caſu, aut loquit in ſubſtitutione vulgari aut pupillari, aut fideicōmiſſaria,aut in compendioſa. Si in vulgari,requirit ꝙ in vtriuſqꝫ perſona exiſtat conditio,vt C.de impu.⁊ ali.ſubſti.l.quāuis.⁊ ita intelligit ibi gl.⁊ no.in l.hoc articulo.de here.inſti.⁊ l.falſa.in fin. de condi.⁊ demōſtra.Ratio ſ.patet.Si vero loquit in pupillari, tunc dico idē,ꝙ in fideicōmiſſaria.quia reſpicit diuerſos effect⁹, ⁊ qꝛ confert in tēpus,in quo nō eſt locus iuri accreſcēdi, vt dixi ſ. Si vero loquimur in fideicōmiſſaria,dico ꝙ regula eſt, ꝙ in cuiuſcunqꝫ perſona extiterit cōditio, locus eſt ſubſtitutioni.l.Lucius.§.Caio.ĵ.eodem.⁊ ſ.de leg.ij.l.fin.§.filium.Fallit ſi preſumitur teſtatorē aliud voluiſſe,ex eo ꝙ natura relicti, vel volūtate defuncti inter eos,quibus eſt facta ſubſtitutio,eſt locus iuri accreſcendi,vt in vſufructu,⁊ habitatiōe,vt ſ.de vſufr.leg.l.codicillis.
e in prin.⁊ ibi dixi. Itē fallit ſi ſupereſt[e] aliqua perſona que ex preſumpta volūtate defuncti excludat fideicōmiſſariū vel ſubſtitutū vt l.ſi is qui.§.item ſi pater.de re.du.⁊ C.de fideicom.l.cū acutiſſimi.⁊ de inſti.⁊ ſubſti.l.generaliter.§.fin.⁊ hic eſt caſus in d.l.pen. C.de impu.⁊ ali.ſub.⁊ no.hic in fin.glo.Quod intellige vt ſ.dixi. Si vero loquimur in ſubſtitutione compendioſa,que cōtinet vulgarē,⁊ fideicōmiſſariā,⁊ etiā pupillarē quādoqꝫ,ſecundū ea que no.in.l.precibus.C.de impub.per gl.⁊ doc.⁊ ego dixi in l.Centurio.ſ.de vulg.tūc ſi ſuccedit ex vulgari,dic vt ibi dictū eſt.Et ſi ſucceditur ex pupillari,⁊ fideicommiſſaria,dic vt dictum eſt.ſ.in pupillari ⁊ fideicōmiſſaria. Si vero ſubſtitutio fuit facta cū adiectione nominis collectiui,quia dixit teſtator,ſi ambo vel omnes,vel ſi vterqꝫ,vtriqꝫ,⁊c.⁊ tūc aut queris ſecundū propriā ſignificationē vocabuli,⁊ ſic ſubſtitutus excludit,niſi in perſona omniū conditio extiterit,vt hoc §.in princip. Aut ſecūdū interpretationē, que ex defuncti mēte colligitur,⁊ tūc aut ſupereſt aliquis de liberis,ꝗ ſubſtitutos ex preſumpta volūtate defuncti excludat , ⁊ ſubſtitut⁹ excludit.l.pen.i prin.de impu.⁊ ali.ſub. Si vero nullus ſupereſt qui eū excludat:ſed illi ꝗ ſuperſunt ſunt in eodē vel pari gradu cū eo , tunc ſubſtitutus admittit. Caſus eſt hic in §.iſto.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Cum ita.Et vide Bar.in cōſilio icl.homo Accurſius

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ii, ⁊ in conſilio lj. incip. do. Nicolaus, vbi conſului ſecundū iſtū. §. vide ibi, ⁊ vide Lud. Ro. in cōſ. cxxix. alleg. Bar. hic, ⁊ vide Bar. in conſ. clxxj. inc. pro inueſtiganda, ⁊ examinanda veritate.

b ¶ Non tranſmittit. Conſuluit Bal. conſi. ccxxiiij. iij. lib.

c ¶ Dyn. tenuiſſe. Adde quod idem tenet. Cardi. conſilio lx. incip. Quagliotus, vbi voluit quod ſi teſtator inſtituto filio pupillo, ⁊ ventre vxoris ſimiliter, ſi maſculus eſſet, ſi vero femina pro ſua benedictione habeat centū: ſubijciat, ⁊ ſi omnes filij mei decedāt ante legitimam etatem, volo quod omnia bona mea deueniant in Franciſcū de agnatione, ⁊ eius filios duntaxat maſculos, cōtingatque pupillum cum tutoris autho. adire hereditatē, ⁊ poſthumā naſci, moriqꝫ pupillū ante legitimā etatem, quod ſubſtitutus admittetur, non filia teſtatoris, quia apparet de eius expreſſa voluntate maſculos preponendo filie femine, ſolum illam inſtituendo in partem, ⁊ ſic non ſumus in caſu dubij, vt in d. l. pen. nec perſona, que ſupereſt, poteſt excludere ſubſtitutū ex preſumpta mente teſtatoris, ⁊ eandem ſolut. ſequitur Abb. conſilio lviij. in ij. lib. Paulus de Caſtr. conſilio ccxxxvj. incip. dubitatio vertitur. vbi dicit quod tutū non eſt recedere ab opinio. Bar. in iudicando, licet aliqū timuerit: de qua timiditate vide conſi. ccclv. vbi dicit Bar. hic male locutū, quia vbi facta eſt ſubſtitutio ſine expreſſione nominis collectiui, vult ipſe quod ſubſtitutus admittatur ad partem precedentium, licet ſuperſint filij teſtatoris. Et ita conſuluit, tamen alleg. conſilio ccxxxvj. ſequitur Bar. hic, ⁊ in l. quidam teſtamēto. ſ. de vulg. ⁊ pup. ⁊ vide Bal. cōſ. cccxc. ⁊ cccxxiiij. lib. j. ⁊ xcviij. ij. lib. ⁊ conſilio lxxxij. ⁊ cxiiij. li. v.

d ¶ Fideic. Hanc ſequitur Angel. conſi. cix.

e POMA. ¶ Item fallit ſi ſupereſt. Hoc limita vt per Alex. in l. pen. C. de impub. ver. in materia huius fideicommiſſi. vide Alex. conſilio xxvj. in j. volumine ⁊ conſilio xcij. in iij. volumine Joan. de Ana. conſil. xxij.

1 ☞ Statutum quod priores omnes poſſint aliquid facere, vel ſeptem ex eis, qualiter intelligatur.

§. Pero. Fideicommiſſum relictum pluribus, vel vni ex eis, intelligitur primis deficiētibus, ⁊ inter perſonas, inter quas eſt affectio ordinata, ordo ſcripture inſpicit, hoc dicit. Primū probatur hic, ⁊ l. ſi fundum ſub conditione. §.

1 his verbis. ſupra de leg. j. Et hoc facit ad queſt. † dicit ſtatutum, quod Priores poſſint aliquid facere omnes, vel ſeptem ex eis. Nam videtur quod ſeptem ex eis poſſunt, demum alijs deficientibus, vt hic, ⁊ d. §. his verbis. In contrarium videtur caſus in c. cū plures. de offic. dele. lib. vj. Dic ergo, quando aliquid committitur pluribus, quādoqꝫ apponitur clauſula, quod ſi aliqui noluerint, vel nō potuerint, expediatur per alios, tunc non poteſt per alios veniri ad actum, niſi primo conſtet de aliorum impotentia, vel noluntate, extra de offic. dele. c. prudentiā. Quādoqꝫ apponi

a tur[a] clauſula, quod poſſit expediri per omnes, vel per aliquem ex eis, nec adijcitur, ſi noluerint, vel non potuerint: tunc aut talis diſpoſitio reſpicit commodum eorum, ad quos refertur, ⁊ ſubintelligitur, ſi alij noluerint, vel ſi non potuerint. d. l. §. his verbis. Aut non reſpicit commodum eorum, ſed grauamen, vt in pluribus iudicibus delegatis, ⁊ pluribus arbitris: ⁊ tunc poſſunt alij, etiam non requiſitis primis, preoccupare. d. c. cum plures. de offic. dele. lib. vj. Et per hoc in queſt. propoſita concludo. Aut illud quod committitur Prioribus, vel ſeptem ex eis, reſpicit eorum commodum, ⁊ debet intelligi alijs nolentibus, vel non valentibus adeſſe. Aut reſpicit eorum commodum, ⁊ tunc poſſunt etiam ſeptem ex eis alijs irrequiſitis. De ſecundo. ſ. de ordine ſcripture vidiſtis in l. cum pater. §. pe. ſ. de leg. ij.

ADDITIO.

a ¶ Quandoqꝫ apponitur. Et vide Bart. in l. j. ſ. de offi. conſul. ⁊ vide Bal. in l. non ambigitur. ff. de leg. vbi alle. iſtud dictū Bar. ⁊ vide Jo. de Imo. in c. prudentiam. de offic. deleg. poſt alios, vbi aliter loquitur quam Bar. hic. Abb. in conſi. cxxviij. alias, ix.

LEX LVIII.

DEducta. Debitum ab herede per aditionem confuſum, in actionem ex teſtamento deuoluitur, hoc dicit.

§. Cum hereditas. Exigere a quibuſdam non facit heredem teneri periculo aliorum, hoc dicit.

§. Qui poſt tempus. Obuentiones poſt mortem ex iudicio teſtatoris prouenientes, ſi per heredes exacte non fuerint, veniunt in fideicommiſſum alias ſecus, hoc dicit. ⁊ hic §. eſt glo. l. poſtulante, ſupra eodem, vbi no. per glo.

§. Numis acceptis. Glo. ponit caſum. Op. datum cauſa conditionis implende non imputatur in quartam. l. id autem. ⁊ l. quod autem. ſ. ad legem Falcidi. Sed hic dicitur, acceptis centum, ⁊ ſic cum ſint ablatiui abſoluti reſoluuntur in conditionem, l. a teſtatore. de cōdic. ⁊ demon. Sol. Dico, quod imputatur in quartam Trebellianicam, vt hic, non in Falcidiam, vt ibi. Rationem dixi in l. in quartam. ſ. ad leg. Falcid. ⁊ hoc prout intelligitur, acceptis numis, a fideicommiſſario, vt gl. ponit caſum. Poſſumus etiā dicere, quod teſtator dixit ſimpliciter, acceptis numis, quod intelligitur de hereditate. ⁊ ſic contrarium non obſtat, l. cum pater. in princ. ſ. de legat. ij. ⁊ ſecundum hoc, quod hic ſequitur in litera, tanquam ſi ex bonis, ⁊c. expoſitiue ponitur, non ſimilitudinarie, ⁊ hoc innuit text. in ver. quippe. ¶ Secūdo op. ad tertium dictū. dicitur hic, quod ſolum pro parte hereditatis computatur in quartam. Contra ſ. ad l. Falcid. l. Neſennius. vbi quicquid a coherede percipitur computatur in Falcidiam. Sol. ſecundū Jac. de Are. debet intelligi quod hic erat rogatus de reſtituendo alteri quam coheredi ſuo, a quo recipit, vel a quo deducitur, alias computaretur in quartam, vt in contrario. Licet gl. ponendo caſum innuat hic, ꝙ ſit rogatus de reſtituendo coheredi. ¶ Opp. ad fin. ꝙ ſit compenſantio ſpeciei ad quantitatem, contra l. ſi conuenerit. in prin. de pign. actio. Gl. magna in fin. dicit, quod compenſatur genus cum genere: vult dicere, heres rogatus de reſtituendo hereditatem, rogatus dicitur de reſtituendo partē ſuam ⁊ ſic quotam heres, cui reſtituitur, vult deducere, ⁊ Falcidiam ſuam, ⁊ ſic quartam. Cum ergo vtrunqꝫ debitum cōſiſtat in quota, fit compēſatio. l. j. §. penul. ſi. pars here. peta. Et hoc procedit, ſi proponis heredem rogatum de reſtituēdo coheredi: ſed ponēdo vt dicit Jac. de Are. ꝙ ſit rogatus de reſtituendo alteri, tunc illud non procederet: ſed deberet in ver. cum autem caſus poni aliter, quā ponatur per gl. ſicut dictum eſt ſ. quando heres retinet predium, computatur ſibi in quartā ſolum, quod de iure hereditario capit. Et predicta ſunt vera, quando predium eſt minoris valoris, quam ſit quarta, que retineri debet. Sed queritur, quid ſi prediū, quod retinetur eſt maioris valoris ꝙ portio hereditatis, que retineri debet: Reſpondet Juriſconſultus idē, ꝙ in ſuperfluo prediorum, hoc eſt in eo quod non capit iure hereditario interuenit Falcid. hoc eſt detrahitur a fideicommiſſario quātū ad Falcid. deeſt: concurrentem enim pecuniam cōpenſari placuit, hoc eſt, qū pecunia deducitur, illa tota in Falcid. computat, vt ſ. dictum eſt. Ita intelligit Jac. de Are. Ex hoc ergo. §. no. j. ꝙ pecunia tota ex portione vnius pōt intelligi eſſe deducta. Secundo, ꝙ in corpore ſec⁹. Tertio ꝙ licet illud, quod iure hereditario non habetur, in Trebellianicam cōputetur, tamen qū aliquid datur duplici iure, partim iure hereditario, partim a coherede, non cōputatur in Trebellianicam, niſi id quod habetur iure hereditario. Ratio ponitur in l. in quartam. ſ. ad l. Falcidiam.

§. Hereditatem. Partus ancillarum, ⁊ fetus pecorum qui ponuntur in locum mortuorum, non ſunt in fructu, vel in reddita. h. d.

§. Ante diem. Fructus pcepti iudicio teſtatoris imputantur in quartā: ſecus in his que percipi potuiſſent a diligentiſſimo patrefamilias. h. d.

§. Quod ex hereditate. Rogatus reſtituere quod ſuper erit ex hereditate, non tenetur ad fructus, nec ad luendas res bona fide pignoratas. hoc dicit. De materia iſta plene dic vt l. Titius rogatus. ſ. eodem titu.

LEX LIX.

1 ☞ Obligatio naturalis quando tollatur aditione.

2 Actio hypothecaria an extinguatur per ſucceſſionem.

Obligatio ciuilis ⁊ naturalis an ſit hypothecaria.

a **DEbitor.** [a] Aditio, que fit coacte naturalem obligationem nō perimit. Item dominiū rei pignorate quod peruenit ad creditorē irreuocabiliter, non perimit hypothecariam, hoc dicit. ¶ Oppon. dicitur, quod ſublata eſt principalis, ⁊ remanet hypothecaria. Contra. j. de re. iur. l. cum principalis. Huius timore ſunt hic tres ſolut. Una, qd non eſt ſublata naturalis, cui accedit hypothecaria. Alij dicunt, quod in totum eſt ſublata hypothecaria. Alij dicunt quod in totum eſt ſublata naturalis, ⁊ ciuilis. Ad contrarium dicit qd non tollatur acceſſoria ſublata principali, quando principalis tollit ex equitate: ſecus ſi per rigorem, ſicut hic: qꝛ tollitur per confuſionē: vel forte, qꝛ principalis debitor ſine herede deceſſit. l. ſi ſine herede. ſ. de admin. tuto. ⁊ l. Stichum aut Pamphilum. j. de ſolut. ⁊ hanc ponunt docto. C. de luitio. pig. l. intelligere. Alij dicunt, ꝙ ciuilis ⁊ naturalis tollitur, ſed ſuſcitatur ciuilis ſeu hypothecaria vtilis: hoc declarabo ſtatim. ¶ Opp. C. de vſuris. l. eos. Sol. ibi eſt eadem equitas in tollenda acceſſoria, que eſt in tollēda princi

1 pali. ¶ Quero, † an ditiōe tollatur naturalis obligatio. Et videtur quod ſic, vt hic, ibi, ſublata, ⁊c. ⁊ de libe. lega. l. ſi id qd. In contrariū videtur tex. hic, ibi, remanet ergo propter pignus, natura-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

lis obligatio.Reſpond. quandoqȝ quis adit ſponte, ⁊ tunc per
aditionem tollitur omnis obligatio.l. ſi id quod. de lib.le. ⁊ l. in
omnibus.de ſo.Quandoqȝ adit coacte, ⁊ tunc tollitur ciuilis,⁊
naturalis remanet.caſus eſt hic.Ratio,quia talis aditio nō ha
bet conſenſum verum,ſed coactum. Facit ſ. de condi.inde.l.Iu
lianus.in princip.Ad id quod hic dicitur in princip. ſublata na
turali,⁊c.reſpōdeo,arguendo dicit,non determinando. ¶Que
a ro,† vtrum per ſucceſſionem extinguatur hypothecaria actio?
Gl.hic videtur velle,quod tollatur ciuilis, ⁊ remaneat natura
lis,vt hic in gl.magna circa medium.Secundum iſtam gl.in hy
pothecaria eſt obligatio ciuilis,⁊ naturalis. idem tenet in l.ſi ti
bi.§.de pignore.ſ.de pac.Doct. dicunt contra. Nam obligatio
pig.eſt in rem,vt C. de pig.l. pignoris. ſed iura realia non diſtin
guuntur in ciuilem ⁊ naturalem obligationem,imo non preſup
ponunt obligationem,vt Inſt.de ac.§.j.⁊. hoc tenet Iac. But.
Suſtinendo gl.poſſumus dicere,quod naturalis obligatio dici
tur,hoc eſt,de iure gentium.l.Stichum.§.naturalis.j.de ſol. Si
cut ergo perſona poteſt eſſe obligata de iure gentium,⁊ ſic natu
raliter:item de iure ciuili, ⁊ ſic ciuiliter:ita pignus poteſt eſſe o
bligatum de equitate,de iure gentium,⁊ dicitur naturalis obli
gatio de iure gentium.Item de iure ciuili,⁊ dicetur pignus ciui
liter obligatum:tamen quantum eſt in propoſito,puto quod na
turalis integra manet,⁊ ciuilis,que inducit actionem nedum re
tentionem,vt dicit text.⁊ ſic non remanet ſola naturalis,quia il
lam actionem non produceret.¶Oppon.quando dominium rei
peruenit ad creditorem obligatio extinguitur.l.neqȝ pignus.de
reg.iur.⁊ l.ex ſextante.§.Latinus.de exce.rei iud.Solu.quando
dominium peruenit ad creditorem irreuocabiliter, tunc hypo
thecaria perfecte ⁊ irreuocabiliter extinguitur, vt in contrario:
ſed quando venit reuocabiliter dominium, tunc hypothecaria
non extinguitur,vt probatur in text.in d.§. Latinus.⁊ doc.tan
gunt in l.ven.C.de his qui in prio.credi. lo.ſuc.⁊ C. ſi antiquior
credi.l.j. Predicta vera, in eo qui adit coacte: ille vero qui adit
ſponte,debet ſibi deducere quod ei debebatur a defuncto ante
quam reſtituat,vt j.de ſolut.l. Stichum aut Pamphilum. §.a
ditio.cum gl.in verbo,retinet.⁊ l.irritum.⁊ l.in imponenda.C.ad
l.Fal.⁊ j.proxi.§.

ADDITIO.

a AND.BAR. ¶Debitor. Et vide Ludo. Roma.in conſilio
cclxxij.quomodo allegat iſtum text.vt non perdatur actio hypo
thece,vel pignoris per aditionem hereditatis.

1 ☞Actio non acquiritur aſcendentibus ex linea materna per
deſcendentes.
2 Fideicommiſſum.in reſtitutionem non venit, quod quis habet
ex ſententia erronea.ſimile nu.3.

1 §.Eaque. Aſcendentibus† ex linea materna per deſ
2 cendētes actio nō acquiritur. Item†quod
quis habet ex erronea ſententia,in reſtitutione non venit, hoc di
cit.Op.ſ.ſol.ma.l.Caius. Solut. ſpeciale ibi fauore matrimonij.
De hoc per doc.in l.ij.C.de contrahen.⁊ committ.ſtipu.dixi ple
3 ne in l.quod dicitur.j.de verb.obli.¶Ultimo nota,†quod illud,
quod peruenit ad heredem,vt ad heredem,non venit in fideicō
miſſum.Facit quod dixi in l.ſi patroni.in prin.ſ.eo.

LEX LX.

1 ☞Fideicommiſſum relictum patrono,nullo iure eſt debitū vl
tra legitimam portionem.

PAtronus. Reſtitutione facta fideicommiſſi
inualidi.actiones nō tranſeunt ex
Trebel.hoc dicit.Opp.C.ad l.Fal.l.error. Sol.gl.quod
1 hec ſecundum illam debet intelligi.Pro cuius† declaratione que
ro,an fideicommiſſum relictum patrono ſit naturaliter debitum?
Reſpondeo,nullo iure debitum eſt intra legitimam portionem,
⁊ ideo quocunqȝ errore ſolutum repetitur.l.ſi patronus.j.de do
na.⁊ ſic non habet hic locum diſtinctio l. error. C.ad l. Fal.A
liud enim eſt in falcidia,aliud in debita patrono,vt probat tex.in
l.ſi patronus.j.de donatio.

LEX LXI.

PAulus. Siue quota ſit in fideicommiſſo, ſiue in
ſolutione,locus eſt Trebellia.hoc dicit.
Pro declaratione legis, ſciendum eſt quod rogatus de
reſtituendo tantam pecuniam,quanta eſt eſtimatio talis rei,po
teſt ſoluere pecuniam, que eſt in obligatione, vel etiam ipſam
rem.l. ſi vero.§. finali ſ.ſoluto mat. ⁊ ſ. de legatis j.l.ſi fundum
per fideicommiſſum.Recte ergo dicit Iuriſconſultus, quod te
ſtator ſenſit non ſolum de quantitate, ſed etiam de vncia, quia
poteſt heres vnciam ſoluere,licet non poſſit cogi. Merito eſt lo
cus Trebel.Hic eſt verus intellectus,quicquid glo.dicat.

LEX LXII.

1 ☞Dos data,ſiue promiſſa per patrem filie, non cadit in fidei
commiſſum.
2 Dos data vel promiſſa per matrem venit in fideicommiſſum.
Dotandi officium non pertinet ad matrem.
Filius de bonis reſtitutioni ſubiectis dotat filiam, ſi aliud non
habet.
3 Filius grauatus de reſtituendo ſi illam non dotauit in vita, ſed
in teſtamento ei dotem reliquit, an hoc relictum minuat fidei
commiſſum.
4 Mulier an poſſit per fideicommiſſum grauari in dote.

a A Filia. [a] Dos† data ſiue promiſſa per patrem filie,
1 in fideicommiſſum nō cadit.h.d. Quero,hic
loquitur quando pater dotauit filiam, quid ſi ipſamet
filia ſe dotauit? Glo.idem,vt ſ.eo.l.mulier.§. cum proponeretur.
2 ¶Quero,†quid ſi mater dotauit filiam ſuam? Reſpō.gl.non eſt
idem,quia non eſt officium matris dotare filiam:quod ſigna. Et
hanc opi.tenet Pet.in auth, res que. C. communia de lega.Fi
lius vero maſculus poſſet dotare filiam ſuam de rebus que ſub
iacent reſtitutioni,ſi aliud non haberet, quoniam officium eius
3 eſt dotare,vt in d.auth.res que. ¶ † Quero de q.[b] emergente de
b facto, pone, filius grauatus de reſtituendo non dotauit filiam
ſuam viuens,ſed in teſtamento ei dotem reliquit:an hoc relictum
minuat fideicommiſſum? Reſpon. Si relictum eſt factum con
grue, ſecundum quod conuenit qualitati perſone, minuit fidei
commiſſum,ſicut ſi eam viuens dotaſſet. Probo per l. mulier.§.
pe.ſ.eo.vbi dicit tex.ac ſi quod ſuperfuiſſet,rogata eſſet reſtitue
re quod ſuperfuiſſet de hereditate,⁊ ſic nunquam videtur fuiſſe
in fideicommiſſo illud quod fuit neceſſarium pro dote filie. Pro
quo facit,quia pater ad hoc tenetur ſaltem officio iudicis, ergo
habetur eris alieni loco.Creditor enim dicitur etiam,qui offi
iudicis exigere poteſt.l.creditores.de ver. ſig. ergo fideicom
ſum minuit,vt hic,ibi,eris alieni, ⁊c. Preterea, ſi res que ſub
cent reſtitutioni, poſſunt alienari in cauſam dotis inter viuos
multo magis in vltimis voluntatibus, que eſt fauorabilior alie
4 natio,vt not.in l.quidam ita.§.ſi quis filium.ſ.eo.Hec † lex facit
ad q.an mulier poſſit grauari in dote per fideicommiſſum? hanc
ponit Cy.C.de rei vxo.act.§.videamus.dixi ſ.de leg.ij.l.fin.§.fi
lie.dicam in l. Lucius.§.maritus.j.eo.tit.

ADDITIONES.

a POMA. ¶A filia.Declara vt per Alex.conſi.xxxviij.volu.iiij.
de Feli.in c.quo ad conſultationem.de re iudicata.
b AND.BAR. ¶Quero.Et vide Bal. in l.cum virum. C. de fi
deicom.vbi alleg.Bar.hic.Uide Bal. conſi.lxxij.ij. lib. ⁊ conſil.
cxviij.eodem lib.⁊ conſi.cj.j. lib. Et an filia poſſit grauari in do
tem vide per eundem conſi.xxv.eodem lib.

1 ☞Iudex,qui ſtatuit terminum ad comparēdum intra tres dies,
in primo die comparuit citatus, poteſt incontinenti procedere
ad vlteriora.

§.Alumno. Si dilatio apponitur gratia fideicōmiſ
ſarij,ceſſante cauſa dilationis ceſſat dila
a tio.h.d.Op.C.[a] quando di.le.ced.l.ex his. Sol. Ibi non ceſſabat
cauſa dilationis, quia tempus fuit appoſitum fauore grauati:
hic fauore eius cui debebat fieri reſtitutio.Contra hoc op.de gl.
que eſt in l.Seius Saturninus.ſ.eo.Sol. Pe.in d.l.ex his ver
bis,reprehendit illam glo.pro qua reprehenſione videtur caſus
hic.Si velles ſuſtinere,poſſes dicere,quod hic erat nudus mini
ſter:ſed ibi erat heres qui ſentiebat commodum,ar.l. Publius
de condi.⁊ demon.j.tit.j.l. Firmo.§. cum ab heredibus. ⁊
1 ibi dicam.Ultimo facit † hic §.ad q.iudex ſtatuit terminum
comparendum hinc ad tres dies,comparuiſti incontinenti
iudex intra illos tres dies poſſit procedere ad vlteriora? Ui
tur,quod nō,quia durat dilatio prima.l.ſiue pars.C.de dila.
contrarium.quia finita eſt cauſa dilationis, que dabatur ad ve
niendum,⁊ ideo ſtatim cum venit,finita eſt dilatio, vt hic ⁊ ſ.de
acqui.here.l.ſi quis heres ita ⁊ hoc eſt verum.

ADDITIO.

a ALEX. ¶Op.C.Uide Bart.in l.liberto.§. Largius.de an
nuis le. ⁊ quod ibi dixi poſt Imo.in l. Paulus. ⁊ in l. Publius
hic alleg.aliquid per Rom.in l.in illa.de ver.obli.Item poteſt in
duci ad q.teſtator in teſtamēto dixit,volo quod Berta vxor mea
habeat mille de bonis in gaudimentum,toto tempore vite ſue do
nec honeſte vixerit. ⁊ donec ad ſecunda vota non tranſiuerit, ⁊
poſt eius mortem dicta bona tranſeant in Titium.Berta tranſi
uit ad ſecunda vota, an incontinenti Titius debeat habere illa
mille.Bar.in aliquibus lec.in repeti.authen.hoc locum. C.ſi ſe
cun.nup.decidit quod ſic,poſt multa arg.alleg.l.ſi ita.quando di.
le.ce.⁊ l.mulier.in prin.ſ.eo.¶Adde quod ſi cauſa, propter quā
eſt data dilatio,eſt nulla,ſimiliter dilatio l. cum pater.§. curato
ris.de leg.ij.⁊ ibi no.per gl.⁊ Bart. Quo vero ad q. tactam vide
Ioan.Andr.in additio.ad Spec.in tit.de ſecun.nup.⁊ Paul. de
Caſtr.ſ.eodē.l.mulier,vbi dicit de facto ſe pluries habuiſſe.Bal.
conſi.ccccij.incip.proponitur quod Manfredinus.iiij.lib.

LEX LXIII.

Facta. Per reſtitutionem verbalem träſeunt omnia iura in fideicommiſſarium.hoc dicit.

§. Siis,qui. Si fideicommiſſum deducatur in ſtipulationem,⁊ reſtituatur,träſeunt actiones per Treb.ſecus ſi litis eſtimatio ſit ſoluta,hoc dicit.

1 Sententia,vel renunciatio poſt reſtitutionem procedens, fideicommiſſario non preiudicat.
2 Ceſſio quando fit,an ſufficiat ſententia debitoris.
3 Ceſſione facta,ſi cedens agit contra debitorem,an debitor poſſit opponere.
4 Pactum,⁊ tranſactio cedentis,an noceat ceſſionario.
5 Confeſſio cedentis quando noceat ceſſionario.
6 Cedens,qui ſolum habebat vtilem, an preiudicet ceſſionario in illis caſibus,in quibus preiudicaret ſi haberet directam.
7 Solutio facta cedenti quando noceat ceſſionario.

1 **§. Siheres** Sentẽtia† vel renũciatio poſt reſtitutionem procedẽs, fideicõmiſſario non pre-
a iudicat.h.d.Op.ꝙ heres[a] poſt reſtitutionẽ nõ potuit condẽnari.
l.hec autem ſatiſdatio.§.fi.ſ.tit.j.Sol.vt in gl.Opp.ſ.eo.l.ſi pa-
troni.§.fi.Sol.Ibi reſtitutio fuit facta poſt litẽ conteſtatã cũ he
rede.¶Opp.C.de euic.l.emptori,⁊ de her.ven.l.emptori. Solu.
Factũ emptoris poteſt prodeſſe ei,qui habet iura ab eo.l.filiã fra
tribus.ſ.eo.nõ nocere,vt hic.Sunt expedite gl.Extra gl.op.for-
titer,⁊ videtur ꝙ hec lex ſit cõtra caſum l.fi.ſ.de tranſac.So.Ibi
ille cũ quo träſegit,ignorabat venditionẽ factã.hic itelligi debet
quando ſciebat litigator:⁊ illud eſt no. Opp.ad id qđ dixi,tu di-
cis ꝙ hic loquitur quãdo ſciebat:contra q: non ſufficit ſimplex
b ſcientia,ſed requiritur ꝙ altero de tribus modis[b] ſciatur,qui po-
nunť in l.iij. C.de noua. Poſſes dicere,ꝙ ibi loquiť in alia ceſſio-
ne,ſeu delegatione:hic in reſtitutione que fit per Treb.Iſta non
eſt vera p d.l.fi.ſ.de träſac.vbi equiparãtur hereditatis vẽditio,
ceſſio,⁊ reſtitutio ex Trebel.Gl.variãt.in l.fi.ſ.de träſac.⁊ in d.l.
iij.Una dicit,ꝙ ſufficit ſimplex ſciẽtia:alia dicit nõ ſufficit.l.no-
* mẽ.C.que res pig.ob poſ.Alia gl.variat* in ſeipſa.l.ſi cũ empto-
2 re.ſ.de pac.Ja.de Are.†dicit,⁊ melius quã aliquis alius in hoc,
c ꝙ quandoq; fit ceſſio ad cõmodũ cedẽtis.⁊ eius periculo.[c] ⁊ quic
quid exigitur in eius vtilitatẽ vertitur:⁊ iſto caſu non ſufficit ſim
plex ſciẽtia:ſed requiritur ꝙ ſciat altero de tribꝰ modis C.de no-
* ua.l.iij.* Ita poteſt intelligi gl.in l.nomẽ.C.que res pig.ob.poſ.ſ;
ſi fit ad cõmodũ ceſſionarij.⁊ eius periculo.ſufficit ſimplex ſcien-
tia,vt ſ.de tranſac.⁊ l.fi.caſus eſt hic. Predicta potes tibi ipſi p
d modũ diſtinctionis ſumere. ¶Quero,[d] † poſt factã ceſſionẽ[e] ce-
3 dẽs agit cõtra debitorẽ:an debitor põt opponere iſtã exceptionẽ,
e non potes me cõuenire,q: alteri ius ceſſiſti: ⁊ ſic alius habet vti-
lẽ,que tue directe pfertur:Jac.de Aret. dixit eo modo quo dixi
ſ.Aut ceſſio eſt facta ad cõmodũ ceſſionarij,⁊ eius periculo,hoc
caſu poteſt opponere exceptionẽ incõtinenti. quod alius qui ha-
bet vtilẽ,poteſt preferri directe. Ita intelligitur l.in cauſe.in fi.⁊
l.ſi procurator meus.⁊ l.pcuratore in rem ſuam dato.de proc.Si
vero periculo cedẽtis,⁊ nõ poteſt opponere,niſi alterũ de tribus
interueniat,poſitis C.de noua.l.iij.hoc dicit ſcđm Jac.de Are.in
l.j.§.j.circa princ ſ.eodẽ vbi eſt caſus. Sed Old.ſibi hoc appro-
priauit.Et ſcđ; predicta debet intelligi l.ſi cõuenerit.in princ.de
4 pig.act.⁊ l.ſi pater.§.j.de iure dot.¶†Quero.vtrũ[f] pactũ ⁊ tran
f ſactio cedẽtis noceat ceſſionario:Gl.mouet in l.ſi cum emptore.
ſ.de de pac.Tu ſolue diſtiguẽdo circa hanc queſt. prout colligiť
5 ex his,que dixi de ſcientia ⁊ ceſſione. ¶†Quero vtrum confeſſio
cedentis noceat ceſſionario.Hanc queſtio.tangit Dy. in l.ſeruũ.
§.j.ſ.de leg.j.⁊ ibi tetigi,⁊ hic etiã Dyn. format,⁊ videtur qđ de-
beat nocere.d.l.ſeruũ.§.j.l.j.⁊ l.ſi actor.ſ.de procu. vbi potes di-
cere.qđ veniat principalis.⁊ ſic nõ noceret cõfeſſio principalis.il
la l.ſi actor.nihil releuaret.In cõtrariũ videtur l.ſi partem.§.j ſ.
quemadmo.ſer amit. Jac.de Are.vt refert Cyn.in l.fi.C. de proc.
refert ſe ad diſtinctionẽ predictã.Aut enim ceſſio fit cedẽtis peri
culo.l.ſi mãdato.in fi.ſ.mand.⁊ tũc cõfeſſio nocet.vt ſ.de procu.l.
ſi actor.Si vero fit ad cõmodum ceſſionarij,tũc non preiudicat,d.
l.ſi partẽ.⁊ hoc addita diſtinctione ſciẽtie,⁊ ignorantie litigantis.
6 ¶Quero,pone† qđ ille,qui ceſſit,habet ſolum vtilẽ, vnde apud
eũm nihil remanſit : an preiudicet ceſſionario, in illis caſibus, in
quibus preiudicaret,ſi haberet directas:Et videtur qđ in nullo
preiudicet,vt j.l.proxi in princ.cõiuncto eo quod dixi in l.ex aſſe.
ſ.eodẽ.Quid dicemus:Dico,qđ preiudicat ceſſionario, ſicut fa-
ctum procuratoris reuocati preiudicat domino,ſi ad notitiã non
peruenit,vt ſ.de procu.l.ſi procuratorẽ.⁊ l.j.C.de ſatiſdãdo.Pre
dicta vera,preterquam in illis caſibus,in quibus dixi,ꝙ ſimplex
ſciẽtia nõ ſuffciebat:ſed requiritur alterũ de tribus modis poſi-
tis C.de noua.l.iij.q: quicquid faciebat dominus,faciebat virtu
te directe,que erat apud eũ,hic nullũ ius remãſerat,⁊ ideo ſcit ꝙ
ſoluit ei q nullũ ius habet,idcirco ſufficit ſimplex ſciẽtia¶Que-
7 ro,†vtrũ ſolutio facta cedẽti noceat ceſſionario:Rñ.quãdo apud
cedentem remanet directa, idẽ quod dixi ſ.in tranſac.ſententia,
pacto,⁊ ſimilibus,l.fi.de träſac.ſed quando apud cedentem nulle
remanẽt, tũc aut accepit bona fide animo gerendi negotium ceſ-
ſionarij,⁊ liberaretur ſoluẽs ignorans,alias non,ſed haberet cõ-
dictionem indebiti,quã cedẽdo liberaretur.Ita debet intel gl.j.
l.proxi.⁊ l.qui hominẽ.§.ſi Titiũ.j.de ſol.⁊ l.cum quis.§.j.eo.tit.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶Op.ꝙ heres.Adde qđ no.bal.poſt.Bar.in l.j.C.de
inoff.teſta.⁊ bal.no.i l.j.in vſ.quero quid ſi pcu.C.quãdo prouo.
b ALEX.¶Tribꝰ modis.An ſufficiat ſola ſciẽtia, ⁊ no.ad l.iij.C.
de noua.⁊ de his omnibus,vide in Spe.de ceſ.ac.§.j.item ad d.l.
iij.vide Bar.⁊ doc.in l.ex aſſe.in prin.ſ.e.⁊ iſtis adde Bald.plene
in l.j.ver.quinto quero.cum ſeq.de actio.⁊ obli.⁊ Bar. in d.l.no-
men.⁊ ibi Bald.ſed quomodo debet fieri dicta denunciatio,vide
Bartol.no.in l.j.in prin.in xj.q.de ope.no.nun.
c ALEX. ¶Et eius periculo. Collige ex l.vẽditor.ſ.de her.vel a-
ctio.ven.adde quod opi.Jac.de Are.ſequitur Ro.conſil.cij.
* CLAVD. DE SEISS. ¶C.de nouat.l.iij.Aliter illam legem
intelligit Bal.in c.cumana.de elec.quod imo ibi erat ad vtilita-
tem vtriuſque.
d ALEX. ¶Quero.Uide qđ no.Bal.in l.j.in verſic.quero quid ſi
procurator.C.quando prouo.per Bar. in d.l.ſi cum emptore.de
iſtis omnibus.in l.j.in verſi.v.cum ſeq.de act.⁊ obli.⁊ in d.l.iij.de
noua.tenet contra Bart.⁊ vide etiam Bartol.ibi.
e POMA. ¶Poſt factam ceſſionem. Uide Cu.conſil.xlj. Roma.
conſil.cij.vbi dicit ꝙ opi. Jac.de Are.eſt communis.
f ALEX. ¶Quero vtrum.Quid ſi cedens liberat debitorem,an
noceat ceſſionario:vide Bald.in rub.C.que in frau.cre.in prin.⁊
de pacto,⁊ confeſſione,vide per Cy. in l.ſeruum filij.§.j.de leg.j.⁊
tenet ꝙ ſic,pterquam in caſibus poſitis.in l.iij.C.de noua.¶Ad
de late Pau.de caſt.hic, qui dicit bar.confuſe loqui.Et an debi
tor liberetur omiſſo ceſſionario ſoluendo cedenti,vide Bal. conſ.
ccciij.j.lib.Ange.conſil.cclviij.Pau.de Caſt.conſil.lxxxiij.

§. Siquis maiorem. Pro eo quod indebite reſtituitur,reſpectu quote,non träſeunt actiones:ſecus ſi reſpectu rei certe hoc dicit.

§. Siheres ante. Quod pendẽte dilatione per hereditarium ſeruum acquiritur,in reſtitutionem non venit,ſicut nec alij fructus iudicio teſtatoris percepti h.d.

§. Reſcripto. Licet fideicommiſſarius pecuniam, quam debet dare,tardius ſoluat, ad vſuras non tenetur quia fructus recuperat.hoc dicit.

1 Conditio turpis quando de iure ciuili remittitur,tunc iure ciuili adiri poteſt hereditas, ſi de iure pretorio petitur bonorum poſſeſſio ſecundum tabul.
Caſus,in quo etiã hodie requiriť bonorũ poſſeſſio ſecundum tab.
2 Conditiones que,⁊ quando heredi remittantur.
3 Proteſtatio tantum operatur, quantum ſi actus,ſuper quo interponitur,vere interceſſiſſet.
4 Additio hereditatis inducitur quãdo aliquis dicit, volo eſſe heres ſecus ſi dicat,volo adire.

§. Si ſub conditione Conditioni poteſtatiue. honeſte, facili, ⁊
träſitorie,heres cogitur parere:inhoneſta,difficilis,vel perpetua
ei remittitur.h.d.Primo loquitur in inſtituto ſub cõditione po
teſtatiua,honeſta,⁊ facili.Secũdo in inſtituto ſub cõditione tur-
pi,inhoneſta,⁊ difficili.Secũda ibi,ſi vero turpis. Iſta ſecunda
ſubdiuiditur,q: primo ponit quid iuris ſit de rigore.Secũdo,po
nit quid iuris ſit de equitate pretoria. Secunda ibi, ſi in danda.
Item ſecũda ſubdiuiditur,q: primo loquiť in conditione,que ha
bet difficultatem,q: patrimonium diminuitur in dando.Secun
do,in conditione turpi.Tertio,in cõditione,que habet difficulta
tem,q: eſt perpetua,non tranſitoria.Secunda ibi,ꝙ ſi conditio.
Tertia ibi, ſi vero nominis. Ex qua diuiſione apparet clarius
iſte §. In tex.ibi,viſum eſt,dic,ſcilicet iniquũ de rigore, per ratio
nem que ſequitur.¶Opp.⁊ videtur,ꝙ iſte §.ſibi cõtradicat.Nã
primo dicit,ꝙ conditio turpis ſibi nõ remittitur:in §. ꝙ ſi condi
tio,dicitur cotrarium.Sol.Primo loquitur de rigore, ſecũdo de
equitate pretoria. Sed contra hoc opp.q: etiam de rigore iuris
ciuilis conditio impoſſibilis remittiť, vt ſ.de cõd.inſti.l.j. Solu.
Quidã intelligunt omnes leges, que dicũt conditionem impoſſi-
bilem remitti,ſcilicet de iure pretorio,⁊ ſic nunquam ex tali teſta-
mento poterit adiri hereditas:ſed erit neceſſe deueniri ad bono-
1 rum poſſeſſionẽ ſecundũ tab.vt hic.†Ego aliter dico.Nam que-
dam ſunt conditiones turpes,que de iure ciuili remittunť.Que
dam reputantur turpes ſolũ de iure pretorio, vt cõditio iuriſiu-
randi,vt probatur ſ.de cõd.inſt.l.cõditiones.in prin. l.i iſtis que

a iure ciuili remittunt, poterit adiri hereditas de iure ciuili, i his que ſolū a ꝓtore, erit neceſſe peti poſſeſſionē bonorum ſ'm tab. hic eſt caſus, ⁊ ſic eſt vnus de caſibus, in quib⁹ etiā hodie eſt neceſſaria bonorū poſſeſſio ſcd'm tab, vt ponunt doc. in l.certum. C. vnde legi. ¶ Opp. ꝙ cōditio difficilis nō remittatur, l.cum heres. §. j. j. de ſtatu.lib. Difficultas enim nō excuſat, l.cōtinuus. §.illud. de ver.obli. Sol. conditio difficilis nō remittitur ad commodum eius, cui eſt impoſita, vt in contrario: ſed ad cōmodum fideicommiſſarū ſic, vt hic: qđ eſt no. ¶ Oppo. q2 hic remittitur conditio etiam facilis, vt conditio de ferēdo nomine honeſto, ꝙ fieri nō debet, vt hoc §. in princ. Reſpondeo, cōditio nominis ferendi dicitur habere difficultatem, pro eo qđ eſt perpetua, non momentanea, vt aſcēdere Capitoliū: ideo remittitur, nō in fauorem eius, cui eſt impoſita, ſed in fauorē tertij: vt poſſit peti bonorū poſſeſſio ſecundū tab. non adiri hereditas de iure ciuili, vt hic. Ratio iſtarū ſol. eſt, q2 in cōditionibus poteſtatiuis, ſi aliquis impedit ꝑ aliū, conditio habet ꝓ impleta, l. iure ciuili. ⁊ l. in teſtamēto. ſ. de cōdi. ⁊ demō. ſed hic ꝓpter factū heredis, cui cōditio erat impoſita, videbatur impediri implementū conditionis ad damnum fideicōmiſſarij: vnde de equitate pretoris quantum ad fideicōmiſſarium conditio habetur pro impleta, nō quo ad ipſum heredem. ¶ Ex

2 † predictis habes diſtinguere, aut cōditio appoſita heredi eſt caſualis, aut poteſtatiua. Si caſualis, dic vt i l. ſʒ ⁊ ſi alio. ſ. eo. Si poteſtatiua, tūc aut turpis, aut honeſta. Si turpis remittitur, ſi honeſta, aut facilis, aut difficilis. Si facilis, ⁊ tūc aut eſt momentanea, ⁊ cogit eā implere, vt aſcendere Capitolium, vt hic, in prin. Si perpetua, vt ferre nomē honeſtū, ⁊ illa remittitur, ſi eā implere nō vult, vt hoc §. in fi. Si vero eſt difficilis, aut difficultas conſiſtit in dando, ⁊ tunc cōtra difficultatem ſuccurritur, q2 fideicommiſſarius cogitur dare, vt hoc §. verſi. ſi in danda. Si in faciēdo, ⁊ illa remittitur ad cōmodum fideicōmiſſarij, vt hic, nō heredis, vt dictū eſt. ¶ Quero, quid vult dicere tex. ver. ꝙ ſit cōditio. ibi, iubēdus eſt, ⁊c. Rn̄deo, dicit gl. quod alterum de duobus cogitur heres facere: vel proteſtari, ꝙ quātum in ſe eſt vult eſſe heres: vel ha

3 bet petere bonorū poſſeſſionem ſecūdum tab. Et ſic nota † ex primo, ꝙ tantum valet proteſtatio, quātum operaretur, ſi vere interceſſiſſet ille actus ſuper quo interponit. vt C. de his qui per me. iudic. non app. l. fi. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pretori. Ita dicit Old. Et eſt ratio in l. ſ. alle, q2 cum per proteſtatio

4 nem non ſtet, lex ſupplet. Item nota † ex hac eadē gl. ꝙ ſi quis dicat, volo heres eſſe, iducitur aditio: ſecus ſi dicat, volo adire, arg. eius qđ no. in l. ſerui electione. ſ. de leg. j. ⁊ de acqui. her. l. gerit. videtur ꝙ alius ſit intellectus huius tex. dicit, ꝙ pretor conditionem remittit: ⁊ alterū de duob⁹ faciat pretor, vel ꝙ faciat edictū ſpeciale per qđ transferat actiones in fideicommiſſarium, vel ꝙ iubeat heredem petere bonorū poſſeſſionem ſecundum tab. ex edicto generali, ⁊ hereditatem reſtituere ex Trebelliano. Similis modus, ꝙ lex permittat iudici facere edictum ſpeciale habetur in

5 l. ſi finita. §. eleganter. de damn. infe. ¶ Ultimo, nota, † ꝙ nomen Accurſus, eſt honeſtum nomen, quia accurrit, ⁊ ſuccurrit contra tenebras iuris, quia gentes conſueuerunt, ⁊c. vt in gloſſ.

§. Si cum ſuſpecta.

Si heres adiuit coact⁹, fideicommiſſarius detrahit Falcidiam de relictis ab herede, non de relictis a ſe. hoc dicit D. c plene, vt ſ. eo. l. j. §. denique.

§. Si Titius.

Quatenus defalcatur a primo fideicommiſſario, eatenus defalcat ipſe a ſuo legatario. hoc dicit. Circa materiam glo. diſtinguit hic ⁊ plenius in l. Plautius. de condi. ⁊ demon. vt ibi dixi.

a

§. Iulianus.

[a] Fideicommiſſarius prefertur ſubſtituto vulgariter. h. d. ſecundum primam lect. que eſt magis notabilis. alie lec. ſunt clare. Oppo. ſ. e. l. ſi patroni. §. ſi. ſecundum primam lect. dic vt ibi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Iulianus. Uide Barto. in l. j. de vulg. ⁊ pup. in iiij. q. prin. in verſ. item dubitatur quid ſi ille.

1 ☞ Statutum quod teſtamentum inſinuetur intra tres menſes alias non valeat, non preiudicat fideicommiſſario.

§. Si quis bonorum.

Si iſtitutus paſſ⁹ eſt labi tēpus agnoſcende bonorū poſſeſſionis. fideicōmiſſario ſuccurritur, vt reſtituat, ⁊

1 agnoſcere cogat. h. d. Nota † caſum quotidianum in hac ciuitate Peruſij, vbi eſt ſtatutū qđ ſi qs nō inſinuauerit teſtamētum intra tres mēſes, nō valeat, qđ hoc fideicōmiſſario non noceat, imo

a ad eius petitionē tēpus reſtituetur[a] ⁊ cogetur adire ⁊ reſtituere.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Tempus reſtituetur. Nota bene, ⁊ bene facit in ſimili, caſus cum ibi not. in l. fi. ſ. de rebus eo. Iſtud tenet hic Angel. ſed Imol. iſtud multum reſtringit quando fideicōmiſſarius fuiſſet impeditus inſinuare, vel non, ⁊ ſequitur hoc Bal. in l. ij. circa princi. C. qui. res iudi. non noc. licet non alle. Bart. hic, nec iſtum tex. ⁊ vide pulchras q. Bal. in materia in l. ij. C. de iure do. ſed an inſinuatio facta per vnum, proſit alteri, vide bar. per illum tex. in ſimili in l. fi. §. ſimili. C. de iur. deli. Et iſtis adde que no. Bartol. in ſimili in l. ſi res. in fi. ſ. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. ⁊ adde no. Bal. in l. conſulta. in vlti. queſtio. C. de teſt. per Bartol. in l. is poteſt. ⁊ ibi per Roma ſ. de acquir. heredi.

§. Admonendi.

Ad petitionem vnius ſerui fideicommiſſarij cogitur inſtitutus adire, ⁊ reſtituere hereditatem, etiam que ſoluendo non erat. h. d.

LEX LXIIII.

Seius.

Naturales obligatiōes totaliter trāſeunt in fideicommiſſarium, ideo reſpectu heredis totaliter dicitur indebitum. h. d. Opp. ⁊ videtur ꝙ poſt reſtitutionem apud heredē remaneat directe, l. j. §. j. ſ. eo. Soluit. gl. ꝙ illud verum eſt, quando erat obligatio ciuilis ⁊ naturalis: ſecus ſi naturalis tantum, tunc enim nihil remanet apud heredem, quia naturalis non diuiditur in directam ⁊ vtilem, licet contrarium no. in l. ſi alienus. ſ. de lega. ij. ſed hec verior, quod eſt nota. Opp. C. ſi aduer. ſolu. l. ij. ⁊ ſ. de condict. inde l. interdum. Gloſſ. intrat hic opi. quas plene examina, vt dixi in d. l. interdum. de condic. indebi.

§. Si neceſſarij.

Etiam neceſſarij heredes coguntur parere conditioni, ⁊ adire, ⁊ reſtituere. hoc dicit.

§. Si quis.

Heres heredis decedentis ante reſtitutionem cogitur reſtituere, ⁊ quaten⁹ res extant, ⁊ tranſibunt actiones. h. d.

§. Si patronus.

Patronus poteſt grauare libertos liberti, etiam in debita portione, hoc dicit.

LEX. LXV.

1 ☞ Ratio que ſit ꝙ in reſtitutione Trebelliani non requiritur conſenſus ſerui, ⁊ in hereditatis aditione ⁊ bono. poſ. ſic.

Seruo.

Hereditatis reſtitutio fit ſeruo domino volente, vel ratum habente, vel etiā ipſi domino, licet in hereditate debeat precedere iuſſus, ⁊ ſequi aditio ſerui, ⁊ in bonorum poſſeſſione ſerui voluntas requiratur. h. d. Que eſt ratio ꝙ in hereditatis aditione requiritur ꝙ precedat iuſſus, in bonorum poſſeſſione ⁊ Trebel. reſtitutione ſecus? Reſpondeo, quia aditio obligat quem, ſicut votum, qui modus obligandi non cadit in eum, qui eſt in alterius poteſtate, l. ſi quis rē. §. voto. j. de polli. que ratio ceſſat in Trebel. reſtitutione, ⁊ bonorū poſſeſſione, vt plene dixi in l. qui in alie

1 na. in prin. de acquir. hered. ¶ Quero † que eſt ratio, ꝙ in Trebel. reſtitutione non requiritur conſenſus ſerui, in hereditatis aditione ⁊ bonorum poſſeſſione ſic? Reſpondeo, iura querendi nō querūtur nobis ꝑ eos, qui ſunt in noſtra poteſtate: ſed iura quęſita proſequēdi, ⁊ actiones, ſic. l. pretia rerum. §. j. ſ. ad legem Falcid. ſed poſſe adire hereditatem, vel poſſe petere bonorū poſſeſſionem non eſt ius queſitum, ſed eſt ius querendi: ⁊ petere reſtitutionē eſt ius perſequendi iam queſitum: eſt enim nobis queſita actio ex teſtamento, ad hoc. vt plene dixi in l. is poteſt. de acqui. here.

§. Si teſtator.

Heres rogatus reſtituere ſub conditione, que remittitur. vel que per cautionem Mutianam impletur, cogitur adire ⁊ reſtituere. h. d.

1 ☞ Sententia lata a iudice per gratiam, quando retractetur per beneficium reſtitutionis in integrum.

§. Cum pretor.

Sententie licet iniuſte parēdum eſt propter eius authoritatē. h. d. Op. ſ. de iuriſ. om. iu. l. ſi per errorem. Sol. Ibi fuit error in iuriſdictione, hic in iure, vel facto. Ad hoc opp. C. quando prouo. non eſt ne. l. ij. ⁊ l. qui teſtamento. de excuſa. tut. Sol. Ibi fuit expreſſus error in ſententia, hic non. Opp. ꝙ tex. ſibi contradicat: dicit enim, cauſa cognita, ⁊ per errorem. Solue vt in gl. Opp. C. quādo prouo. non eſt ne. l. venales. Sol. ibi ſententia fuit data pretio, hic per errorem, vel precibus. Opp. ſ. de iud. l. ſi pretor. §. Marcellus. Gl. dicit, fateor ꝙ quando ſentētia gratioſe fertur, poteſt pe

1 ti reſtitutio in integ. quod no. Sed † aduerte, quia tunc hoc eſt verum, quando falſe probationes fuerunt producte quo caſu diſtinguitur vtrum ſententia fuerit lata in preſentem, vel in abſen

a tem,[a] vt d. §. Marcellus. vt plene dixi in l. diuus. de re iudic. ⁊ l. ſi quis obrepſerit. de falſis. Sed ſi nullis, falſis ve probationib⁹ productis, vel ſi iudex per gratiam daret ſentētiam iniquam, tūc

b non daretur reſtitutio, quia potuit[b] appellare, ⁊ iudex errorē corrigere. l. j. j. de appell. ⁊ ſic non poteſt ignorantiam pretendere, q2 illa non eſt iuſta cauſa dandi reſtitutionem. Eſt enim lata culpa, vt no. in l. liberorum. §. notatur. de his qui no. infa. ⁊ reſtitutio nō datur, niſi ex iuſta cauſa. vt ſ. ex quib. cau. maio. l. j. in prin.

ADDI

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Uel in abſentem. Idem dixit Bar. in l. j. C. de ſen. aduer. fi. la. li. x. per Imo. plene in l. diuus. de re iud. Quid autem in ſententia lata metu, an ſit nulla ipſo iure, vide no. Bal. in l. decernimus. C. de ſac. ſanc. ecc. ad fi. & l. j. p illã gl. C. de ſen. ex breui. reci.

b ALEX. ¶ Quia potuit. Idẽ tenet bar. in d. l. diuus. in j. col. de re iud. ſed Cy. & bal. in l. j. C. de cõdi. inde. tenet cõtra opi. bar. ꝙ licet potuerit appellare, tamẽ det reſtitutio. & vide bar. in l. ſi is ad quem. de re. iu. & bal. in l. j. in j. col. C. qñ & quãdo iudex. & dicit ꝙ quando ſñia fuit lata dolo, vel lata culpa. que poteſt perpendi ex actione, ꝙ non ſolũ poteſt appellari, ſed etiã reſtitutio in integrũ peti. & de h. d. eſſe hic gl. que non eſt alibi, quã vt dicit ipſe, ſequitur Gul. & Cy. in l. pe. de iureiu. videque no. bal. ad intellectũ iſtorum in l. ſub ſpecie. C. de re iu. & adde Bal. in l. j. C. ſi ex fal. inſtru. & in d. l. venales. & habes ibi, ꝙ ſi eſt lata per latã culpã, vel per inimicitias capitales, ꝙ datur reſtitutio, & licet Bart. hic velit ꝙ qñ iudex per gratiã pnunciauit non reſtituitur leſus, dic ꝙ fallit in fiſco. Gl. eſt, quã ita ĩtelligit bar. in l. j. C. de ſen. aduer. fiſc. la. li. x.

§. Si pupillo. Pupillo cum authoritate tutoris vel ſoli tutori, ſi eſt infans, poteſt reſtitui hereditas, & mutus nihil intelligens infanti equiparatur. h. d. Nota ꝙ infanti queritur hereditas per tutorem. Not. etiam,
a ꝙ mutus nihil intelligens, equiparatur infanti.[a] De quo videbitis. j. de bon. poſ. infan. dela. l. j. & ij.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Equiparatur infanti. Uide Barto. in l. j. in prin. ſ. de ver. oblig. & alle. Bal. in l. j. C. de ſac. ſan. eccle. vbi aliter intelligit. Adde ꝙ Pau. de Caſt. hic intelligit de pupillo ſex annorum, & ꝙ in infante duorum annorum non poteſt procedere.

§. Si ſingule. Qui ad petitionem fideicõmiſſarij alij res ſingulas reſtituit, hereditatem reſtituere videtur. h. d. Opp. procuratori in rem ſuã non poteſt reſtitui hereditas, vt ſ. de iur. dot. l. ſi mulier. §. ex aſſe. Dyn. dicit, ſolue, vt j. l. proxi. §. j. ſed ibi nihil de hoc dicitur. Alij dicũt intelli ge hic preceſſiſſe reſtitutionem verbalem: qđ licet ſit verũ in ſe, tamen non eſt de mente litere: que dicit ꝙ per hãc traditionẽ intelligitur reſtituta hereditas. Dic ergo, ꝙ hic res iſte fuerũt tradite me preſente, vnde mihi reſtitute videtur. de acquir. poſ. l. quod meo. §. ſi vẽditorem. Uel verius, ex eo qđ iuſſu meo paruit heres, videtur heres ſtatim reſtituere mihi fideicommiſſario hereditatem, tradendo illas res, nec videtur facta reſtitutio procuratori in rem ſuam, cui tradite ſunt res ſingulares, imo directo videtur facta reſtitutio mihi fideicommiſſario. Facit ſ. eo. l. reſtituta.

LEX LXVI.

Quita. Aditio coacta implet conditionem. hoc dicit.

1 Procurator, qui habet mandatum, ſi non conſtat de mandato, cauet de rato.
2 Procuratori poteſt fieri reſtitutio fideicommiſſi.
4 Uſuſfructus queritur mihi per procuratorem directo.

a §. Etiam. [a]Heres non cogitur adire ad petitionẽ pcuratoris, de cuiꝰ mãdato dubitatur: ſed ſi ſpõte adiuit, cogit̃ reſtituere. h. d. ſecũdum ſecũdam diuiſionem gloſſ.
1 ¶ Opp. † qui habet mãdatum nõ cauet de rato, l. nõ ſoluz. §. qui alieno. ſ. de procu. Soluũt quidã, ꝙ hic eſt caſus ſpecialis, in quo cauet, etiã ſi conſtet de mãdato. Simile in l. de pupillo. §. qui pcuratorio. de ope. no. nun. Alij ꝙ hic cauet de rato, ſi nõ cõſtet de mã
b dato. Et hoc tenui[b] in d. §. qui pcuratorio. ¶ Opp † ꝙ procurato
2 ri non poſſit reſtitui, vt ſ. de iure do. l. ſi mulier. §. ex aſſe. Sol. Hic in procuratore ſimplici, ibi in procuratore in rem ſuã. Similẽ gl. habes in l. apud Iulianũ. §. vtrum. ſ. eo. & l. reſtituta. in glo. ſuper verbo, tua volũtate. & l. quamuis. in fi. ſ. eo. Ratio apparet in tex. in d. §. ex aſſe. q2 non fit reſtitutio ſecũdum qđ teſtator diſponit, vel ſecundũ verba ſenatuſcõſulti, que loquũtur quando reſtitutio fit fideicõmiſſario: Opp. ſ. de acqui. here. l. per procuratorem. alias incipit Paulus. Gl. ſoluit, & bene. Op. per liberã perſonam non queritur nobis actio, vt C. per quas perſo. nobis acquir. l. j. & l. poſſeſſio. §. & ſi poſſeſſio de acquir. poſ. ergo procuratori reſtitui nõ poteſt, q2 per eum domino nõ queritur. Sol. Hic ſpeciale, vt ipſi domino directo queratur: hoc eſt q2 non poteſt primo queri procuratori, & de perſona pcuratoris acquiri domino, ſeu tran
* ſire in dominum. vide gl. & no. diligenter.* ¶ No. ergo † ꝙ ſi procu
3 rator ſtipulatur pro me vſumfructum, non queritur ſibi, nec per eum ceditur mihi, q2 ius vſuſfructus cedi, nõ poteſt, ſed domino
c queritur directo. Et idem in omnibus[c] que procuratori acquiri non poſſunt: quod intellige ſecundum quod dixi ſupra.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Etiam. Ad intellectum huius §. adde quod not. dicit. Bar. in l. filiuſfamilias. j. de dona. vbi voluit ꝙ in caſu huius §. requiratur ſpeciale mandatum propter grauitatem preiudicij quod no. vide tamen quod ibi dixi.

b ALEX. ¶ Hoc tenui. vide Bartol. in l. ſi ſtipulatus fuerim illud. infi. de verbo. obli.

* CLAVD. DESEISS. ¶ No. diligenter. Adde eundẽ Bart. in l. qui bona. §. ſi alieno. j. de dam. infec.

c ALEX. ¶ Idem in omnibus. Idem tenet Bar. in l. qui bona. §. ſi alieno. j. de dam. infect.

a §. Si damnum. [a]Actiones que non fuerunt in bonis tempore mortis defuncti, per Trebel. non tranſeunt. hoc dicit. De hoc dicam in l. ſi heres pecuniam. j. eo. quod tene menti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si damnum. Et adde ꝙ in liberatorijs ſemper tranſit in dominum, ſaltem vtilis, etiam ſine ceſſione, licet in obligatione ſecus. tex. eſt not. in l. reſcriptum. §. fina. & ibi no. de pactis.

§. Si legatus. Exceptio coherẽs perſone heredis, non tranſit in fideicommiſſarium.

§. An vbi. Fideicommiſſarius conuenitur vbi habet domicilium, vel vbi eſt maior pars hereditatis, hoc dicit.

LEX LXVII.

1 Filio non licet ſe immiſcere cauſa fraudandorũ creditorum,
Hereditatem adire, qui cogitur, cogitur pati actionem.
2 Interdictum fraudatorium quid ſit.

SI poſtulante. Qui cogitur hereditatem adire, cogitur actiones hereditarias pati. Item per aditionẽ factam a ſuo vel extraneo quis incidit in interdictum fraudatorium. h. d. In glo. ſuper ver. vẽditis. in fi. Dic, & hoc cum filius adiuit, quo caſu loqui
1 tur iſte ver. q2 bonis, &c. vſq3 ad fi. ¶ No. ꝙ † ſicut extraneo. ita filio ſuo, non licet ſe immiſcere cauſa fraudandorum creditorum. ¶ No. ꝙ qui cogitur hereditatem adire, cogitur actionem pati. ¶ Opp. ſ. eo. l. poſtulãte. in prin. Sol. vtrunq3 remedium poteſt
2 habere locum, & iſtud, & illud. ¶ Quero † quid ſit iſtud interdictũ fraudatorium: Gl. dicit ꝙ de hoc fit mentio hic, & in l. pupilli debitor. in princi. j. de ſol. De hoc etiam fit mentio per Ioa. in arbore ac. Fecit enim huic interdicto cellulam per ſe. facit etiã mentionem gl. in l. j. ſuper verb. iubebit. C. ſi vend. pign. aga. Dic, ꝙ illud interdictum, de quo hic fit mẽtio, eſt idem ꝙ edictum de his que in fraudem creditorum. Loquitur enim quando debitores fraudant creditores circa res ſuas queſitas, vel querendas: ſed illud interdictum fraudatorium, de quo fit mentio in l. pupilli. eſt interdictum per ſe. Loquitur enim quando debitores committunt fraudem circa res alienas, vt ibi dixi.

a §. Si donationis. [a]Non poteſt per heredem reſtitui fideicõmiſſario pluſ quam poſſit a defuncto capere. h. d. Ratio dubitandi erat quia fideicommiſſarius videtur habere ab herede, non a defuncto. Et ſic videbatur totum poſſe capere, quod remouet hec lex.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si donationis. Singularis eſt iſte text. ſecũdum. bal. in l. eam quam. C. de fideicom.

LEX LXVIII.

1 Fideicommiſſarius habetur loco heredis.

SI heres. Fideicommiſſum vniuerſale valet, hereditate exiſtente nõ ſoluendo: ſecus
1 in fideicommiſſo ſingulari. h. d. ¶ † Not. tex. ibi, heredis vice fungi, ꝙ fideicommiſſarius habetur loco heredis. Facit ſ. e. l. poſtulante. §. fi. & l. ſi filius. ſ. quod cum eo. Scias tamen, quod etiam quando bona non ſunt ſoluendo, heres hodie ſi non faceret inuentarium, cogetur complere legata, per authen. ſed cum teſtator. C. ad leg. Falc. quod intellige vt dixi in l. in ratione. §. qđ vulgo. ſupra ad leg. Falcidiam.

§. Si totam. Qui in reſtituendo quartam non detrahit, nõ preſumitur erraſſe, niſi probetur h. d. ¶ Opp. C. ad leg. Fal. l. error. Sol. hec debet intelligi ſecundum illam, ſcilicet, ꝙ repetitur probato errore facti. Oppo. ꝙ error preſumatur, vt ſ. de proba. l. cum de indebito. §. j. & ibi no. & C. de iuris & facti igno. l. ſi poſt diuiſionem. Gl. hic nihil dicit. Dico, ꝙ error facti, qui hic requiritur, non poteſt cadere, niſi preſupponatur aliqua ſciẽtia, ſeu aliqua credulitas, vt quia credebat hereditatem non ſoluendo, ideo nõ putabat eſſe locũ deductioni quarte: & ſic cum ad iſtã ignorantiã deductionis quarte. requiratur poſitio alicuius facti, illud non preſumitur, niſi probetur, ita loquitur hic: ſed contrarium loquitur quando ex ſola ſimplici ignorantia inducebatur error, que ignorantia preſumitur.

LEX LXIX.

De euictione. Heres inſtitutus non cauet de euictione,ſed ſibi cauetur a fideicommiſſario,h.d.Dic vt dicā ī.eo.l.heres percepto.

LEX LXX.

1 ☞Utilis ꝛ directa,an poſſit competere vni ꝛ eidem.

Si heres. In eum,qui habet directas,nō tranſeunt vtiles.h.d. Quid ergo importat reſtitutio facta heredi? Reſpondeo, quod obſtaculum exceptionis competentis cōtra heredem per Trebellianum tollatur. Item vtilis,que erat apud fideicōmiſſarium, extinguitur. Ita tenēt docto.C.ex qui cau.ma.l.fi.Facit quod no.per Dy.In
1 ſtit.de actio.§.rurſus.Ex predictis habes†quod vtilis actio ꝛ
a directa non poteſt competere vni ꝛ eidem:[a]ſed contra.ī.de ſol.l.ſi duo.ꝛ quod no.ſ.de procu.l.non ſolum.in prin. vbi diſtinguitur, an procurator in rem ſuam intentet vtilem,vel directam.Sol.Utilis ꝛ directa non poſſunt competere eidem per ſe,ꝛ ſuo nomine, vt hic.Et ratio,qꝛ vtilis datur ex equitate,l.j.de act.ꝛ ob.ꝛ ibi nota.que equitas ceſſat in eo qui habet directas:ſed bene pōt quis habere vtiles ſuo nomine directas nomine alieno,vt in cōtrario.

ADDITIO.

a ALEX.¶Et eidem. Quis non poteſt habere vtiles, ꝛ directas ſuo nomine,ꝛ ideo facit quid iuris ſi cedens ſucceſſit ceſſionario, vel econtra,an extinguatur vtilis,vel directa?de quo vide Bald. in l.j C.de act.ꝛ ob.in viij.ꝛ x.queſtio.

§.Si heres. Pro damno dato ab herede ante reſtitutionem tenetur actione ex teſtamento,poſt reſtitutionem actione legis Aquilie,hoc dicit.

§.Si temporalis. Negligentia heredis nocet fideicōmiſſario.h.d.¶Op.ſ.eo.l.facta.§.penul. Sol.ibi fuit heres negligens in acquirendo hereditatem:hic circa acquiſitionem ſingularem.

LEX LXXI.

Omnes. Heres non obſtante tempore ad deliberandum cogitur ſtatim adire:ſed ex effectu deliberationis apparebit,an poſſit deducere quartā.
1 hoc dicit.¶†Not.quód poſt tempus datum ad deliberandum. iſta verba puto mihi expedire,ꝛ ſimilia, inducūt aditionem. Ad idem ſ.eod.l.ſed ꝛ ſi alio,in princi.Secus ſi tempus ad deliberan
a dum non preceſſiſſet,vt dixi plene[a]in l.gerit.ſ.de acqui.here.

ADDITIO.

a ALEX.¶Ut dixi plene.Bald.in l.fin.§.cum igitur.de iure deli.dicit,ꝙ iſte tex.non probat hoc.

LEX LXXII.

Heres. Si heredi reſtituēti,fund⁹ retētus euincatur,actio ei de euictione dat.h.d. Op.ſ.de lega.ij.l.cū pater.§.euictis.Dicit gl. ꝙ hic habetur loco quarte,que eſt oneroſa ſaltē pro pte:ibi quando eſt ſimplex legatū.Nota hāc ſol.ꝙ illud ꝙ dicitur in §.euictis non habet locum quādo perceptiones habent onus. Quod licet forte ſit verum in ſe,tamen quātum ad propoſitum non procedit ſol.qꝛ quando heres percipit certā rē,in nulla parte ſentit onus, l.j.§.ſi heres.ꝛ no.in l.j.§.fi.ſ.eo. Unde alij dicūt, ꝙ hic loquit in fideicōmiſſario,qui ſentit cōmodum ab herede:ibi in herede,qui commodū non habet a legatario.Tu dic,ꝙ hic loquitur in herede,cui quarta eſt delata ex diſpoſitione legis,non defuncti: vnde euicto fundo,qui loco quarte dabatur,ſibi ſuccurritur.Cōtrariū loquitur in eo qui habet exceptionem tātum ex diſpoſitione de
a functi,Oppo.de l. cum alienam rem.C.de lega.Solue vt in gloſ.[a]

ADDITIO.

a ALEX,¶Sol.vt in glo. Quam etiam ſequitur hic Roma.

LEX LXXIII.

1 ☞Ceſſione an facta contra principalem,videatur facta contra fideiuſſorem.

Si heres. Actiones, que cōpetunt heredi,ex ſua prouiſione,nō trāſferuntur, facta reſtitutione per Trebellianū: ſed noua ceſſione opus eſt. h.d. Oppo.ſ.de peti.heredi.l.item veniunt.in prin.ꝛ j.Sol. Dicit gl.intelligo.hāc ſecundum illā vt diſtinguatur,an fenerauit nomine proprio,an hereditario. Hoc nō placet. Iſte enim actiones non tranſeunt,qꝛ non fuerunt in hereditate tempore mortis.etiam ſi nomine hereditario cōtraxiſſet,vt patet hic in ſecūdo reſpon,ꝛ ſ.eo.l.qui ita.§.ſi damnum. Nō obſtat lex cōtraria,qꝛ aliter aſſumitur hereditas hic:aliter in tit.de pet.here. Nā ibi inſpicitur qualis eſt hereditas tēpore quo reſtituitur, ideo a fructibus hereditas augetꝛ:ſed hic inſpicitꝛ hereditas,qualis eſt tempore mortis, d.§.ſi dānum.ideo a fructibus hereditas
a non augetur.[a]vt ſ.eo.l.in fideicommiſſaria.Uel dic,ꝙ verum eſt indiſtincte ꝙ actiones non tranſeunt per Trebellianum. Sed an ſint cedende fideicommiſſario,vel nō,debet adhiberi dicta diſtinctio,an cōtraxerit nomine proprio,an hereditario:ꝛ ſic loquitur iſta gl.¶Opp.ī.de fideiuſſ.l.heres.Gl.dat multas ſolu.tene primam,quod actiones tranſeunt ceſſione facta,nō ipſo iure, vt hic. ¶Opp.de cōſtitu.pecu.l.ſi poſt.Soluit gl.optime,ſcilicet, ꝙ ibi
b trāſeunt facta ceſſione.[b]Opp.de pactis.l.ſi tibi.§.cum poſſeſſor. Glo.hic ꝛ ibi ponit multas ſolu. Illa vero,quod ibi loquitur in poſſeſſore,qui nullū ius habet in hereditate: hic in eo, qui verus erat heres,ꝛ habet ius,licet alteri reſtituere teneretur,vt ibi dixi
1 ¶†Quero,vtrū facta ceſſione cōtra principalem,videatur facta ceſſio cōtra fideiuſſorē,ꝛ pignora,ipſo iure? Text.hic videtur ꝙ non. Ad idē infra de fideiuſ.l.heres a debitore.in prin.ꝛ ſ.de here.vel act.ven.l.emptori. In contrariū,C.de act.ꝛ obliga.l.ſi in ſolutum.ꝛ l.ſeq.ꝛ d.l.emptori.qđ tenet Azo in ſumma. C. de here. ven.circa fi. Reſpō.regulariter facta ceſſione cōtra principalem
* tranſeunt actiones cōtra fideiuſſores, ꝛ pignora,*vt dictis legibus.Fallit hic,ꝛ in d.l.heres.ī.de fideiuſſoribus.Ratio.qꝛ hic loquitur de trāſlatione actionū, que fit per Trebellianū ſed Trebel.nō extēditur ad actiones etiā acceſſorias poſt mortem defuncti queſitas. Similiter fallit in l.emptori.C.de here. vendi.qꝛ ibi heres vēdidit hereditatē,in qua non cōtinentur actiones prouiſione heredis queſite.Quero,an ceſſione facta cōtra vnū ex duo
c b⁹ reis,videatꝛ facta cōtra aliū? Dic vt[c]l.qui duos.ſupra de le.ij.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Non augetur.Adde tamē ꝙ ius excipiēdi,bene tranſibit ſine ceſſione.tex.eſt no.in l.ſicut.§.j.ſ.quib.mo.pig.vel hypo. ſol.ꝛ no.hic Imo.in fi.poſt gloſ.licet predictum text.non alleg.
b ALEX.¶Facta ceſſione.Utrum ceſſio facta contra principalem extendatur ipſo iure cōtra fideiuſſores, ꝛ pignora,ꝛ ſic an ceſſa principali,videatur ceſſa hypotheca,bene facit ad no.per Bal. in l.fideiuſſor obligari.de fideiuſſo.ꝛ no.in l.heres.in princ.de fideiuſſo.hic alleg.ꝛ dixi in d.l.ſi fideiuſſor per Bald.in l.j.ver.quero teſtator legauit mihi centum.adde quod no.per Iaco.de Are. Bald.ꝛ Imo.in l.dotalem cum ſequen.ſol.matri.
* CLAV. DE SEISS.¶Fideiuſſores ꝛ pignora.Bal.in l.cuꝫ oportet.§.fi.C.de bo.que liber.alle.gl.hic.pro ſingulari.
c ALEX.¶Dic vt,ꝛc.Et vide Bartol.in l.non quocunqꝫ.§.qui Caium.de lega.j.

LEX LXXIIII.

a **Qui filium.** [a]Qui iubet aliquem nō facere teſtamentum,videtur rogare de hereditate reſtituenda heredibus venientibus ab inteſtato.hoc dicit,Tene menti iſtum caſum,quia pulcher eſt.

ADDITIO.

a ALEX.¶Qui filium.Et facit gl.no.ꝛ ibi Bar.in l.Lucius.la ij. ſ.de heredi.inſtit.

1 ☞Annus ceptus fauore filij habetur pro completo.
2 Grauatus de reſtituendo cum filius deceſſerit,tenetur reſtituere,etiam ſi decedit cum filijs.
3 Arguere de verbis legis ad verba teſtatoris licet.

1 **§.Sabinus.** †Fauore filij annus cept⁹ habetꝛ pro cōpleto.h.d.Opp.de condi.ꝛ demon.l.non putabā.Solu.Fallit hic fauore filij,quod dic plene vt dixi de lega.j.l.ſi cui.Opp.quando filius grauatꝛ reſtituere poſt mortem,intelligitur ſi deceſſerit ſine liberis,vt ſ.de condi.ꝛ demon. auus.ꝛ l.cū acutiſſimi.C.de fideicō. Sed hic iſte filius deceſſit cum liberis,ergo nō debet reſtitui fideicōmiſſum honorate.Reſpon.quādo filius grauatur reſtituere poſt mortem,intelligitur
2 ſi deceſſerit ſine liberis,vt in cōtrario:ſecus†ſi aliquis grauatur de reſtituendo,cum filius deceſſerit, tunc enim non ineſt illa con
3 ditio,vt hic:quod tene menti.Dixi in l.cum auus. ¶Ultimo nota quomodo arguitur de verbis ad verba teſtatoris.Simile in l. ſi fuerit ita,ī.de ma.te.ꝛ C.de verbo.ſignifi.l.cum quidam.

LEX LXXV.

Epiſtolam. Defectus cauſe de futuro facit legatum deficere.h.d.Et gloſ.hic ponit caſum.Opp.falſa cauſa non vitiat legatum.vt ſ. de condi.ꝛ demon.l.cum tale.§.falſum.Solu.hic fideicommiſſum erat magnum,ideo preſumitur ꝙ non reliquiſſet,ſi falſam cauſam ſciuiſſet, ſecundum quoſdam. Tu dic, ꝙ ibi loquitur in cauſa de preterito.hic in cauſa de futuro,que nō eſt proprie cauſa.ſed magis ratio,que adeo adheret legato quod ſi eſt falſa,perimitꝛ lega
a tum,[a]vt ſ.de lega.ij. l.cum pater.§. dulciſſimis. Poſſet etiā dici, quod cū iſta ſit cauſa de futuro,dicatur cōditio. Facit ſ.de leg.j. l.Stichū.qui meus erit.ꝛ ſ.de leg.ij.l. Imperator. Quero,inquantum tenetꝛ Cornelius? Gl.dicit,ad duas vncias:ſed Iac.de Are. dicit,ꝙ cū portio Sempronij reſtituti ad ipſum reſtitutum perfecte pertinet,ꝛ etiam medietas portionis matris, Corneli⁹ debet

relcuari

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

releuari in tribus vncijs,l.cum pater.§.cum exiſtimaret.ſ. de le,
ij.Hoc innuit iſte tex.dum dicit,pro rata.

ADDITIO.

a ALEX.¶Perimit legatum.Bar.hic refert,⁊ ſequitur. Rom'
in conſi.inci.omnipotentis Dei,⁊c. in preſenti conſultatione eo
quia mihi dubitatiſſima eſt,in ſecundo dubio.

§.Mulier. In dubio quando quis rogatur reſtituere
ei,a quo accepit,eſt intelligendũ poſt mor-
tem ſuam,h.d.Oppo.ſ.eo.l.vbi pure,Sol.Ibi,cui debebat fieri
reſtitutio,erat in poteſtate alterius,ideo ſubintelligitur tempus
ſui iuris:hic erat ſui iuris.¶Oppo.ſi dies non apponitur,fidei-
commiſſum eſt purum,vt ſ.de condi.⁊ demon.l.j.Solu.hic ſubin
telligitur tẽpus mortis, quia alias oĩno fideicõmiſſum eſſet inu-
ti le, ſi illud qđ a te recipio,incõtinẽti tibi deberem reddere.l.qui
ſic.j.de ſolu.Sed ſi aliud tempus eſſet limitatũ,illi ſtaretur,vt ſ.
eod.l.ſi heres inſtitutus.⁊ ad l.Falci.l.ſi a me,⁊ ſic intellexi l.cum
filio.ſ.de lega.j.vt ibi dix͂.

LEX LXVI.

1 ☞Subſtitutio directa facta in codicillis trahitur ad fideicõ-
miſſum,etiam ſi fratres ſint in medio.
2 Uerba directa quando trahantur ad fideicommiſſum.
3 Tacita ſubſtitutio que venit ex interpretatione,quando admit-
tatur contra matrem vel fratrem defuncti.
4 Uulgaris tacita,que continetur in expreſſa pupillari,non valet
vltra tempora pubertatis.

a **SCeuola reſpondit.** a † Subſtitu
1 tio directa fa
cta in codicillis trahiť ad fidei. etiã ſi ſunt fratres in
medio.h.d.¶Opp.verba directa nõ trahũtur ad fi-
deicõmiſſum,l.Centurio.⁊ l.verbis.ſ.de vulga.⁊ pupilla. Solu.
2 Ibi†quando ab initio poſſunt iure directo valere:ſed ſi non poſ-
ſunt vel ratione voluntatis,quia in codicillis: vel ratione perſo-
ne,cui non poteſt directo ſubſtitui,tunc trahuntur ad fideicom-
b miſſum,b vt hic,⁊ no.in d.l.verbis ciuilibus.Iac.de Are.dicit,ꝙ
nunquam directa trahuntur ad fideicommiſſum,vt in cõtrarijs.
Non obſtat hec lex,quia fuit hic verbũ ſubſtituto,quod eſt com
mune:ideo trahitur ad fideicommiſſum,l.cum quis §. Seiam.ſ.
de lega.iij.Puto gl.verum dicere.⁊ hic eſt text. expreſſus pro ea.
ponit enim ꝙ ſubſtitutio de rigore iuris non valeret, quia dire-
recta:ſed ex benignitate trahitur ad fideicõmiſſum: ſed ſecũdum
eum eſſet de rigore. Pro hoc ſ.eod.l.ex facto. in prin.⁊ l.filius.§.
vt quis.ſ.de leg.j.⁊ per Cy.in l.precibus C.de impub. ⁊ alijs ſub
ſtitu.⁊ ibi tangit hanc opi.Iac.de Are.¶Oppo.quando mater
3 †eſt in medio,tacita ſubſtitutio que venit ex interpretatione, nõ
admittitur contra eam,d.l.precibus.⁊ l.fin.C.de inſti.⁊ ſubſti. eo
dem modo non trahitur contra fratrẽ filij defuncti,vt tenet Gul.
in d.l.precibus.⁊ ego dixi in l.ij. ſ.de vul.⁊ pupil. ſed hic frater e-
rat in medio,ergo,⁊c.Sol.Quando ſubſtitutio facta a teſtatore
valet in vnum caſum,non porrigitur ad alium ex legis interpre-
tatione fauore matris,vel fratris,vt in contrarijs:ſed quãdo ſub
ſtitutio eſſet alias omnino nulla,tunc admittitur interpretatio,⁊
valet eo modo quo valere poteſt, etiam ſi mater vel frater fuerit
in medio,⁊ ex hoc ledantur,vt hic.¶Quero,quanto tempore va
c let illud fideicommiſſum?Dyn.no.dicit,c ꝙ vſqꝫ ad tempora pu-
bertatis durat,poſtea euaneſcit, l.ſi Titio.§.fin.cum l.ſeq.ſ.de le
4 ga.j.⁊ ibi dixi.Et per hoc Doc.†dicunt, ꝙ tacita vulgaris, que
continetur in expreſſe pupillari, non valet vltra tempora puber-
tatis,l.qui habebat,de vulga.⁊ pupillari ſubſti. de hoc per doct.
in d.l.precibus,dixi in l.j.ſ.de vulga.⁊ pupil.dic vt ibi. ¶Uenio
ad ver.ꝙ ſi inuicem,quero,de eius intellectu?Gl.ponit ꝙ plures
ſubſtituti pupillo fuerũt inuicem ſubſtituti, que ſubſtitutio vi-
detur facta in eo quod ſubſtituti percipient iure fideicommiſſi,
⁊ vno ſubſtitutorum mortuo,alijs debetur totum.Uel potes po
nere,ꝙ duo fratres,de quibus dixerat,fuerãt inuicem ſubſtituti,
⁊ vltimo decedens fuit rogatus reſtituere alteri.Nam non ſolum
in eo quod habuit iure inſtitutionis, ſed etiam in eo ꝙ habuit iu
re fideicommiſſi a primo decedente,videtur grauatus de reſtituẽ
5 do.Et videtur†caſus illius queſt.quã feci in l. Marcellus.§.qui
dam.ſ.eod. quando quis eſt ſimul eodem tempore honoratus ⁊
grauatus:an illud qđ iure fideicommiſſi percipitur, veniat in fi-
deicommiſſum? Pro hoc facit ſ.eo.l. heredes mei.§. cum ita.licet
ibi fuerint verba ſpecialia.Facit l.Lucius.§.tres heredes.j.eo.li
cet ibi fuerint verba generalia. Pro hoc l.ſi Titius. ſ.de leg. iij.
d ſumpto argumento d a cõtrario ſenſu.Hoc probatur ratione.Cer
tum eſt quod ordo intellectus attenditur magis quam ordo ſcri
pture,l.cum pater.§.fidei tue.ſ.de lega.ij.⁊ l.non enim. de ſolu. ⁊
ibi per Dyn.Unde pone,inſtituit quis tres filios,⁊ rogauit vt ſi
quis eorum deceſſerit ſine liberis,deueniat de vno in alium: certe
ordine ſcripture attento,ſimul ⁊ eiſdẽ verbis quilibet eſt grauat⁹
⁊ honoratus.Nam in eo quod alij grauantur de reſtituendo ſibi,
eſt honoratus : in eo quod ipſe grauatur de reſtituendo alijs eſt
grauatus:tamen in ordine intellectus prius honoratur,⁊ ſibi re-
linquitur,quam grauetur.Nam teſtator intellexit hoc ordine,vt
primo moriens reſtituat duobus ſuperuiuentib⁹: ſecũdo moriẽs
reſtituat tertio ſuperuiuenti : ⁊ ſic iſte ſecundus fuit primo ho-
noratus,ſecundo grauatus in ordine intellectus:merito quod ac
cepit iure fideicommiſſi a primo, venit in fideicommiſſum,quod
ipſe debet ſecundo,Contra predicta facit l.pater.§.quindecim. ſ.
de le.iij.ſed ibi fuit nominatim grauatus de parte ſua,ideo quod
habet ab alijs in fideicommiſſum non venit.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Sceuola reſpondit.Limita hãc legem, vt per Ange.
in l.hereditas,C.de his quib.vt indig.⁊ per Ang.in l.illud.§.tra-
ctari.ſ.de iure codi. ⁊ ad materiam huius legis adde ꝙ clauſula
codicillaris operabitur,ꝙ ſi aliqua verba directa appoſita in te-
ſtamento,aliquo tempore non poſſunt valere vt directa,valebũt
vt fideicommiſſaria.Unde ſi teſtator inſtituerit filiũ pupillum, ⁊
dixerit ſi filius meus deceſſerit ſine liberis,talem inſtituo,vel ta-
lis heres eſto,⁊ contingat filium mori in pupillari etate, ſubſti-
tutio illa ſi deceſſerit, erit fideicõmiſſaria propter dictam clauſu-
lam codicilarem.Nam exponitur,ſi,id eſt,quatenus,id eſt, ſuper,
vel pro ea re,vel pro eo tempore quoties, ⁊c.arg.l. Stichum qui
meus erit,de leg.j.⁊ vide quod no.Bar.in l.j.in ix.q.ſ.de iure co-
dicil.ſic debebit limitari quicquid no.Bar.in l.Cẽturio,de vulg.
⁊ pupil. Et iſta publice tenuit Anto. diſputando, vt refert in c.
Raynutius,de teſtamen. vbi ita tenet. Et pro hoc bene facit l.ſi
frater.C.de fideicom.⁊ glo.Inſti.de pupil.ſubſti.§.maſculo.⁊ eſt
de mente. Bart.in l.j.in xvj.q.ſ.de iure codicillo.⁊ etiam reperio
idem velle Mat. Mathe.in ſing.ſuis,ſing.xlviij.quod tene mẽti,
⁊ Imo.in l.verbis,de vulg.⁊ pup.vbi hoc ponit bal.⁊ Ange.etiã
in l.in pupillari.eo.tit.⁊ Ange.in l.j.de iure codicil.⁊ dixi aliquid
in d.l.verbis.ſed Pau. de Caſt.in l.precibus. C.de impub.⁊ alijs
ſubſti.dicit,ꝙ licet Ang.⁊ Fulg. idem ibi teneant, tamen vnum
facit dubium ſecundum eum,quia iſta lex cũ ſimil.loquitur quan
do verba directe prolata in codicillis, ſi fuiſſent prolata in teſta-
mento,valuiſſent iure directo,alias ſecus,ne maioris efficacie ſint
codicilli,quam teſtamentum. Sed in caſu noſtro ſubſtitutio per
verba directa in teſtamento,non extenditur vltra tempora pupil
laris etatis,imo in totum expirat ſecundum opi.gl.in d.l.Centu-
rio.cum concor.ergo,⁊c.dicit tamen quod in iudicando.⁊ conſu-
lendo non recederet a communi. Tu reſponde quod dictum arg.
non obſt.quia videmus ꝙ ſeruo alieno in teſtamẽto directa liber
tas dari non poteſt,nec trahitur ad fideicommiſſum.l.ſi ſeruus le
gatus.§.ſi ſeruus. ⁊ ibi not,de legat. iij. ⁊ tamen ſi data fuerit in
codicillis,directa trahitur ad fideicommiſſum.l.ij.§.j.in fin.⁊ ibi
ita ſentit gl.fi.⁊ ibi expreſſe Iac. de Are.⁊ Angel. ſ.de iure codi-
cil.Preterea clauſula codicillaris facit,quod teſtator videť velle
teſtamentum valere iure fideicommiſſi.l.fi. C.de codicil. ideo non
ſunt maioris efficacie codicilli,quam teſtamentum,q2 non eſt du-
bium quod teſtator etiam in teſtamento valido, iure teſtamenti
potuiſſet diſponere quod valebat inſtitutionem factam per ver-
ba directa valere iure fideicommiſſi , ac ſi eſſent facta per verba
obliqua.¶Adde Pau.de Caſt.conſil.cxxxiij.⁊ cclvj.
b ALEX. ¶Ad fideicom.Et eod.modo intelligit Bald. in l.non
codicillum.C.de teſta.
c ALEX. ¶Dy.no.dicit.Adde Barto.in l.ſi fratrer.C.de fideic.
per Io.Andr.in c.ſi pater,de teſta.in vj.in nouella.per Cy. in d.l.
precibus,in fin.adde Bal.conſil.cccxxiij.iiij.lib.
d ALEX.¶A contrario ſenſu. Parum facit,vt ibi per Bart li-
cet gl.ibi hoc velit.Adde ꝙ cum deciſione Bart.hic in fin.tranſit
Pau.de Caſt.hic,Ro.conſi.xviij.⁊ Pau.de Caſt.j.eo.l.Lucius.

LEX LXXVII.

1 ☞Conditio,ſi habuit liberos,quomodo differat ab illa,ſi deceſ-
ſerit ſine liberis.

HEredibus. Conditio de educãdis liberis,
nõ requirit liberos mortis tẽ-
pore ſuperiore,h.d. ¶Op.ſ.e.l.ex facto.§.ſi quis.So
1 lu.Cõditio,†ſi deceſſerit ſine liberis,ĩtelligitur, quod,
requiritur quod tempore mortis liberi ſuperuiuãt, vt in contra-
rio:quia illa verba,ſine liberis , determinant verbum deceſſerit,
vnde tempus mortis inſpicitur.Sed quando dico,ſi liberos edu
cauerit, vel ſi liberos habuerit, tunc ſufficit quod eos habuerit
in vita,licet non tempore mortis , quia quocunque tempore hec
conditio verificatur,vt hic,⁊ l.fin,C.de indi.vidui.⁊ l.cum vir.⁊ l.
ſolemus,de conditio.⁊ demonſt.
1 ☞Uerba,ſi deceſſerit ſine liberis , debent intelligi de his,quos
rogatus habere poteſt.

2 Habere filios naturales,magis abhorretur in feminis, quam in
maſculis.
3 Filius naturalis facit deficere fideicommiſſum,quando extat ſta
tutum quod ſuccedat ab inteſtato.
4 Pater ſi inſtituto filio in ſacris exiſtenti, ⁊ grauato ſi deceſſerit
ſine filijs,de quibus intelligatur, ⁊ quid ſi dixerit, ſi deceſſerit ſi-
ne filijs ex ſuo corpore.

a **§.Titius.** [a]†Uerba,ſi deceſſerit ſine liberis,debent in-
1 telligi de his,quos rogatus habere[a] poteſt.
h.d. ℂOpp.ſ.eo.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.⁊ C.de inſti.⁊ ſub-
ſtit.l.generaliter.§.fi.Glo.dat tres ſol.⁊ quamlibet magis ſingu
larem. Primo contraria loquuntur in maſculo,hic in femina,cui
naturalis ſoboles ſuccedit, niſi mater ſit illuſtris. Hoc videtur
b mihi ꝙ nõ ſit congruũ volũtati teſtatoris[b],que principaliꝰ inſpi-
2 citur, d.§.ſi quis.Nam†in feminis magis eſt horrendum habe-
re filios naturales,quam in maſculis, ſecundum mores noſtros.
3 Tamen gloſ.†facit ad q.ſtatutum eſt hic,ꝙ filij naturales ſucce-
dant ab inteſtato. Certe tales naturales facient deficere condi-
tionem fideicommiſſi, quia ſunt tales ꝙ tanquam legitimi ſuc
cedunt,vt hic,ſecundum hanc gl.Secundo ſol.glo.ꝙ hoc ideo,q2
pater idemqꝫ teſtator talem filiam tali coniunctione copulauit.
hec ſatis eſt bona.Uel dic,ꝙ hoc ideo, quia hec furioſa non pote
rat habere maritum. Unde de neceſſitate illa verba intelligun-
tur,ſi deceſſerit ſine liberis naturalibus: hec eſt bona,⁊ not. Fa-
4 cit ad queſtio.†Pater inſtituit filium in ſacris ordinibus conſti
tutum,⁊ adiecit,ſi deceſſerit ſine liberis,bona deueniant in talem
queritur de intellectu iſtorum verborum , an intelligantur ſi de-
ceſſerit ſine liberis,ſcilicet ſpurijs,cum legitimos habere nõ poſ-
ſit: Reſpondeo ꝙ debent intelligi de filijs legitimis tãtum, quos
c habere poteſt , ſcilicet de eccleſia, [c]vt in aut.de ſan. epiſc. §. ſed ⁊
hoc preſenti.Sed quid ſi adiecerit, ſi deceſſerit ſine liberis ex ſuo
corpore deſcendentibus: Reſpondeo ꝙ iſtud fideicommiſſum eſt
d nullum.[d] Sicut enim fideicommiſſum relictum a muliere, ſi non
nupſerit,eſt nullum,quia per hoc videtur ei indicere viduitatem
quod non nubat: ⁊ ſi nubat , imponit penam fideicommiſſi, ideo
non valet,l.quoties.ſ.de cõdi.⁊ demon. Ita hic videtur filium in
ſacris ordinibus conſtitutum inuitare vt fornicetur: ⁊ ſi non fa-
cit , grauat eum fideicommiſſo , merito fideicommiſſum eſt nul-
lum.Non ob.hec lex,quia hic loquitur in filia furioſa,in qua pec
catum non cadebat,cum non haberet intellectum.

ADDITIONES.

a ALEX.ℂTitius.An caſus huius §.verificetur in filijs adopti
uis,cogitabis per l.fideicommiſſum.ſ.de condi.⁊ demon.⁊ no.gl.
⁊ Bar.in l.ſi quis poſthumos.in prin.de libe.⁊ poſthu.
b ALEX. ℂUoluntati teſtatoris.Bene facit text.in l.hac parte.
⁊ in l.ſi ſpurius.ĩ.vnde cog.⁊ quod no. Bal.in l.generaliter.C.de
inſti.⁊ ſubſt.⁊ quod legitur,⁊ no.in l.ſi qua illuſtris.C. ad Orfic.
⁊ vide Imol.in d.§.ſi quis rogatus.
c ALEX.ℂScilicet de eccleſia.Eccleſia dicitur filius legitimus.
Adde quod no.in aut. niſi rogati.C.ad Treb. ⁊ quod no. Bart.
in aut.ſi qua mulier.C.de ſac.ſan.ecc.⁊ qualiter monaſterium ha-
beatur loco filij,licet cõmuniter dicatur ꝙ ſic, limita vt per Bal.
in c.j.de eo qui arm.bel.depoſuit.⁊ contra Bart.hic tenet.Ang.
in l.ſi quis poſthumos.de lib.⁊ poſth.in prin.vide ibi per Imo.⁊
Bal.in l.generaliter.§.j.C.de inſti.⁊ ſubſti.⁊ vide quod no. Bal.
in c.j.§.naturales.ſi de feu.fuer.contro.
d ALEX.ℂEſt nullum. Adde no.per Bartol.in l.liberorum.de
verb.ſigni.per Bal.in l.Deo nobis.in prin.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ not.
doc.in d.authen.niſi rogati.⁊ hic.Adde Abba.in c.preſentia.de
proba.vbi tranſit cum Bartol.

LEX LXXVIII.

Lucius. Poſſunt aliqui grauari de bonis adin
uicem communicandis.h.d. ℂQuero,
a pro qua parte[a] erunt communia: Reſponde equaliter.l.
fi.§.Lucius.ſ.de leg.ij. Nec obſtat.ĩ.ea.l.§.filiam, vt ibi videbi-
tis.Facit ad queſt.teſtator rogauit filios ſuos vt diuiderẽt equa
liter:quid importẽt hec verba: dixi in l.cum pater.§. dulciſſimis.
ſ.de lega.ij.

ADDITIO.

a POMA.ℂPro qua parte.Uide Bar.conſi.clxviij.

§.Meuia. Nudi executores teſtamẽtorum , de his que
nõ ſunt ad pias cauſas,cõtra heredes actio
a nẽ nõ habent.h.d. ℂOp.C.[a] de epiſ.⁊ cle.l.nulli.⁊ l.ſi quis.⁊ l.a-
lio.ſ.de ali.leg.Sol.ibi ſpeciale eſt in relictis ad pias cauſas.dixi
plene in l.ſi quis Titio.ſ.de lega.ij. ℂOppo. de an.leg.l.Quin-
tus.in fin.Reſponſio,licet iſti meri executores non habeant actio
nem,vt hic:poſſunt tamen officium iudicis implorare,vt ibi.

ADDITIO.

a ALEX. ℂOppo.C.Hic eſt tex.ꝙ in teſtamento poteſt deri[...]
rator hereditati,⁊ eum ad hoc alle.Bal.in l.j.C.de ſen.
1 ☞Controuerſiam non moueri qualiter intelligatur.
2 Queſtionem non facere , ⁊ non facere controuerſiam , an ſit id[...]
3 Legatum factum monacho cum hoc,quod ſi Abbas eum mo[...]
ſtet,deueniat in talem,an Abbate moleſtante,ſit locus fideicom[...]
miſſo.

§.Tres heredes. Portio in qua eſt inſtitutus
ſeruus,per fideicõmiſſum ma-
numiſſus,ei debetur iure directo,non per fideicommiſſum. Item
quod iure fideicommiſſi percipitur, venit in fideicommiſſum per
generalia verba relictum.h.d.Op.ſ.eo.l.cogi.§.ſi ſeruo. Sol. hic
addit ſponte.alias cogi non potuiſſet,vt in contrario.ℂQuero,
1 †dicitur hic,ſi mouerit controuerſiam,quomodo intelligatur,cõ
a trouerſia moueri: Gl.dicit[a] de iure vel de facto,in iudicio.vel ex-
tra:quod not.Facit ſ.de pet.her.l.diuus pius.in prin.⁊ C.de trã
ſac.l.ſi quis maior. In contrarium ĩ.rem ratam hab.l. amplius
non peti.⁊ ibi dixi plene.ℂQuero,quid ſi aliquis relinquit mo-
nacho,vt Abbas ei non faciat queſtionem:ſed ſi faciat, deueniat
in talem: Dicit gl.quod eo ipſo ꝙ Abbas moleſtat, eſt locus fi-
2 deicommiſſo.Innuit gl.†ꝙ idem ſit dicere , nõ facere queſtionem
⁊ non facere controuerſiam,quod no. Facit quod no.in l.qui fi
dem.ſ.de tranſac. In cõtrarium facit C.finium regund.l.iij.⁊ iiij.
⁊ quod ibi not.ſcilicet,ꝙ verbum queſtio, requirit litis conteſta-
3 tionem.Dic vt dixi in d.l.amplius.rem ra.hab. Itẽ dicit gl.†q[...]
Abbate moleſtante,locus eſt fideicommiſſo, licet quidam cõ[...]
Certe qui dicunt contrarium videntur dicere melius. Nam
conditio vt Abbas non faciat queſtionem, videtur turpis.[...]
b enim contra regulam[b] monachorum,que vult ꝙ monachus ni[...]
habeat,vt extra de ſtatu monach.cum ad monaſterium.ideo no[...]
valet tale grauamen appoſitum Abbati.Sed ſi eſſet tale relictũ
quod valeret in monacho,vt ſi relinqueretur pro alimentis , que
poſſunt relinqui etiam ſeruo,vt ſ.de leg.j.l.ſeruo alieno.§.j.⁊ de
his que pro non ſcriptis.l.iij.⁊ l.legatũ.de capi.di tunc forte pro-
cederet dictum gl.Contra predicta videtur facere, quod dixi in l.
ſi alienum,in princ.de here.inſti.ſed non obſt. ſi bene inſpiciatur.

ADDITIONES.

a ALEX.ℂGlo.dicit.Quando dicatur controuerſia mota, ad-
de Bald.in l.ij.C.de tranſac.⁊ in l.cauſas.eo.tit.adde Card.conſ.
xxv.⁊ de verbo reuerti,poſito in tex.vide Paul.de Caſt.hic.Et
vide tu Alex.in conſ.clxxvij.col.j. vol.v. ⁊ ibi ꝙ moleſtare, ⁊ con-
trouerſiam mouere equipollent.
b ALEX.ℂContra regulam.Adde Bart. in aut.excipitur.C.de
bo.que libe.⁊ Bal.in l.j.C.de his que pen.no.bene faciunt no. in
aut.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccle.⁊ dicit Bal.in aut.licet teſtator.
de epiſco. ⁊ cler.ibi eſſe text. contra hanc gloſſ.vide ibi. Et hanc
gloſ.dicit eſſe nota.in l.fin.in verbo.penul.quero,de actio.empti.
Adde Abb.conſil.xliiij.ij.lib.

§.Pater. Portio deficiens accreſcit pro portionibus
hereditarijs,pro quibus eſt facta ſubſtitutio
hoc dicit.
1 ☞Fideicommiſſum relictum fratribus ſub nomine appella-
tiuo pro hereditaria portione debetur.
2 Fratris appellatione ſoror continetur.

1 **§.Meuia.** Fideicommiſſum†relictum fratribus [...]
nomine appellatiuo,pro hereditaria po[...]
ne debetur.h.d. Nota,quod dixi in ſummario,ex quo patet q[...]
ue relinquatur ſub nominibus appellatiuis ſignificantibus he-
reditatem,vt heredibus tuis:ſiue ſub alijs ſignificãtibus frater-
nitatem,vel aliquid aliud,ſemper debetur pro portionibus here-
ditarijs,quod eſt ſingulare, vt hic, dixi in l.turpia.§.fi.ſ.de leg.j.
2 Ultimo dicit gl.no.appellatione fratris cõtineri ſororem,[a] quod
facit ad queſtio.quam dicam in l.fin.ĩ.eo.

ADDITIO.

a ALEX.ℂContineri ſororem.Hic dicitur,ꝙ appellatione fra-
tris venit ſoror. ſed Pe. de Anch. in c. canonum ſtatuta. poſt
mediũ.in verſi. dicto de filijs,⁊ nepotibus, ⁊c.extra de conſti. di-
citꝙ iſtud non procedit vbi continetur odium.

§.Titia. Si fundus pignoratus dolo,vel lata culpa here
dis,alienatur, fideicommiſſario heres tenet.h.d.
1 ☞Unus ſi ex duobus,qui ſe monaſterio obtulerunt cum hoc
quod poſt eorum mortem bona in monaſterium deueniãt, moria
tur:an monaſterium habebit bona.
2 Emphyteuticis ſi ex duobus vnus deceſſit , an bona ad domi-
num reuertantur.

§.Caio. Si duo poſt mortẽ eorũ reſtituere rogantur,vno
mortuo,ſtatimꝰ pro parte cõpetit fideicõmiſſi pe-
a titio.h.d.⁊ eſt no.caſus.[a] Idem ſ.de leg.ij.l.fi.§.filium ⁊ filiã.Op-
po.ſ.de vſufr.lega.l.codicillis,in princ.Solue vt dixi in l.heredes
mei,

mei.§.j.ſ.e.¶ Inducitur ad†queſt. duo obtulerũt ſe monaſterio
vt monaſteriũ habeat bona poſt mortẽ eorum, vnus deceſſit, an
ſtatim debet habere bona illius, vel debeat expectari mors alte-
rius? De hoc p Dy. ⁊ per Cyn. in l. pen. C. de impube. ⁊ ali. ſubſti.
2 ¶ Quero, duo ſunt emphyteute, vnus deceſſit, an bona reuer-
tantur ad dominum, an ad alium? Dyn. tangit hic, ⁊ in l. codicil-
lis. in prin. de vſufr. lega. Cy. in l. vnica. C. quãdo non pe. par. ⁊ dixi
plene in l. ſi mihi ⁊ Titio. de ver. obli.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ No. caſus. Ad iſtũ tex. vide bal. in l. j. C. de cõd. īſer.
1 ☞ Verba enunciatiua commemoratiua alicuius modi prece-
dentis ad illum reſtringuntur, ⁊ quando diſponant.
2 Dos mulieri licet non veniat in fideicommiſſum generale, quan-
do ipſa grauatur: tamen quando alium grauat, venit.

1 **§. Filium.** Verba†enũciatiua commemoratiua alicu-
ius modi precedentis, reſtringuntur ad illũ.
Item in fideicommiſſum vniuerſale relictum per mulierẽ, veniũt
res dotales. h. d. ¶ Opp. ꝙ bona debent communicari, vt ſ. ea-
dem. l. in prin. Gl. dicit, ꝙ non fuit hoc expreſſum, ꝙ communica-
rentur. Sed hoc videtur contra tex. ibi, vniuerſam ſubſtantiam
eis cõmmunicaſſe. Rñ. hic fuerunt verba enunciatiua, nõ diſpo-
ſitiua. l. ex hac ſcriptura. j. de dona. Sol. hic fuerunt verba enun-
ciatiua propter aliud emiſſa, ſcilicet, in modum cauſe, ibi diſpoſi-
tiua. ¶ Contra hoc oppo. q2 verba enunciatiua in modum cauſe
prolata, inducunt diſpoſitionem, vt l. pe. j. de col. bo. in l. ſi ſocer. §.
Lucius. ſol. ma. Sol. hic verba fuerunt prolata ad certum modũ,
quaſi dicat communicauit eis bona, id eſt communiter reliquit ſe-
cundum modum certum. ſ. ſcriptum: ideo ad illum modũ reſtrin-
2 guntur. Ita dicebat. Oldr. ¶ † Vltimo not. ꝙ licet dos non ve-
niat in fideicõmiſſum, quando mulier ipſa grauatur, tamen quan-
do ipſa grauat alium, dos ipſius mulieris venit, ſicut cetera bo-
na: facit quod dicam. j. ea. l. §. maritus.
1 ☞ Paria ſunt ab initio per partes relinquere, vel relictum ſim-
pliciter per partes modificare.
2 Iudex quando in ſententia condemnat in certũ, videlicet in de-
cem pro tali delicto, decem pro tali ⁊c. dicuntur plures ſententie.
3 Aduerſatiue aut, vero, ſed, ⁊ ſimiles, an inducant cõiunctionem.

a 1 **§. Que habebat.** [a] Paria†ſunt ab initio per par-
tes relinquere, vel relictum ſim-
pliciter per partes modificare. h. d. No. quod dixi in ſummario,
2 quia eſt quotidianus caſus. Facit† ad id quod tota die faciũt aſ-
ſeſſores in ſententijs ſuis condemnatorijs. Dicunt enim quando
aliquem ex pluribus delictis condemnant, Talem condemnam9
in tantum, ⁊ primo ponunt totam quantitatem, deinde ſubiun-
b gunt, pro tali delicto tantum, ⁊ pro tali tantum. [b] Nam perinde
eſt, ac ſi ab initio eſſent plures ſententie, vt hic, ⁊ l. ediles. §. ſi. cum
3 gl. ibi poſita, de edi. edic. ¶ Quero† in l. re. coniuncti. Vtrum per
coniunctionem aduerſatiuam, vt, aut, vero, ſed, inducatur coniun-
ctio? Hic videtur text. ꝙ non. Contrarium determino. Sufficit
enim ꝙ plures coniungantur in vna oratione, nec curo cum qua-
li coniunctione, vel ſine coniunctione, vt ibi dixi. Ad hunc text.
reſpondeo, ꝙ fuerunt poſite partes ſeparate, ideo non ſunt con-
iuncti re. Item fuerunt poſiti in diuerſis orationibus, ideo non
ſunt coniuncti verbis.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ ¶ Que habebat. Et de iſto tex. vide Bal. in l. j. in ix.
q. C. quando non peten. par.
b ALEX. ¶ Et pro tali tantum. No. ad ſtatutum ꝙ banniti vſq3
ad certam ſummam, ⁊c. ⁊ vide Bart. in l. vbi fideiuſſor. de ſol. vbi
habes poſt eum.

§. Heres. Fideicommiſſarius detrahit, quatenus ſibi
detractum eſt. h. d. De quo dic plene in l. fa-
cta. §. ſi Titius. ſ. eod. ⁊ ſ. ad legem Falcid. l. penales. §. fi. ⁊ de con-
di. ⁊ demon. l. Plautius. ⁊ ibi plenius.

a **§. Heredum.** [a] Si dilatio adijciatur in fauorem fi-
deicommiſſarij, fructus interim perce-
pti veniunt in reſtitutione. h. d. No. illum modum loquendi, ex re-
ditu paupertatis, ⁊c. ex paupertate enim, cum ſit mera priuatio,
non colliguntur fructus, ſed communis intellectus eſt, ex pau-
pertate, hoc eſt, ex tali modico ſeu modicitate. Opp. C. commu. de
lega. l. fi. §. ſed quia. Soluit gl. ꝙ hic non reliquit quo ad proprie-
tatem, ſed quo ad vſum, hoc non eſt verum: quia ſi quis relinque-
ret ſeruos ad vſum, videtur relinquere proprietatem, l. donatio-
nes. §. ſpecies. j. de dona. ⁊ l. ſpecies. ſ. de auro ⁊ arg. lega. Dicen-
dum eſt ergo, ꝙ hic alienatio non valuit. Oppon. ꝙ fructus non
veniant in reſtitutionem, ſ. eo. l. in fideicommiſſariam. Quidam di-
cunt, ꝙ teſtator hic dixit, quicquid, ⁊c. ꝙ eſt contra l. heredes. in
prin. ſ. eod. dic ergo, ꝙ hoc ideo, q2 dilatio fuit appoſita fauore fi-
deicõmiſſarij: facit ſ. de vſu. l. in fideicõmiſſi. §. cũ Pollidius. ⁊ l. ſi
ita relictũ. §. j. ſ. de lega. ij. Opp. ſ. de ali. lega. l. Lucius. Sol. eodẽ
modo, quia hic fuit dilatio appoſita fauore fideicommiſſarij.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Heredum. Vide Bal. in rub. C. de verb. ſigni.
1 ☞ Alienari prohibita non veniũt in fideicommiſſum vniuerſale.
2 Exceptio licet firmet regulam, non tamen illam ampliat.

1 a **§. Pluribus.** Prohibita†alienari nõ veniũt[a] in fi-
deicõmiſſum vniuerſale. h. d. Opp. ꝙ
prelegata veniant in fideicommiſſum relictum per hec verba vni-
uerſalia, l. cum virum. C. de fideicommiſ. Sol. hic fallit, q2 teſtator
prohibuit illas perceptiones alienari fauore liberorum: quod ap-
paret ex eo ꝙ dixit, ꝙ qui vita ſupereſſet ſolidos fundos habe-
ret, vnde illas perceptiones ſpecialiter alij reliquiſſe videtur: vn-
de in fideicommiſſum vniuerſale non veniũt. Oppo. exceptio con-
firmat regulam in caſibus nõ exceptuatis, vt ſ. de iureiu. l. fin. in
fin. licet hic teſtator exceperit es alienum. ſcilicet, viginti legata:
ergo totum aliud videtur velle reſtitui. Solu. Dicebat Oldr. fa-
2 teor, † ꝙ exceptio confirmat regulam, non tamen eam ampliat, vt
porrigatur ad caſus, ad quos primo non porrigebatur. Facit. ſ.
de vſufru. lega. l. generali. §. vxori.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Non veniunt. No. ad limi. l. cum virum. C. de fideicõ.
1 ☞ Dos prelegata non cadit in fideicommiſſum, niſi ſpecialiter
ſit dictum, ⁊ quarta ad dotem ſufficiat.
Clauſula quod legata reſtituantur, non porrigitur ad debita
prelegata, niſi probetur teſtatorem ſic ſenſiſſe.
2 Dos quando veniat in ſubſtitutionem vulgarem, ⁊ quando in fi-
deicommiſſariam.

1 * **§. Maritus.** † Dos prelegata* non cadit in fideicõ-
miſſo, niſi ſpecialiter ſit dictum, ⁊ quar-
ta ad dotem ſufficiat. h. d. No. ꝙ hec verba, ꝙ legata reſtituãtur,
non porriguntur ad debita prelegata, niſi probetur teſtatorem
ſic ſenſiſſe. Facit ſ. eo. l. deducta. quod intellige ſi apparet eſſe de-
bitũ per alias probationes extra teſtamentũ: alias eſſet idẽ ꝙ de
alijs legatis, licet vt debitum prelegaretur, l. qui vxori. in princi.
ſ. de aur. ⁊ arg. leg. Opp. adñ. q2 ſecũdum hoc teſtator poteſt pro-
hibere Fal. contra l. quod de bonis. §. j. ſ. ad l. falc. Sol. hoc mo-
do, ꝙ quarta computetur in debitum, poterat olim prohiberi, ⁊
erat olim caſus ſpecialis: hodie eſt de iure communi, vt authenti-
2 ca, ſed cum teſtator. C. ad leg. fal. ¶ † Quero, pater ſubſtituit filie
a ſi deceſſerit ſine liberis, an in hoc fideicommiſſum veniat dos?[a]
Dyn. tangit in l. a filia. in princi. ſ. eo. ⁊ ibi dixi me dicturum hic.
Tetigi etiam in l. fi. §. filie. ſ. de leg. ij. Cy. ponit in l. vnic. §. videa-
mus. C. de rei vxo. act. ⁊ ibi recitat diſtinctionem Mar. Sill. qui
dicit, aut queris an dos veniat in ſubſtitutionem vulgarem: ⁊ di-
co ꝙ ſic: q2 eſt in poteſtate filie adire hereditatem vel non, l. iam
dubitari. de here. inſti. ſed hoc procederet quando pater in teſta-
mento filiam dotauit: ſed ſi eam dotauit inter viuos, tũc capit do-
tem iure ſuo, non hereditario. l. pater filiam. ſ. ad legem Falci. Si
vero queris, an dos veniat in ſubſtitutionem fideicom. ⁊ tũc aut
vniuerſaliter ſubſtituit, ⁊ non venit dos in fideicõmiſſum, niſi ap-
pareat teſtatorem aliud ſenſiſſe, d. l. a filia, ſ. eo. ⁊ C. communia de
lega. authen. res que. ⁊ ſ. ad l. Fal. l. pater filium. in prin. Si ve-
ro pater eam expreſſe rogauit de reſtituenda dote, tunc aut filia
habet alias tantum de bonis patris, quod ſufficit ad legitimam,
⁊ poteſt grauari in dote, l. fi. §. filie. ſ. de lega. ij. Aut non habet
tantum, quod ſufficiat ad legitimam, ⁊ grauari non poteſt, l. quo-
niam in priorib. ⁊ l. quoniam nouella. C. de inoffi. teſta. Ita dicũt
ipſi, ꝓ qua diſtinctione habetis caſum in preſenti. §. ⁊ hoc quãdo
fideicommiſſum relinquitur per patrem a filia: ſecus ſi relinqui-
tur per filiam ab alio ſibi herede inſtituto, quia tunc dos venit
in fideicommiſſum, ſicut cetera bona filie, vt ſ. ea. l. §. filiam.

ADDITIONES.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Dos prelegata. Iſtud intellige ⁊ am-
plia vt per Are. conſi. clv.
a ALEX. ¶ Veniat dos. An filia poſſit grauari in dote per fidei-
commiſſum, vide Bal. in l. cum virum. C. de fideicom. ⁊ in authen.
res que hic alle. Adde an filia poſſit in dote grauari Ioã. An. in
addi. ad Spe. de inſtru. edi. §. vt autẽ. in addi. inci. ſ3 incidit alia q.
bal. in l. qm̃ nouella. C. de inoff. teſt. ⁊ cõſ. lxiiij. iij. li. ⁊ cxxv. ij. lib.
1 ☞ Inſtantia cepta cum herede, reſtitutione facta cõtra ipſum,
⁊ eius heredem durat.

1 **§. Rogatus.** Inſtãtia†cepta cũ herede, facta reſti-
tutione, durat contra ipſum, ⁊ heredẽ
eius h. d. Opp. ſ. eo. l. j. §. j. So. Inſtantia iudicij cepta cum de-
functo, tranſit in fideicommiſſariũ, vt ibi: ſecus in ea, que cepta
fuit cum herede, ⁊ ſic non fuit hereditaria, vt hic, ⁊ ſ. eod. l. cum
hereditas. Ad hoc. opp. ſupra famil. erciſ. l. in iudicio. Gloſſ. non
ſol. dic, ibi loquitur in iudicio reali, quod tranſit ad ſucceſſorem
ſingularem, in quem facta eſt alienatio neceſſaria: hic vero in iudi-
cio perſonali. Et plene dixi in l. ſi eum hominem. de fideiuſſo.
1 ☞ Res non reſtitute de nouo reperte debent reſtitui, niſi pri-
ma reſtitutio per modum tranſactionis fuerit celebrata.

3 Deceptio vltra dimidiam qualiter probetur.
Leſio quando petitur, reductio ad arbitrium boni viri, qualiter
probetur.

1 §.Heres. Res † de nouo reperte non reſtitute, debẽt re
ſtitui, niſi prima reſtitutio per modum tranſa
ctionis fuerit celebrata. h.d. Op. ff. de tranſac. l. q cũ tutoribus.
§. qui per fallaciam. Sol. intellige hic, quando heres non fuit in
dolo: ibi ſic. Opp. de tranſac. l. ij. §. j. vbi repertis codicillis, vitia
tur tranſactio. Sol. dicit gl. ⁊ bene ꝙ hic fuerunt reperta alia in
ſtrumenta: ibi codicilli. Ratio patet in l. de his, de tranſac. ⁊ l. j. §.
2 j. quemadmodum. teſtamen. aper. Sed contra hoc oppo. † q2 hic
eſt deceptus vltra dimidiam iuſti pretij, vt patet ex text. ideo de
bet reſcindi per l. ij. C. de reſcin. vẽdi. ⁊ l. ſi quis cũ aliter. ⁊ de ꝟb.
obli. Dyn. in d. l. ſi quis cum aliter. dicit, ꝙ in contractu tranſa
a ctionis non habẽt locum[a] dicte leges, per hunc §. Gl. hic, ⁊ Pet.
3 qui ſequitur eam. C. de reſcin. vendi. l. ij. dicit, † ꝙ ad cognoſcendũ
vtrum in tranſactione quis ſit deceptus vltra dimidiam iuſti pre
tij, non debet eſtimari id, quod in veritate debetur: ſed id, qđ va
lebat ille dubius litis euentus, quod placet. Per hoc no. practi
cam, quando petitur arbitramentum reduci ad arbitrium boni
viri, ꝙ arbitramentum eſt tranſactio, vt in authen. vt diſ. iud. §. j.
⁊ ibi no. ꝙ tunc non ſufficit probare, ꝙ re vera mihi multũ plus
debebatur quam arbitrator condemnauerit: ſed ꝙ dubius euen
tus illius litis multo plus valebat quam arbitrator condemna
b uerit, vt dixi in l.[b] ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Non habet locum. Utrum l. ij. C. de reſcin. vendi. ha
beat locum in tranſactione, adde Bal. in l. ordo. C. de execu. rei iu
di. ⁊ per Imo. hic nec etiam habet locum in pacto, ſecundũ Bal.
in l. j. C. de pac. ⁊ iſtam gl. alle. Bal. in l. fi. §. j. in prin. C. eo. de quo
habetur per Imo. in c. Quintaualis. de iureiur.

b ALEX. ¶ Ut dixi in l. Adde Bartol. in l. ſi quis cum aliter. de
verbo. obli. ⁊ in l. ij. C. de reſcin. vendi. ⁊ text. in l. cum hereditate. de
acqui. here. ⁊ no. in d. §. arbitrorum.

LEX LXXIX.

Si pupillis. Etiã poſt reſtitutionẽ poteſt
fideicõmiſſarius, fideicommiſ
ſum dimittere, propter partem heredis, que incipit
de nouo vacare. h.d. In tex. ibi, aut a toto diſcedat, dic
vt iſto caſu, quo a toto diſcedit, aut omnino: ⁊ vt ſequitur. in tex.
ibi, nõ poſſunt, dic, q2 non expedit, ſecundum Iac. de Are. In tex.
ibi, ſuſcipere dic, ⁊ tunc non ſeruabitur ſuperfluũ pupillo, l. quod
ſi minor. §. Sceuola. ff. de mino. Ibi, plus. dic quã debeatur cre
ditoribus facta venditione per eos, qđ eſt, quando fideicommiſſa
rius non vult q.d. in his duobus habet electionem ſecundũ Iac.
de Are. ⁊c. ¶ Oppo. hic dicitur, ꝙ fuit heres, ⁊ poſtea abſtinet.
Contra C. de repu. here. l. ſicut. Sol. Huius timore Roma. poſuit
caſum vno modo, ſed truffa eſt: ſed dic ꝙ abſtinet per reſtitutio
nem. ¶ Opp. ꝙ fideicommiſſarius nõ poteſt repudiare per reſti
tutionem, l. poſtulãte. in prin. ff. eo. Sol. Hic propter partẽ de no
uo aduenientem. Simile eſt in l. cum hereditas. ff. de acqui. here.
¶ Extra gl. opp. quando portio deficit per reſtitutionem, nõ de
bet abſtineri a toto ratiõe partis, l. ſi minor. ff. de acqui. here. Sol.
Ibi in coherede qui habet iure ſuo: hic in fideicõmiſſario, ad quẽ
pertinet ex aditione filij hereditas. Opp. ſi minor fuit abſtẽtus,
vlterius aliquid habere nõ debet de illa hereditate, l. j. C. ſi vt ſe ab
here. abſti. Sol. intelligas hoc, ꝙ ſuperfluũ reſeruat̃ pupillo per
reſtitutionẽ de nouo impetrãdam, vt l. ⁊ ſi ſine. §. reſtitutus. de mi
no. Sed opp. q2 poſtquam bona ſunt vendita non poteſt reſtitui
minor, l. ꝙ ſi minor. §. Sceuola. de mino. Solu. illud verum, quan
do bona eſſent vendita per ſubſtitutum: ſecus quando per credi
tores, vt hic ſecundum Iac. de Are. ⁊ ita apoſtillaui tex. que opi.
videtur contra quãdam gl. paruam, ſuper ver. vendenda. que di
cit. ſcilicet, a fideicommiſſario, ⁊ ideo Gul. de cu. in d. §. Sceuola.
diſtinguit quando bona ſunt vendita per ſubſtitutum. Aut hoc
fuit ſine magna induſtria ſui, q2 quilibet homo cõmunis hoc fe
ciſſet, ⁊ reſtituetur pupillus ad ſuperfluum, vt hic. Aut ſubſtitu
tus euaſit a creditoribus cum magna induſtria, q2 non ſic feciſſet
quilibet, tunc pupillus non reſtituetur, §. Sceuola. Ex predictis
ergo collige quando pupillus ſe abſtinet, ⁊ bona vadunt ad fidei
commiſſarium, aut in totum agnoſcit, aut in totũ repudiat. Pri
mo caſu, aut nihil ſupereſt venditis bonis, aut aliquid ſupereſt.
Si nihil, non eſt dubium: ſi aliquid, tunc aut hoc proceſſit ex ma
gna induſtria fideicommiſſarij, aut non. Secundo caſu principa
li, quando repudiauit in totum, tũc eſt ſimiliter diſtinguendum,
aut nihil ſupereſt, aut ſupereſt aliquid, vt patet ex predictis.

LEX LXXX.

Matrem. Uenditio facta cauſa interuertẽdi fidei
cõmiſſum non imputatur heredi, in eo
quod ſibi defunctus debebat. h.d. Op. tali heredi roga
to per hec verba, licet conſumere, vt ff. eo. l. Titius rogatus Sol.
gl. ꝙ hic conſumpſit vltra dodrantem quod non licet, C. eod. au
then. contra rogatus. Hec ſol. vera eſt ſecundum iura noua: ſecũ
dum hec iura dic, ꝙ hic mala fide conſumpſit cauſa interuerten
di fideicommiſſum, merito compenſatur cum debito.

LEX LXXXI.

1 ☞ Dilecti in ſubſtitutione, videntur ⁊ dilecti in fideicommiſſo,
niſi ratio ſermonis vel preſumpta voluntas aliud induceret.
2 Teſtator, ſi filijs maſculis vniuerſaliter inſtitutis, filiam in re cer
ta inſtituit, ⁊ ſubiecit ſi quis eorum deceſſerit ſine liberis, portio
deueniat in ſuperuiuentes, vno filio maſculo decedente, quando
filia cum alijs admittatur.
3 Participium ſuperuiuentes, ſi reperitur abbreuiatum qualiter
intelligatur.

a Iulius Phebus. [a] Fideicommiſſũ
limitatur ſecundũ
naturam precedentis ſubſtitutionis, niſi ex volunta
b te defuncti[b] aliud preſumatur ex natura ſermonis, vel
c alia coniectura. [c] hoc dicit. No. hunc ſi. ad id, quod ſepe occurrit,
1 ꝙ de nomine vnius non dicitur niſi pars. ¶ † Oppo. quia prout
dilexit eos in ſubſtitutione, ita videtur dilexiſſe in fideicommiſſo,
l. Lucius. §. pater puerum. ff. eod. ¶ Item iſtud fideicommiſſum
vniuerſale non videtur conferri ad Polycratem, de quo ſpeciali
ter prouiderat, l. coheredi. §. qui patrem. ff. de vulg. ⁊ pupil. Solu.
Fateor contrarium, niſi ratio ſermonis, vel alia preſũpta volun
d tas aliud induceret, [d] vt fuit hic. Nam verba pluralis numeri ſci
licet ei, vel eis, de neceſſitate comprehenderunt duos fratres ſu
2 perſtites, vt tex. dicit. ¶ Iuxta † hoc quero queſtionem mihi oc
currentem de facto. Teſtator inſtituit filios maſculos heredes v
niuerſales, filiam inſtituit in certa quantitate: demum ſubiecit ꝙ
ſi quis eorum deceſſerit ſine liberis, portio eius deueniret in ſu
peruiuentes: queritur, an vno ex filijs maſculis mortuo, filia ad
mittatur ad fideicommiſſum? ¶ Uidetur ꝙ ſic, hic, ⁊ ff. eo. l. Lu
cius. §. Meuia. ⁊ l. Lucius. §. queſitũ. ff. de leg. iij. ⁊ de pact. l. tres
fratres. Con tinetur enim appellatione filiorum, niſi aliud appa
reat. Dixi, ꝙ in themate propoſito aliud appareat de mẽte teſta
toris. Nam cum maſculos pred lexiſſet in inſtitutione inſtituen
e do eos vniuerſaliter, [e] preſumendum eſt eos predilexiſſe in fideicõ
miſſo, vt l. Lucius. §. pater. ff. eod. C. de fideicom. authen. hoc am
plius. ⁊ de impu. ⁊ alijs ſubſti. l. j. quod eſt verum, ſi ratio recti ſer
monis hoc patitur, quia inſtituit tres, vel quatuor filios. vel ven
trem, ex quo poſſunt naſci plures. Nã tunc vno decedẽte, illud
participium, ſuperuiuentes, poteſt verificari in maſculis vno de
cedente. Sed ſi inſtituiſſet tantum duos maſculos, tunc quia vno
moriente, iſtud participium, ſuperuiuentes, non verificatur in fi
lio remanente, tunc de neceſſitate comprehendetur filia, licet ex re
3 certa inſtituta, per hanc l. ¶ Sed quero, † quid ſi reperitur ſcri
ptum abbreuiate, vt deueniat in ſuperuiuentem, ita ꝙ poteſt di
cere in ſuperuiuentem, ⁊ ſuperuiuentes, qualiter intelligitur? Re
ſpon. primo debemus aduertere, an hoc poſſet ex precedentibus
vel ſequentibus colligi, vt ſic ſit pluralis, vel ſingularis numeri,
ſecundum quod requirit vera grammatica, l. Plautius. ff. de au
ro ⁊ argen. lega. ꝙ ſi non apparet, preſumo teſtatorem ſic locutũ
vt eos, quos in inſtitutione predilexit, ⁊ inuicem vniuit, prętule
rit etiam in fideicommiſſo. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. coheredi. §. qui
ſecretas.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Iulius Phebus. Et vide Bartol. in conſi. inci. Au
ge. macie pro hac l. fina.

b ¶ Defuncti. Pro concordia aduerte quod Bar. allegatur velle
in hac l. fi. ꝙ pluralis locutio nõ poſſit de neceſſitate verificari in
numero duorum. Contrarius allegatur in l. j. ff. de procu. Tu dic
coadunatis verbis ipſius Bart. tam in d. l. j. quam in hac l. fin. ſic
dici poteſt prima opi. vera, vt hec l. fin. ſi ratio recti ſermonis hoc
patitur, ⁊ ſecundum ſubiectam materiam. Nam in d. l. j. ideo plu
ralis locutio verificatur in ſingulari, quia illa pluralitas com
prehenderet etiam ſingularitates, vt in ſimili in l. iij. §. homines. ff.
vi bo. rap. q2 non profertur illa pluralitas in vniuerſo, vt omnia
in vniuerſo comprehendat, ſed eſt apta comprehendere, ⁊ omnia
in vniuerſo, ⁊ omnes particularitates in indiuiduo, cum illud in
diuiduum non abnegetur. Iſtam ſol. probat text. in l. non eſt ſine
liberis. ff. de verbo. ſignifi. in l. iij. §. hec verba. ff. de li. ho. exhi. ſe
cundum mentem legiſlatoris. ideo non dicitur contrarius.

c ALEX. ¶ Alia coniectura. Adde text. in l. qui quartam. §. fin.
ſecundum intellectum Barto. de lega. j.

d ALEX. ¶ Aliud induceret. Aliter ſoluit Dyn. in regula. gene
ri per ſpeciem de regu. iu. in vj.

e ALEX. ¶ Eos vniuerſaliter. Not. ꝙ ſicut teſtator in inſtitutio
ne videtur filios predilexiſſe, ita ⁊ in fideicom. Adde no. per Bar.
in l. Lucius in verſic. ſed quero iuxta hoc de pulchra queſt. ⁊ ibi
per Io.

per Jmo. in verſi. item adde inquantū tangit, ⁊c. ⁊ in verſi. ſequē. de vulg. ⁊ pupilla. Bar. in conſi. inci. Ange. ⁊ vide quod dixi poſt Jmo. in l. coheredi. §. qui diſcretas. de vulga. ⁊ pupil. adde in terminis Pet. de Anc. conſi. lxvj. ſubtiliter. ⁊ Pau. de Caſt. conſil. ccclviij. viſo inſtrumento.

TITVLVS II.

Quando dies legatorum cedat.

LEX I.

MOrtuo patre. Uide per teipſum.

LEX II.

a **SI pure ſit.** [a] Legatum ſeruitutis perſonalis cedit ab adita hereditate. h. d. Hic loquitur in tribus ſeruitutibus, ⁊c. Quero qd in alijs ſeruitutibus. Glo. dicit idem: ſed in §. nouiſſimo. C. de cad. tol. expꝛeſſius dicit, idem in alijs ſeruitutibus etiā realibus. ⁊ ſi ſic intelligeres, nō eſſet verum, qꝛ in realibus ceſſat ratio, que hic ponitur. Debet ergo intelligi idem in alijs, ſcilicet, perſonalibus. Et hoc dicit Cy. in d. §. in nouiſſimo. Alij volunt ſuſtinere gl. dicentes, ꝙ ſeruitutes reales nō tranſeunt ad heredes, ſed ſequuntur fundum, ⁊ ſic habet locum ratio hic poſita: ſed certe illa perſona tunc nullo modo videtur inſpiciēda. Sufficit enim ꝙ res ſit tēpoꝛe moꝛtis qꝛ requiritur ſecundum rationem pꝛedictam: ſed verius eſt perſonam inſpici, l. ⁊ ſi maxime. de ſer. leg. ⁊ tranſit ad heredes, ſicut ⁊ res cui accedit, ideo puto ꝙ cedat tem-
b poꝛe moꝛtis. ¶ Ultimo gl. [b] h. d. poſt multa verba, quod dies legatoꝛum dicitur cedere quoad tranſmiſſionem, de quo dicam j. eo. l. v. Secundo quoad obligationem. Tertio quo ad petitionem Quarto quó ad dominij tranſlationem. De quolibet iſtoꝛum eſſet videndum, dic vt C. de cadu. tollen. §. cum igitur. per Cyn.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Si pure ſit. Et no. ex hac l. ꝙ legatum habitationis non vendicat ſibi locum niſi adita hereditate. ⁊ vide Bal. §. libertatibus in l. vnica. C. de cadu. toll. vbi not. loquitur.

b POMA. ¶ Ultimo glo. Sed in contractu ſi eſt conditionalis obligatio trahitur retro. non autem in legatis. Uide glò. fin. ſecundum Bal. in d. §. cum igitur.

LEX IIII.

SI cum heres. Si legatū confertur in moꝛtem heredis, eſt conditionale: ſecus ſi in moꝛtem legatarij. h. d. Ratio patet in glo.

LEX V.

SI poſt Pꝛimo dicit legatum tranſmitti ad heredem poſt ceſſionem diei. Secundo dicit. quando dies cedat quo ad tranſmiſſionem. Et circa hec ex hac l. ⁊ alijs diſtingue. Aut legatum eſt vnum, aut plura. Pꝛimo caſu aut eſt purum. aut ſub conditione. Pꝛimo caſu cedit a tempoꝛe moꝛtis regulariter. Fallit in ſeruitutibus perſonalibus. ⁊ in omnibus, que ad heredem non tranſeūt eadem ratione, vt ſ. eod. l. ij. ⁊ iij. Item fallit in legato relicto ſeruo cui eſt relicta libertas, vt ſ. eod. l. heredis §. fi. ⁊ l. ſequē. Item etiam in legato facto ſeruo legato, l. cum legato. j. eod. ⁊ tex. ⁊ glo. declarant. C. de cadu. tollen. §. in nouiſſimo. Si in diem, aut incertum, aut certū. Pꝛimo caſu aut de neceſſitate eueniet, in vita legatarij, vt dies moꝛtis ipſius, ⁊ idem ꝙ in die certa. Aut legatarius poteſt ante decedere, ⁊ idem ꝙ in conditionali, vt ſ. l. pꝛoxi. cum ſi. Si dies certa, tunc ſi in his que eſſent pura, cederent ab adita hereditate, tunc cedit adueniente die, vt hic in ij. reſpō. Si vero eſt conditionale, tunc aut eſt conditio impoſſibilis, vel turpis, ⁊ habetur pꝛo pura, vt hic. ver. ſed ſi ea. cum ſi. quod plene dixi de condi. inſti. l. j. Si honeſta. tunc aut caſualis, ⁊ cedit a die exiſtentis conditionis, vt hic. Aut poteſtatiua, vel plura, ⁊ diſtingue per quem ſtat, vt hic, in verſi. Item ſi qua, ⁊ plenius dixi de condi, ⁊ demon. l. in teſtamento. Et hoc ſi erat conditio que tacite non inerat. Aut nihilominus eſt expꝛeſſa, ⁊ tunc aut venit ex ipſo teſtamento, aut extrinſecus vt j. eod. l. quod pure. ⁊ plene dixi in l. conditiones extrinſecus. de condi. ⁊ demon. Si vero ſunt plura legata, tunc aut plura copulatiua, aut diſiunctiua. Pꝛimo caſu, cum ſunt plura, l. ij. ⁊ ſequen. ſ. de lega. ij. cuiuſlibet dies cedit ſecundum ſuam naturam, vt hic. Secūdo caſu, cum ſit vnum ſemel dies cedit: Quod dic vt j. eod. l. ſi vſuſfructus. ⁊ l. cum ita in pꝛin. ⁊ l. cum illud. in pꝛinci. Secundo caſu diſtingue, aut ſine pꝛefinitione tempoꝛis, aut cum pꝛefinitione, vt dicam in l. cum ſine pꝛefinitione. j. eod. Cetera dic, vt in gloſſ.

LEX VI.

QUod pure Conditio tacita ex teſtamēto pꝛocedens, impedit diem legatoꝛum cedere: ſecus ſi extrinſecus veniat. hoc dicit.

LEX VII.

HEredis aditio. Aditio hereditatis non differt diei ceſſionem, ſed petitionem qualitercunque differt. hoc dicit. Oppo. de l. in conditionibus ſ. de conditio. ⁊ demonſtra ⁊ Solu. Non impedit tranſmiſſionem, niſi teſtatoꝛ aliud velit. Secundo oppo. quod cum illa conditio inſit de neceſſitate, teſtatoꝛ non poteſt eam remittere, l. nemo poteſt. ſ. de legat. j. Solu. aditio hereditatis ineſt de neceſſitate. quia niſi hereditas adeatur ex teſtamento, nihil debetur quantumcunqꝫ teſtatoꝛ hoc vellet: ſed diei ceſſio non ineſt de neceſſitate, ideo poteſt teſtatoꝛ facere quando, cedat, vel non.

LEX IX.

SI habitatio. Ibi ſi ante aditam, ſed ſi poſtea, dic vt l. fin. C. de vſufru.

LEX XII.

NEc ſemel. In tex. ibi, ſed ⁊ ſi quotannis. Iſte eſt bonus caſus. ⁊ no. Item no. idem eſt dicere quotannis, quod ſingulis annis.

a **§. Si in habitationem** [a] relictū annuum reſpectu certe neceſſitatis, debet tempoꝛe neceſſitatis. h. d. Dixi in l. qui hoc ann. j. de verbo oblig. vide gloſſ. que incip. quia tunc agere incipit, ⁊ iſtam glo. examinaui in l. vlti. ſ. de lib. agno.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si in habitationem. Uide apoſt. j. in l. cum ſine pꝛefinitione.

§. Nouiſſime. No. non eſſe differentiam inter iſtas exceptiones verboꝛum, licet quidaꝫ contra. C. eod. l. j.

LEX XIII.

HUiuſmodi. Conditio omnino extitura, ſi dubitatur an viuo, vel moꝛtuo legatario exiſtat, impedit diem legati cedere. h. d. Op. de l. Julianus. ſ. de cond. inde. Sol. vt in gl. Tu dic, ꝙ ibi in contractibus, hic in vltimis voluntatibus, quicquid ibi ⁊ hic no. ratio eſt, qꝛ ſi certum eſſet in vltimis voluntatibus conditionem extiturā, ſed incertum an in vita, vel nō, impediret diē legati cedere. l. ſi cum heres. ſ. eo. in contractibus vero ſpes conditionalis obligationis tranſit ad heredē. vt inſti. de verb. obl. §. ex conditionali. ⁊ ita, an in vita, vel poſt moꝛtem exiſtat, nō curatur: qꝛ nō impedit diem ſtipulationis cedere. ¶ Opp. de pericu. ⁊ cōmo. rei vendi. l. neceſſario. §. ſi ita. Reſpon. eodem modo, ibi in contractibus: hic in vltimis voluntatibus. ¶ Op. de l. ſi pupillus. §. qui ſub conditione. j. de noua. Eodem modo reſpondetur ibi in cōtractibus. hic in vltimis voluntatibus. An autē ſtatim debeatur, dic vt ibi. Jo. tamē circa hoc, dedit vnam ſolutionē cuius materiam examinaui in d. l. Julianus. ſ. de cond. inde. ¶ Extra gloſ. opp. ⁊ videtur ꝙ tale legatum trāſeat ad heredem ſi conditio deficit: licet hoc poſt moꝛtem appareat, cum in vita verum fuiſſet illud non debere fieri, vt j. de manu. teſt. l. Neratius. Solue vt dicā. j. eo. l. cum ſine pꝛefinitione. in pꝛinc.

LEX XIIII.

SI vſuſfructus aut decem. Si legatum, cuius dies ceſſit ab adita hereditate, ⁊ aliud legatum, cuius dies cedit a tempoꝛe moꝛtis, alternatiue relinquitur, quātum ad electionem, vtrunqꝫ tēpus inſpicitur, quantū ad trāſmiſſionem, quodlibet per ſe naturam ſuā retinet. h. d. Ibi ſpectandum, quo ad electionem legatario cōcedendā. No. ex fi. ꝙ qn̄ relinquitur alternatiue legatū pure, ⁊ legatum conditionale, non impeditur pꝛopter vnum, quin cedat dies alterius. Op. j. eo. l. cū illud. in pꝛin. Sol. vt ibi dicam, qꝛ eſt difficile cōtrarium. Op. de l. cum ſine pꝛefinitione. ij. reſpō. j. eo. Sol. hic ſunt duo legata, vnū pure, ⁊ aliud conditionale. ſed in l. contraria eſt tantum vnū legatum conditionale.

a [a] Tantum eſt dicere vt filio ſoluatur, quantum ꝙ patri nō queratur vſuſfructus.

§. Si ita quis. Quero, iſto caſu qs petat? Et dicit gl. ꝙ filius. Sed dicit Dy. ꝙ hoc pꝛocedit ſecundum iura hodierna, ſecūdum que pōt habere pꝛopꝛia.